

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

ΤΜΗΜΑ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ

Π.Μ.Σ. ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ ΤΗΣ ΑΓΩΓΗΣ

**ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ: ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΓΛΩΣΣΑΣ**

Διπλωματική εργασία

Επαναληπτικά κ.ά. σχήματα στο δημοτικό τραγούδι

της

Παπανικολάου Αθανασίας

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια: Γεωργία Καλογήρου

Εξεταστές: καθηγ. Κώστας Ντίνας, Θανάσης Νάκας

Φλώρινα, Ιούνιος 2017

Ευχαριστίες

Αρχικά, θα ήθελα να ευχαριστήσω τα μέλη της εισηγητικής επιτροπής, την καθηγήτρια κ. Γεωργία Καλογήρου, τον καθηγητή κ. Κώστα Ντίνα, και, ξεχωριστά, τον καθηγητή μου, κ. Θανάση Νάκα, ο οποίος μου έδωσε τη δυνατότητα να ασχοληθώ με το συγκεκριμένο θέμα. Τον ευχαριστώ, λοιπόν, για τη βοήθεια, καθοδήγηση, και την άψογη συνεργασία που είχαμε καθ' όλη τη διάρκεια εκπόνησης της διπλωματικής μου εργασίας.

Στην συνέχεια θα ήθελα να ευχαριστήσω την αδερφή μου, Σοφία, και τον αρραβωνιαστικό μου, Δημήτρη, για την υπομονή, την ηθική και ψυχολογική υποστήριξη. Τέλος, ευχαριστώ όσους με κάθε τρόπο με βοήθησαν και μου συμπαραστάθηκαν κατά την εκπόνηση της διπλωματικής μου εργασίας.

Copyright © Παπανικολάου Αθανασία, 2017

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας εργασίας, εξ ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα. Ερωτήματα που αφορούν τη χρήση της εργασίας για κερδοσκοπικό σκοπό πρέπει να απευθύνονται προς τον συγγραφέα. Οι απόψεις και τα συμπεράσματα που περιέχονται σε αυτό το έγγραφο εκφράζουν τον συγγραφέα και μόνο.

Ονοματεπώνυμο: Παπανικολάου Αθανασία

A.E.M.: 588

Ηλεκτρονική διεύθυνση: imorrr@hotmail.com

Έτος εισαγωγής: 2015

Κατεύθυνση: Διδασκαλία της Νέας Ελληνικής Γλώσσας

Τίτλος διπλωματικής εργασίας: *Επαναληπτικά κ.ά. σχήματα στο δημοτικό τραγούδι*

Δηλώνω υπεύθυνα ότι η παρούσα εργασία δεν αποτελεί προϊόν λογοκλοπής, είναι προϊόν αυστηρά προσωπικής εργασίας, η βιβλιογραφία και οι πηγές που έχω χρησιμοποιήσει, έχουν δηλωθεί κατάλληλα με παραπομπές και αναφορές. Τα σημεία όπου έχω χρησιμοποιήσει ιδέες, κείμενο ή/και πηγές άλλων συγγραφέων, αναφέρονται ευδιάκριτα στο κείμενο με την κατάλληλη παραπομπή και η σχετική αναφορά περιλαμβάνεται στο τμήμα των βιβλιογραφικών αναφορών με πλήρη περιγραφή. Επισημαίνεται πως η συγκεκριμένη επιλογή βοηθά στον περιορισμό της λογοκλοπής διασφαλίζοντας έτσι τον/τη συγγραφέα.

Ημερομηνία 30-05- 2017

Η δηλούσα

Παπανικολάου Αθανασία

Περιεχόμενα

Κατάλογος Πινάκων	6
Περίληψη	7
Εισαγωγή	8
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο. Το δημοτικό τραγούδι	
1.1.Εισαγωγή	10
1.2.Ορισμός	10
1.3.Η δημιουργία του δημοτικού τραγουδιού	10
1.4.Η καταγωγή του δημοτικού τραγουδιού	11
1.5.Θεματολογία	13
1.6.Γενικά χαρακτηριστικά.....	17
1.7.Στοιχεία της τεχνικής.....	17
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο. Επαναληπτικά σχήματα λόγου	
2.1.Εισαγωγή	21
2.2.Περιγραφή επαναληπτικών σχημάτων	21
2.2.1.Ταυτολογικές διπλότητες (συνωνυμική, αλλομορφική, ταυταναφορική).	21
2.2.2. Συνωνυμικό σχήμα.....	24
2.2.3.Εκ παραλλήλου.....	24
2.2.4.Επαναφορά.....	25
2.2.5.Επαναδίπλωση.....	26
2.2.6.Επαναστροφή.....	27
2.2.7.Κύκλος.....	27
2.2.8.Υποφορά και ανθυποφορά.....	28
2.2.9. Κατ' άρσιν και θέσιν	
28 2.2.10. Ετυμολογικό σχήμα– Πολύπτωτο/ πολυμορφικό	29
2.2.11. Χιαστό σχήμα	29
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο: Προηγούμενες μελέτες- έρευνες.....	31
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο: Σκοπός και μεθοδολογία	
4.1. Σκοπός και ερευνητικά ερωτήματα	32
4.2. Μεθοδολογία της έρευνας	32
4.2.1. Δεδομένα	32
4.2.2. Ανάλυση μεθοδολογίας	33

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο: Παρουσίαση και συμπεράσματα της έρευνας

5.1. Επαναληπτικά σχήματα λόγου στη συλλογή του Ν. Πολίτη και παρουσίαση σε πίνακα	35
5.2. Συμπεράσματα.....	221
5.3. Παρατηρήσεις	222
Βιβλιογραφικές αναφορές	224

Κατάλογος πινάκων και γραφημάτων

Πίνακας 1. Επαναληπτικά σχήματα λόγου	33
Πίνακας 2. Ιστορικά	35
Πίνακας 3. Κλέφτικα	52
Πίνακας 4. Ακριτικά	84
Πίνακας 5. Παραλογαίς.....	104
Πίνακας 6. Τραγούδια της αγάπης.....	131
Πίνακας 7. Νυφιάτικα τραγούδια	155
Πίνακας 8. Ναναρίσματα	161
Πίνακας 9. Κάλανδα Βαΐτικα	164
Πίνακας 10. Τραγούδια της ξενιτειάς	168
Πίνακας 11. Μοιρολόγια	174
Πίνακας 12. Μοιρολόγια του Κάτω Κόσμου και του Χάρου	185
Πίνακας 13. Γνωμικά τραγούδια	193
Πίνακας 14. Εργατικά και Βλάχικα	199
Πίνακας 15. Περιγελαστικά	201
Πίνακας 16. Δημώδη άσματα των μέσων χρόνων	202
Πίνακας 17. Τραγούδια εις ελληνικούς διαλέκτους.....	208
Πίνακας 18. Συχνότητα εμφάνισης επαναληπτικών σχημάτων λόγου στη συλλογή του Ν. Πολίτη	221
Γράφημα 1. Συχνότητα εμφάνισης επαναληπτικών σχημάτων λόγου στη συλλογή του Ν. Πολίτη	222
Γράφημα 2. Ποσοστό εμφάνισης επαναληπτικών σχημάτων	223

Περίληψη

Η παρούσα διπλωματική εργασία αποτελεί μελέτη της παρουσίας των επαναληπτικών σχημάτων λόγου στην συλλογή δημοτικών τραγουδιών του Ν. Πολίτη. Στόχος της είναι να ανακαλύψει μέσα στα δημοτικά τραγούδια της συλλογής αυτής τα επαναληπτικά σχήματα λόγου, για να αποδείξει την έντονη παρουσία τους. Τα δημοτικά τραγούδια είναι μια μορφή λογοτεχνίας που στηρίζεται στην προφορική λαϊκή παράδοση. Ένα μέρος της εργασίας, λοιπόν, είναι αφιερωμένο στο δημοτικό τραγούδι, στην ιστορία του, τα βασικά και τεχνικά χαρακτηριστικά του. Ένα από τα πιο συχνά τεχνικά χαρακτηριστικά τους είναι η χρήση σχημάτων λόγου και συγκεκριμένα των επαναληπτικών. Έτσι, στην πορεία της εργασίας, γίνεται μία σύντομη περιγραφή των επαναληπτικών σχημάτων λόγου, τα οποία αποτέλεσαν αντικείμενο της μελέτης. Επίσης, περιγράφεται η μεθοδολογία επεξεργασίας των τραγουδιών και εξαγωγής των συμπερασμάτων. Ακολουθεί η αναλυτική παρουσίαση της μελέτης με την παράθεση όλων των τραγουδιών και της ανάλυσής τους. Στο τέλος της εργασίας, παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της έρευνας με τη βοήθεια γραφημάτων.

Abstract

This diploma thesis is a study of the presence of repetitive patterns of speech found in the collection of folk songs by N. Politis. Its aim is to prove that their presence is indeed strong in the folk songs. Folk songs are a form of literature based on oral folk tradition. Part of the work, therefore, is dedicated to folk song, its history and its basics, as well as its technical characteristics. One of their most frequent technical features is the use of speech patterns, and in particular repetitive ones. Thus, in the course of the work, a brief description of the repetitive patterns of speech is made, which is the subject of the study. It also describes the methodology followed in order to process the songs and provides the conclusions derived from this process. A detailed presentation of the study follows by presenting all the songs and the analysis on them. At the end of the thesis, the results of the research are presented using graphs.

Λέξεις κλειδιά: *δημοτικό τραγούδι, σχήματα λόγου, επαναληπτικά*

Keywords: *folk poem, figures of speech, iterative*

Εισαγωγή

Το δημοτικό τραγούδι, ως είδος λογοτεχνίας, εμφανίζει πολλά και ποικίλα σχήματα λόγου. Πολύ συχνά εμφανίζονται σχήματα που έχουν σχέση με την επανάληψη λέξεων και νοημάτων και για τον λόγο αυτό μπορούν να χαρακτηριστούν ως *επαναληπτικά*.

Το δημοτικό τραγούδι είναι προϊόν της προφορικής λογοτεχνικής παράδοσης και έχει τις ρίζες του στην αρχαιότητα. Ο δημιουργός του δεν είναι ένα συγκεκριμένο πρόσωπο, καθώς πρόκειται για αποτέλεσμα συλλογικής δουλειάς στην πορεία του χρόνου. Είναι στενά συνδεδεμένο με τη μουσική και πολλές φορές με τον χορό. Δημοτική ποίηση έχουν αναπτύξει σχεδόν όλοι οι λαοί. Μέσα απ' αυτή ο λαός εκφράζει τα συναισθήματά του, τους πόνους, τις χαρές του, ακόμη και τις σκέψεις του. Περνώντας από γενιά σε γενιά, το δημοτικό τραγούδι διαμόρφωσε τα βασικά του χαρακτηριστικά γνωρίσματα. Ένα από αυτά είναι η έντονη παρουσία σχημάτων λόγου.

Τα σχήματα λόγου αποτελούν δομικά σχήματα τα οποία παρεκκλίνουν από τα πρότυπα δομής μιας γλώσσας. Εμφανίζονται σε όλες τις γλώσσες, τόσο στον προφορικό όσο και στον γραπτό λόγο, και εξαιτίας της συχνής τους χρήσης βασίζονται πλέον σε κανόνες και μπορούν να διαιρεθούν σε κατηγορίες. Ο Αχιλλέας Τζάρτζανος (1989) στο έργο του «Νεοελληνική Σύνταξις (της Κοινής δημοτικής)» χαρακτηρίζει τα σχήματα λόγου ως *ιδιορρυθμίες* που παρουσιάζει ο προφορικός και ο γραπτός λόγος, που άλλες φορές παράγονται αβίαστα και φυσικά και άλλες επιδιώκονται. Η παρουσία σχημάτων λόγου επιδιώκεται πολύ συχνά στη λογοτεχνία. Με αυτά ο συγγραφέας καλωπίζει τα κείμενά του ή προσπαθεί να επηρεάσει ψυχολογικά τον αναγνώστη. Τους ίδιους σκοπούς μπορεί να έχει και η εμφάνισή τους στον προφορικό λόγο, παρ' όλο που αυτός διαθέτει από μόνος του αρκετά μέσα (π.χ. την ένταση της φωνής) για να τους επιτύχει.

Στην εργασία αυτή, έγινε μια προσπάθεια εντοπισμού των επαναληπτικών σχημάτων λόγου στο δημοτικό τραγούδι. Καθώς δεν είναι δυνατή η ανάλυση όλων των δημοτικών τραγουδιών, τα οποία ξεπερνάνε τα 20.000 καταγεγραμμένα, επιλέχθηκε η συλλογή του Νικόλαου Πολίτη με τίτλο «*Τα δημοτικά τραγούδια- Εκλογαί από τα τραγούδια του ελληνικού λαού*». Τα αποτελέσματα της έρευνας παρουσιάζονται αναλυτικά σε πίνακες που περιέχουν ολοκληρωμένα τα τραγούδια με εμφανώς μορφοποιη-

μένα τα σημεία, όπου εμφανίζονται τα σχήματα λόγου. Στο τέλος, παρουσιάζεται η συχνότητα εμφάνισης των σχημάτων στη συλλογή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο : Το δημοτικό τραγούδι

1.1.Εισαγωγή

Σήμερα, παρόλο που η καθημερινή ζωή των σύγχρονων Ελλήνων δεν χαρακτηρίζεται μουσικά από έντονη παρουσία δημοτικών τραγουδιών, τα δημοτικά τραγούδια συνοδεύουν σε μεγάλο βαθμό στιγμές μεγάλης χαράς και γιορτής, καθώς συνηθίζεται να κυριαρχούν στα γλέντια των γάμων και στα τοπικά πανηγύρια. Συνδεδεμένα πάντα με τη μουσική και συχνά με τον χορό, τα δημοτικά τραγούδια αποτελούν μνημεία της πολιτιστικής μας κληρονομιάς.

1.2.Ορισμός

Απλοϊκά θα μπορούσαμε να πούμε πως το δημοτικό τραγούδι είναι μία μορφή ποιητικής δημιουργίας, η οποία δεν έχει έναν και μοναδικό, ούτε γνωστό δημιουργό. Συνοδεύεται από μουσική και πολλές φορές από τον χορό. Όπως συχνά συμβαίνει στην ποίηση, εκφράζει συναισθήματα που έχουν αφορμή κάποιο ευχάριστο ή δυσάρεστο γεγονός. Η άνθισή του ανήκει στο παρελθόν, καθώς δεν δημιουργούνται πλέον καινούργια δημοτικά τραγούδια.

Τον ορισμό του δημοτικού τραγουδιού προσπάθησαν να διατυπώσουν αρκετοί μελετητές. Η Μ. Μιράσγεξη χαρακτηρίζει το δημοτικό τραγούδι ως «το καθρέπτισμα της λαϊκής ψυχής», ενώ ο Γ. Μέγας ονόμασε τα δημοτικά τραγούδια «ψυχικά κειμήλια» (Πολίτης, 2010).

Ο Ερατοσθένης Καψωμένος (1996) ορίζει το δημοτικό τραγούδι ως την πιο γνήσια πηγή του νεοελληνικού λυρισμού, από την οποία γονιμοποιήθηκε και θράφηκε η καλύτερη παράδοση της νεότερης προσωπικής ποίησης (Κρητικοί Λογοτέχνες, Σολωμός και Επτανησιώτες, Παλαμάς, Σικελιανός, Σεφέρης, Ρίτσος, Ελύτης). Για τον ίδιο, το δημοτικό τραγούδι «αποτελεί την κατεξοχήν καλλιτεχνική έκφραση της κοινωνίας της υπαίθρου, μιας κοινωνίας με κλειστή σπιτική οικονομία, που έζησε για αιώνες κάτω από τις ίδιες κοινωνικοοικονομικές συνθήκες. Αντιπροσωπεύει τη σύνθεση τριών παραδοσιακών στοιχείων: λαϊκής ποίησης και μουσικής και – κατά ένα μεγάλο

μέρος – χορού». Δημιουργοί του είναι άνθρωποι του λαού «με αυξημένη καλλιτεχνική ευαισθησία, ασύνειδοι φορείς της προφορικής ποιητικής παράδοσης μιας ομοιογενούς κοινωνίας. Δεν έχουν συνείδηση προσωπικού δημιουργού κι αυτό οφείλεται στο ότι δουλεύουν με υλικό παραδοσιακό και εκφράζουν αισθήματα και αντιλήψεις της κοινότητας» (Πολίτης, 2010).

Εκτός από τους ορισμούς που προσπάθησαν να δώσουν πολλοί και αξιόλογοι ερευνητές και λαογράφοι, για τον Θεόδωρο Κολοκοτρώνη το δημοτικό τραγούδι είναι η «εφημερίδα του λαού», ένας χαρακτηρισμός που μας θυμίζει και την ιστορική αξία που έχουν τα δημοτικά τραγούδια, καθώς αφηγούνται γεγονότα και ιστορίες της εποχής τους.

1.3. Η δημιουργία του δημοτικού τραγουδιού

Συνηθίζεται να λέγεται πως δημιουργός του δημοτικού τραγουδιού είναι ο λαός. Ο Νικόλαος Πολίτης, ο πατέρας της Ελληνικής Λαογραφίας, ασχολήθηκε με τον ομαδικό λειτουργικό χαρακτήρα του δημοτικού τραγουδιού και προσπάθησε να περιγράψει τον τρόπο με τον οποίο πίστευε πως αυτά δημιουργήθηκαν. Για τον Ν. Πολίτη «ο λαός, ως σύνολο, είναι ανίκανος να συνθέσει ποίημα. Η ομαδική ποίηση είναι πράγμα αδύνατον» (Πολίτης, 2010). Έτσι, λοιπόν, κάποιος ταλαντούχος άνθρωπος, σε κατάλληλη συναισθηματική στιγμή, δημιουργεί ένα ποίημα στο οποίο δίνει μουσική ή γράφει στίχους για μια ήδη υπάρχουσα μελωδία. Το τραγούδι αυτό, αφού το ακούσει κάποιος άλλος, υφίσταται κάποιες αλλαγές από εκείνον προκειμένου να τον εκφράζει περισσότερο και μεταφέρεται με τη δική του μορφή. Η διαδικασία επαναλαμβάνεται και το τραγούδι καταλήγει «κοινό κτήμα». Ο κάθε τραγουδιστής μπορεί να αλλάξει ή να αφαιρέσει στοιχεία που δεν επιθυμεί, μιας και το τραγούδι δεν υπάρχει κατοχυρωμένο σε κάποιον δημιουργό. Η διαδικασία αυτή, βέβαια, έχει ως αποτέλεσμα πολλές φορές το τραγούδι να βελτιώνεται και άλλες φορές πάλι να καταστρέφεται (Πολίτης, 2010).

1.4. Η καταγωγή του δημοτικού τραγουδιού

Η χρονολόγηση του δημοτικού τραγουδιού είναι αρκετά δύσκολη. Το δημοτικό τραγούδι πέρασε από διάφορες φάσεις εξέλιξης, τόσο της μορφής όσο και του περιεχομένου του, και οι ρίζες του είναι πολύ βαθιές. Η γέννησή του τοποθετείται στην

αρχαιότητα, πριν την εποχή του Ομήρου, μιας και υπάρχει η άποψη πως ο Όμηρος στηρίχτηκε στα δημοτικά τραγούδια της εποχής του, μοτίβα των οποίων χρησιμοποίησε στα ομηρικά έπη, όπως το σχήμα του αδυνάτου και τα άστοχα ερωτήματα (Δελώνης, 1980).

Ο Claude Fauriel, Γάλλος εκδότης των δημοτικών τραγουδιών, μελέτησε, πρώτος συστηματικά, το πρόβλημα της καταγωγής τους. Απόρροια της μελέτης του ήταν η άποψη πως τα νεοελληνικά τραγούδια προήλθαν από τη βαθμιαία και συνεχή μεταβολή ανάλογων λαϊκών τραγουδιών της αρχαιότητας. Χαρακτηριστικά υποστηρίζει πως η δημοτική ποίηση πρέπει να είναι πιο παλιά από όλα τα μνημεία που υπάρχουν (Κονταξής, 2007). Ένα από τα επιχειρήματά του είναι πως από τη στιγμή που τα δημοτικά τραγούδια είναι κατά ένα μεγάλο μέρος συνυφασμένα με έθιμα τα οποία είναι υπολείμματα αρχαίων εθίμων και ως αναπόσπαστο μέρος των εθίμων αυτών, τότε πρέπει αναγκαστικά να έχουν την ίδια προέλευση μ' εκείνα. Η ίδια άποψη υποστηρίζεται από πολλούς Έλληνες και ξένους μουσικολόγους, με κυριότερο τον Samuel Baud-Bovy. Ο Baud-Bovy υποστηρίζει ότι υπάρχει μια συνεχής εξέλιξη από την αρχαία ελληνική μουσική έως και το δημοτικό τραγούδι, η οποία μαρτυρείται, εκτός από τη γλώσσα, στο ρυθμό, τη δομή και τη μελωδία (Κονταξής, 2007).

Μία ακόμη σύνδεση με την αρχαιότητα βασίζεται στο σύνηθες μέτρο του δημοτικού τραγουδιού, τον καταληκτικό δεκαπεντασύλλαβο, ο οποίος αντιστοιχεί στον ιαμβικό καταληκτικό τετράμετρο, το οποίο χαρακτηριζόταν από τους αρχαίους ως ορχηστικό. Έτσι μπορούμε να πούμε πως συναντάμε το δημοτικό τραγούδι τον 4^ο π.Χ. αιώνα στις ορχηστρικές τραγωδίες (Κονταξής, 2007). Αυτή η προέλευση του στίχου είναι σήμερα παραδεκτή από τους πιο πολλούς επιστήμονες.

Τον 2^ο μ.Χ. αιώνα ο Αθηναίος διασώζει και παραδίδει «Το χελιδόνισμα της Ρόδου», ένα δημοτικό τραγούδι, που τραγουδούσαν τα παιδιά στην αρχή της άνοιξης, κρατώντας ένα ξύλινο ή πήλινο χελιδόνι, γυρίζοντας από σπίτι σε σπίτι, παίρνοντας γλυκίσματα, φαγώσιμα, ακόμη και κρασί. Το τραγούδι είναι πιθανόν παλαιότερο, ίσως και πριν από τον 5^ο αι. π.Χ., αφού αντίστοιχη αναφορά κάνει και ο Αριστοτέλης. Το ίδιο τραγούδι συναντάται κατά τον 12^ο αι. μ.Χ., όταν ο Γάλλος κληρικός Benoit άκουσε Έλληνες μαθητές να το τραγουδούν στη Ρώμη (Κονταξής, 2007). Σήμερα, σε πολλές περιοχές της ελληνικής υπαίθρου, το έθιμο συνεχίζεται και οι στίχοι των

τραγουδιών μοιάζουν πολύ με τους στίχους του αρχαίου τραγουδιού που κατέγραψε ο Αθηναίος.

Το νεότερο δημοτικό τραγούδι γνωρίζει άνθιση από τον 9^ο αι. μ.Χ., όπου ξεκινά μια συστηματική και αξιόλογη παραγωγή, με αποκορύφωμα στα τελευταία χρόνια της βυζαντινής αυτοκρατορίας με τα γνωστά ακριτικά τραγούδια.

Η μεγαλύτερη ακμή εμφανίζεται στα χρόνια της Τουρκοκρατίας. Την περίοδο αυτή, οι Έλληνες αποκομμένοι από τους εξελιγμένους λαούς, αναπτύσσουν την ήδη υπάρχουσα μορφή ποιητικής δημιουργίας και εκφράζουν μέσα από αυτή τον πόνο της σκλαβιάς και τη λαχτάρα της ελευθερίας, καθώς επίσης εξιστορούν τα κατορθώματα των κλεφτών και άλλα γεγονότα της εποχής.

Μετά την επανάσταση και την ίδρυση του ελεύθερου ελληνικού κράτους, δεν υπάρχει αξιόλογη παραγωγή νέων δημοτικών τραγουδιών. Οι περισσότερες δημιουργίες είναι απομιμήσεις και όχι μεγάλης αξίας. Η διάδοση των γραμμάτων οδήγησε στην ανάπτυξη της προσωπικής και λόγιας ποίησης, η οποία σε συνδυασμό με τη γενικότερη πολιτισμική εξέλιξη δεν ευνοούν την παραγωγή δημοτικής ποίησης. Ωστόσο, επιζούν πολλά από τα παλαιά δημοτικά τραγούδια. Τελευταία παρουσία του δημοτικού τραγουδιού μπορεί να θεωρηθεί το αντάρτικο τραγούδι, το οποίο εμφανίζεται στα χρόνια του πολέμου και ειδικά της Κατοχής (Κονταξής, 2007).

Το δημοτικό τραγούδι είναι μια μορφή λαϊκής έκφρασης που εμφανίζεται σε όλους τους λαούς και σε όλες τις εποχές. Εξελίσσεται, περνά φάσεις ακμής, παρακμάζει και αλλάζει μορφή λειτουργώντας ως ένας ζωντανός οργανισμός, όπως και η ίδια η γλώσσα.

1.5. Θεματολογία

Τα δημοτικά τραγούδια έχουν μεγάλη ποικιλία θεμάτων. Παρακάτω παρουσιάζεται μία σύντομη περιγραφή της κατηγοριοποίησης των δημοτικών τραγουδιών με βάση τη θεματολογία τους, έτσι όπως έγινε από τον Νικόλαο Πολίτη, η συλλογή του οποίου μελετήθηκε στην τρέχουσα εργασία. Η σειρά των κατηγοριών βασίζεται στη σειρά με την οποία τις παρουσιάζει ο Πολίτης.

1. Ιστορικά τραγούδια

Όπως χαρακτηριστικά παρατίθεται στην εισαγωγή των ιστορικών τραγουδιών στη συλλογή του Ν. Πολίτη, κατά τον Uhland, λέγοντας δημοτικά ιστορικά τραγούδια εννοούμε τα τραγούδια που πηγάζουν από ιστορικά γεγονότα ή περιστάσεις τα οποία είναι προορισμένα να τραγουδιούνται από τον λαό (Πολίτης, 2005). Τα ιστορικά τραγούδια, λοιπόν, αφηγούνται συνήθως θλιβερά ιστορικά γεγονότα, όπως πολεμικές συγκρούσεις, πολιορκίες και αλώσεις πόλεων, επιδρομές ληστών και πειρατών κ.ά..

2. Κλέφτικα τραγούδια

Τα κλεφτικά τραγούδια αναπτύχθηκαν κυρίως σε περιοχές όπου δρούσαν κλέφτες και αρματολοί και εγκωμιάζουν τη ζωή και τα κατορθώματά τους ή θρηνούν για τον θάνατό τους. Εκφράζουν τον θαυμασμό για την ανδρεία και την ελεύθερη ζωή στα χρόνια της τουρκοκρατίας (Γρηγοριάδης κ.ά.).

3. Ακριτικά τραγούδια

Τα ακριτικά τραγούδια εξιστορούν τα κατορθώματα των ακριτών, των φρουρών των ανατολικών συνόρων της Βυζαντινής αυτοκρατορίας. Η δημοτική ποίηση δίνει υπερφυσικές διαστάσεις στην προσωπική ανδρεία των ακριτών, με πιο γνωστό πρωταγωνιστή των τραγουδιών τον Βασίλειο Διγενή.

4. Παραλογαίς

Οι παραλογές είναι αφηγηματικά τραγούδια στα οποία κυριαρχεί το παραμυθικό στοιχείο, είτε εξιστορούν πραγματικά ή φανταστικά γεγονότα. Το μυθικό στοιχείο είναι αυτό που τις εντάσσει στην ίδια κατηγορία, καθώς η θεματολογία τους είναι ευρύ πλάτους (πχ. στοιχειά, δράκοι, δοκιμασίες της αγάπης, ανόσιοι έρωτες, ραδιουργίες, απιστίες, πιστές και δράματα τιμής, θρύλοι κτλ.).

5. Τραγούδια της αγάπης

Τα τραγούδια της αγάπης είναι αφιερωμένα στον έρωτα. Κατά τον Pavolini είναι «τα ευγενέστατα άνθη της ερωτικής ποιήσεως» (Πολίτης, 2005).

6. Νυφιάτικα τραγούδια

Τα νυφιάτικα τραγούδια είναι γραμμένα για τις περιστάσεις γάμων ή αρραβώνων, εγκωμιάζουν τις χάρες της νύφης ή του γαμπρού και δίνουν ευχές για την ευτυχία του ζευγαριού.

7. Ναναρίσματα

Οι ευχές, τα παινέματα του παιδιού και η επίκληση της βοήθειας των αγίων και του ύπνου είναι τα αγαπημένα θέματα των νανουρισμάτων.

8. Κάλανδα Βαϊτικά

Βαϊτικά κάλαντα ονομάζονται τα κάλαντα που λέγονται την Κυριακή των Βαΐων. Κυρίως επαινούν τις χάρες των σπιτονοικοκύρηδων, στους οποίους τραγουδιούνται και εξυμνούν την ομορφιά της φύσης.

9. Τραγούδια της ξενιτειάς

Θέμα των τραγουδιών αυτών είναι ο πόνος της ξενιτιάς, οι πίκρες, τα βάσανα και η νοσταλγία του ξενιτεμένου για την πατρίδα του, καθώς και ο καημός των δικών του που έχουν μείνει πίσω.

10. Μοιρολόγια

Τα μοιρολόγια είναι θρηνητικά τραγούδια, γεμάτα θλίψη και πόνο για τον χαμό του προσώπου και περιέχουν εγκωμιαστικά και επαινετικά λόγια για τον νεκρό. Αποτελούν μία από τις σημαντικότερες κατηγορίες του δημοτικού τραγουδιού.

11. Μοιρολόγια του Κάτω Κόσμου και του Χάρου

Τα μοιρολόγια αυτά αναφέρονται στον Χάρο ή στον Κάτω Κόσμο και είναι στενά συνδεδεμένα με τα κοινά μοιρολόγια, καθώς εκφράζουν κι αυτά τον θρήνο για τον χαμό του αγαπημένου προσώπου και την αγάπη για την ανθρώπινη ζωή.

12. Γνωμικά τραγούδια

Τα γνωμικά τραγούδια διατυπώνουν γενικά αποδεκτές αλήθειες με λυρικό τρόπο.

13. Εργατικά και Βλάχικα

Τα συγκεκριμένα τραγούδια έχουν σκοπό να ενθαρρύνουν και να διευκολύνουν την εργασία των εργατών συντονίζοντας ρυθμικά τις κινήσεις τους με τον ρυθμό των στίχων (Πολίτης, 2005).

14. Περιγελαστικά

Στα περιγελαστικά τραγούδια υπάρχει ένας τόνος ευθυμίας και εξωστρέφειας, σε αντίθεση με τον καημό και τον πόνο που επικρατεί στην πλειοψηφία των δημοτικών τραγουδιών.

15. Δημώδη άσματα των μέσων χρόνων

16. Τραγούδια εις ελληνικάς διαλέκτους.

Οι δύο τελευταίες κατηγορίες ανήκουν στο επίμετρο της συλλογής και συμπληρώνουν τη συλλογή με ποιήματα που δεν ανήκουν σε κάποια από τις παραπάνω θεματικές κατηγορίες.

1.6.Γενικά χαρακτηριστικά

Όπως προαναφέρθηκε τα δημοτικά τραγούδια χαρακτηρίζονται από τη δυσκολία χρονολόγησής τους και την ανωνυμία του δημιουργού τους, κάτι που κατά τον Θ. Νημά καθιστά την δημοτική ποίηση αναπόσπαστο μέρος της πνευματικής και καλλιτεχνικής ζωής του λαού (Νημάς, 2008). Είναι γραμμένα στην κοινή δημοτική και με απλό, φυσικό και ανεπιτήδευτο τρόπο. Αναπόσπαστο κομμάτι του λόγου και βασικό γνώρισμα της δημοτικής ποίησης είναι η μελωδία. Επίσης, ο Νημάς αναφέρει ως χαρακτηριστικά γνωρίσματα των δημοτικών τραγουδιών το συγκεκριμένο περιεχόμενο και την απουσία αφηρημένων μορφών, το αυθόρμητο των αισθημάτων, η απλότητα, η ειλικρίνεια, η ζωνρότητα και την ζωντάνια, που επιτυγχάνεται από την χρήση ζωνρών και εντυπωσιακών εικόνων, το ανεπιτήδευτο της έκφρασης και η επιγραμματική συντομία.

Το γεγονός ότι υπάρχουν πολλές παραλλαγές των τραγουδιών είναι ένα στοιχείο που τους προσδίδει μοναδικότητα, ενώ το καθένα αναγνωρίζεται ως τέλεια καλλιτεχνική δημιουργία. Τέλος, δεν μπορεί να παραληφθεί η κοινωνική σημασία του, καθώς φανερώνει το ιστορικό, πολιτιστικό μετασχηματισμό της ελληνικής κοινωνίας, όπως αναπτύχθηκε στο πέρασμα των αιώνων (Δελώνης, 1980).

1.7.Στοιχεία της τεχνικής

Παρακάτω παρουσιάζονται περιληπτικά κάποια τεχνικά χαρακτηριστικά της δημοτικής ποίησης.

1. Κυρίαρχος στίχος ο 15σύλλαβος ιαμβικός.

Κατά τον Καψωμένο, ο δεκαπεντασύλλαβος είναι ο κατεξοχήν νεοελληνικός στίχος. Είναι ο πιο μεγάλος στίχος που χρησιμοποιείται στα τραγούδια και αντιστοιχεί

περίπου στα όρια μιας ανθρώπινης αναπνοής. Επίσης, ο ιαμβικός ρυθμός βρίσκεται πολύ κοντά στο ρυθμικό κυμάτισμα της ελληνικής προφορικής γλώσσας.

2. Ισομετρία του στίχου.

Ο κάθε στίχος εκφράζει κανονικά ένα πλήρες και ολοκληρωμένο νόημα, χαρακτηρίζεται δηλαδή από συντακτική αυτοτέλεια και νοηματική πληρότητα.

3. Απουσία ομοιοκαταληξίας

Η απουσία της ομοιοκαταληξίας είναι ένα από τα βασικά χαρακτηριστικά των δημοτικών τραγουδιών, που βοηθά στην αυτοτέλεια του στίχου, με εξαίρεση τα δίστιχα, με τα οποία συνήθως διατυπώνεται επιγραμματικά κάποια γνώμη.

4. Τα τσακίσματα ή γυρίσματα

Συχνά προστίθενται λέξεις ή φράσεις σχετικές ή άσχετες με το περιεχόμενο του τραγουδιού και έξω από το κανονικό του μέτρο. Αυτές οι προσθήκες κάνουν πιο ενδιαφέρον το τραγούδι και επιμηκύνουν την μελωδική του διάρκεια.

5. Λιτότητα στην έκφραση

Χρησιμοποιείται κυρίως το ρήμα και το ουσιαστικό, ενώ η παρουσία των επιθέτων είναι σπάνια, δυναμική, ωστόσο, όταν εμφανίζονται.

6. Λιτότητα στην αφήγηση

Εκτός από την λιτή έκφραση, με λιτότητα επιτυγχάνεται και η αφήγηση γεγονότων, ιστορικών ή φανταστικών. Σ' αυτό το αποτέλεσμα συντελεί η χρήση του ιστορικού ενεστώτα και ειδικά ο διάλογος, ο οποίος προσδίδει δραματικότητα στην αφήγηση και γρήγορη μετάβαση από το ένα γεγονός στο άλλο.

7. Η αγάπη για τη φύση

Η φυσιολατρία είναι ένα αίσθημα, που εκφράζεται και στα άλλα είδη της προφορικής παράδοσης. Η φύση ζωντανεύει και εκφράζει την εικόνα του ανθρώπινου ψυχικού βίου.

8. Πλούτος και πρωτοτυπία των εικόνων

Όπως προαναφέρθηκε, τα δημοτικά τραγούδια πλημμυρισμένα από πρωτότυπες εικόνες αποκτούν ζωντάνια και δραματικότητα.

9. Μυθική φαντασία

Οι θρύλοι και τα μυθικά πλάσματα ανήκουν στην αγαπημένη θεματολογία της δημοτικής ποίησης.

10. Σύνθετες λέξεις

Οι σύνθετες λέξεις είναι ένα φαινόμενο στον παραδοσιακό προφορικό λόγο και χρησιμοποιούνται διαρκώς στα δημοτικά τραγούδια.

11. Το στοιχείο του τρίτου- τριαδικό σχήμα- νόμος της τριαδικότητας- νόμος των τριών

Πολλές φορές όσα αναφέρονται σε ένα δημοτικό τραγούδι (πρόσωπα, έννοιες, καταστάσεις κ. ά) παρουσιάζονται ανά τρία. Ο αριθμός «τρία» στη λαϊκή παράδοση είναι ιερός και έχει μαγική δύναμη, πιστεύεται δε ότι είναι φορέας ευτυχίας σε πολλές μορφές της λαϊκής ζωής.

12. Εκφραστικά μοτίβα

Υπάρχουν πολλές στερεότυπες εκφράσεις που χρησιμοποιούνται αναλλοίωτες από ποίημα σε ποίημα.

13. Πολλά σχήματα λόγου

Σχήματα λόγου, όπως προσωποποιήσεις, μεταφορές, άσκοπα ερωτήματα, το σχήμα του αδυνάτου και πολλά άλλα είναι ένα από τα συχνότερα χαρακτηριστικά των τραγουδιών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο: Επαναληπτικά σχήματα λόγου

2.1.Εισαγωγή

Η παρουσία των σχημάτων λόγου είναι πολύ συνηθισμένη στα δημοτικά τραγούδια. Στην παρούσα εργασία επιλέχθηκαν δεκατρία σχήματα λόγου, τα οποία θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν επαναληπτικά με τα εξής κριτήρια:

- την επανάληψη του νοήματος (ταυτολογικές διπλότητες, συνωνυμικό σχήμα, εκ παραλλήλου)
- την αυτούσια ή ελαφρώς παραλλαγμένη επανάληψη μιας λέξης ή φράσης (επαναφορά, επαναδίπλωση, επαναστροφή, κύκλος, υποφορά και ανθυποφορά, κατ' άρσιν και θέσιν)
- την επανάληψη μεταξύ ομόρριζων λέξεων που ανήκουν σε άλλο μέρος του λόγου (ετυμολογικό σχήμα- πολύπτωτο/πολυμορφικό)
- την επανάληψη μια σημασιολογικής δομής με διαφορετικούς όρους ή την επανάληψη των όρων μιας φράσης σε διαφορετική συντακτική θέση (χιαστό).

Τα παραπάνω σχήματα λόγου, με εξαίρεση το ετυμολογικό σχήμα, τον κύκλο και το χιαστό σχήμα, ο Τζάρτζανος (1989) τα εντάσσει γενικότερο σχήμα του πλεονασμού, κατά τον οποίο «τα χρησιμοποιούμενα λεκτικά σύνολα βρίσκονται περισσότερα από όσα απαιτούνται για την έκφραση των αντίστοιχων νοημάτων». Με αυτόν τον τρόπο εκφράζεται με μεγαλύτερη σαφήνεια και ζωντάνια το νόημα των κειμένων.

2.2.Περιγραφή επαναληπτικών σχημάτων λόγου

2.2.1.Ταυτολογική διπλότητα

Το συγκεκριμένο σχήμα λόγου αποτελεί χαρακτηριστικό υφολογικό γνώρισμα του δημοτικού τραγουδιού (Νάκας, 2005α). Κατά τις ταυτολογικές διπλότητες έχουμε επανάληψη του ίδιου νοήματος δύο φορές μέσα στον ίδιο στίχο. Η επανάληψη αυτή μπορεί να επιτευχθεί με τρεις διαφορετικούς τρόπους, με βάση τους οποίους ο Νάκας (2005α) διακρίνει την ταυτολογική δι-

πλότητα σε *αλλομορφική ταυτολογία*, *συνωνυμική ταυτολογία* και *ταυταναφορική ταυτολογία*.

Αλλομορφική ταυτολογία εμφανίζεται όταν μια φράση επαναλαμβάνεται για δεύτερη φορά στον ίδιο στίχο, με τη διαφορά πώς ένας από τους όρους της φράσης αλλάζει μορφή, διατηρώντας ετυμολογική συγγένεια, ενώ οι υπόλοιποι όροι μένουν ακριβώς ίδιοι (Νάκας, 2005α).

π.χ. α. *Μόν' πήρε δίπλα τα βουνά, δίπλα τα κορφοβούνια.*

β. *Η Δέσπω αφέντες Λιάπηδες δεν έκαμε, δεν κάνει.*

Συχνό είναι, επίσης, το φαινόμενο κατά το οποίο η ταυτολογία αναπτύσσεται σε δύο στίχους.

π.χ. - *"Μη με μαλώνης, Κίσαβε, μπρε τουρκοπατημένε,
που σε πατάει η Κονιαριά κ' οι Λαρσινοί αγάδες.*

Όπως παρατηρούμε στα παραπάνω παραδείγματα, ο παραλλαγμένος όρος μπορεί να ανήκει σε οποιαδήποτε γραμματική κατηγορία (π.χ. ρήμα, ουσιαστικό κ.τ.λ.) και να παίρνει μια συγγενική ετυμολογικά μορφή (π.χ. υποκοριστικά, παράγωγα, σύνθετα κ.ά.), ή να αλλάζει ανάλογα με την γραμματική κατηγορία (π.χ. τα ρήματα αλλάζουν χρόνο) ή ακόμη και να μεταπηδά από την μια κατηγορία στην άλλη (π.χ. από ουσιαστικό σε μετοχή). Τέλος, έχουμε και την περίπτωση όπου ο όρος που αλλάζει εξισώνεται με μία πρόταση.

Ταυταναφορική ταυτολογία έχουμε όταν μια φράση με δύο ή τρεις όρους επαναλαμβάνεται αυτούσια στον ίδιο στίχο με τη διαφορά πως ο ένας όρος της φράσης αντικαθίσταται από έναν διαφορετικό όρο, ο οποίος όμως αναφέρεται στο ίδιο πρόσωπο. Οι δύο αυτοί όροι έχουν σχέση «ταυτότητας αναφοράς», αποτελώντας η μία «τον 'παραθετικό' ή 'επεξηγηματικό' προσδιορισμό της άλλης» (Νάκας, 2005α)

π.χ. α. *τι θα την κάμω πεθερά, τι θα την κάμω μάννα.*

β. *εγώ πάου 'ς την Καρύταινα, πάου 'ς τους εδικούς μου,*

Συνωνυμική ταυτολογία (Νάκας, 2005α) παρουσιάζεται στην περίπτωση αυτούσιας επανάληψης μιας φράσης στο ίδιο στίχο με αλλαγή του ενός

όρου της φράσης με έναν συνώνυμο όρο. Συναντάμε όλα τα είδη συνωνυμίας ανάμεσα στους όρους (σχέση υπωνυμίας-υπερωνυμίας, συνεκδοχής, απλής σημασιολογικής ομοιότητας).

π.χ. α. *Κι' ό Θοδωράκης μίλησε, κι' ο Θοδωράκης λέει:*

β. *Μα το σταυρό, κυρά μου, μα την Παναγιά,*

Όπως και στην περίπτωση της αλλομορφικής ταυτολογίας έτσι κι εδώ οι όροι που αλλάζουν με συνώνυμους τους μπορεί να είναι ουσιαστικά, ρήματα, επίθετα, επιρρήματα ή ακόμη και μια φράση.

2.2.1.α. Πολλαπλή ταυτολογία

Συχνά η ταυτολογία μπορεί να επηρεάσει δύο ή και τους τρεις όρους της φράσης, οι οποίοι θα αλλάξουν ταυτόχρονα. Τότε μιλάμε για *πολλαπλή αλλομορφική, ταυταναφορική ή συνωνυμική ταυτολογία*. Στην περίπτωση που αλλάζουν δύο όροι, η ταυτολογία χαρακτηρίζεται «διπλής εναλλαγής», ενώ, όταν αλλάζουν τρεις, χαρακτηρίζεται «τριπλής εναλλαγής».

π.χ. α. *μοιριολογούσε κι έλεγε, μοιριολογάει και λέει.*

β. *Δεν κελεύει σαν πουλί, δεν έλεε σαν αηδόνι,*

γ. *πόχουν παιδιά στην κλεφτουριά, γιους καπεταναραίους.*

2.2.1.β. Επάλληλη ταυτολογία

Τα παραπάνω τρία είδη ταυτολογίας συχνά εμφανίζονται σε δύο διαδοχικούς στίχους ή σε κάποια απόσταση είτε το ένα είδος και στους δύο στίχους, είτε σε συνδυασμό (Νάκας, 2005α). Η περίπτωση αυτή ονομάζεται *επάλληλη ταυτολογία*.

π.χ. α. *"Παιδιά, και μη δειλιάσετε, παιδιά, μη φοβηθήτε.*

Γυναίκε ειν' ο πόλεμος, νοφδιακός ο κούρσος!"

Ο συνδυασμός των ειδών ταυτολογίας, πέραν της περίπτωσης της επάλληλης ταυτολογίας, μπορεί να γίνει και στα όρια του ίδιου στίχου.

2.2.2. Συνωνυμικό σχήμα

Συνωνυμικό σχήμα ονομάζεται το σχήμα λόγου κατά το οποίο έχουμε επανάληψη του νοήματος μιας λέξης ή φράσης με τη χρήση μιας συνώνυμης λέξης ή φράσης που αποτελείται από συνώνυμες λέξεις.

*π.χ. το τρίτο το καλύτερο **μοιριολογάει** και **λέει**,*

Όπως και στη συνωνυμική ταυτολογία, έτσι κι εδώ συναντάμε συνωνυμίες με σχέση απλής συνωνυμίας (π.χ. νύχτα, βραδιά), υπωνυμίας-υπερωνυμίας (π.χ. αηδόνια, πουλιά), συνεκδοχής (π.χ. πόλεμος, τουφέκια) και σημασιολογικής συγγένειας (π.χ. γλεντάνε, χορεύουν).

Η συνωνυμική παράταξη (Νάκας, 2012) ο τρόπος δηλαδή με τον οποίο οι συνώνυμες λέξεις παρατίθενται στην πρόταση, μπορεί να είναι ασύνδετη και συνδετική/πολυσύνδετη.

*π.χ. **Όρη**, **βουνά**, και **τρύπαις** και **λαγκάδια** (ασύνδετη)*

***σπίκιαις** και **φλόγες** **βγάζασι**. (συνδετική)*

2.2.3. Εκ παραλλήλου

Το σχήμα αυτό δημιουργείται όταν ένα νόημα ή μια έννοια εκφράζεται καταφατικά και αρνητικά με δυο ισοδύναμες αντίθετες εκφράσεις. Το σχήμα αυτό στηρίζεται στην παρουσία ενός άλλου σχήματος, των λεξικών αντιθέσεων. Η λεξική αντίθεση μπορεί να διαχωριστεί σε δύο βασικές κατηγορίες, στην *αντίφαση* και τη *εναντίωση* (Νάκας, 1993).

Κατά την αντίφαση υπάρχει λογική ασυμβατότητα μεταξύ των αντίθετων λέξεων ή νοημάτων, δηλαδή δεν είναι δυνατόν να αληθεύουν και τα δύο νοήματα των αντίθετων λέξεων, παρά η ισχύς του ενός αποκλείει την ισχύ του άλλου. Σε αυτή ακριβώς τη σχέση αντίφασης στηρίζεται το σχήμα εκ παραλλήλου.

π.χ. όπου μ' απολησμόνησε και πιο δε με θυμάται.

Στην περίπτωση που οι λέξεις ή φράσεις έχουν σχέση εναντίωσης, τότε και πάλι δεν είναι δυνατόν να ισχύουν ταυτόχρονα και τα δυο νοήματα, αλλά είναι δυνατόν να μην ισχύει κανένα από τα δύο, και να υπάρχει μια ενδιάμεση τρίτη κατάσταση.

2.2.4.Επαναφορά

Στο σχήμα της επαναφοράς επαναλαμβάνεται η ίδια λέξη ή φράση, με την οποία ξεκινάει μία πρόταση ή μία άλλη φράση, δύο ή περισσότερες φορές στην αρχή μιας επόμενης πρότασης ή φράσης, διατηρώντας την συντακτική της θέση και τη σημασία της (σημασιολογικός παραλληλισμός)(Νάκας, 2011). Η λέξη που επαναλαμβάνεται μπορεί να ανήκει σε οποιαδήποτε γραμματική κατηγορία.

π.χ. **Θέλετε** δέντρ' ανθήσετε, **θέλετε** μαραθήτε,

Ωστόσο, η λέξη-φράση που επαναλαμβάνεται μπορεί να μην βρίσκεται απαραίτητα στην αρχή της πρότασης (*αρχική επαναφορά*), αλλά να βρίσκεται κάπου στη μέση, οπότε χαρακτηρίζεται *μεσαία επαναφορά* ή στο τέλος των προτάσεων όπου την ονομάζουμε *τελική επαναφορά* ή *επιφορά*.

π.χ. α. Μόν' δέσε το κεφάλι σου **με δυο με τρία** μαντήλια,
και σφίξε τη μεσούλα σου **με δυο με τρία** ζουνάρια,
β. "Το τι μαντάτα μού 'φερεις **από τους καπετάνιους;**
-Πικρά μαντάτα σου 'φερα **από τους καπετάνιους.**

Υπάρχει η περίπτωση κατά την οποία δεν επαναλαμβάνεται ολόκληρη η λέξη, αλλά ένα τμήμα της, το αρχικό ή το τελικό της τμήμα. Τότε εμφανίζεται η περίπτωση της προθηματικής και επιθηματικής επαναφοράς αντίστοιχα.

π.χ. α. Ξεντύθη, ξαρματώθηκε, 'ς τη θάλασσα πηδάει
β. Ακόμη ο λόγος έστεκε κι' ο βασιλιάς προβαίνει,
με σείσμα και με λύγισμα τη σκάλα νανεβαίνει,

Τέλος, το σχήμα της επαναφοράς μπορεί να δημιουργείται ταυτόχρονα από την επανάληψη δύο, τριών κ.ο.κ. λέξεων που ανήκουν στην ίδια πρόταση

και επαναλαμβάνονται σε μία άλλη διατηρώντας κι αυτές τη σημασιοσυντακτική τους θέση. Τότε, το σχήμα ονομάζεται *πολλαπλή επαναφορά* (διπλή, τριπλή κ.ο.κ.).

π.χ. *Άρχισε ο νιος να την τσιμπά, κι' άρχισε ο θιος ν' αστράφτη,
 άρχισε ο νιος να τη φιλή κι' άρχισε ο θιος να βρέχη,
 άρχισε ο νιος να τη ρωτά, κι' άρχισε ο θιος να λάμπη.*

2.2.5.Επαναδίπλωση

Επαναδίπλωση είναι το σχήμα λόγου κατά το οποίο μία λέξη ή φράση επαναλαμβάνεται αμέσως μετά, για δεύτερη φορά στον ίδιο στίχο. Άλλες φορές η επαναδίπλωση μοιάζει με παράθεση, άλλες έχει σκοπό να δώσει ιδιαίτερη ένταση και έμφαση στον όρο που επαναλαμβάνεται, τότε μπορούμε να την χαρακτηρίσουμε *επιτατική, διαβαθμιστική, αθροιστική, επιμεριστική/κατανεμητική, προκατασκευασμένη και προσθετική* (Νάκας, 1995). Οι περιπτώσεις που συναντάμε στην παρούσα μελέτη ανήκουν στην επιτατική (δηλώνει επίμονη επανάληψη), στην αθροιστική (δηλώνει διάρκεια, εξέλιξη, επανάληψη σε μια συνεχή επαύξηση), στην διαβαθμιστική (δηλώνει ισοδυναμία με τον υπερθετικό βαθμό (Νάκας, 2001) και επιμεριστική/κατανεμητική επαναδίπλωση. Η προσθετική επαναδίπλωση, κατά τον Νάκα (1999), αποτελεί ένα επιμέρους είδος επαναστροφής, για το οποίο γίνεται λόγος παρακάτω, στο σχήμα λόγου της επαναστροφής.

π.χ. α. *"Φύγετε! Φύγετ', άστε μας! μα μεις θε να σκεφτούμε, (επιτατική)*
 β. *κι' οπίσω οπίσω η Κώσταινα με το παιδί 'ς το χέρι,(διαβαθμιστική)*

Σε πολλές περιπτώσεις ανάμεσα στις επαναλαμβανόμενες λέξεις μεσολαβούν άλλες λέξεις ή φράσεις, όπως πχ. κάποια κλητική προσφώνηση ή ένας άλλος συντακτικός όρος της πρότασης. Σε μια τέτοια περίπτωση χαρακτηρίζουμε την επαναδίπλωση *ασυνεχή*.

π.χ. *-Άφες μ', αφέντη μ', άφες με, δυο λόγια να σου κρίνω,*

2.2.6.Επαναστροφή

Κατά την επαναστροφή, μια λέξη ή φράση επαναλαμβάνεται αμέσως μετά για δεύτερη φορά, είτε ως σύνθετη με κάποια άλλη λέξη, οπότε μιλάμε για (συνθετικό-) *παραγωγική επαναστροφή* (Νάκα, 2005), είτε συνοδευόμενη από επιπλέον προσδιορισμούς ή αναφορική πρόταση για να γίνει κάποια αποσαφήνιση διατηρώντας τον συντακτικό ρόλο που είχε στην προηγούμενη θέση της (Τζάρτζανος, 1989), οπότε μιλάμε για *συντακτική επαναστροφή* (Νάκας, 2005α). Οι δύο αυτές κατηγορίες μπορούν να ενταχθούν σε μια ευρύτερη κατηγορία, αυτή της *προσθετικής επαναστροφής*. Τέλος, έχουμε και το είδος της *συνεκτικής επαναστροφής* (Νάκας, 2002), κατά την οποία ξεκινά μια νέα πρόταση με την λέξη με την οποία τελειώνει η προηγούμενη και ο λόγος μπορεί να συνεχίζει παρατακτικά και ασύνδετα ή υποτακτικά και συνδετικά (Νάκας, 2005β) .

π.χ. α.κ' ένας **γρίβας παλιόγριβας**, σαρανταπληγιασμένος

(παραγωγική επαναστροφή)

β. Τίνος να ειπώ **το ντέρτι** μου, **το ντέρτι** της καρδιάς μου;

(συντακτική επαναστροφή)

γ. ολονυχτίς κουρσεύανε και ταις αυγαίς **κοιμώνται**.

Κοιμώνται 'ς τα δασά κλαριά και 'ς τους παχιούς τους ήσκιους.

(συνεκτική επαναστροφή)

Όπως παρατηρούμε στο τελευταίο παράδειγμα, η επαναστροφή δεν παρουσιάζεται απαραίτητα στον ίδιο στίχο, αλλά μπορεί να εμφανιστεί και με διασκελισμό του στίχο.

2.2.7.Κύκλος

Κύκλος είναι το σχήμα κατά το οποίο μια λέξη ή μια ομάδα λέξεων επαναλαμβάνεται στην αρχή και στο τέλος μιας ενότητας λόγου π.χ. μιας πρότασης, ενός στίχου, μιας στροφής ακόμη κι ενός ολόκληρου ποιήματος (Νάκας, 2005α).

π.χ. **Σήμερα**ρον γεννηθήκαμε,

και θα σωθούμε **σήμερα**ρον.

Εάν η λέξη επαναλαμβάνεται ελαφρώς παραλλαγμένη έχουμε *χαλαρό κύκλο*.

**π.χ. Ταντρειωμένου τάρματα δεν πρέπει να πουλειώνται,
μον' πρέπει τους 'ς την εκκλησιά κ' εκεί να λειτουργιώνται,
πρέπει να κρέμονται ψηλά 'ς αραχνιασμένο πύργο,
να τρώη η σκουριά το σίδερο κ' ή γη τον *αντρειωμένο*.**

2.2.8.Υποφορά και ανθυποφορά

Σ' αυτό το σχήμα υπάρχει η ακόλουθη διαδικασία:

- α. υποβάλλεται μια ερώτηση
- β. στη συνέχεια διατυπώνεται («υποφέρεται») μία πιθανή απάντηση με τη μορφή ερώτησης
- γ. έπειτα απορρίπτεται («ανθυποφέρεται») η απάντηση αυτή
- δ. και τέλος ακολουθεί η απάντηση για το τι συμβαίνει πραγματικά.

*π.χ. Τι έχουν της Μάνης τα βουνά οπού είναι βουρκωμένα,
καν ο βοριάς τα βάρεσε, καν η νοτιά τα πήρε.
Μηδέ ο βοριάς τα βάρεσε, μηδ' η νοτιά τα πήρε,
παλεύει ο Καπετάν πασιάς με τον Κολοκοτρώνη.*

Το στοιχείο της επανάληψης εμφανίζεται στους δύο ενδιάμεσους στίχους, όπου επαναλαμβάνεται η υποθετική απάντηση απορρίπτοντας τη.

2.2.9.Κατ' άρσιν και θέσιν

Το σχήμα αυτό δημιουργείται όταν λέγεται τι δεν είναι κάτι ή τι δεν συμβαίνει και στον επόμενο στίχο λέγεται το τι τελικά είναι και τι συμβαίνει.

π.χ. *-Δεν είν' εδώ τα Γιάννινα, δεν ειν' εδώ ραγιάδες,
για ναν τους ψένης σαν τραγιά, σαν τα παχιά κριάρια,
εδώ ναι λόγκοι και βουνά και κλέφτικα τουφέκια,*

Όπως και στο σχήμα εκ παραλλήλου, έτσι κι εδώ έχουμε συνδυασμό του σχήματος με την λεξική αντίθεση. Στο σχήμα αυτό ,λοιπόν, κατά την άρση δηλώνεται κάτι αποφαστικά σε αντίθεση με τη θέση, στην οποία γίνεται μία καταφατική και αντίθετη δήλωση.

2.2.10.Ετυμολογικό σχήμα – Πολύπτωτο/ πολυμορφικό

Ετυμολογικό σχήμα παρουσιάζεται όταν ετυμολογικά συγγενείς λέξεις βρίσκονται πολύ κοντά η μία στην άλλη. Κατά τον Νάκα (2017) στο ετυμολογικό σχήμα έχουμε «την επανάληψη της ίδιας ρίζας με τη συμπαράθεση λέξεων ετυμολογικώς συγγενών, αλλά που ανήκουν σε άλλο μέρος του λόγου».

π.χ. *και μεσ' 'ς τη μέση του χορού χορεύει η Ζερβοπούλα,*

Για τον Τζάρτζανο και πολλούς άλλους μελετητές στην ευρύτερη κατηγορία του ετυμολογικού σχήματος εντάσσεται και το *πολύπτωτο* ή *πολυμορφικό σχήμα* (Νάκας, 2017). Κατά την παρουσία του σχήματος αυτού έχουμε την επανάληψη της ίδιας αυτόνομης λεξικής μονάδας, αλλά σε άλλον τύπο. Τα επίθετα και τα ουσιαστικά αλλάζουν την πτώση τους, το γένος ή τον αριθμό τους, ενώ τα ρήματα αλλάζουν χρόνο, πρόσωπο, έγκλιση κ.τ.λ.

π.χ. *Φάτε και πιέτε, βρε παιδιά, χαρήτε να χαρούμε,*

2.2.11.Χιαστό σχήμα

Στο συγκεκριμένο σχήμα θα μπορούσαμε να διακρίνουμε δύο γενικές κατηγορίες , το *απλό χιαστό* και το *περίπλοκο χιαστό* (Νάκας, 2005α).

Στο απλό χιαστό σχήμα έχουμε δύο φραστικές ενότητες οι οποίες διατηρούν όμοια σημασιοσυντακτική δομή. Ωστόσο η όροι της πρώτης φράσης με τους αντίστοιχους σημασιολογικά όρους της δεύτερης φράσης έχουν διαφορετική θέση στη δομή της πρότασης, αλλά διατηρούν τον συντακτικούς ρόλο και τη συντακτική σχέση μεταξύ τους. Ο λόγος που ονομάζεται το σχήμα χιαστό είναι, κατά τον Τζάρτζανο, γιατί, εάν η αντιστοιχία των όρων της φράσης γραφτούν σε δυο στίχους, ο ένας κάτω από τον άλλο, σχηματίζεται το σχήμα «χι» (1953). Το απλό χιαστό σχήμα μπορούμε να το χωρίσουμε σε δύο κατηγορίες:

α. χιαστή αντιστροφή 2 όρων π.χ. μου παιζογελά

και κάνει μου το νάτο.

β. χιαστή αντιστροφή 3 όρων π.χ. Του νιου γω μήλο τού στείλα και

μού δώκε γαϊτάνι.

Στο περίπλοκο χιαστό, όπως το ονομάζει ο Lausberg (Νάκας, 2005α), ή αντιμεταβολή, οι όροι της δεύτερης φράσης είτε είναι ίδιοι με τους όρους της πρώτης σε άλλο τύπο ή μορφή, είτε έχουν μορφηματική συγγένεια, είτε είναι συνώνυμα. Στη αντιμεταβολή, λοιπόν, υπάρχουν διάφοροι συνδυασμοί κατά τους οποίους μπορούν να μεταβάλλονται ή όχι οι εξής τρεις παράγοντες: α)μεταβάλλεται/αντιστρέφεται χιαστί η σειρά των όρων, β)η σειρά εξάρτησης ανάμεσα στους εμπλεκόμενους όρους, γ)ο σημασιοσυντακτικός ρόλος των ισοδύναμων όρων.

π.χ. Η Γκιώνα λέει της Λιάκουρας

κ' η Λιάκουρα της Γκιώνας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο :Προηγούμενες μελέτες-έρευνες

Τόσο το δημοτικό τραγούδι, όσο και τα σχήματα λόγου έχουν απασχολήσει πολλούς μελετητές. Ενδεικτικά αναφέρω τον Αχιλλέα Τζάρτζανο και τον Θανάση Νάκα, που ασχολήθηκαν σε βάθος με τη μελέτη των σχημάτων λόγου, και τους Νικόλαο Πολίτη και Ερατοσθένη Καψωμένο, τα ονόματα των οποίων είναι συνδεδεμένα με το δημοτικό τραγούδι.

Συγκεκριμένα, ο Θανάσης Νάκας στο βιβλίο του «Σχήματα (Μορφο)λεξικής και Φραστικής επανάληψης», το οποίο αποτέλεσε τον βασικό οδηγό εκπόνησης της διπλωματικής εργασίας, μελέτησε διεξοδικά μια πληθώρα επαναληπτικών σχημάτων λόγου, τα περισσότερα εκ των οποίων μελετώνται σε σχέση με την παρουσία τους στα δημοτικά τραγούδια. Στο βιβλίο αυτό παρουσιάζεται αναλυτικά η περιγραφή των σχημάτων λόγου του ανακλαστικού σχήματος, της ταυτολογικής διπλότητας, του κύκλου και του χιαστού σχήματος με πλούσια παραδείγματα τόσο από τη δημοτική ποίηση, όσο και από την επώνυμη νεότερη ποίηση, ενώ γίνονται πολλές διαφωτιστικές αναφορές σε άλλα επαναληπτικά σχήματα (π.χ. επαναφορά, επαναδίπλωση κ.τ.λ.)

Τέλος, εντοπίστηκε μία ερευνητική μελέτη που σχετίζεται με το ζήτημα της παρουσίας των σχημάτων λόγου στο δημοτικό τραγούδι, μελετώντας τα σχήματα του διασκελισμού, της επιφώνησης, της επαναδίπλωσης, της προσωποποίησης και της υπερβολής στα δημοτικά τραγούδια της Θεσσαλίας. Αυτή προέρχεται από το μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών «Διδακτική Γλώσσας-Λογοτεχνία-Θέατρο και Εκπαίδευση», του Παιδαγωγικού τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο: Σκοπός και μεθοδολογία

4.1.Σκοπός και ερευνητικά ερωτήματα

Κύριος σκοπός της παρούσας ερευνητικής μελέτης είναι η διερεύνηση της παρουσίας των επαναληπτικών σχημάτων λόγου στο δημοτικό τραγούδι. Η υπόθεση της μελέτης είναι πως η παρουσία επαναληπτικών σχημάτων στο δημοτικό τραγούδι είναι πολύ έντονη, όπως άλλωστε και η παρουσία γενικότερα των σχημάτων λόγου, κάτι που αποτελεί βασικό χαρακτηριστικό γνώρισμα της δημοτικής ποίησης.

Για την επίτευξη του παραπάνω σκοπού τέθηκαν τα παρακάτω ερευνητικά ερωτήματα:

- Σε τι βαθμό παρατηρείται η παρουσία επαναληπτικών σχημάτων στο δημοτικό τραγούδι;
- Ποια είναι η συχνότητα παρουσίας του καθενός σχήματος;
- Ποια σχήματα υπερτερούν σε παρουσία;

4.2. Μεθοδολογία της έρευνας

4.2.1. Δεδομένα

Για την εκπόνηση της συγκεκριμένης έρευνας, αρχικά, έπρεπε να επιλεγθεί μία συλλογή δημοτικών τραγουδιών, πάνω στην οποία θα γινόταν η μελέτη. Η συλλογή που επιλέχθηκε ανήκει στον Νικόλαο Πολίτη και έχει τίτλο «Τα δημοτικά τραγούδια- Εκλογαί από τα τραγούδια του ελληνικού λαού», από τις εκδόσεις «Εκάτη». Η συλλογή αυτή υποδιαιρείται σε δεκατέσσερις υποενότητες, με κριτήριο τη θεματολογία των τραγουδιών, κατηγοριοποίηση που όρισε ο ίδιος ο Ν. Πολίτης, και σε επιπλέον δύο ενότητες που περιέχουν τραγούδια των Μέσων χρόνων και τραγούδια γραμμένα σε ελληνικές διαλέκτους.

Στην πορεία, επιλέχθηκε ένα σύνολο σχημάτων λόγου, τα οποία χαρακτηρίζονται επαναληπτικά, όπως έγινε αναφορά σε προηγούμενη ενότητα της εργασίας, με κριτήρια την επανάληψη του νοήματος, μιας λέξης/φράσης αυτούσιας ή ελαφρώς παραλλαγμένης, την ετυμολογική συγγένεια και τέλος την επανάληψη μιας σημα-σιοσυντακτικής δομής. Τα σχήματα αυτά παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 1. Επαναληπτικά σχήματα λόγου

Σχήματα λόγου	Κριτήρια επανάληψης
1. Ταυτολογικές διπλότητες (συνωνυμική, αλλομορφική, ταυταναφορική)	επανάληψη του νοήματος
2. Συνωνυμικό σχήμα	
3. Εκ παραλλήλου	
4. Επαναφορά	επανάληψη λέξης ή φράσης αυτούσιας ή ελαφρώς παραλλαγμένης
5. Επαναδίπλωση	
6. Επαναστροφή	
7. Κύκλος	
8. Υποφορά και ανθυποφορά	
9. Κατ' άρσιν και θέσιν	επανάληψη μεταξύ ομόρριζων λέξεων που ανήκουν στο ίδιο ή σε άλλο μέρος του λόγου
10. Ετυμολογικό σχήμα – πολύπτυτο/πολυμορφικό	
11. Χιαστό σχήμα	επανάληψη μιας σημασιοσυντακτικής δομής με διαφορετικούς όρους ή των όρων μιας φράσης σε διαφορετική συντακτική θέση

Θα πρέπει να διευκρινιστεί ότι τα επαναληπτικά σχήματα εντοπίστηκαν με βάση το κάθε τραγούδι, έτσι όπως καταγράφηκε από τον Ν. Πολίτη και όχι με βάση την τραγουδιστική τους μορφή, όπου είναι πολύ συνηθισμένες οι επαναλήψεις.

4.2.2.Ανάλυση μεθοδολογίας

Κάθε θεματική ενότητα των τραγουδιών μελετήθηκε ξεχωριστά. Αφού εντοπίστηκαν τα εν λόγω σχήματα σε κάθε ένα τραγούδι της ενότητας, η επεξεργασία τους παρουσιάστηκε με μορφή συγκεντρωτικών πινάκων για την κάθε κατηγορία τραγουδιών. Στους πίνακες αυτούς καταγράφεται ολόκληρο το τραγούδι με εμφανώς μορφοποιημένες τις λέξεις ή τις φράσεις, οι οποίες συμμετέχουν σε κάποιο σχήμα λόγου. Σε πλήρη αντιστοιχία με τον στίχο διατυπώνεται δίπλα σ' αυτόν, σε ξεχωριστή στήλη, το όνομα του σχήματος. Στην περίπτωση που στον ίδιο στίχο ή ομάδα στίχων εμφανίζονται περισσότερα από ένα σχήματα, τα ονόματα αυτών γράφονται με τη σειρά με την οποία εμφανίζονται στο απόσπασμα.

Αφού ολοκληρώθηκε η διαδικασία για το σύνολο των τραγουδιών, έγινε καταμέτρηση του αριθμού εμφάνισης του κάθε σχήματος χωριστά. Εδώ, αξίζει να σημειωθούν κάποιες διευκρινίσεις για τον τρόπο μέτρησης. Στις περιπτώσεις των ταυτολογιών, τα τρία είδη μετρήθηκαν ως ξεχωριστά σχήματα. Η περίπτωση της πολλαπλής ταυτολογίας μετρήθηκε ως ένα σχήμα, το ίδιο συνέβη και στις περιπτώσεις διπλής ή τριπλής επαναφοράς. Αντιθέτως, στην περίπτωση της επάλληλης ταυτολογίας ο αριθμός της εμφάνισης του σχήματος εκλήφθηκε ως διπλός. Οι διάφορες υποκατηγοριοποιήσεις των σχημάτων π.χ. της επαναστροφής, του χιαστού κ.ά. συμπεριελήφθησαν στα αποτελέσματα της γενικότερης κατηγορίας των σχημάτων. Τέλος, το σχήμα της λεξικής αντίθεσης εντοπίστηκε μόνο σε συνδυασμό με τα επαναληπτικά σχήματα και δεν χρησιμοποιήθηκε στα αποτελέσματα της έρευνας, μιας και δεν αποτελεί επαναληπτικό σχήμα.

Τα αποτελέσματα της μέτρησης αναλύθηκαν σε σχέση με τον γενικό αριθμό των τραγουδιών, ο οποίος ανέρχεται στα 266 τραγούδια. Επίσης, έγινε σύγκριση μεταξύ του αριθμού εμφάνισης του καθενός και εξήχθησαν τα συμπεράσματα σχετικά με το ποιο σχήμα εμφανίζεται σε μεγαλύτερη συχνότητα και για το αν είναι τελικά έντονη η παρουσία των επαναληπτικών σχημάτων στο δημοτικό τραγούδι. Τέλος, παρουσιάστηκαν τα αποτελέσματα της μελέτης με μορφή γραφημάτων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο: Παρουσίαση και αποτελέσματα της έρευνας

5.1. Επαναληπτικά σχήματα λόγου στη συλλογή του Ν. Πολίτη και παρουσίαση σε πίνακα

Στους παρακάτω πίνακες παρουσιάζεται αναλυτικά η ανάλυση των ποιημάτων σχετικά με τα επαναληπτικά σχήματα. Οι πίνακες έχουν δημιουργηθεί με βάση την θεματική κατηγοριοποίηση του Ν. Πολίτη.

Πίνακας 2. Ιστορικά

ΤΡΑΓΟΥΔΙ	ΣΧΗΜΑΤΑ ΛΟΓΟΥ
1.ΤΟ ΚΡΟΥΣΟΣ ΤΗΣ ΑΝΤΡΙΑΝΟΥΠΟΛΗΣ (1361) <i>Ταηδόνια της Ανατολής και τα πουλιά της Δύσης</i> <i>Κλαίγουν αργά, κλαίγουν ταχιά, κλαίγουν το μεσημέρι, Κλαίγουν την Αντριάνούπολη την πολυκρουσεμένη οπού τήνε κρουσέψανε τοις τρεις γιορταίς του χρόνου, του Χριστουγέννου για κηρί, και του Βαγιού για βάγια, και της Λαμπρής την Κυριακή για το Χριστός ανέστη.</i>	<i>συνωνυμικό σχήμα (σχέση υπωνυμίας)</i> <i>επαναφορά και αλλομορφική ταυτολογία</i> <i>ετυμολογικό σχήμα</i>
2.ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΣΟΦΙΑΣ (1453) <i>Σημαίνει ο Θιος, σημαίνει η γης, σημαίνουν τα επουράνια, σημαίνει κ' η αγιά Σοφιά, το μέγα μοναστήρι, με τετρακόσια σήμαντρα κ' εξηνταδύο καμπάναις, κάθε καμπάνα και παπάς, κάθε παπάς και διάκος. Ψάλλει ζερβά ο βασιλιάς, δεξιά ο πατριάρχης, κι' απ' την πολλή την ψαλμουδιά εσειόντανε οι κολόνναις.</i>	<i>επαναφορά</i> <i>πολλαπλή συνω- νυμική ταυτολογία (σημασιολογική ομοιότητα)</i> <i>επαναστροφή</i>

Να μούνε 'ς το χερουβικό και νά βγη ο βασιλέας, φωνή τους ήρθε εξ ουρανού κι' άπ' αρχαγγέλου στόμα. "Πάψετε το χερουβικό κι' ας χαμηλώσουν τ' άγια, παπάδες πάρτε τα γιερά, και σεις κεριά σβηστήτε, γιατί είναι θέλημα Θεού η Πόλη να τουρκέψη. Μόν στείλτε λόγο 'ς τη Φραγκιά, νάρτουνε τρία καράβια, το 'να να πάρη το σταυρό και τάλλο το βαγγέλιο, το τρίτο, το καλύτερο, την άγια τράπεζα μας, μη μας την πάρουν τα σκυλιά και μας την μαγαρίσουν". Η Δέσποινα τaráχτηκε, κ' εδάκρυσαν οι εικόνες. "Σώπασε, κυρά Δέσποινα, και μη πολυδακρύζης, <u>πάλι</u> με χρόνους, με καιρούς, <u>πάλι</u> δικά σας είναι.	ετυμολογικό σχήμα επιτατική ασυνεχής επαναδίπλωση («πάλι») και συνωνυμικό σχήμα
3.ΟΙ ΣΚΛΑΒΟΙ ΤΩ ΜΠΑΡΜΠΑΡΕΣΣΩ Ήλιε, που βγαίνεις το ταχύ, 'ς ούλον τον κόσμο δούδεις, 'ς ούλον τον κόσμ' ανάτειλε, 'ς ούλην την οικουμένη, 'ς τω Μπαρμπαρέσσω τοις αυλαίς, ήλιε, μην ανατείλεις, κι' αν ανατείλεις, ήλιε μου, να γοργοβασίλεψης, γιατ' έχουν σκλάβους έμορφους, πολλά παραπονιάρους, και θα γραθού οι γιαχτίδες σου που τω σκλαβώ τα δάκρυα.	επαναφορά σε συνδυασμό με συνωνυμική ταυτολογία
4.(χωρίς τίτλο) Τα παλληκάρια του Μοριά κ' οι έμορφαις της Πάτρας ποτές δεν καταδέχονταν πεζοί να περπατήσουν, και τόρα πώς κατάντησαν σκλάβοι 'ς τους Αρβανίταις! <u>Κλαίγουν</u> οι μαύροι τη σκλαβιά, οπού είναι σκλαβωμένοι, <u>κλαίγουν</u> και τον ξεχωρισμό, το πώς θα ξεχωρίσουν. Ο ζωντανός ο χωρισμός παρηγοριά δεν έχει! Αφήνει <u>η μάννα</u> το παιδί και το παιδί τη μάννα, χωρίζει κ' εν' αντρόγνυνο, μια μέρα ανταμωμένο.	κατ' άρσιν και θέσιν (χαλάρωση του σχήματος) επαναφορά («κλαίγουν») και επάλληλη αλλομορφική ταυτολογία σε συνδυασμό με ετυμολογικό σχήμα αντιμεταβολή-περίπλοκο χιαστό

5.ΣΟΥΛΙΩΤΙΚΟ

Τρία μπαϊράκια φαίνονται ποκάτω από το Σούλι.
Το 'να ναι του Μουχτάρ πασά, τάλλο του Σελιχτάρη,
το τρίτο το καλύτερο είναι του Μιτσομπόνου.
Μια παπαδιά τ' αγνάντεψε ναπό ψήλη ραχούλα.

"**Πού στε** του Λάμπρου τα παιδιά, **πού 'στε** νοι Μποτσαραίοι;
Αρβανιτιά μας πλάκωσε, θέλει να μας σκλαβώσει.

- **Ας έρτουν** οι παλιότουρκοι, τίποτε δε μας κάνουν
Ας έρτουν πόλεμο να ιδούν και Σουλιωτών τουφέκια,

"Παιδιά, **σταθήτε στέρα**, **σταθήτε αντρειωμένα**,
γιατ' έρχεται ο Μουχτάρ πασάς με δώδεκα χιλιάδες".

Ο πόλεμος αρχίνησε

~~κι' άναψαν τα τουφέκια.~~

Τον Ζέρβα και τον Μπότσαρη εφώναζε ο Τζαβέλας.
"Παιδιά μ', ήρθ' ώρα του σπαθιού κι' ας πάψη το τουφέκι".
Κι' όλοι έπιασαν και σπάσανε τοις θήκαις τω σπαθιώ τους,
τους Τούρκους βάνουνε μπροστά, **τους βάνουν** σαν κριάρια.

Άλλοι έφευγαν κι' άλλοι έλεγαν "Πασά μου, ανάθεμα σε!
Μέγα κακό μας έφερες τούτο το καλοκαίρι,
εχάλασε τόση Τουρκιά, σπαΐδες κι' Αρβανίταις.

Δεν είν' εδώ το Χόρμοβο, **δεν είν'** η Λαμποβίτσα,
εδώ είν' το Σούλι το κακό, **εδώ είν' το Κακοσούλι**,

που πολεμούν μικρά παιδιά, γυναίκες σαν τους άνδρες,
που πολεμάει η Τζαβέλαινα σαν άξιο παλληκάρι".

Κι' ο Μπότσαρης εφώναζε με το σπαθί 'ς το χέρι.
"Έλα, πασά, τι κάκιωσες και φεύγεις με μενζίλι;

Γύρισ' εδώ 'ς τον τόπο μας 'ς την έρημη την Κιάφα,

εδώ να στήσης το θρονί, να γένης και σουλτάνος".

επαναφορά

επαναφορά και
συνωνυμικό σχήμα
(σχέση συνεκδοχής)

συνωνυμική
ταυτολογία

χιαστή αντιστροφή 2
όρων

συντακτική
επαναστροφή

κατ' άρσιν (διπλή
άρση) και θέσιν σε
συνδυασμό με
αλλοφορφική
ταυτολογία

χαλαρή
επαναφορά

ταυτανοφορική
ταυτολογία

συνωνυμικό σχήμα

6.ΤΗΣ ΚΥΡΑ ΦΡΟΣΥΝΗΣ (Ιανουάριος 1801)

Τ' ακούσατε τι γίνηκε 'ς τα Γιάννενα, τη λίμνη,
που πνίζανε τοις δεκαφτά με την κυρά Φροσύνη;

Αχ, Φροσύνη παινεμένη,
τι κακό παθες, καϊμένη!
Άλλη καμιά δεν τό βαλε το λιαχουρί φουστάνι,
πρώτ' η Φροσύνη το βαλε και βγήκε 'ς το σιργιάνι
Αχ, Φροσύνη παινεμένη,
και 'ς τον κόσμο ζακουσμένη!

επαναφορά στίχου
και κατ' άρσιν και
θέσιν

Δε σ' τό 'λεγα, Φροσύνη μου, κρύψε το δαχτυλίδι,
γιατί αν το μάθη ο Αλήπασας θε να σε φάη το φίδι;

Αχ, Φροσύνη μου καϊμένη,
τι πολύ κακό θα γένη!
Αν είστε Τούρκοι αφήστε με, χίλια φλωριά σας δίνω,
σύρτε με 'ς το Μουχτάρπασα, δυο λόγια να του κρίνω"
Αχ, Φροσύνη μου καϊμένη,
τι κακό πολύ θα γένη!

επαναφορά δίστιχου

«Πασά μου, πού είσαι, πρόβαλε, τρέξε να με γλυτώσης,
μέρωσε τον Αλή πασά, και δώσε ό τι να δώσης».

Αχ, Φροσύνη πέρδικα μου,
τι κακό παθες, κυρά μου!
Εις το Βεζίρη τα φλωριά, τα δάκρυα δεν περνάνε,
και σένα μ' άλλαις δεκαφτά τα ψάρια θα σας φάνε.

επαναφορά στίχου

Αχ, Φροσύνη πέρδικα μου,
μόκαψες τα σωθικά μου! *

επαναφορά δίστιχου
στο τέλος του
τραγουδιού

Νά ταν οι πέτραις ζάχαρη, να ρήχνανε 'ς τη λίμνη,
για να γλυκάνη το νερό για την κυρά Φροσύνη.

Αχ, Φροσύνη παινεμένη, **
μέσ 'ς τη λίμνη ξαπλωμένη!

επαναφορά δίστιχου

Φύσα, βοριά, φύσα, θρακιά, για ν' αγριέψη η λίμνη,
να βγάλη ταις αρχόντισσais και την κυρά Φροσύνη.

συνωνυμική
ταυτολογία
(σημασιολογική
ομοιότητα)

Αχ, Φροσύνη παινεμένη, **
μεσ 'ς τη λίμνη ξαπλωμένη!

Φροσύν', σε κλαίει το σπίτι σου, σε κλαίνε τα παιδιά σου

ταυταναφορική
ταυτολογία

<u>σε κλαίν όλα τα Γιάννενα, κλαίνε την ομορφιά σου.</u> Αχ, Φροσύνη πέρδικα μου, * μόκαψες τα σωθικά μου!	ταυταναφορική ταυτολογία. (σχέση ‘όλου’ και ‘μέρους’)
7.ΤΗΣ ΛΕΝΩΣ ΤΟΥ ΜΠΟΤΣΑΡΗ (1804) Όλεις οι καπετάνισσαις από το Κακοσούλι όλεις την Άρτα πέρασαν, 'ς τα Γιάννινα τοις πάνε, σκλαβώθηκαν <u>οι αρφαναίς</u>, σκλαβώθηκαν <u>οι μαύραις</u>, κ' η Λένω δεν επέρασε, δεν την επήραν σκλάβα. Μόν πήρε δίπλα τα βουνά, δίπλα τα κορφοβούνια, σέρνει τουφέκι σισανέ κ' εγγλέζικα κουμπούρια, έχει και 'ς τη μεσούλα της σπαθί μαλαματένιο. Πέντε <u>Τούρκοι</u> την κυνηγούν, πέντε <u>τζοχανταραίοι</u>. Τούρκοι, για μην παιδεύεστε, μην έρχεστε σιμά μου, σέρνω <u>φουσέκια</u> 'ς <u>την ποδιά</u> και <u>βόλια</u> 'ς <u>τοις μπαλάσκαϊς</u> -Κόρη, για ρηξε τάρματα, γλύτωσε τη ζωή σου. -Τι λέτε, μωρ' <u>παλιότουρκοι</u> και σεις <u>παλιοζαγάρια</u>; Εγώ είμαι η Λένω Μπότσαρη, η αδελφή του Γιάννη, και ζωντανή δεν πιάνομαι εις των Τουρκών τα χέρια".	ασυνεχής επαναδίπλωση συνωνυμική ταυτολογία Θέση (όλεις πέρασαν) • διπλή άρση (δεν επέρασε, δεν την επήραν) • θέση (μόν πήρε) και αλλομορφική ταυτολογία συνωνυμικό σχήμα (σχέση υπωνυμίας) ταυταναφορική ταυτολογία πολλαπλή συνωνυμική ταυτολογία (σημασιολογική ομοιότητα) ταυτολογίας με προ- θηματική επαναφορά («παλιο-»)

8.ΤΗΣ ΔΕΣΠΩΣ

Αχός βαρύς ακούεται, πολλά τουφέκια πέφτουν.
Μήνα σε γάμο ρήχνονται, **μήνα** σε χαροκόπι;
Ουδέ σε γάμο ρήχνονται **ουδέ** σε χαροκόπι,
 η Δέσπω κάνει πόλεμο με νύφαις και μ' αγγόνια.
 Αρβανιτιά την πλάκωσε 'ς του Δημουλά τον πύργο.

Γιώργαινα, ρήξε τάρματα, δεν είν' εδώ το Σούλι.
Εδώ είσαι **σκλάββα του πασά**, **σκλάββα των Αρβανίτων**.

~~-Το Σούλι κι' αν προσκύνησε,~~

~~κι' αν τούρκεψε νη Κιάφα.~~

Η Δέσπω αφέντες Λιάπηδες **δεν έκαμε**, **δεν κάνει**»

Δαυλί 'ς το χέρι νάρπαζε, κόραις και νύφαις κράζει.
 «Σκλάββαις Τούρκων μη ζησωμε, παιδιά μ', μαζί μου ελάτε».
 Και τα φυσέκια ανάψανε, κι' όλοι φωτιά γενήκαν.

υποφορά-
ανθυποφορά

κατ'άρσιν και θέσιν
και
ταυταναφορική
ταυτολογία

χιαστή αντιστροφή 3
όρων και
αλλομορφική
ταυτολογία στο β'
ημιστίχιο

9.ΤΗΣ ΠΑΡΓΑΣ (1819)

Α'

Μαύρο πουλάκι, πόρχεσαι από τ' αντίκρυ μέρη,

πες μου **τί κλάψαις θλιβεραίς**,

~~τι **μαύρα μοιρολόγια**~~

από την Πάργα βγαίνουνε, που τα βουνά ραγίζουν;

Μήνα την πλάκωσε Τουρκιά και πόλεμος την καίει;
-Δεν την επλάκωσε Τουρκιά, πόλεμος **δεν** την καίει
-Τους Παργινούς επούλησαν σα γίδια, σα γελάδια,
 κι' όλοι 'ς την ξενιτιά θα παν να ζήσουν οι καϊμένοι.

Τραούν γυναίκες τα μαλλιά, δέρνουν τάσπρα τους στήθια,

μοιριολογούν οι γέροντες με **μαύρα μοιρολόγια**,
 παπάδες με τα δάκρυα γδύνουν ταις εκκλησιαίς τους.
 Βλέπεις εκείνη τη φωτιά, μαύρο καπνό που βγάνει;

πολλαπλή
συνωνυμική
ταυτολογία και
χιαστή αντιστροφή 2
όρων

υποφορά και
ανθυποφορά

ετυμολογικό σχήμα

<u>Εκεί</u> καίγονται κόκκαλα, κόκκαλα αντρειωμένων, που την Τουρκιά τρομάζανε και το βεζίρη κάψαν. <u>Εκεί</u> ναι κόκκαλα γονιού, που το παιδί τα καίει, να <u>μην τα βρούνε οι Λιάπηδες</u>, Τούρκοι <u>μην τα πατήσουν</u>. Ακούς το θρήνο τον πολύν, οπού βογγούν τα δάση, και το δαρμό πού γίνεται, τα μαύρα μοιρολόγια; Είναι π' αποχωρίζονται τη δόλια την πατρίδα, <u>φιλούν</u> τοις πέτραις και <u>τη γη</u> κι' <u>ασπάζονται το χώμα</u>. Β' Τρία πουλιά απ' την Πρέβεζα διαβήκανε 'ς την Πάργα, τό να κυττάει την ξενιτειά, τάλλο τον Άη Γιαννάκη, το τρίτο το κατάμαυρο μοιριολογάει και λέει. "Πάργα, Τουρκιά σε <u>πλάκωσε</u>, Τουρκιά σε <u>τριγυρίζει</u>. <u>Δεν έρχεται</u> για πόλεμο, με προδοσιά <u>σε παίρνει</u>. Βεζίρης δε σ' ενίκησε με τα πολλά τασκέρια. Έφευγαν Τούρκοι σα λαγοί το Παργινό τουφέκι, κ' οι Λιάπηδες δεν ήθελαν νά ρτουν να πολεμήσουν. Είχες λεβένταις σα θεριά, γυναίκες αντρειωμέναις, πότρωγαν <u>βόλια</u> για <u>ψωμί</u>, <u>μπαρούτι</u> για <u>προσφάγι</u>. Τάσπρα <u>πουλήσαν</u> το Χριστό, τάσπρα <u>πουλούν</u> και σένα. Πάρτε, μαννάδες, τα παιδιά, παπάδες τους αγίους. <u>Άστε</u>, λεβένταις, <u>τάρματα</u> κι' <u>αφήστε το τουφέκι</u>.	επαναφορά (εκεί) και συντακτική επαναστροφή χιαστή αντιστροφή 2 όρων πολλαπλή συνωνυμική ταυτολογία (σημασιολογική ομοιότητα) συνωνυμικό σχήμα συνωνυμική ταυτολογία (σημασιολογική ομοιότητα) κατ' άρσιν και θέσιν (χαλάρωση του σχήματος) πολλαπλή συνωνυμική ταυτολογία, (βόλια, μπαρούτι = σημασιολογική ομοιότητα, ψωμί, προσφάγι = σχέση συνεκδοχής) αλλομορφική ταυτολογία συνδυασμός αλλομορφικής ταυτολογίας και συνωνυμικής (σχέση υπωνυμίας)
--	--

<i>σκάψτε πλατιά, σκάψτε βαθιά, όλα σας τα κιβούρια,</i> <i>και ταντρειωμένα κόκκαλα ξεθάψτε του γονιού σας</i> <i>Τούρκους δεν επροσκύνησαν, Τούρκοι μην τα πατήσουν.</i>	επαναφορά
10. ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ ΤΟΥ 21 A' Κρυφά το <u>λένε τα πουλιά</u>, κρυφά το <u>λεν ταηδόνια</u>, κρυφά το λέει ο γούμενος από την άγια Λαύρα. "Παιδιά, για μεταλάβετε, για ξεμολογηθήτε, δεν εἶν' ο περσινός καιρός κι' ο φετεινός χειμώνας. Μας ήρθε γη άνοιξη πικρή, το καλοκαίρι μαύρο, γιατί σηκώθη πόλεμος και πολεμάν τους Τούρκους. Να διώξουμ' όλη την Τουρκιά η να χαθούμε ούλοι". B' Ένα μικρό καράβι <u>μαζώνει τα παννιά</u>, ανοίγει την παντιέρα και <u>πόλεμο ζητά</u>. Ζητά τον άγιο Τάφο και την Άγια Σοφιά. Κι' ακόμα θα ζητήσει τον Πατριάρχη μας, όπου τον εκρεμάσαν για το ινάτι μας. <u>Καμπάναις</u> θα χτυπήσουν <u>πάν'</u> 'ς τα <u>καμπαναρεία</u>, να σκάσουν οι <u>χοτζάδες</u> <u>απάνου</u> 'ς τα <u>τζαμιά</u>. Κι' όσοι Χριστόν πιστεύουν και τον δοξάζουνε, τον Τούρκο λογαριάζουν να τον μοιράζουνε.	συνδυασμός επαναφοράς (μεταξύ 1^{ου} και 2^{ου} στίχου) με συνδυασμό αλλομορφικής και συνωνυμικής ταυτολογίας (σχέση υπωνυμίας) ετυμολογικό σχήμα πολύπτωτο χιαστή αντιστροφή 2 όρων ετυμολογικό σχήμα και συνωνυμικής ταυτολογίας (σημασιολογική ομοιότητα) (καμπάνες = χοτζάδες, καμπαναρεία = τζαμιά)
11. ΤΟΥ ΔΙΑΚΟΥ (24 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1821) <i>Τρία πουλάκια κάθουνταν ψηλά 'ς τη Χαλκουμάτα,</i> <i>το να τηράει τη Λιβαδιά και τάλλο το Ζιτούνι,</i> <i>το τρίτο το καλύτερο μοιριολογάει και λέει.</i>	συνωνυμικό σχήμα

"Πολλή μαυρίλα πλάκωσε, μαύρη σαν καλιακούδα. "Πολλή μαυρίλα πλάκωσε, μαύρη σαν καλιακούδα. Μην ο Καλύβας έρχεται, μην ο Λεβεντογιάννης; -Νούδ' ο Καλύβας έρχεται, νούδ' ο Λεβεντογιάννης, Ομέρ Βρυόνης πλάκωσε με δεκοχτώ χιλιάδες". Ο Διάκος σαν τ' αγροίκησε, πολύ του κακοφάνη. Ψιλή φωνή νεσήκωσε, τον πρώτο του φωνάζει. "<u>Τον ταϊφά μου σύναξε,</u> <u>μάσε τα παλληκάρια,</u> δώσ' τους <u>μπαρούτη περισσή</u> και <u>βόλια με τοις χούφταις</u> γλήγορα και να πιάσουμε κάτω 'ς την Αλαμάννα, που ναι <u>ταμπούρια δυνατά</u> <u>κι' όμορφα μετερίζια</u>". Παίρνουνε ταλαφρά σπαθιά και τα βαριά τουφέκια, 'ς την Αλαμάννα φτάνουνε και πιάζουν τα ταμπούρια. "<u>Καρδιά, παιδιά</u> μου, φώναξε, <u>παιδιά, μη φοβηθήτε,</u> <u>σταθήτε</u> αντρεία <u>σαν Έλληνες</u> και <u>σα Γραικοί σταθήτε</u>". Ψιλή βροχούλα νέπιασε κ' ένα κομμάτι αντάρα, τρία γιουρούσια νέκαμαν τα τρία αράδα αράδα, Έμεινε ο Διάκος 'ς τη φωτιά με δεκοχτώ λεβένταις. Τρεις ώραις επολέμαε με δεκοχτώ χιλιάδες.	ετυμολογικό σχήμα και χαλαρή επαναστροφή υποφορά και ανθυποφορά ετυμολογικό σχήμα επάλληλη, πολλαπλή συνωνυμική ταυτολογία και χιαστή αντιστροφή 2 όρων χιαστή αντιστροφή 2 όρων συνωνυμική ταυτολογία και χιαστή αντιστροφή 2 όρων συνδυασμός κύκλου («σταθήτε») με συνωνυμική ταυτολογία και χιαστή αντιστροφή 2 όρων επιμεριστική / κατανεμητική επαναδίπλωση μεσαία επαναφορά
--	--

Βουλώσαν τα κουμπούρια του κι' ανάψαν τα τουφέκια, κι' ο Διάκος εξεσπάθωσε και 'ς τη φωτιά χουμάει, ξήντα ταμπούρια χάλασε κ' εφτά μπουλουκμπασίδες. Και το σπαθί του κόπηκε ανάμεσα απ' τη χούφτα και ζωντανό τον έπιασαν και 'ς τον πασά τον πάνουν, χίλιοι τον παν από <u>μπροστά</u> και χίλιοι από <u>κατόπι</u>. Κι' ο Ομέρ Βρυόννης μυστικά 'ς το δρόμο τον ερώτα. "Γίνεσαι Τούρκος, Διάκο μου, την πίστη σου ν' άλλαξης, <u>να προσκυνήσης 'ς το τζαμί,</u> <u>την εκκλησιά ν' αφήσης;"</u> Κ' εκείνος τ' αποκρίθηκε και στρίφτει το μουστάκι. "Πάτε και σεις κ' η πίστη σας, μουρτάταις, να χαθήτε! Εγώ Γραικός <u>γεννήθηκα</u>, Γραικός θε ν' <u>αποθάνω</u>. Α θέλετε χίλια <u>φλωριά</u> και χίλιους <u>μαχμουτιέδες</u>, μόνον εφτά μερών ζωή θέλω να μου χαρίστε, όσο να φτάση ο Οδυσσεύς και ό Θανάσης Βάγιας". Σαν τ' άκουσε ο Χαλίλ μπέης αφρίζει και φωνάζει. "Χίλια πουγγιά σας δίνω γω κι' ακόμα πεντακόσια, το Διάκο να χαλάσετε, το φοβερό τον κλέφτη, γιατί θα σβήση την Τουρκιά κι' όλο μας το ντοβλέτι". Το Διάκο τότε παίρνουνε και 'ς το σουβλί τον βάζουν, ολόρτο τον εστήσανε κι' αυτός χαμογελούσε, <u>την πίστη</u> τους <u>τους ύβριζε</u>, <u>τους έλεγε μουρτάταις</u>. Ας είν' ο Όδυσσεύς καλά κι' ο καπετάν Νικήτας, που θα σας σβήσουν την Τουρκιά κι' όλο σας το ντοβλέτι.	επαναφορά και λεξική αντίθεση (μπροστά ≠κατόπι) χιαστή αντιστροφή 2όρων επαναφορά και λεξική αντίθεση συνωνυμική ταυτολογία ταυταναφορική ταυτολογία συνωνυμική ταυτολογία ταυταναφορική ταυτολογία
12.ΟΙ ΛΑΛΙΩΤΙΣΣΑΙΣ (1821) Του Λάλα με τα κρύα νερά, με τοις βαρειαίς κυράδες, με τοις τραναίς αρχόντισσais, τοις καλομαθημέναις, που δεν καταδεχόντανε τη γης να την πατήσουν, ποφόρηγαν χρυσά σκουτιά και κόκκινα σαλβάρια,	επαναφορά

και τώρα πώς κατάντησαν κοπέλλαις 'ς τους ραγιάδες! Φέρνουν βαρέλια με νερό και ξύλα ζαλωμέναις, νάχουν οι Έλληνες νερό, φωτιά να πυρωθούνε. Και η μια την άλλη <u>έλεγαν</u> και η μια την άλλη <u>λένε</u>. Τί να 'ν' κείνα που <u>φαίνονται</u>, τί να 'ν' εκείνα π' <u>εργάζονται</u>; Μηνά ειν' μπαϊράκια τούρκικα, μην τά στείλε ο πασάς μας; <u>Δεν ειν'</u> μπαϊράκια τούρκικα, <u>δεν τα στείλε</u> ό πασάς μας, <u>παρά ειν'</u> μπαϊράκια κλέφτικα, <u>κ' είναι</u> των Πλαπουταίων". Κλαίνε μανούλαις για παιδιά, γυναίκες για τους άντρες, κλαίει και μια χανούμισσα για το μοναχογιό της.	αλλομορφική ταυτολογία συνωνυμική ταυτολογία υποφορά και ανθυποφορά σε συνδυασμό με κατ' αρσιν και θέσιν χαλαρή επαναφορά
13.ΤΟΥ ΚΙΑΜΙΑ ΜΠΕΗ Πήραν τα <u>κάστρα</u>, πήραν <u>τα</u>, πήραν και τα ντερβένια, πήραν και την Τριπολιτσά, την ξακουσμένη χώρα. Κλαίουν ταχούρια γι' άλογα και τα τζαμιά γι' αγάδες, κλαίουν 'ς τους δρόμους <u>Τούρκισσαις</u>, κλαίουν <u>εμιροπούλαις</u>, κλαίει και μια χανούμισσα το δόλιο τον Κιαμίλη. <i>Αχ! που σαι και δεν φαίνεσαι, καμαρωμένε αφέντη;</i> Ήσουν κολόνα 'ς το Μοριά και φλάμπουρο 'ς την Κόρθο, ήσουν και 'ς την Τριπολιτσά πύργος θεμελιωμένος. <i>'Στην Κόρθο πλια δε φαίνεσαι, ουδέ μεσ 'ς τα σαράγια. Ένας παπάς σου τα κάψε τα γέρμα τα παλάτια.</i> <u>Σκλάβος ραγιάδων έπεσες</u> και <u>ζης ραγιάς ραγιάδων</u>"	επαναφορά (μεταξύ 1^{ου} και 2^{ου} στίχου και μεταξύ των ημιστιχ. του 1ου) σε συνδυασμό με επιτατατική επαναδίπλωση (1^ο ημιστ.) επαναφορά σε συνδυασμό με ταυτανοφορική ταυτολογία επαναφορά συνδυασμός πολλαπλής συνωνυμικής ταυτολογίας με ετυμολογικό σχήμα και χιαστή αντιστροφή 3 όρων

14.ΤΟΥ ΚΥΡΙΑΚΟΥΛΗ ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΛΗ <i>Πετρόμπεης καθότανε ψηλά 'ς το Πετροβούνι,</i> <i>κ' εσφούγγιζε τα μάτια του μ' ένα χρυσό μαντήλι.</i> <i>"Τι έχεις, Μπέη, που χλίβεσαι και χύνεις μαύρα δάκρυα;</i> <i>-Σα μ' ερωτάς, Κυριάκαινα, και θέλεις για να μάθης,</i> <i>απόψε μού ρθαν γράμματα από το Μεσολόγγι,</i> <i>τον Κυριακούλη σκότωσαν, τον πρώτο καπετάνιο,</i> <i>και στάζουνε τα μάτια μου και τρέχουν μαύρα δάκρυα".</i>	ετυμολογικό σχήμα συνωνυμικό σχήμα συνωνυμικό σχήμα
15.ΤΟΥ ΔΡΑΜΑΛΗ (ΙΟΥΛΙΟΣ 1822) <i>Φύσα μαϊστρο δροσερέ κι ' αέρα του πελάγου</i> <i>να πας τα χαιρετίσματα 'ς του Δράμαλη τη μάννα.</i> <i><u>Της 'Ρούμελης οι μπέηδες, του Δράμαλη οι αγάδες</u></i> <i><u>'ς το Δερβενάκι κείτονται, 'ς το χώμα ξαπλωμένοι.</u></i> <i>Στρώμά χουνε τη μαύρη γης, προσκέφαλο λιθάρια</i> <i>και γι' απανωσκεπάσματα του φεγγαριού τη λάμψη.</i> <i>Κ' ένα πουλάκι πέρασε και το συγχρωτάνε.</i> <i>"Πουλί, πώς πάει ο πόλεμος, το κλέφτικο ντουφέκι;</i> <i>-<u>Μπροστά</u> πάει ο Νικηταράς, <u>πίσω</u> ο Κολοκοτρώνης,</i> <i>και <u>παραπίσω</u> οι Έλληνες με τα σπαθιά 'ς τα χέρια".</i> <i>Γράμματα πάνε κ' έρχονται 'ς των μπέηδων τα σπίτια.</i> <i>Κλαίνε ταχούρια γι' άλογα και τα τζαμιά για Τούρκους,</i> <i>κλαίνε μαννούλαις για παιδιά, γυναικές για τους άντρες.</i>	συνωνυμικό σχήμα (σχέση υπωνυμίας) συνδυασμός επάλλη- λης ταυτανοφορικής (1^{ος} στίχος) και συνωνυμικής ταυτολογίας (κείτονται = στο χώμα ξαπλωμένοι) συνωνυμικό σχήμα (σχέση συνεκδοχής) ετυμολογικό σχήμα και λεξική αντίθεση επαναφορά και μεσαία επαναφορά τού για (λόγω και του προφανούς παραλληλισμού)
15.ΤΟΥ ΜΠΡΑΪΜΗ <i>Ο κούκος φέτο δε λαλεί, ούτε και θα λαλήση</i> <i>παρά η τρυγόνα η χλιβερή το λέει το μοιρολόγι.</i>	ετυμολογικό σχήμα

Φέτος μας ήρθεν η Αραπιά και κόβει και σκληβώνει. Εσκλάβωσαν μικρά παιδιά, γυναίκες με τους άντρες κ'εσκότωσε λεβεντουργιά και καπεταναραίους.	συνεκτική επαναστροφή συνωνυμικό σχήμα
17.ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ ΤΟΥ ΔΗΡΟΥ Στο ρημοκλήσι του Δηρού λειτουργά ο πρωτοσύγκελος, και τάχραντα μυστήρια έφερνε 'ς το κεφάλι του, ψάλλοντας το χερουβικό. Μα έξαφνα κι'ανέλπιστα Τούρκοι τον περίλαβανε, Κ' έλαβε μόνον τον καιρό, και σήκωσε τα χέρια του, κ' είπεκε, "Παντοδύναμε, δυνάμωσε τους Χριστιανούς, τύφλωσε τους Αγαρηνούς τη μέρα τη σημερινή". Μα οι άνδρες όλοι ελείपाσι, ήταν 'ς τη Βέργα τ' Αρμυρού, όπου Τρωάδα ο πόλεμος επάηνε δυο μερόνυχτα. Μόνα τα γυναικόπαιδα και γέροντες ανώφελoi, (γιατ' ήτο θέρος) βρέθεσαν με τα δρεπάνια 'ς τα λουριά. Καθόλου δε δειλιάσασι, καθόλου δεν τρομάζασι, μόν' έδωκαν την είδηση 'ς τον Κωσταντίνο με πεζόν. Κ' εκείνος ως πολέμαρχος εσύναζ' όλα τα χωριά, γράφει και στέλνει ζ' τ' Αρμυρό, κ' έδραμε κατά το Δηρό. Βλέπει γυναίκες να χερούν και τα δρεπάνια να κρατούν, τους Αραπάδες να χτυπούν. "Εύγε σας, μεταεύγε σας,	ετυμολογικό σχήμα ετυμολογικό σχήμα ετυμολογικό σχήμα κατ' άρσιν και θέσιν (διπλή άρση)(χαλάρωση του σχήματος) παραγωγική επαναστροφή

γυναίκες, άνδρες γίνετε, σαν ανδρειωμέναις μάχεσθε, σαν Αμαζόνες κρούετε". Είπε κ' εβρυχουμάνισε σαν το λιοντάρι 'ς τα βουνά. Τους Τούρκους κόφτει αψηφιστα. Τότε τα παλληκάρια του πετάχτησαν σαν τους αϊτούς, κ' επιάστηκαν με τους εχτρούς, χέρια με χέρια ανάκατα. Τους εκαταποντίσασι και τους εβάλασι μπροστά, σαν να ήσαν γιδοπρόβατα. Σφάζοντας και σκοτώνοντας φτάσασι 'ς την ακρογιαλιά, που μέλισσα ήτον η Τουρκιά. Τότε 'ς εκείνην τη στιγμή, αγνάντιαζαν κ' έπρόφτασαν τα παλληκάρια τ' Αρμυρού, οπού τη νίκη φέρνασι. Πρώτος ήτο κ' εμπροστινά ο γιος του γέρου βασιλιά, είχε 'ς τα πόδια του φτερά, που τον ο πρώτος άγωρος. Ξεγυμνωμένο το σπαθί εκράτει, και τα μάτια του σπίκιας και φλόγες βγάζασι. "Έχετε θάρρος, είπεκε με μια φωνή σαν τη βροντή, μη τα φοβάστε τα σκυλιά, ας ειν' πολλοί κι ' αμέτρητοι. Ήταν πολλοί και 'ς τ' Αρμυρό, κι' εμείς τους ενικήσαμεν, κι' όλους τους εξωφλήσαμεν". Πρόφτασε τότε κι' ο <u>αρχηγός</u>, πρόφτασε κι' ο <u>αρχιστράτηγος</u>, οπού ναι πενταγνώστικος 'ς τοις μάχαις, 'ς τα πολιτικά, κ' είπε 'ς <u>τα παλληκάρια του,</u> κ' είπε 'ς <u>όλο το στράτευμα.</u>	ετυμολογικό σχήμα χαλαρός κύκλος συνωνυμικό σχήμα αλλομορφική ταυτολογία ταυταναφορική ταυτολογία
--	--

"Όσοι πιστοί εμπρός, παιδιά, σήμερον γεννηθήκαμε. και θα σωθούμε σήμερον". Ηνοιζ' η μάχη τρομερά, κ' ήτανε ξεσυνέριση 'ς όλα τα Σπαρτιατόγωνα ποίοι να πάσι μπροστινοί. Οι Τούρκοι αντισταθήκασι, τι ήσαν 'ς την άκρη του γιαλού. Μεσ' 'ς το στερνό δειλιάσασι κ' επέφτασι 'ς τη θάλασσα, σαν τα τυφλά τετράποδα, γιατ' ήτο θέλημα θεού να σακουστή η παράκληση τ' αγίου πρωτοσύγκελου.	κύκλος και χιαστή αντιστροφή 2 όρων
18. Ο ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΜΟΣ ΤΣΗ ΚΡΗΤΗΣ (1830) Α' 'Στα χίλια οχτακόσια εικοσιοχτώ, μian Τρίτη, (αφουγκρασθήτε να σας πω ογιά τη μαύρη Κρήτη) σύναξη κάνου οι βασιλείς και πάνε 'ς το Παρίσι, να κάμουνε συνέλεψη τι να γενή η Κρήτη. Μ' απής εσυναχτήκανε κι'άρχηζαν το κουσουόλτο, ούλοι εδιχονήσανε και παίρνει την ο Τούρκος. Αθρώπους τότ' επέψανε κ' εις τσοι Καλύβαις βγαίνει, να συναχτούν οι Χριστιανοί, να δώση το χαμπέρι. Και σαν εσυναχτήκασι, διαβάζει τη συθήκη, κ' έγγραφε πως εδώκανε του Μισιριού την Κρήτη. Φωνιάζουν, κλαίν οι Χριστιανοί• "Αφέντες κουμαντάτες, εβγάστ' απάνω 'ς τα βουνά, να κάτσετε 'ς τσοι στράταις, να ιδήτε ούλα τα πουλιά, απού ψηλά πετούσι, τα κόκκαλα τω Χριστιανώ 'ς τ' αντόδια να βαστούσι. Όσοι καταλυθήκανε 'ς τα όρη κ' εις τα δάση ποιος είν' απού θα σας τσοι <u>πη</u> και θα τσοι <u>λογαριάση</u> Ακούσετε να σάσε πω τα πάθη τα δικά μας: 'Σ την Αραπιά πουλήσανε οι Τούρκοι τα παιδιά μας, και όσοι απομείναμε εις τα βουνά γλακούμε,	συνδυασμός συνωνυμικής ταυτολογίας και αλλομορφική με χιαστή αντιστροφή 2 όρων συνωνυμικό σχήμα συνωνυμική ταυτολογία

εγράψανε παράπονα μεγάλα. «Όρη, βουνά, και τρύπαις και λαγκάδια, γεμάτα νιαί φτωχούς και παλληκάρια, τσι πείνας και τση δίψας ξεραμμένοι, για να λευτερωθούνε οι καϊμένοι». Κ' οι καπετάνι' αρχίζουν και γελοούσι, κ' εις τα καράβια μπαίνουν και κινούσι. Το κρίμα τω φτωχώ και τω χηράδω εις το λαιμό σας να 'ν' ούλων τω Φράγκω.	συνωνυμικό σχήμα και λεξική αντίθεση (όρη,βουνά ≠τρύπες, λαγκάδια)
19.(1881) Ή' όλον τον κόσμο ξαστεριά, σ' όλον τον κόσμο ήλιος και 'ς τα καϊμένα Γιάννενα μαύρο, παχύ σκοτάδι, τι φέτο εκάμαν τη βουλή οχτώ βασιλεία ανθρώποι κ' εβάλανε τα σύνορα 'ς της Άρτας το ποτάμι κι' <u>αφήκανε</u> τα Γιάννενα και <u>πήρανε</u> την Πούντα, κι' <u>αφήκανε</u> τα Γιάννενα και <u>πήρανε</u> την Άρτα, κι' <u>αφήκανε</u> το Μέτσοβο με τα χωριά του γύρα.	επαναφορά επαναφορά και λεξική αντίθεση (αφήκανε ≠πήρανε)

οπόλειωνε τασήμι κ' εφτειανε κουμπιά. "Γεια σου, χαρά σου, γέρο. -Καλό 'ς <u>τα παιδιά</u>, καλό 'ς <u>τα παλληκάρια</u>, τα κλεφτόπουλα. -Σήκου να βγούμε, γέρο, κλέφταις 'ς τα βουνά. -Δεν ημπορώ, παιδιά μου, γιατ' εγέρασα. Περάστε από τη στάνη και τα πρόβατα και πάρτε τον υγιό μου το μικρότερο, πόχει λαγού ποδάρι, δράκου δύναμη, ξέρει τα μονοπάτια και τα σύρματα, ξέρει και <u>τα λημέρια</u>, <u>που λημέριαζα</u>, ξέρει τοις κρύαις βρύσαις, πόπινα νερό, ξέρει τα μοναστήρια, πόπαιρνα ψωμί, και ξέρει και τοις τρύπαις, όπου κρυβόμουν. Αυτού μπροστά που πάτε, 'ς το Καλό Χωριό, έχει όμορφα κορίτσια και γλυκά κρασιά, τήρα μη σας μεθύσουν και σας πιάσουνε, και 'ς τον κατή σας πάνε, σας κρεμάσουνε". Του γέρου την ορμήνεια την ξεχάσανε, επήγαν και μεθύσαν και τους πιάσανε. Σαν τ' άκουσε κι' ο γέρος χαμογέλασε, κουμπούρια ξεκρεμάει κι' αρματώνεται. 'Σ το δρόμο που πηγαίνει βρίσκει τον πασά. "Ωρα καλή, πασά μου και Τούρκο κριτή, να βγάλης τα παιδιά μου απ' τη φυλακή".	ταυταναφορική ταυτολογία επαναφορά («ξέρει») και αλλομορφική ταυτολογία χαλαρό συνωνυμικό σχήμα
23. Ο ΟΛΥΜΠΟΣ ΚΙ Ο ΚΙΣΣΑΒΟΣ Ο Όλυμπος κι' ο Κίσαβος, τα δυο βουνά μαλώνουν, το ποιο να ρήξη τη βροχή, το ποιο να ρήξη χιόνι. Ο Κίσαβος ρήχνει βροχή κι' ο Όλυμπος το χιόνι. Γυρίζει τότε ο Όλυμπος και λέγει του Κισάβου. "Μη με μαλώνης, Κίσαβε, μπρε <u>τουρκοπατημένε</u>, που σε πατάει η <u>Κονιαριά</u> κ' οι <u>Λαρσινοί αγάδες</u>. Εγώ ειμ' ο γέρος Όλυμπος 'ς τον κόσμο ξακουσμένος, έχω σαράντα δυο κορφαίς κ' εξήντα δυο βρυσούλαις, κάθε κορφή και <u>φλάμπουρο</u> κάθε κλαδί και <u>κλέφτης</u>.	επαναφορά αλλομορφική ταυτολογία και συνωνυμικό σχήμα (Κονια- ρά=Λαρσινος αγάδες) συνωνυμική ταυτολογία

Κι' όταν το παίρν' η <u>άνοιξη</u> κι' <u>ανοίγουν</u> τα κλαδάκια, γεμίζουν τα βουνά κλεφτιά και τα λαγκάδια σκλάβους. Έχω και το χρυσόν αϊτό, το χρυσοπλουμισμένο, πάνω 'ς την πέτρα κάθεται και με τον ήλιο λέγει: - "Ήλιε μ', <u>δεν κρους ταποταχύ, μόν' κρους το μεσημέρι,</u> να ζεσταθούν τα νύχια μου, τα νυχοπόδαρά μου;".	ετυμολογικό σχήμα ετυμολογικό σχήμα κατ' άρσιν και θέσιν και λεξική αντίθεση (μεση- μέρι ≠ αποταχύ) αλλομορφική ταυτολογία
24. (χωρίς τίτλο) <i>"Ένας αϊτός <u>περήφανος</u>, ένας αϊτός <u>λεβέντης</u> από την <u>περηφάνεια</u> του κι' από τη <u>λεβεντιά</u> του,</i> <i>δεν πάει τα <u>κατώμερα</u> να καλοξεχειμάση, μον' μένει <u>απάνω</u> 'ς τα <u>βουνά</u>, <u>ψηλά</u> 'ς τα <u>κορφοβούνια</u>.</i> <i>Κ' έρρηξε χιόνια 'ς τα βουνά και κρούσταλλα 'ς τους κάμπους, εμάργωσαν τα νύχια του κ' επέσαν τα φτερά του. Κι' αγνάντιο βγήκε κ' έκατσε, 'ς ένα ψηλό λιθάρι,</i> <i>και με τον ήλιο <u>μάλωνε</u> και με τον ήλιο <u>λέει</u>.</i> <i>"Ήλιε, για δε βαρείς κ' εδώ 'ς τούτη την αποσκιούρα,</i> <i><u>να λειώσουνε τα κρούσταλλα</u>, <u>να λειώσουνε τα χιόνια</u>,</i> <i><u>να γίνη μια άνοιξη καλή</u>, <u>να γίνη καλοκαίρι</u>,</i> <i>να ζεσταθούν τα νύχια μου, να γιάνουν τα φτερά μου, να ρθούνε <u>τάλλα τα πουλιά</u> και <u>τάλλα μου ταδέρφια</u>".</i>	επάλληλη συνωνυμική ταυτολογία κατ' άρσιν και θέσιν (<u>χαλάρω-ση</u> του <u>σχήμα-τος</u>) και συνδυ-ασμός συνωνυμικής ταυτολο-γίας και αλλο-μορφικής και λεξική αντίθεση (κατώμερα ≠ απάνω) συνωνυμική ταυτολογία επαναφορά (να), συνωνυμική ταυτολογία (σημασιολογική ομοιότητα) αλλομορφική ταυτολογία ταυταναφορική ταυτολογία

25. ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΗ "Βασίλη, κάτσε φρόνιμα, να γίνης νοικοκύρης, για ν' αποκτήσης πρόβατα, ζευγάρια κι' αγελάδες, χωριά κι' αμπελοχώραφα, κοπέλια να δουλεύουν. -Μάννα μου εγώ δεν κάθομαι να γίνω νοικοκύρης, να κάμω αμπελοχώραφα, κοπέλια να δουλεύουν, και να μαι σκλάβος των Τουρκών, κοπέλι 'ς τους γερόντους. Φέρε μου ταλαφρό σπαθί και το βαριό τουφέκι, να πεταχτώ σαν το πουλί ψηλά 'ς τα <u>κορφοβούνια</u>, να πάρω δίπλα τα <u>βουνά</u>, να περπατήσω λόγκους, να βρω λημέρια των κλεφτών, γιατάκια καπετάνων, και να σουρίζω κλέφτικα, να σμίζω τους συντρόφους, που πολεμούν με <u>την Τουρκιά</u> και με <u>τους Αρβανίταις</u>." <u>Πουρνό φιλεί τη μάννα του, πουρνό ξεπροβοδειέται.</u> "Γεια σας βουνά με τους γκρεμνούς, λαγκάδια με τοις πάχναις! -Καλό 'ς το <u>τάξιο το παιδί</u> και <u>τάξιο παλληκάρι</u>."	επαναφορά («να»), ετυμολο- γικό σχήμα και λεξική αντίθεση (βουνά ≠ λόγκους) ταυταναφορική ταυτολογία συνωνυμική ταυτολογία ταυταναφορική ταυτολογία
26. (χωρίς τίτλο) Μάννα, μ' <u>έκαταράστηκες</u>, βαρείά <u>κατάρια</u> μου <u>είπες</u>. "Κλέφτης να βγης, παιδάκι μου, κάμπους, βουνά να τρέχης, ολημερίς 'ς τον πόλεμο, τη νύχτα караούλι, και 'ς τα γλυκοχαράματα να πιάνης το ταμπούρι". Να ήσουν <u>πετροπέρδικα</u> 'ς τα πλάγια του <u>Πετρίλου</u>, ν' <u>αγνάντενες</u> πώς πολεμάν οι κλέφτες με τους Τούρκους, ν' <u>αγνάντενες</u> το γιόκα σου μπροστά απ' τα παλληκάρια. Ομπρός ξεστρώνει την Τουρκιά με το σπαθί 'ς το χέρι, κι' απ' τη φωνή του την ψηλή αχολογάει ο τόπος. "Βαρείτε, παλληκάρια μου, σκοτώνετε τους σκύλους, ψυχή να μην αφήσουμε οπίσω να γυρίση, τι έκαμα όρκο φοβερό, Τούρκο να μη σκλαβώσω".	αλλομορφική ταυτολογία ετυμολογικό σχήμα επαναφορά

27. (χωρίς τίτλο) Της νύχτας οι <u>αρματολοί</u> και της αυγής οι <u>κλέφταις</u> ολονυχτίς κουρσεύανε και την αυγή <u>κοιμώνται</u>, <u>κοιμώνται</u> 'ς τα ψηλά βουνά και 'ς τους παχιούς τους ήσκιους. Είχαν <u>αρνιά</u> και <u>ψένανε</u>, <u>κριάρια</u> <u>σουβλισμένα</u>, είχαν κ' ένα γλυκό κρασί από το μοναστήρι, είχαν και σκλάβα νέμορφη και τους κερνάει και πίνουν. "Κέρνα μας, σκλάβα, κέρνα μας γεμάτα τα ποτήρια, και κείνονε νοπού αγαπάς για διπλοκέρασέ τον, και 'ς το δικό μου το γυαλί ρήξε σπειρί φαρμάκι, για ναν το πίνω <u>βράδυ</u> <u>αυγή</u>, <u>αυγή</u> και μεσημέρι, να κατακάτση ο σεβντάς, σεβντάς πού 'χω για σένα".	ετυμολογικό σχήμα, συνωνυμικό σχήμα και συντακτική επαναστροφή («κοιμώνται») και λεξική αντίθεση (νύχτας≠ αυγής) επαναφορά και πολλαπλή συνωνυμική ταυτολογία ασυνεχής επαν-δίπλωση και ετυμολογικό σχήμα συντακτική επαναστροφή και λεξική αντίθεση συντακτική επαναστροφή
28. (χωρίς τίτλο) Καλώς ανταμωθήκαμε νεμείς οι ντερτιλήδες, να κλάψουμε τα <u>ντέρτια</u> μας και τα <u>παράπονά</u> μας. Πάλε καλαίς <u>αντάμωσαις</u>, πάλε <u>ν' ανταμωθούμε</u>, 'ς τον Άγιο Λια, 'ς τον πλάτανο, ψηλά 'ς το κρυονέρι, πόχουν οι κλέφταις σύνοδο κ' οι καπιταναραίοι, πόχουν <u>αρνιά</u> και <u>ψένουνε</u>, <u>κριάρια</u> <u>σουβλισμένα</u>, όπ' έχουν και γλυκό κρασί από το μοναστήρι, κ' έχουν την Γκόλφω 'ς το πλευρό και τους κερνάει και πίνουν.	ετυμολογικό σχήμα και συνωνυμικό αλλομορφική ταυτολογία επαναφορά χαλαρή επαναφορά («πόχουν»)συνωνυμικό σχήμα («κλέ-φτες», «καπετα-ναραίοι») και συνωνυμική ταυτολογία συνωνυμική

Κι' ο καπετάνιος τους <u>μιλάει</u>, κι' ο καπετάνιος <u>λέει</u>, "Για φάτε, πιέτε, βρε παιδιά, χαρήτε, να χαρούμε τούτον το χρόνο τον καλό, τον άλλο ποιος το ξέρει, για <u>ζούμε</u>, για <u>πεθαίνουμε</u>, για 'ς άλλον κόσμο πάμε".	ταυτολογία πολυμορφικό σχήμα επαναφορά και λεξική αντίθεση σε συνδυασμό με συνωνυμικό σχήμα (πεθαίνουμε ≠ 'ς άλλον κόσμο πάμε)
29 . (χωρίς τίτλο) Της <u>νύχτας</u> οι <u>αρματολοί</u> και της αυγής οι <u>κλέφταις ολονυχτίς</u> κουρσεύανε και ταις <u>αυγαίς</u> <u>κοιμώνται</u>. <u>Κοιμώνται</u> 'ς τα δασά κλαριά και 'ς τους παχιούς τους ήσκιους. Είχαν <u>αρνιά</u> και <u>ψήνανε</u>, <u>κριάρια</u> <u>σουβλισμένα</u>, μα είχαν κ' ένα γλυκό κρασί, που πίν' τα παλληκάρια. Κ' ένας τον άλλον <u>έλεγαν</u>, κ' ένας τον άλλον <u>λέει</u>. "Καλά τρώμε και πίνουμε και λιανοτραγουδάμε, δεν κάνουμε κ' ένα <u>καλό</u>, <u>καλό</u> για την ψυχήν μας; -ο κόσμος <u>φκειάνουν</u> <u>εκκλησιαίς</u>, <u>φκειάνουν</u> και <u>μοναστήρια</u>, - να πάμε να φυλάζουμε 'ς της Τρίχας το γεφύρι, που θα πέραση ο βόιβοντας με τους <u>αλυσωμένους</u> -να κόψουμε τους <u>άλυσους</u> <u>να βγουν</u> οι σκλαβωμένοι, <u>να βγη</u> της χήρας το παιδί, <u>π' άλλο παιδί</u> <u>δεν έχει</u>, <u>π' αυτή το χει μονάκριβο</u> 'ς τον κόσμο <u>ξακουσμένο</u>".	ετυμολογικό σχήμα, συνωνυμικό σχήμα, και συνεκτική επαναστροφή και λεξική αντίθεση (νύχτας ≠ αυγής) πολλαπλή συνωνυμική ταυτολογία αλλομορφική ταυτολογία συντακτική επαναστροφή συνωνυμική ταυτολογία (σημασιολογική ομοιότητα) ετυμολογικό σχήμα, χαλαρή επαναφορά και εκ παραλλήλου
30.(χωρίς τίτλο) Ανάθεμά τα τα βουνά με το ζακόνι πόχουν,	

το καλοκαίρι κίτρινα και το χειμώνα μαύρα, και την πικρή την άνοιξη πολύ ροδαμισμένα. Κανένας δεν τα χάρηκε μεσ' 'ς τον απάνω κόσμο, η κλεφτουριά τα χαίρεται και τα μικρά κλεφτόπλα. Πηδάνε, παίζουν και γλεντάν και ρήνουν 'ς το σημάδι, γυρίζουν και 'ς τη σούγλα τους τα παχουλά τα κριάρια, ποκεί οι Τούρκοι δεν πατάν, φοβούνται τα κλεφτόπλα.	κατ' άρσιν και θέσιν και ετυμολογικό σχήμα
31. (χωρίς τίτλο) <u>Χορεύουν τα κλεφτόπουλα</u>, <u>γλεντάνε τα καϊμένα</u>, κ' ένα μικρό κλεφτόπουλο <u>δεν παίζει</u>, <u>δε χορεύει</u>, <u>μόν' τάρματα</u> <u>συγύραγε</u> και το <u>σπαθί</u> <u>τροχάει</u>. "Τουφέκι μου περήφανο, σπαθί μου παινεμένο, πολλαίς φοραίς με γλύτωσες, βόηθα και τούτ' την ώρα, να σ' <u>ασημώσω μάλαμα</u> να σε <u>σμαλτώσω ασήμι</u>".	συνδυασμός συνωνυμικής (σημασιολογική ομοιότητα) και ταυτανοφορικής ταυτολογίας κατ' άρσιν και θέσιν(διπλή θέση και χαλάρωση του σχήματος) και συνωνυμικό σχήμα (σχέση υπωνυμίας) πολλαπλή συνω- νυμική ταυτολο- γία σε συνδυα-σμό με ετυμολο-γικό σχήμα
32. (χωρίς τίτλο) Παιδιά, σαν θέτε λεβεντιά και κλέφταις να γενήτε, νεμένα να ρωτήσετε να σας ομολογήσω της κλεφτουριάς τα βάσανα και των κλεφτών τα ντέρτια. Μαύρη ζωή που κάνουμε εμείς οι μαύροι κλέφταις! Ποτέ μας δεν αλλάζουμε και δεν ασπροφορούμε, ολημερίς 'ς τον πόλεμο, τη νύχτα караούλι. Δώδεκα χρόνους έκαμα 'ς τους κλέφταις καπετάνιος.	συνδυασμός αλλομορφικής και συνωνυμικής ταυτολογίας χαλαρή επαναφορά συνωνυμικό σχήμα επαναφορά

<i>Ζεστό ψωμί δεν έφαγα, δεν πλάγιασα σε στρώμα, τον ύπνο δεν έχόρτασα, του ύπνου τη γλυκάδα, το χέρι μου προσκέφαλο και το σπαθί μου στρώμα, και το καριοφιλάκι μου σαν κόρη αγκαλιασμένο.</i>	(«δεν») σε συνδυασμό με χαλαρό σχήμα κατ' άρσιν και θέσιν (τριπλή άρση, διπλή θέση) και χαλαρή επαναδίπλωση («τον ύπνο, του ύπνου»)
33. (χωρίς τίτλο) <i>Πού σουν, περιστερούλα μου, τόσον καιρό που λείπεις;</i> <i>-Πήγα να μάσω λάχανα με τάλλα τα κορίτσια, και οι κλέφταις μας αγνάντευαν από ψηλά λημέρια. "Κορίτσια μαυρομάτικα και γαϊτανοφρυδάτα, για ελάτε 'ς το λημέρι μας δυο λόγια να σας πούμε. Μην είναι Τούρκοι 'ς το χωριό, μην είναι κι' Αρβανίταις; -Εμείς εβγήκαμε ταχιά μέσ' από το χωριό μας, δεν ξέρουμε, δεν είδαμε κι' αν είναι κι' αν δεν είναι».</i> <i>Σαράντα κλέφταις ήτανε τριγύρω ξαπλωμένοι, κ' ένα μικρό κλεφτόπουλο, ντυμένο 'ς το χρυσάφι, απίδια μας εφίλεψε και κρύο νερ' απ' τη βρύση. "Σύρτε, κορίτσια, 'ς το καλό κι' ανθρώπου μην το πήτε».</i>	συνωνυμική ταυτολογία και κύκλος ετυμολογικό σχήμα ετυμολογικό σχήμα
34.ΤΟΥ ΒΑΡΛΑΜΗ <i>Τρία <u>πλάτανα</u>, τα τρία <u>αράδα αράδα</u>, κ' ένας <u>πλάτανος</u> παχύν ήσκιον οπόχει!</i> <i>'Σ τα κλωνάρια του σπαθιά ναι κρεμασμένα, και 'ς τη ρίζα του τουφέκια ακουμπισμένα, κι' αποκάτω του ο Βαρλάμης ξαπλωμένος.</i>	επιμεριστική επαναδίπλωση και ετυμολογικό σχήμα
35. (χωρίς τίτλο) <i>Παιδιά, πήρ' ο <u>γινόπωρος</u>, παιδιά, πήρ' ο <u>χειμώνας</u>,</i> <i>πέσαν τα φύλλ' απ' τα κλαριά, ξεσκιάσαν τα λημέρια.</i>	συνωνυμική ταυτολογία (σημασιολογική ομοιότητα)

<u>Παιδιά μου</u> να σκορπίσουμε, να γίνουμε μπουλούκια, πιάστε <u>τους φίλους</u> <u>τους πιστούς</u> και <u>τους πιστούς</u> <u>κουμπάρους</u>. <u>παιδιά μ'</u>, να <u>ξεχειμάσουμε</u> και <u>τούτον το χειμώνα</u>.	επαναφορά, χιαστή αντίστροφη 2 όρων και ετυμολογικό σχήμα
36. (χωρίς τίτλο) Θέλετε δέντρα <u>ανθήσετε</u>, θέλετε <u>μαραθήτε</u>, 'ς τον <u>ήσκιο</u> σας δεν κάθουμαι, μαϊδέ και 'ς το <u>δροσιό</u> σας, μόν' καρτερώ την <u>άνοιξη</u>, τόμορφο καλοκαίρι, ν' <u>ανοίξη</u> ο γαύρος και γη οξυνά, να σκιώσουν τα λημέρια, να βγουν οι βλάχοι 'ς τα βουνά, να βγουν οι βλαχοπούλεις, να ζώσω το σπαθάκι μου, να πάρω το τουφέκι, να πάρω δίπλα τα βουνά, δίπλα τα καταράγια, να βγώ 'ς της Γούρας τα βουνά, 'ς τα <u>κλέφτικα</u> λημέρια, για να σουρίζω <u>κλέφτικα</u> λημέρι σε λημέρι, να μάσω τα μπουλούκια μου που τά χω σκορπισμένα, να πάμε να πατήσουμε ναυτά τα τουρκοχώρια, να κλάψουν μάνναις για παιδιά, γυναίκες για τους άντρες.	επαναφορά και λεξική αντίθεση κατ' άρσιν και θέσιν (χαλάρωση του σχήματος), συνωνυμικό και ετυμολογικό σχήμα αλλομορφική ταυτολογία συνωνυμική ταυτολογία συνδυασμός ταυτανοφορικής ταυτολογίας με ετυμολογικό σχήμα
37. (χωρίς τίτλο) Έχετε γεια ψηλά βουνά και κάμποι με τα ρόδα, δροσιαίς με τα χαράματα, νύχτες με το φεγγάρι, και σεις, μωρέ κλεφτόπουλα, που είσατε παλληκάρια, δε σας τρομάζει ο πόλεμος πηδάτε σα λιοντάρια.	μεσαία επαναφορά

38. Ο ΓΕΡΟΣ ΚΛΕΦΤΗΣ <i>Γέρασα ο μαύρος γέρασα, δε μπορώ 'α περπατήσω, δε μπορώ 'ά σύρω τάρματα, τα γέρημα τσαπράζια,</i> <i>τοις πέντε αράδες τα κουμπιά, τα φλωροκαπνισμένα.</i> <i>Τουφέκι μου περήφανο, πιστόλια πέρα πέρα,</i> <i>και συ σπαθί μου διμισκί με τη χρυσή τη χούφτα,</i> <i>δεν πρέπεστε για κρέμασμα, κι' ουδέ για το παζάρι, μόν πρέπεστε για λεβεντιά και για λιανή μεσούλα.</i>	ασυνεχής επανα- δίπλωση και επαναφορά συνωνυμικό σχήμα και διαβαθμιστική επαναδίπλωση κατ' άρσιν και θέσιν
39. ΤΟΥ ΛΑΒΩΜΕΝΟΥ ΚΛΕΦΤΗ <i>Φάτε και πίετε, βρε παιδιά, χαρήτε να χαρούμε,</i> <i>κ' εγώ δεν έχω τίποτε παρά είμαι λαβωμένος.</i> <i><u>Πικρή</u> που είναι η λαβωματιά, <u>φαρμακερό</u> είν' το <u>βόλι</u>!</i> <i>Για πάρτε με και σύρτε με ψηλά 'ς τον άη Θανάση, που ναι τα δέντρα τα δασιά με τους παχείς τους ήσκιους.</i> <i>Κόφτε κλαριά και στρώστε μου, κλαριά να με σκεπάστε,</i> <i>και 'ς τη δεξιά μου τη μεριά ν' αφήστε παρεθύρι, να μπαιβοβγαίνει το πουλί, να φέρνη τα χαμπέρια.</i>	πολυμορφικό σχήμα ετυμολογικό σχήμα και πολλαπλή συνωνυμική ταυτολογία συντακτική επαναστροφή
40. ΤΟΥ ΛΑΒΩΜΕΝΟΥ ΚΛΕΦΤΗ <i>Κλαίνε τα δέντρα, κλαίνε, κλαίνε τα κλαριά,</i>	επαναφορά («κλαίνε» μεταξύ 1^{ου}, 2^{ου}, 3^{ου}, 4^{ου}, 5^{ου}, 6^{ου} στίχου) και ασυνεχής επιτατική επαναδίπλωση («κλαίνε» στο α' ημιστίχιο) σε συνδυασμό με συνωνυμική ταυτολογία (α' και β' ημιστίχιο του 1^{ου} στίχου)

κλαίνε και τα λημέρια που λημέριαζα, κλαίνε τα μονοπάτια που περπάταγα, κλαίνε κ' οι κρυοβρυσούλαις πόπινα νερό, κλαίνε και τα μετόχια πόπαιρνα ψωμί, κλαίνε τα μοναστήρια πόπινα κρασί. Φαρμάκι το μολύβι κ' η λαβωματιά, τα μάτια μου σβησμένα κι' όλο μ' το κορμί, 'ς την ερημιά μονάχος, δίχως συντροφιά, θεριά θενά με φάνε και τάγρια πουλιά.	επάλληλη αλλομορφική ταυτολογία εκ παραλλήλου
41. (χωρίς τίτλο) <i>Ταντρειωμένον</i> τάρματα <u>δεν πρέπει</u> να πουλειώνται, <u>μον' πρέπει</u> τους 'ς την εκκλησιά κ' εκεί να λειτουργιούνται, πρέπει να κρέμονται ψηλά 'ς αραχνιασμένο πύργο, να τρώη η σκουριά το σίδερο κ' ή γη τον <i>αντρειωμένο</i>.	κύκλος και κατ' άρσιν και θέσιν (διπλή θέση)
42. (χωρίς τίτλο) Παιδιά Μοραϊτόπουλα και σεις 'Ρουμελιωτάκια, μα το ψωμί που φάγαμε, μα την άδερφοσύνη, περάστε <u>από τον τόπο μου</u> κι' <u>από τους εδικούς μου</u>. Και να μην μπήτε 'ς το χωριό με <u>νήλιο</u> με <u>φεγγάρι</u>, ντουφέκια να μη ρίξετε, τραγούδια να μην πήτε, και σας ακούση η μάννα μου, κ' η δόλια γη αδελφή μου. Κι' α ρθούν και σας <u>ρωτήσουνε</u>, πρώτη φορά μην πήτε, κι' α σας <u>διπλωρωτήσουνε</u> και δεύτερη και τρίτη, μην πήτε πως σκοτώθηκα να μην κακοκαρδίσουν, μόν' πήτε πως παντρεύτηκα νεδω' 'ς αυτά τα μέρη, πήρα την πλάκα πεθερά, τη μαύρη γης γυναίκα, κι' αυτά τα λιανολίθαρα, αδέρφια και ζαδέρφια.	επαναφορά ταυταναφορική ταυτολογία επαναφορά και λεξική αντίθεση ετυμολογικό σχήμα και συνεκτική επαναστροφής («μην πήτε») με κατ' άρσιν και θέσιν ετυμολογικό σχήμα

43.ΤΟΥ ΚΛΕΦΤΗ ΤΟ ΚΙΒΟΥΡΙ <i>Ο ήλιος εβασίλευε κι' ο Δήμος παραγγέλνει: Σύρτε, παιδιά μου, 'ς το νερό, ψωμί να φάτ' απόψε, και συ Λαμπράκη μ' ανιψιέ, έλα κάτσε κοντά μου, να σου χαρίσω τ' άρματα, να γένης καπετάνος.</i> <i>Παιδιά μου μη μ' αφήνετε 'ς τον έρημο τον τόπο, για πάρτε με και σύρτε με ψηλά 'ς την κρύα βρύση,</i> <i>που ναι τα δέντρα τα δασιά, τα πυκναραδιασμένα.</i> <i>Κόψτε κλαδιά και στρώστε μου και βάλτε με να κάτσω, και φέрте τον πνευματικό να με ξομολογήση, για να του πω τα κρίματα, όσα χω καμωμένα</i> <u>δώδεκα χρόνια άρματολός, σαράντα χρόνια κλέφτης.</u> <i>Και βγάλτε τα χαντζάρια σας, φκειάστε μ' ωριό κιβούρι να ναι πλατύ για τάρματα, μακρύ για το κοντάρι. Και 'ς τη δεξιά μου τη μεριά ν' αφήστε παραθύρι,</i> <i>να μπαίνει ο ήλιος το πρωί και το δροσιό το βράδυ, να μπανοβγαίνουν τα <u>πουλιά</u>, της άνοιξης <u>ταηδόνια</u>,</i> <i>και να περνούν οι γέμορφαις, να με καλημεράνε.</i>	<i>κατ' άρσιν και θέσιν (χαλάρωση του σχήματος, διπλή θέση)</i> <i>συνωνυμικό σχήμα</i> <i>πολλαπλή συνωνυμική ταυτολογία</i> <i>χαλαρή επανα- φορά, λεξική αντίθεση και συνωνυμικό σχήμα (σχέση υπωνυμίας)</i>
44. (χωρίς τίτλο) <i>Κάτου 'ς του Φονιά τον κάμπο και 'ς της θάλασσας τον άμμο, 'ς ένα δέντρο φουντωμένο, μπέης ήταν ξαπλωμένος, κ' είχε τάτι του δεμένο, και βαριά σιδερωμένο. Βρόνταγε τα πέταλα του, κ' έσκουζε για τον αγά του. "Σήκω απάνου, αφέντη μπέη, σε γυρεύουν 'ς το σεφέρι,</i> <i>τι σκουριάσουν τάρματά σου, και τασημοχάντζαρά σου.</i> <i>-Δεν μπορώ, καϊμένε γρίβα, γιατί μ' έχουν λαβωμένο,</i>	<i>συνωνυμικό σχήμα (σχέση υπωνυμίας)</i>

<i>‘ς την καρδιά πιτυχημένο. Σύρε, σκάψε με τα νύχια, με ταργυροπέταλά σου, τραύηξέ με με τα δόντια, ρήξε με μέσα ‘ς το χώμα. Έπαρε και τάρματά μου, δώσε τα ‘ς τα γονικά μου. Έπαρε και το μαντήλι, το χρυσό το δαχτυλίδι, να τα πάγης της καλής μου, να με κλαίη όταν τα βλέπη.»</i>	επαναφορά
45. ΤΟΥ ΚΩΣΤΑ <i>Σηκώνομαι μια χαραυγή, μαύρος από τον ύπνο, παίρνω νερό και νίβομαι, μαντήλι και σφουγγειώμαι,</i> <i>ακούω τα δέντρα και βογγούν και ταις οξυαίς και τρίζουν,</i> <i>και τα λημέρια των κλεφτών και βαριαναστενάζουν. "Έκατσα και τα ρώτησα γλυκά σαν τη μητέρα. "Τι έχετε οξυαίς που χλίβεστε, λημέρια που βογγάτε;" Κ' εκείνα μ' αποκρίθηκαν βαριαναστεναγμένα. "Εχάσαμε την κλεφτουριά και το λεβέντη Κώστα,</i> <i>οπού χε δώδεκα αδερφούς και τριανταδύο ξαδέρφια,</i> <i>πού φερνε σκλάβαις παπαδιαίς με τοις παπαδοπούλαις, πού φέρνε και τοις μπεϊσσαις μ' αυταίς τοις μπειοπούλαις."</i>	<i>συνωνυμικό σχήμα (σχέση υπωνυμίας)</i> <i>ετυμολογικό σχήμα</i> <i>συνδυασμός συνωνυμικής και αλλομορφικής ταυτολογίας</i> <i>επαναφορά και ετυμολογικό σχήμα</i>
46. (χωρίς τίτλο) <i>Παίρνουν ν' ανθίσουν τα κλαριά κ' η πάχνη δεν τ' αφήνει,</i> <i>θέλω κ' εγώ να σ' αρνηθώ και δε μ' αφήνει ο πόνος.</i> <i>Σαν παίρνης τον κατήφορο, την άκρη το ποτάμι, με το πλατύ πουκάμισο, με τάσπρο σου ποδάρι, χαμήλωσε την μπόλια σου και σκέπασε τα φρύδια, να μη φανούν τα φιλιά, να μη σε καταλάβουν,</i> <i>και σε ζηλέψουν τα πουλιά, της άνοιξης ταηδόνια.</i> <i>Σύρε να ειπής της μάννας σου, να μη σε καταρείεται, τι θα την κάμω πεθερά, τι θα την κάμω μάννα.</i>	<i>χιαστή αντι- στροφή 3 όρων</i> <i>συνωνυμικό σχήμα (σχέση υπωνυμίας) ταυτανοφορική ταυτολογία</i>

Αιντε και βάνε τάρματα, κ' έλα 'ς την Κρύα Βρύση, να περπατάμε 'ς τα <u>βουνά</u>, 'ς της <u>Διάκουρας τα χιόνια</u>, να σαι τς αυγούλας η δροσιά και του Μαγιού η πάχνη, και μέσα 'ς το λημέρι μου να λάμπης σαν την Πούλια.	ταυταναφορική ταυτολογία
47. ΤΟΥ ΚΙΤΣΟΥ Του Κίτσου η μάννα κάθουνταν 'ς την άκρη 'ς το ποτάμι, με το ποτάμι μάλωνε και το πετροβολούσε. "Ποτάμι, για λιγόστεψε, ποτάμι, γύρνα πίσω, για να περάσω αντίπερα, 'ς τα κλέφτικα λημέρια, πόχουν οι <u>κλέφταις</u> σύνοδο κι' όλοι οι <u>καπεταναίοι</u>." Τον Κίτσο τότε πιάσανε και πάν να τον κρεμάσουν, χίλιοι τον πάν από <u>μπροστά</u> και δυο χιλιάδες <u>πίσω</u>, κι' <u>ολοξοπίσω</u> πάγαινε νη δόλια του η μαννούλα. "Κίτσο μου, που <u>είναι τάρματα</u>, που <u>τα χεις τα τσαπράζια</u>, τοις πέντε αράδαις τα κουμπιά τα φλωροκαπνισμένα; -MANNA λωλή, MANNA τρελλή, MANNA ξεμυαλισμένη, MANNA, δεν κλαις <u>τα νιάτα μου</u>, δεν κλαις <u>τη λεβεντιά μου</u>, <u>μόν' κλαις τάρημα τάρματα</u>, τάρημα <u>τα τσαπράζια</u>;"	ασυνεχής επαναδίπλωση ετυμολογικό σχήμα σε συνδυασμό με συνωνυμικό ετυμολογικό σχήμα και λεξική αντίθεση πολλαπλή συνωνυμική ταυτολογία επαναφορά («MANA» στον 1^ο στίχο) σε συν- δυασμό με νόμο των τριών και συντακτική επα- ναστροφή («MANA » στον 1^ο και 1^ο στίχο), συνω- νυμικό σχήμα (λωλή, τρελλή, ξεμυαλισμένη), και επάλληλη συνωνυμική ταυτολογία (2^ο και 3^ο στίχο) σε συνδυασμό με κατ' άρσιν και θέσιν (διπλή άρση)
48. ΤΟΥ ΛΙΒΙΝΙ Τρία μεγάλα σύγνεφα 'ς το Καρπενίσι πάνε, τό να φέρνει αστραπόβροντα, τάλλο χαλαζοβρόχια,	Απουσία σχετικού σχήματος

το τρίτο το μαυρύτερο μαντάτα του Λιβίνη. <i>"Σε σένα, Μήτηρ μου γαμπρέ, Σταθούλα ψυχογιέ μου, αφήνω τη γυναίκα μου, το δόλιο μου το Γιώργη, που ναι μικρός για φαμελιά κι' άπ' άρματα δεν ξέρει. Και σα διαβή τα δεκαννιά και γίνη παλληκάρι, ελάτε να ξεθάψετε τα δόλια τάρματά μου, που τά χωσα 'ς την εκκλησιά, μέσα 'ς το άγιο βήμα, να μη τα πάρουν τα σκυλιά κι' ο Τουρκοκωσταντάκης."</i>	
49.ΤΟΥ ΧΡΗΣΤΟΥ ΜΗΛΙΟΝΗ <i>Τρία πουλάκια κάθονται 'ς τη ράχη 'ς το λημέρι, τό να τηράει τον Αρμυρό, τάλλο κατά το Βάλτο,</i> <i>το τρίτο το καλύτερο μοιριολογάει και λέει,</i> <i>Κύριε μου, τι να γίνηκεν ο Χρήστος ο Μηλιόνης;</i> <i>Ουδέ 'ς το Βάλτο φάνηκε, ουδέ 'ς την Κρύα βρύση.</i> <i>Μας είπαν πέρα πέρασε κ' επήγε προς την Άρτα,</i> <i>κ' επήρε σκλάβο τον κατή μαζί με δύο αγάδες. Κι' ο μουσελίμης τ' άκουσε, βαριά του κακοφάνη, Το Μαυρομάτη νέκραξε και το Μουχτάρ Κλεισούρα.</i> <i>«Εσείς, αν θέλετε ψωμί, αν θέλετε πρωτάτα,</i> <i>το Χρήστο να σκοτώσετε, τον καπετάν Μηλιόνη.</i> <i>Τούτο προστάζει ο βασιλιάς και μόστειλε φερμάνι.»</i> <i>Παρασκευή ξημέρωσε, ποτέ να μη είχε φέξη! κι' ο Σουλεϊμάνης στάλθηκε να πάγη να τον εύρη.</i> <i>'Στον Αρμυρό τον έφτασε κι' ως φίλοι φιληθήκαν. Ολονυχτίς επίνανε όσο να ξημερώση. Και όταν έφεξε η αυγή πέρασαν 'ς τα λημέρια. Κι' ο Σουλεϊμάνης φώναξε του καπετάν Μηλιόνη,</i> <i>"Χρήστο, σε θέλει ο βασιλιάς, σε θέλουν κ' οι αγάδες. -Όσο 'ν' ο Χρήστος ζωντανός Τούρκους δεν προσκυνάει." Με το τουφέκι τρέζανε ο ένας να φάη τον άλλο. Φωτιάν εδώσαν 'ς τη φωτιά, κ' έπεσαν εις τον τόπο.</i>	συνωνυμικό σχήμα επαναφορά ετυμολογικό σχήμα επαναφορά ταυταναφορική ταυτολογία ετυμολογικό σχήμα συνωνυμική ταυτολογία (σημασιολογική ομοιότητα)
50. ΤΟΥ ΜΠΟΥΚΟΥΒΑΛΑ <i>Τι νά ναι ο αχός που γίνεται κ' η ταραχή η μεγάλη,</i>	ετυμολογικό σχήμα

‘ς τη μέση ‘ς <u>το Κεράσοβο</u> και ‘ς <u>τη μεγάλη χώρα</u>; <i>Πέφτουν τα βόλια</i> σα βροχή, και τα <u>βουνά</u> βογγάνε. Κ' ένα πουλάκι φώναζε ναπό ψηλό κλαράκι. "Πάψε, Γιάννη μ', <u>τον πόλεμο</u>, πάψε και <u>το τουφέκι</u> να <u>κατακάτση</u> ο <u>κουρνιαχτός</u>, να <u>σηκωθή</u> η <u>αντάρα</u>, να <u>μετρηθή</u> κ' η <u>κλεφτουριά</u>, να <u>μετρηθή</u> <u>τασκέρι</u>. Μετριοούνται οι Τούρκοι τρεις φοραίς και λείπουν πεντακόσιοι, μετριοούνται τα κλεφτόπουλα και λείπουν τρεις λεβένταις.	επαναφορά («'ς») και ταυτανοφορική ταυτολογία χιαστή αντιστροφή 2 όρων συνωνυμική ταυ- τολογία (σχέση συνεκδοχής) συνωνυμικό σχήμα και λεξική αντίθεση συνωνυμική ταυτολογία διπλή επαναφορά
51. ΤΟΥ ΚΩΣΤΑΝΤΑΡΑ Εγέρασα, μωρέ παιδιά, 'ς τους κλέφταις καπετάνιος, <u>τριάντα χρόνια αρματωλός</u>, <u>πενήντα χρόνια κλέφτης</u>. Θέλω ν' αφήσω την <u>κλεψιά</u>, <u>ΚΑΛΟΓΕΡΟΣ</u> να γένω, <u>ΚΑΛΟΓΕΡΟΣ</u> και γούμενος και ρασοτυλιμένος. Δέκα χωριά <u>νεχάλασα</u>, τα <u>ξαναφκειάνω</u> πάλε, δυο μοναστήρια <u>χάλασα</u> τα <u>ξαναχτίζω</u> πίσω.	πολλαπλή συνωνυμική ταυτολογία σε συνδυασμό με ετυμολογικό σχήμα, συντακτική επαναστροφή («καλόγερος») και συνωνυμικό σχήμα (καλόγερος= γούμενος επιφορά, προθηματική επαναφορά και λεξική αντίθεση (νεχάλασα

Και σας χαρίζω τάρματα μαζί με την ευχή μου. Να ρήνω και 'ς το θυμιατό μπαρούτι αντίς λιβάνι, να μου θυμάη τον πόλενο, τα περασμένα νιάτα, σεις να χαλάτε την Τουρκιά, κ' εγώ να σας σχωράω.	≠ξαναφκειάνω)
52. ΤΟΥ ΒΛΑΧΟΘΑΝΑΣΗ Τρία πουλάκια κάθονται ψηλά 'ς τη Βουνιχώρα, το να τηράει τη Λιάκουρα, και τάλλο την Κωστάρτσα, το τρίτο το καλύτερο ρωτάει τους διαβάταις: "Διαβάταις πού διαβαίνετε, στρατιώταις πού περνάτε, μην είδετε τς αρματωλούς και το Βλαχοθανάση, που γέρασεν αρματωλός, 'ς τους κλέφταις καπετάνιος; -Εμείς προφές τον είδαμε 'ς τον Έπαχτον απόζω, δυο μέραις επολέμαγε με Τούρκους τρεις χιλιάδες." "Ανδρούτσο, τί κλειστήκαμε, σα νά μαστε γυναίκες;" Το γιαταγάνι τραύηξε κ' ένα γιουρούσι κάνει. Του πέφτουν <u>βόλια</u> σα <u>βροχή</u>, <u>κανόνια</u> σα <u>χαλάζι</u>. Τρεις μπάλαις του ερρήζανε, πικραίς φαρμακωμέναις. Ή μια τον πήρε 'ς το λαιμό η άλλη μέσ' 'ς το χέρι, Κ' η τρίτη η φαρμακερή τον ηύρε 'ς το κεφάλι. "Κόψτε μου το κεφάλι μου, νά χετε την ευχή μου!" Κι' ο Ανδρούτσος βγάνει μια φωνή, πικρή, φαρμακωμένη: "Παιδιά, τρανάτε, τα σπαθιά, κι' αφήτε το ντουφέκι, να μη μας πάρη η Τουρκιά του Βλάχου το κεφάλι, που γέρασεν αρματωλός, 'ς τους κλέφταις καπετάνιος." Βλάχο, καλά καθόσουνε ψηλά 'ς τη Βουνιχώρα, θυμήθηκες τα νιάτα σου, κ' επήρ' ο νους σ' αγέρα, και τώρα το κεφάλι σου το πήρανε οι Τούρκοι. Το σεργιανάνε 'ς τα χωριά και παίρνουνε μπαξίσι, 'ς τα Σάλωνα οι μπέηδες χούφταις φλωριά κερνάνε.	ετυμολογικό σχήμα πολλαπλή συνωνυμική ταυτολογία συνωνυμικό σχήμα
53.ΤΩΝ ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΑΙΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΡΟΥ ΒΕΝΕΤΣΑΝΑΚΗ (1780) Α' Πολύ σκοτίδιασε ο ουρανός, πάλι να βρέξη θέλει, σκοτίδιασε η <u>Μαυρομηλιά</u> και της <u>Μηλιάς</u> ο κάμπος. Εσύρανε τα ρέματα, εσύραν τα λαγκάδια,	επαναφορά και ετυμολογικό σχήμα επαναφορά

Στην Άρια που έρρηξε τ' ορδί διαβάζει το φερμάνι. "Ποιος ειν' ο Παναγιώταρος, ποιο λεν Κολοκοτρώνη, να ρθούν να προσκυνήσουνε, ραγιάδες να γενούνε." Τ' ακούει ο Παναγιώταρος, παράζενο του φάνη. "Δεν προσκυνούμε Αλή μπεη, ο νους σου μη το βάνη, τάρματα <u>δεν τα δίνουμε</u>, ραγιάδες να <u>γενούμε</u>, <u>παρά θα γίνη</u> πόλεμος με τόπια, με ντουφέκια." Κι' ο Αλή μπεης σαν τ' άκουσε πολύ του κακοφάνη. Δώδεκα ημέραις πολεμάει με τόπια με ντουφέκια, την Κυριακή το δειλινό μεγάλα τόπια βγάλαν, καρσί 'ς τον πύργο τά βαλαν, τον πύργο να χαλάσουν. Βλέπουν τον πύργο κ' έτρεμε, κ' ήθελε για να πέση... Γ' Εσείς <u>βουνά</u>, ψηλά <u>βουνά</u>, <u>με τα δασιά κλαριά</u> <u>σας</u>, <u>με τα δασιά τα έλατα</u>, το εν' απάνω 'ς τάλλο, και πύργε της Καστάνιτσας, οπού <u>βαστάτε κλέφταις</u>, <u>τους κλέφταις</u> τί τους <u>κάματε</u>, τους Κολοκοτρωναίους; οπού φορούν <u>χρυσά σπαθιά</u>, <u>μπαλάσκαϊς ασημένιαϊς</u>, <u>χρυσά</u> 'ν' και τα ντουφέκια τους, <u>χρυσά</u> <u>μαλαματένια</u>, και τα τσαπράζια που φορούν, ούλο μαργαριτάρια. Κείνοι το Μάρτη εδώ ήσανε και τον μισόν Απρίλη, και την ημέρα τ' άη Γιωργιού, που είναι το πανηγύρι, φίλοι τους επροσκάλεσαν, τους είχανε τραπέζι. Πάνω ποβάλαν τα φαγιά, κ' έκαμαν το σταυρό τους, <u>ψιλή φωνίτσα νάκουσαν</u>, <u>ψιλή φωνή νακούνε</u>. «Γι' αφήστε τα καλά φαγιά και <u>πάρτε τα ντουφέκια</u>, <u>τι οι Τούρκοι σας επλάκωσαν</u>, <u>τι οι Τούρκοι σας επήραν</u>.»	συνωνυμικό σχήμα πολυμορφικό σχήμα και κατ' άρσιν και θέσιν (χαλάρωση του σχήματος) συντακτική επαναστροφή και συνωνυμική ταυτολογία (σχέση συνεκδοχής) χιαστή αντι- στροφή 2 όρων χιαστή αντιστρο- φή 2 όρων συντακτική επαναστροφή σε συνδυασμό με συνωνυμικό σχήμα πολλαπλή αλλομορφική ταυτολογία συνωνυμική ταυτολογία και χιαστή αντιστροφή 2 όρων
---	--

Και <u>τα ντουφεκία πήρανε</u>, και τα σπαθιά τραυήξαν, τους Τούρκους εκυνήγησαν, τους κάμαν <u>ένα ένα</u>.	επιμεριστική επαναδίπλωση
54. ΤΟΥ ΣΤΕΡΓΙΟΥ (1789) Κι' αν τα ντερβένια <u>τούρκεψαν</u>, τα <u>πήραν Αρβανίταις</u>, ο Στέργιος είναι ζωντανός, πασάδες δεν ψηφάει. Όσο χιονίζουν τα βουνά, Τούρκους μην προσκυνούμε. Πάμε να λημεριάζωμε όπου φωλιάζουν λύκοι. 'Σ ταις χώραις σκλάβοι κατοικούν, 'ς τους κάμπους με τους Τούρκους, χώραις, λαγκάδια κ' ερημιαίς έχουν τα παλληκάρια. Παρά με Τούρκους, με θεριά καλύτερα να ζούμε.	συνωνυμικό σχήμα
55. ΤΟΥ ΓΙΩΤΗ (1789) Τρία πουλάκια κάθουνταν 'ς της Παναγιάς τον πύργο, τα τρία αράδα <u>νέκλαιαν</u>, πικρά <u>μοιριολογούσαν</u>. "Τι <u>συλλογειέσαι</u>, Γιώτη μου, τι <u>βάνεις με το νου σου</u>; τόπος δεν είναι για <u>κλεφτιά</u>, κι' ουδέ γι' <u>αρματωλίκι</u>, τι τα ντερβένια <u>τούρκεψαν</u>, τα <u>πήραν οι Αρβανίταις</u>. -Κι' αν τα ντερβένια <u>τούρκεψαν</u>, κι' αρματωλοί δεν είναι, ο Γιώτης είναι ζωντανός, τους Τούρκους δε φοβάται. Παρακαλέστε το θεό και τους αγίους όλους, <u>να</u> γιατρευτή το χέρι μου, <u>να</u> πιάσω το σπαθί μου, <u>να</u> πάρω <u>δίπλα τα βουνά</u>, <u>δίπλα τα κορφοβούνια</u>, <u>να</u> πιάσω αγάδες ζωντανούς και Τούρκους κι' Αρβανίταις, <u>να</u> φέρουν <u>τάσπρα</u> 'ς την ποδιά και τα <u>φλωριά</u> 'ς τον κόρφο."	συνωνυμικό σχήμα συνωνυμική ταυτολογία συνωνυμικό σχήμα συνωνυμικό σχήμα επαναφορά («να») και αλλομορφική ταυτολογία και συνωνυμικό σχήμα

πού να ναι, τι να γίνηκαν οι κλέφταις οι Ανδριτζαίοι; <u>Σαν</u> πού να <u>ψένουν τα σφαχτά</u>, να ρήνουν 'ς το σημάδι, <u>σαν</u> ποια <u>βουνά στολίζουνε</u> με τούρκικα κεφάλια; -Τι να σου πω, μωρέ <u>βουνί</u>, τι να σου πω, <u>βουνάκι</u>, Στους κάμπους ψένουν τα σφαχτά και ρήνουν 'ς το σημάδι, τους κάμπους τους στολίζουνε με τούρκικα κεφάλια." Τηράει <u>ζερβά</u>, τηράει <u>δεξιά</u>, τηράει κατά τη Σκάλα. "Βρε κάμπε <u>αρρωστιάρικε</u>, βρε κάμπε <u>μαραζάρη</u>, με τη δική μου λεβεντιά να στολιστής γυρεύεις; Για βγάλε τα στολίδια μου, δώ μου τη λεβεντιά μου, μη λειώσω ούλα τα χιόνια μου και θάλασσα σε κάμω."	συνωνυμικό σχήμα χιαστή αντιστροφή 3 όρων αλλομορφική ταυτολογία χαλαρή επαναφορά επαναφορά και λεξική αντίθεση συνωνυμική ταυτολογία ετυμολογικό σχήμα
58. ΤΟΥ ΛΙΑΚΟΥ Τρία πουλάκια κάθονται μέσ' 'ς το Γερακοβούνι, το να τηράει τον Αρμυρό, τάλλο κατ' τό Ζητούνι, το τρίτο το καλύτερο μοιρολογάει και λέει: "Ο Λιάκος τι να γίνηκε φέτο το καλοκαίρι, να βγή 'ς της Γούρας τα βουνά, να βγη κατ' τό Ζητούνι, να χαρατζώσει τα χωριά κι' όλο το βιλαέτι;" Ο Λιάκος αποκλείστηκε 'ς το Μπούμηλο 'ς τη ράχη. Πολλή Τουρκιά τον πλάκωσε, Κονιάρει κι' Αρβανίταις. "Προσκύνα, Λιάκο <u>τον πασά</u>, προσκύνα <u>το βεζίρη</u>, να σου χαρίση τη ζωή, <u>δερβενάγας</u> να γίνης. -Όσο 'ν' ο Λιάκος ζωντανός, <u>πασά</u> δεν <u>προσκυνάει</u>,	συνωνυμικό σχήμα επαναφορά ταυταναφορική ταυτολογία συνωνυμική ταυτολογία (σημασιολογική ομοιότητα) και χιαστή αντιστροφή 2 όρων

πασά έχει ο Λιάκος το σπαθί, βεζίρη το ντουφέκι." Κι' αρχίσανε τον <u>πόλεμο</u> τα βροντερά ντουφέκια. Μέρα και νύχτα <u>πολεμούν</u>, τρεις μέραις και τρεις νύχταις κι' ο Λιάκος έτρεξεν <u>ομπρός</u> με το σπαθί 'ς το στόμα. Φεύγουν <u>Κονιάρει</u> από <u>μπροστά</u>, φεύγουν κ' <u>οι Αρβανίταις</u>. Κλαίουν οι Αρβανίτισσαις 'ς τα μαύρα φορεμέναις, κι' ο Βεληγκέκας γύρισε 'ς το αίμα του πνιμένος, κι' ο Μουσταφάς λαβώθηκε 'ς το γόνα και 'ς το χέρι.	ετυμολογικό σχήμα και συντακτική επαναστροφή και λεξική αντίθεση (μέρα ≠ νύχτα) ετυμολογικό σχήμα και συνωνυμική ταυτολογία
59. ΤΗΣ ΛΙΑΚΑΙΝΑΣ Πως λάμπει ο <u>ήλιος</u> <u>'ς τα βουνά</u>, <u>'ς τους κάμπους το φεγγάρι</u> έτσι έλαμπε κ' η Λιάκαινα 'ς τα τούρκικα τα χέρια. Πέντε Αρβανίταις την κρατούν και δέκα την ξετάζουν, Κ' ένα μικρό μπεόπουλο κρυφά την κουβεντιάζει. "Λιάκαινα, δεν παντρεύεσαι, δεν παίρνεις Τούρκον άντρα, να σ' αρματώση 'ς το φλωρί, μεσ' 'ς το μαργαριτάρι; -Κάλλιο να ιδώ <u>το αίμα μου τη γης να κοκκινήση</u>, παρά να ιδώ <u>τα μάτια μου Τούρκος να τα φιλήση</u>." Κι' ο Λιάκος την αγνάντεψε ναπό ψηλή ραχούλα, κοντοκρατεί το μαύρο του, στέκει και τον ξετάζει, "Δύνεσαι, μαύρε μ', δύνεσαι να βγάλης την κυρά σου; -Δύνομαι, αφέντη μ', δύνομαι να βγάλω την κυρά μου, Να μ' αυγατίσης την ταή σαρανταπέντε χούφταις, να μ' αυγατίσης το κρασί σαρανταπέντε κούπαις, να δέσης το κεφάλι σου με δεκοχτώ μαντήλια, να δέσης τη μεσούλα σου μαζί με τη δική μου."	χιαστή αντιστρο- φή 2 όρων και λεξική αντίθεση (ήλιος ≠ φεγγάρι, κάμπους ≠ βουνά) αλλομορφική ταυτολογία χιαστή αντιστρο- φή 3 όρων επιτακτική ασυνεχής επαναδίπλωση διπλή επαναφορά επαναφορά

Βιτσιά δίνει τ' αλόγου του, 'ς τη μέση γιουρουστάει, και πάησε και την άδραξε, 'ς το σπίτι του την πάει.	
60. ΤΩΝ ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΑΙΩΝ Με γέλασε νη χαραυγή, τάστρι και το φεγγάρι, και βγήκα νύχτα 'ς <u>τα βουνά</u>, ψηλά 'ς <u>τα κορφοβούνια</u>. Ακό τον άνεμο και ηγά, με τα βουνά μαλώνει, "Νεσείς βουνά, ψηλά βουνά, και σεις κοντοραχούλεις, τι έχετε που <u>μαλώνετε</u>, τι έχετε που <u>χτρευώστε</u>; Μη σας βαραίνουν τα νερά και τα πολλά τα χιόνια; -Δε μας βαραίνουν τα νερά και τα πολλά τα χιόνια, παρ' μας βαραίν' η κλεφτουριά, οι Κολοκοτρωναίοι."	αλλομορφική ταυτολογία ετυμολογικό σχήμα συντακτική επαναστροφή και λεξική αντίθεση (ψηλά βουνά ≠ κοντοραχούλες) συνωνυμική ταυτολογία και υποφορά και ανθυποφορά σε συνδυασμό με κατ' άρσιν και θέσιν
61. ΤΩΝ ΚΛΕΦΤΩΝ (1804) A' Τούτο το καλοκαίρι και την άνοιξη άσπρα χαρτιά μας γράφουν, μαύρα γράμματα. "Όσοι κι' αν είστε κλέφταις 'ς τα ψηλά βουνά, <u>όλοι να κατεβήτε</u> απ' τον Όλυμπο, να προσκυνήσεται' όλοι τον Αλή πασά." Δυο παλληκάρια μόνο δεν προσκύνησαν. Επήραν τα τουφέκια, τα λαμπρά σπαθιά, και 'ς <u>τα βουνά ανεβαίνουν</u>, τρέχουν 'ς την κλεφτιά. B' Οι κλέφταις επροσκύνησαν και γίνηκαν ραγιάδες, κι' άλλοι <u>φυλάγουν πρόβατα</u> κι' άλλοι <u>βοσκούνε γίδια</u>,	ετυμολογικό σχήμα χιαστή αντιστροφή 2 όρων χιαστή αντιστροφή 2 όρων επαναφορά («κι'

κ' ένα μικρό κλεφτόπουλο δε θέ να προσκύνηση. Το <u>πλάγι πλάγι</u> πήγαινε, τον ταμπουρά λαλούσε. "Εγώ ραγιάς δε γένομαι, <u>Τούρκους</u> <u>δεν προσκυνάω</u>, <u>δεν προσκυνώ</u> <u>τους άρχοντες</u> και τους κοτσαμπασήδες, <u>μόν' καρτερώ</u> την άνοιξη, να ρθούν τα χελιδόνια, <u>να βγουν οι βλάχαις</u> 'ς τα βουνά, <u>να βγουν οι βλαχοπούλαις</u>." Γ' Θέλω να πάρω <u>ανήφορο</u>, να πάρω <u>ανηφοράκι</u>, να βρω κλαράκι φουντωτό και ριζιμιό λιθάρι, να γείρω <u>ν'άποκοιμηθώ</u>, γλυκόν ύπνο να πάρω. <u>Μαϊδέ</u> έγειρα, <u>ιδέ</u> επλάγιασα, <u>μαϊδέ</u> τον ύπνο πήρα, <u>κι' ακώ</u> τα <u>πεύκα</u> να βογγούν και τοις <u>οξυαίς</u> να τρίζουν, <u>κι' ακώ</u> <u>μιας πέρδικας</u> <u>λαλιά</u>, <u>μιας αηδονο</u><u>λαλούσας</u> και το λεγε λυπητερά σα μαύρο <u>μοιρολόγι</u>. "Το τι έχεις, περδικούλα μου, και κλαις κι' αναστενάξεις; <u>μην είν'</u> ταυγά σου <u>μελανά</u> και τα πουλιά σου <u>μαύρα</u>; <u>-Δεν είν'</u> ταυγά μου <u>μελανά</u> και τα πουλιά μου <u>μαύρα</u>, <u>μον' κλαίω</u> <u>για</u> την κλεφτουριά, <u>για</u> τους καπεταναίους.	άλλοι») και πολλαπλή συνωνυμική ταυτολογία αθροιστική επαναδίπλωση συνδυασμός συνεκτικής επαναστροφής με χιαστή αντι- στροφή 2 όρων και κατ'άρσιν και θέσιν (χαλάρωση του σχήματος) αλλομορφική ταυτολογία αλλομορφική ταυτολογία συνωνυμικό σχήμα επαναφορά επαναφορά («κι ακώ»), συνωνυμικό σχήμα (οξυαίς=πεύκα, σημασιολογική ομοιότητα) και συνδυασμός συνωνυμικής και αλλομορφικής ταυτολογίας ετυμολογικό σχήμα υποφορά και ανθυποφορά σε συνδυασμό με κατ' άρσιν και θέσι (χαλάρωση του σχήματος), συνωνυμικό σχήμα
---	---

που τους χαλάει ο Αλή πασάς 'ς τα Γιάννενα, 'ς τη λίμνη."	(μελανά=μαύρα) και ταυταναφορική ταυτολογία (4^{ος} στίχος)
62. ΤΟΥ ΖΑΧΑΡΑΚΗ Θέλετε δέντρ' <u>ανθήσετε</u>, θέλετε <u>μαραθήτε</u>, 'ς τον ήσκιο σας <u>δεν κάθομαι</u> μήτε και 'ς τη δροσιά σας, μόν' καρτερώ την <u>άνοιξη</u>, τόμορφο καλοκαίρι, να μπουμπουκιάση το κλαρί, ν' <u>ανοίξη</u> το ροδάμι, να βγω <u>ψηλά</u> 'ς τον Αρμυρό, <u>ψηλά</u> 'ς την Παλιοβούνα, για να σιουρίζω κλέφτικα, να μάσω τα <u>μπουλούκια</u>. Μπουλούκια πούθε βρίσκεστε, όλα να μαζωχτήτε, τι εβγήκε ο Σούφης το σκυλί και κυνηγάει τους κλέφταις. Σέρνει τσεκούρια 'ς <u>τάλογα</u>, τσεκούρια 'ς <u>τα μουλάρια</u>, για να τσακίξη <u>ρόνατα</u>, για να τσακίζει <u>χέρια</u>. Κι' όσοι κλέφτες τ' ακούσανε, πάνε να προσκυνήσουν. Ο Ζαχαράκης μοναχά <u>δεν πάει να προσκυνήσει</u>. Ράχη σε ράχη <u>περπατεί</u>, λημέρι σε λημέρι. "Εγώ ραγιάς δε γίνουμαι, Τούρκους δεν προσκυνάω. Ελάτε, παλληκάρια μου, όλοι να συναχτήτε, τι έχω να κάμω πόλεμο μ' αυτόν το Σουφ αράπη, να δείξουμε <u>τη λεβεντιά</u> και <u>την παλληκαριά</u> μας, να ιδή ντουφέκι κλέφτικο, τα βόλια μας πού πέφτουν, να μη περνά να τυραγνά αδύνατους ραγιάδες."	επαναφορά και λεξική αντίθεση κατ' άρσινκαι θέσιν (χαλάρωση του σχήματος) και ετυμολογικό σχήμα επαναφορά συνεκτική επαναστροφή επάλληλη συνωνυμική ταυτολογία (σημασιολογική ομοιότητα) κατ' άρσιν και θέσιν (χαλάρωση του σχήματος) συνωνυμικό σχήμα
63. ΤΟΥ ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗ Κοιμάται αστρί, <u>κοιμάται</u> αυγή, <u>κοιμάται</u> νιο φεγγάρι, <u>κοιμάται</u> η καπετάνισσα, νύφη του Κοντογιάννη	επαναφορά

<i>μέσ' 'ς τα χρυσά <u>παπλώματα</u> μέσ' 'ς τα χρυσά <u>σεντόνια</u>.</i> <i>Να την ξυπνήσω ντρέπομαι, να της το πω φοβούμαι, να μάσω μοσσκοκάρυδα να την πετροβολήσω,</i> <i>ίσως την πάρη η μυρωδιά, ίσως την εξυπνήση.</i> <i>Σηκώθη η καπετάνισσα και με γλυκωρωτάει.</i> <i>"Το τι μαντάτα μού 'φερεις από τους καπετάνιους; -Πικρά μαντάτα σου 'φερα από τους καπετάνιους.</i> <i>Το Νικολάκη πιάσανε, τον Κωσταντή βαρέσαν. -Πού σαι, μαννούλα, πρόφτασε, πιάσε μου το κεφάλι, και δέσ' το μου σφιχτά, για να μοιρολογήσω. Και ποιόν να κλάψω από τους δυο; ποιανού να πω τοις χάρες; Να κλάψω για τον Κωσταντή, ή για το Νικολάκη;</i> <i>'Ησαν <u>μπαϊράκια</u> 'ς <u>τα βουνά</u>, και <u>φλάμπουρα</u> 'ς <u>τους κάμπους</u>.</i>	συνωνυμική ταυτολογία (σημασιολογική ομοιότητα) επαναφορά επαναφορά επιφορά πολλαπλή συνωνυμική ταυτολογία και λεξική αντίθεση (βουνά ≠ κάμπους)
64. ΤΩΝ ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΑΙΩΝ (1806) <i><u>Λάμπουν</u> <u>τα χιόνια</u> 'ς <u>τα βουνά</u> κι' <u>ο ήλιος</u> 'ς <u>τα λαγκάδια</u> <u>λάμπουν</u> και ταλαφρά σπαθιά των Κολοκοτρωναίων,</i> <i>πόχουν <u>τασήμια</u> <u>τα πολλά</u>, <u>τοις ασημένιαις</u> <u>πάλαις</u>,</i> <i><u>τοις πέντε</u> <u>αράδες</u> <u>τα κουμπιά</u>, <u>τοις έξι</u> <u>τα τσαπράζια</u>,</i> <i>οπού δεν καταδέχονται τη γης να την πατήσουν.</i>	επαναφορά («λάμπουν»), πολλαπλή συνω- νυμική ταυτο- λογία (σημασιο- λογική ομοιό- τητα) και λεξική αντίθεση (βου- νά≠λαγκάδια) συνωνυμικό σχήμα πολλαπλή συνωνυμική ταυτολογία (σημασιολογική ομοιότητα) επαναφορά

Καβάλλα τρώνε το ψωμί, καβάλλα πολεμάνε, καβάλλα πάν 'ς την εκκλησιά, καβάλλα προσκυνάνε, καβάλλα παίρν' αντίδερσ' απ' του παπά το χέρι. Φλωριά ρήχνουν 'ς <u>την Παναγιά</u>, φλωριά ρήχνουν 'ς <u>τους άγιους</u>, και 'ς τον αφέντη το Χριστό τοις ασημένιαις πάλαις. "Χριστέ μας, βλόγα τα σπαθιά, βλόγα μας και τα χέρια." Κι' ό Θοδωράκης <u>μίλησε</u>, κι' ο Θοδωράκης <u>λέει</u>: "Τούτ' οι χαραίς που κάνουμε σε λύπη θα μας βγάλουν. Απόψ' είδα 'ς τον <u>ύπνο</u> μου, 'ς την <u>υποφαντασιά</u> μου, θολό ποτάμι πέρναγα και πέρα δεν εβγήκα. Ελάτε να σκορπίσουμε, μπουλούκια να γενούμε. Σύρε, Γιώργο μ', 'ς τον τόπο σου, Νικήτα, 'ς το Λοντάρι, εγώ παου 'ς <u>την Καρύταινα</u>, πάου 'ς <u>τους εδικούς μου</u>, ν' αφήκω τη διαθήκη μου και τοις παραγγολαίς μου, τι θα περάσω θάλασσα, 'ς τη Ζάκυνθο θα πάω."	αλλομορφική ταυτολογία επαναφορά συνωνυμική ταυτολογία αλλομορφική ταυτολογία ετυμολογικό σχήμα ταυταναφορική ταυτολογία
65. ΤΟΥ ΚΑΤΣΑΝΤΩΝΗ Α' Αυτού που πας μαύρο <u>πουλί</u>, μαύρο μου <u>γελιδόνι</u>, να χαιρετάς την κλεφτουριά κι' αυτόν τον Κατσαντώνη. Πε του να κάνη φρόνιμα κι' όλο ταπεινωμένα, δεν ειν' ο περσινός καιρός να κανη όπως θέλει, φέτος το πήρε <u>γκέντσιαγας</u>, το πήρε <u>ο Βέλη Γκέκας</u>, ζητάει κεφάλια κλέφτικα, κεφάλια ζακουσμένα. Κι' ο Κατσαντώνης τό μαθε, και το σπαθί του ζώνει, και παίρνει δίπλα <u>τα βουνά</u>, δίπλα <u>τα κορφοβούνια</u>,	συνωνυμική ταυτολογία (σχέση υπωνυμίας) κατ' άρσιν και θέσιν (χαλάρω-ση του σχήμα-τος, ταυταναφο-ρική ταυτολογία και λεξική αντίθεση επαναφορά αλλομορφική

χαμπέρι στέλνει 'ς <u>την Τουρκιά</u>, 'ς <u>αυτόν το Βέλη Γκέκα</u>. «Όπου θα τά βρη τα παιδιά, ας τά βρη κι' ας τα πάρη!» Κι' ο Βέλη Γκέκας έτρωγε 'ς ενού παπά το σπίτι. Τρία κοράσια τον κερνούν κ' οι τρεις ξανθομαλλούσαις, Κ' εκεί που τρώγαν κ' έπιναν κ' εκεί που λακριντίζαν, μαύρα μαντάτα τού ρθανε από τον Κατσαντώνη. "Να βγης, Βέλη μου, 'ς τ' Άγραφα, να βγης ν' ανταμωθούμε.» Κι' ο Βέλη Γκέκας τ' άκουσε πολύ του κακοφάνη, 'ς τα γόνατα σηκώθηκε και το σπαθί του ζώνει. "Που είσαι, τσαούση ογλήγορε, μάσε τα παλληκάρια, να πάμε να βαρέσουμε το σκύλο Κατσαντώνη." Κι' ο Κατσαντώνης πρόφτασε, κακό καρτέρι του είχε. Κι' ο Βέλη Γκέκας πάει μπροστά με εξ εφτά νομάτους. "Πού πας, Βέλη ντερβέναγα, ριτσάλη του βεζίρη; - 'Σ εσέν' Αντώνη <u>κερατά</u>, 'ς εσένα <u>παλιοκλέφτη</u>. - Δεν είν' εδώ τα Γιάννινα, δεν ειν' εδώ ραγιάδες, για ναν τους ψένης <u>σαν τραγιά</u>, <u>σαν τα παχιά κριάρια</u>, εδώ ναι λόγκοι και βουνά και κλέφτικα τουφέκια, βαριά βροντούν, πικρά βαρούν, φαρμακερά πληγώνουν." Τρεις μπαταριαίς του ρήξανε, τη μια μεριά 'ς την άλλη η μια τον πήρε ξώδεμα, η άλλη 'ς το κεφάλι, κ' η τρίτη η φαρμακερή τον πήρε 'ς την καρδιά του. Το στόμα του αίμα γέμισε, ταχείλι του φαρμάκι, κ' η γλώσσα τ' αηδονολαλεί, τα παλληκάρια κράζει. "Που είσαι, τσαούση ογλήγορε, έλα παρ' τ' άρματά μου, να μην τα πάρη η κλεφτουριά κι' ο σκύλος Κατσαντώνης." Β' Έχετε γεια, ψηλά βουνά και δροσεραίς βρυσούλαις, και σεις Τσουμέρκα κι' Άγραφα, παλληκαριών λημέρια. Αν δήτε τη γυναίκα μου, αν δήτε και το γιο μου,	ταυτολογία ταυταναφορική ταυτολογία ταυταναφορική ταυτολογία επαναφορά ασυνεχής επαναδίπλωση ταυταναφορική ταυτολογία επαναφορά σε συνδυασμό με κατ' άρσιν και θέσιν και συνωνυμική ταυτολογία επαναφορά
---	--

ειπότε τους πως μ' έπιασαν με προδοσιά κι' απάτη. Αρρωστημένο μ' ήύρανε, ξαρμάτωτο 'ς το στρώμα, ωσάν μωρό 'ς την κούνια του, 'ς τα σπάργανα δεμένο.	
66. ΤΟΥ ΝΙΚΟΤΣΑΡΑ (1807) A' Τρία κομμάτια σύννεφα 'ς τον Έλυμπο, 'ς τη ράχη, τό να βαστάει τη δροσιά, τάλλο βαρύ χαλάζι, το τρίτο το μαυρότερο τη θάλασσ' αγναντεύει. "Πάψε, γιαλέ μου, το θυμό, πάψε τα κύματα σου, να βγουν τα <u>κλεφτοκάραβα</u>, <u>πόγουν τους κλέφταις μέσα</u>, να βγή κι' ο Νίκος μια βολά ψηλά 'ς τ' Αργυροπούλι." Όσαις μαννούλαις τ' άκουσαν, όλαις κινούν και πάνε. "Νίκο μ', το πού είν' οι άντρες μας, το πού ναι τα παιδιά μας; -Οι άντρες σας δεν είν' εδώ, νουδέ και τα παιδιά σας, πάησαν πέρα 'ς το Χάντακα 'ς το έρημο το Πράβι, πάν να τροχίσουν τα σπαθιά, να πλύνουν τα τουφέκια." B' Τι έχουν της Ζίχνας τα βουνά και στέκουν μαραμμένα; Μήνα χαλάζι τα βαρεί, μήνα βαρύς χειμώνας; Ουδέ χαλάζι τα βαρεί, ουδέ βαρύς χειμώνας, ο Νικοτσάρας πολεμάει, με τρία βιλαέτια, τη Ζίχνα και το Χάντακα, το έρημο το Πράβι. Τρεις μέραις κάνει πόλεμο, τρεις <u>μέραις</u> και τρεις <u>νύχτες</u>, χωρίς ψωμί, χωρίς νερό, χωρίς ύπνο στο μάτι.	ταυταναφορική ταυτολογία ταυταναφορική ταυτολογία χαλαρή επαναφορά και αλλομορφική ταυτολογία επαναφορά κατ' άρσιν και θέσιν (χαλάρωση του σχήματος) και χαλαραρή επαναφορά (πάησαν-παν) υποφορά και ανθυποφορά και ετυμολογικό σχήμα συντακτική επαναστροφή και λεξική αντίθεση επαναφορά επαναφορά

<i>Χιόνι έτρωγαν, χιόνι έπιναν και τη φωτιά βαστούσαν.</i> <i>Τα παλληκάρια φώναζε 'ς τοις τέσσερες ο Νίκος.</i> <i>"Ακούστε, παλληκάρια μου, λίγα κι' αντρειωμένα,</i> <i>βάλτε τσελίκι 'ς την καρδιά και σίδερο 'ς τα πόδια,</i> <i>κι' αφήστε τα τουφέκια σας και βγάλτε τα σπαθιά σας,</i> <i>γιρούσι για να κάμωμε να φτάσωμε το Πράβι."</i> <i>Το δρόμο πήραν σύνταχα κ' έφτασαν 'ς το γιοφύρι,</i> <i>ο Νίκος με το δαμασκή την άλυσό του κόφτει,</i> <i>φεύγουν οι Τούρκοι σαν τραγιά, πίσω το Πράβι αφήνουν.</i>	
67. ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗ ΤΟΥ ΣΤΑΘΑ <i>Μαύρο καράβ' αρμένιζ 'ς τα μέρη της Κασάντρας.</i> <i>Μαύρα παννιά το σκέπαζαν και τουρανού σημαία.</i> <i>Κι' ομπρός κορβέττα μ' άλικη σημαία του προβγαίνει.</i> <i>"Μάινα, φωνάζει, τα παννιά, ρήξε τοις γάμπιαις <u>κάτου</u>.</i> <i>-Δεν τα <u>μαϊνάρω</u> τα παννιά κι' ουδέ τα ρήχνω <u>κάτω</u>.</i> <i>Μη με θαρρείτε <u>νιόνυφη</u>, <u>νύφη</u> να προσκυνήσω;</i> <i>Εγώ είμαι ο Γιάννης του Σταθά, γαμπρός του Μπουκουβάλα</i> <i>Τράκο, λεβένταις, δώσετε, απίστους μη φοβάστε. "</i> <i>Κ' οι Τούρκοι <u>βόλτα έρρηξαν</u></i> <i>κ' <u>εγύρισαν την πλώρη</u>.</i> <i>Πρώτος ο Γιάννης πέταξε με το σπαθί 'ς το χέρι.</i> <i>'Σ τα μπούνια <u>τρέχουν αίματα</u>,</i> <i><u>το πέλαο κοκκινίζει</u>,</i> <i>κι' αλλά! αλλάχ οι άπιστοι κρίζοντας προσκυνούνε.</i>	<i>χαλαρή επαναφορά</i> <i>ετυμολογικό σχήμα και χαλαρή επιφορά</i> <i>επαναστροφή</i> <i>χιαστή αντιστρο- φή 2 όρων</i> <i>χιαστή αντιστρο- φή 2 όρων</i>
68. ΟΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΤΩΝ ΛΑΖΑΙΩΝ <i>Τρία πουλάκια κάθονται 'ς τον Έλυμπο 'ς τη ράχη,</i> <i>τό να τηράει τα Γιάννινα, τάλλο την Κατερίνα,</i> <i>το τρίτο το καλύτερο μοιριολογάει και λέει:</i> <i>Τι είν' το κακό που πάθαμε οι μαύροι οι Λαζαίοι;</i>	<i>ταυταναφορική ταυτολογία</i> <i>συνωνυμικό σχήμα</i>

Μας χάλασε ο Βελή πασάς, μας έκαψε τα σπίτια μας πήρε τοις γυναίκες μας, μας πήρε τα παιδιά μας, <i>'ς τον Τούρναβο τοις πάησε, πεσκέσι του βεζίρη.</i> Μπροστά παγαίνει η Τόλιαινα, κι' <u>οπίσω</u> οι συννυφάδες, κι' <u>οπίσω</u> <u>οπίσω</u> η Κώσταινα με το παιδί 'ς το χέρι, σα μήλο, σα τριαντάφυλλο, σα νεραντζιά κομμένη. <i>Βγαίνουν κυράδες την τηρούν από τα παραθύρια.</i> <i>«Ποιαις είν' αυταίς οπόρχονται 'ς την Πόρτα, 'ς το Σαράϊ;</i> -Κυράδες τί λογιάζετε, κυράδες, τί τηράτε; <i>Εμείς είμεστε κλέφτισαις, γυναίκες των Λαζαίων.»</i> <i>Βελή πασάς αγνάντενε, στέκει και τοις ρωτάει.</i> "Γυναίκες, που ειν' οι άντροι σας κ' οι καπιταναραίοι; -Είναι ψηλά 'ς τον Έλυμπο, ψηλά 'ς τα κυπαρίσσια. <i>-Πάρτε ταις τρεις φλακώστε ταις, βάλτε ταις 'ς το μπουντρούμι, την Κώσταινα την όμορφη φέρτε την 'ς το χαρέμι.</i> -Άφες μ', αφέντη μ', άφες με, δυο λόγια να σου κρίνω, να γράψω μια πικρή γραφή 'ς τον καπετάνιο Κώστα. <i>"Εσύ, Κώστα μ', 'ς τον Έλυμπο, ψηλά 'ς τα κυπαρίσσια, κ' η Κώσταινα 'ς τον Τούρναβο σε τούρκικο χαρέμι."</i>	διπλή επαναφορά («μας», «μας πήραν») επαναφορά, διαβαθμιστική επαναδίπλωση και λεξική αντίθεση επαναφορά ταυτανοφορική ταυτολογία συνωνυμική ταυτολογία ταυτανοφορική ταυτολογία επαναφορά ασυνεχής επιτατική επαναδίπλωση ετυμολογικό σχήμα
--	---

Πίνακας 4. Ακριτικά

ΤΡΑΓΟΥΔΙ	ΣΧΗΜΑΤΑ ΛΟΓΟΥ
69. Ο ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΣ ΚΙ Ο ΜΑΥΡΟΣ ΤΟΥ Άρκοντες τρων και πίνουνσι σε μαρμαρένη τάβλαν, σε μαρμαρένη κι' αργυρή και σε μαλαματένη, κι' ούλοι τρώσι και πίνουνσι κι' αθιολή δε φέρνου, κι' ο Κωσταντίνος ο μικρός ας επιλοτραούει, τ' ακράνη του τ' Ανδρόνικου, του νιου του παινεμένου. "Μαύρος είσαι, μαύρα φορείς, μαύρο καβαλλικεύεις. Μαθθαίνεις το να περπατή, μαθθαίνεις το να δρέμη, μαθθαίνεις το να έχεται τον όχλον του πολέμου, μαθθαίνεις τον και της στεριάς ωσάν και του πελάου, ξεχάνεις και της λυερίης της γλυκοποθητής σου".	συντακτική επαναστροφή χαλαρή επαναφορά συνδυασμός επαναφοράς (μεταξύ α' ημιστιχίων 1^{ου}, 2^{ου}, 3^{ου} στίχου) και συνωνυμικής ταυτολογίας και λεξική αντίθεση (της στεριάς ≠ του πελάου)
70. ΤΟΥ ΜΙΚΡΟΥ ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΥ Ο Κωσταντίνος ο μικρός κι' ο Αλέξης ο αντρειωμένος, και το μικρό Βλαχόπουλο, ο καστροπολεμίτης, αντάμα τρων και πίνουνε και γλυκοκουβεντιάζουν, κι' αντάμα έχουν τους μαύρους των 'ς τον πλάτανο δεμένους. Του Κώστα τρώει τα σίδερα, τ' Αλέξη τα λιθάρια, και του μικρού Βλαχόπουλου τα δέντρα ξερριζώνει. Κ' εκεί που τρώγαν κ' έπιναν και που χαροκοπούσαν, πουλάκι πήγε κ' έκατσε δεξιά μεριά 'ς την τάβλα. Δεν κελάϊδούσε σαν πουλί, δεν έλεε σαν αηδόνη,	επαναφορά χιαστή αντιστροφή 2 όρων πολλαπλή συνωνυμική ταυτολογία

μόν' ελαλούσε κ' έλεγε ναθρωπινή κουβέντα.	συνωνυμικό σχήμα
"Εσείς τρώτε και πίνετε και λιανοτραγουδάτε,	
και πίσω σας κουρσεύουνε Σαρακηνοί κουρσάροι.	ετυμολογικό σχήμα
Πήραν τ' Αλέξη τα παιδιά, του Κώστα τη γυναίκα, και του μικρού Βλαχόπουλου την αρραβωνιασμένη." Ωστε να στρώση ο Κωσταντής και να σελλώση ο Αλέξης, ευρέθη το Βλαχόπουλο 'ς το μαύρο καβαλλάρης.	
"Για σύρε συ Βλαχόπουλο 'ς τη βίγλα να βιγλίσης ,	ετυμολογικό σχήμα
αν είν' πενήντα κ' εκατό χύσου μακέλλεψέ τους, κι' αν είναι περισσότεροι, γύρισε μίλησε μας." Επήγε το Βλαχόπουλο στη βίγλα να βιγλίση .	ετυμολογικό σχήμα
Βλέπει Τουρκιά Σαρακηνούς κι' Αράπηδες κουρσάρους , πλάγια κοκκινίζαν.	πολλαπλή συνωνυμική ταυτολογία
'ρχισε να τους διαμετράη , διαμετρημούς δεν είχαν.	ετυμολογικό σχήμα
Να πάη πίσω ντρέπεται, να πάη εμπρός φοβάται.	επαναφορά και λεξική αντίθεση
Σκύβει φιλεί το μαύρο του, στέκει και τον ρωτάει,	
" Δύνεσαι , μαύρε μ', δύνεσαι 'ς το γαίμα για να πλέξης; -Δύνομαι , αφέντη, δύνομαι 'ς το γαίμα για να πλέξω,	επιτατική επαναδίπλωση
κι' όσους θα κόψη το σπαθί τόσους θενά πατήσω. Μόν' δέσε το κεφάλι σου μ' ένα χρυσό μαντήλι, μην τύχη λάκκος και ρηχτώ και πέσης απ' τη ζάλη. -Σαϊτταις μου αλεξαντριαναίς, καμιά να μη λυγίσει, και συ σπαθί μου διμισκί, να μην αποστομώσης.	
Βόηθα μ', ευχή της μάνας μου και του γονιού μου βλόγια, ευχή του πρώτου μ' αδερφού, ευχή και του στερνού μου.	συνδυασμός επαναφοράς, χιαστή αντιστρο- φή 2 όρων και πολλαπλής συνωνυμικής ταυτολογίας
Μαύρε μου, άιντε νά μπουμε, κι' όπου ο Θεός τα βγάλη!"	
'Σ τα έμπα του μπήκε σαν αϊτός, 'ς τα ξέβγα σαν πετρίτης, 'ς τα έμπα του χίλιους έκοψε, 'ς τα ξέβγα δυο χιλιάδες,	διπλή επαναφορά και λεξική αντίθεση

<i>Δεν ήσαν μήτε πέντε, μήτε δεκοχτώ εφτά χιλιάδες ήσαν κ' εγώ αμοναχός,</i> <i>'Σ τα ΝΕΦΙΑ ΝΕΦΙΑ <u>πάει</u>, 'ς τα νέφια <u>περπατεί</u>, 'ς τον ουρανό πετούσε, 'ς τάστρη εχάνονταν.</i> <i>Μια σαϊττιά μου παίζει μέσα 'ς την καρδιά, τη δύναμη μου κόβει κι' όλη την αντρεία."</i>	επαναφορά («μήτε») και κατ' άρσιν και θέσιν συνδυασμός αθροιστική επαναδίπλωσης, συνωνυμικής ταυτολογίας και επαναφοράς («'ς»)
72.Η ΑΝΤΡΕΙΩΜΕΝΗ ΛΥΓΕΡΗ, Η ΜΑΝΝΑ ΤΟΥ ΛΙΓΕΝΗ <i>Α'</i> <i>Κάπου πόλεμος γίνεται 'ς Ανατολή και Δύση, και τό μαθε μια λυγερή και πάει να <u>πολεμήση</u>.</i> <i>Αντρίκια ντύθη κι' <u>άλλαξε</u> και πέρνει τάρματά της.</i> <i><u>Φίδια στρώνει</u> το φάρο της κι' <u>όχιαίς</u> τον <u>καλλιγώνει</u>,</i> <i>και τους αστρίταις τους κακούς τους βάνει <u>φτερνιστήρια</u>, <u>Φτερνιά</u> δίνει του μαύρου της, πάει σαράντα μίλια, κι' άλλη ματαδευτέρωσε 'ς τον πόλεμον εμπήκε.</i> <i><u>'Σ τά μπα της στράταις</u> έκανε, <u>'ς τά βγα της μονοπάτια</u>, 'ς τάλλο της στριφογύρισμα, έσπασε το λουρί της,</i> <i>φανήκαν τα χρυσόμηλα, τα λινοσκεπασμένα. Σαρακηνός την αγνατά ναπό ψηλή ραχούλα.</i> <i><u>"Παιδιά, και <u>μη δειλιάσετε</u>, παιδιά, <u>μη φοβηθήτε</u>. <u>Γυναίκειος</u> ειν' ο πόλεμος, <u>νυφδιακός</u> ο κούρσος!"</u></i> <i>Κ' η λυγερή όντας τ' άκουσε 'ς τον Άη Γιώργη τρέχει. "Αφέντη μου άη Γιώργη μου, χώσε με το κοράσιο, να κάμω <u>τά μπα σου χρυσά</u> και <u>τά βγα σου ασημένια</u>,</i> <i>και τα ξυλοκεράμιδα ούλο μαργατιτάρι." Εσκίσανε τα μάρμαρα κ' εμπήκε η κόρη μέσα.</i>	ετυμολογικό σχήμα συνωνυμικό σχήμα πολλαπλή συνωνυμική ταυτολογία και χιαστή αντιστρο- φή 3 όρων ετυμολογικό σχήμα πολλαπλή συνωνυμική ταυτολογία και επαναφορά («'ς») και λεξική αντίθεση (μπα≠ βγα) επάλληλη και πολλαπλή συνωνυμική ταυτολογία πολλαπλή συνω- νυμική ταυτο- λογία (σημασιο- λογική ομοιότητα, λεξική αντίθεση

Σαρακηνός να κ' έφτασε κοντά 'ς τον άη Γιώργη. "Άγιε μου Γιώργη χριστιανέ, φανέρωσε την κόρη, να βαφτιστώ 'ς τη χάρη σου εγώ και το παιδί μου, εμέ να βγάλουν Κωσταντή και το παιδί μου Γιάννη." Ανοίζανε τα μάρμαρα κ' έφάνηκεν η κόρη. Β' Ποιος είδε ψάρι 'ς το βουνό και θάλασσα σπαρμένη, ποιος είδε κόρη λυγερή 'ς τα κλέφτικα ντυμένη; Τέσσαρους χρόνους περπατεί μ' αρματωλούς και κλέφταις, κανείς και δεν τη γνώρισε ναπό τη συντροφιά της. Και μιαν αυγή και μια λαμπρή, μια πίσσημον ημέρα βγήκαν να παίζουν το σπαθί, να ρήξουν το λιθάρι. Εκόπη τασημόκουμπο κ' εφάνη το βυζί της. Κανένas δεν <u>τη λόγιασε</u> από τα παλληκάρια, μα να μικρό κλεφτόπουλο σκυφτό <u>χαμογελά της</u>. "Τι έχεις, βρε βλάμη, και γελά, τι έχεις και χαμοβλέπεις; -Είδα τον ήλιο πόλαμψε κ' έφεξε το φεγγάρι, είδα και το βυζάκι σου που είν' άσπρο σαν το χιόνι. -Σώπα, μωρέ κλεφτόπουλο, μιλιά μη μολογήσης, και να σε πάρω ψυχογιό, βαριά να σε πλουτίσω, για να βαστάς το νταμασκή και το χρυσό τουφέκι. -Εγώ δε θέλω ψυχογιός, βαριά να με πλουτίσης, για να βαστώ το νταμασκή και το χρυσό τουφέκι, μόν' θέλω σε γυναίκα μου και να με πάρης άντρα. -Που ειπή το "θέλω", εις εμέ πρέπει και <u>νά ναι</u> άξιος, <u>νά ναι</u> πρωτοπαλλήκαρο και κλεφτοπολεμάρχος. -Το ζήτημά σου είναι βαρύ, μα α θέλη ο θιός θα γίνη, α θέλη ο θιός να μ' αγαπάς, ο πρώτος ούλων είμαι. Δείξε μου πού ναι οι φωτιαίς, οι σπαθισμοί, τα βόλια, κ' εγώ για την αγάπη σου θα πέσω πρώτος 'ς ούλα."	επαναφορά ταυταναφορική ταυτολογία χιαστή αντιστρο- φή 2 όρων επαναφορά επαναφορά και λεξική αντίθεση ετυμολογικό σχήμα κατ' άρσιν και θέσιν επαναφορά και συνωνυμικό σχήμα επαναφορά
--	--

73.ΤΟΥ ΚΑΣΤΡΟΥ ΤΗΣ ΩΡΙΑΣ

Όσα κάστρα κι' αν είδα και περπάτησα,
σαν της Ωριάς το κάστρο δεν ελόγιασα.

Κάστρο θεμελιωμένο, **κάστρο** ζακουστό,

σαράντα οργυαίς του ψήλου, δώδεκα πλατύ,
μολύβι σκεπασμένο, μαρμαροχυτό,
με πόρτες ατσαλένιαις κι' αργυρά κλειδιά,
και του γιαλιού η πόρτα στράφτει μάλαμα.
Τούρκος το τρογυρίζει χρόνους δώδεκα,

δεν μπορεί να το πάρη το **ερημόκαστρο**.

Κι' ένα σκυλί τουρκάκι, μιας 'Ρωμνιάς παιδί,
'ς τον Αμιρά του πάει και τον προσκυνάει.

"Αφέντη μ' Αμιρά μου και σουλτάνε μου,

αν πάρω γω το κάστρο τι είν' η ρόγα μου;
-Χίλια άσπρα την ημέρα κι' άλογο καλό,
και δυο σπαθιά ασημένια για τον πόλεμο.

-Ουδέ τάσπρα σου **θέλω** κι' ουδέ τα φλωριά,
ουδέ και τάλολό σου κι' ουδέ τα σπαθιά,
μόν' θέλω γώ τη κόρη, πού ναι 'ς τα γυαλιά.

-Ωσάν το κάστρο πάρης, χάρισμα κι' αυτή."
Πράσινα ρούχα βγάζει, ράσα φόρεσε.

Τον **πύργο πύργο** πάει και γυροβολάει,

'ς την πόρτα πάει και στέκει και παρακαλεί.

"Για άνοιξε άνοιξε ΠΟΡΤΑ, ΠΟΡΤΑ της Ωριάς,
πόρτα της μαυρομάτας της βασίλισσας.

-Φεύγα απ' αυτού, **βρε Τούρκε, βρε σκυλότουρκε.**

-**Μα το σταυρό,** κυρά μου, **μα την Παναγιά,**

συνδυασμός
επαναφοράς και
κύκλου

συνωνυμικό
σχήμα

κατ' άρσιν και
θέσιν και
επαναφορά

αθροιστική
επαναδίπλωση

επιτατική
επαναδίπλωση
(«άνοιξε»),
συντακτική
επαναστροφή
(«πόρτα») και
ταυταναφορική
ταυτολογία

αλλομορφική
ταυτολογία

συνωνυμική
ταυτολογία

εγώ δεν είμαι Τούρκος ουδέ Κόνιαρος, είμαι καλογεράκι απ' ασκηταριό. Δώδεκα χρόνους έχω οπ' ασκήτενα, χορτάρι εβοσκούσα σαν το πρόβατο, κ' ήρθα να πάρω λάδι για τοις εκκλησιαίς. Για ανοίξετέ μου νά μπω του βαρόμοιρου. -Να ρήξουμε τσιγγέλια να σε πάρουμε. -Τα ράσα μου είναι σάπια και ξεσκίζονται. -Να ρήξουμε το δίχτυ να σε πάρουμε. -Είμαι από τη πείνα κι' άντραλίζουμει." Γελάστηκε μια κόρη, πάει, τον άνοιξε. Όσο ν' ανοίξη η πόρτα, χίλιοι εμπήκανε, κι' όσο να μισανοίξη, γέμισ' η αυλή. κι' όσο να καλοκλείση η χώρα <u>πάρθηκε.</u> Όλοι χυθήκαν <u>'ς τάσπρα,</u> όλοι <u>'ς τα φλωριά,</u> και κείνος εις την κόρη, πού ναι 'ς τα γυαλιά. Κ' ή κόρη από τον πύργο κάτω πέταξε, μήτε σε πέτρα πέφτει, μήτε σε κλαριά, παρά σε Τούρκου χέρια και ξεψύχησε.	κατ' άρσιν και θέσιν επαναφορά επαναφορά και χιαστή αντιστροφή 2 όρων συνωνυμική ταυτολογία συνδυασμός επαναφοράς και κατ' άρσιν και θέσιν
74 .ΤΗΣ ΛΙΟΓΕΝΝΗΤΗΣ Ο Κωσταντής ο ομορφονιός, ο μικροκωσταντίνος μια μέρα. θέλησε να βγη να λαγοκυνγήση, και διάβαινε καμαρωτός απ' την πλατειά τη ρούγα. Εκεί είδε τη Λιογέννητη με τετρακόσιαις σκλάβαις. Σε κρεμεζιά τριανταφυλλιά ήταν ακουμπισμένη, κ' είχε τα φρύδια торνευτά, τα μάτια σα ζαφείρι, και 'ς το μικρό το δάχτυλο είχε το δαχτυλίδι, καλλιά λαμπε το δάχτυλο παρά το δαχτυλίδι. Ωσάν την είδ' ο Κωσταντής, αφήνει το κυνήγι. Κινάει να πάη 'ς το σπίτι του σα μήλο μαραμμένο. <u>Χωρίς</u> θέρμη θερμάθηκε, <u>χωρίς</u> οριόν ερριάστη, <u>δίχως</u> τον πονοκέφαλο έπεσε 'ς το κρεβάτι.	αλλομορφική ταυτολογία ετυμολογικό σχήμα επαναφορά («χωρίς»), ετυμολογικό σχήμα και συνωνυμικό (δίχως=χωρίς)

"Μάννα, <u>ψυχή</u>, μάννα, <u>καρδιά</u>, μάννα και το κεφάλι. Μάννα, <u>θολά</u> είναι τα βουνά και <u>θαμπερό</u> το σπίτι. -Γιε μου, καλά είναι τα βουνά και λαμπερό το σπίτι, μα συ κορίτσι ναγαπάς κ' εκείνη δεν το ξέρει. -Μάννα, την κόρη που είδα γω, άλλος να μη την πάρη. Στείλε να κράξης άρχοντες και μητροπολιτάδες να παν να κάμουν προξενιά, γυναίκα να την πάρω." Στέλνει τρακόσιους άρχοντες και μητροπολιτάδες, στέλνει <u>τον άρχοντα Φωκά</u>, στέλνει <u>το Νικηφόρο</u>, στέλνει τον Πετροτράχηλο, που τρέμει η γης κι' ο κόσμος. Εχτύπησαν οι άρχοντες την αργυρή την πόρτα. "Ποιος χτύπησε 'ς την αργυρή πόρτα της μαυρομάτας; -Ημείς είμαστε οι άρχοντες κ' οι μητροπολιτάδες, ο Κωσταντής μας έστειλε δυο λόγια να σου πούμε. -Ανοίξετε 'ς τους άρχοντες, 'ς τους μητροπολιτάδες! Φέρτε τρακόσια <u>στρώματα</u>, φέρτε τρακόσια <u>πεύκια</u>, για να καθίσουν οι άρχοντες κ' οι μητροπολιτάδες, φέρτε Μονεβασιά κρασί, να πιουν οι αντρειωμένοι." Εμπαίνουν τότε οι άρχοντες κ' οι μητροπολιτάδες, και την ευρίσκουν κ' έπλεγε τ' ολόχρυσο γαϊτάνι. Καθώς τους είδε η λυγερή επροσηκώθηκέ τους. "Καλώς ήρθαν οι άρχοντες κ' οι μητροπολιτάδες, φάτε και πιέτε, γέροντες, κ' εγώ 'ς τον ορισμό σας. -Εμείς εδώ δεν ήρθαμε να φάμε και να πιούμε. Προξενητάδες είμαστε κ' ήρθαμε να σου ποῦμε, ο Κωσταντής μας έστειλε, τόμορφο παλληκάρι, αν είναι θέλημα θεού, γυναίκα να σε πάρη." Σαν τ' άκουσε η Λιογέννητη νεχτύπησε τα γέλοια. "Για πήτε του του Κωσταντή, του μοσκαναθρεμμένου, δε θέλω τον, δεν χρήζω τον, δεν καταδέχομαί τον. Σαν έρθη η μάννα μ' απ' τη γης κι' ο κύρης μ' απ' τον άδη, τα δυο μ' αδέρφια τα καλά από τον Κάτω κόσμο, να σπείρουνε τη θάλασσα σιτάρι να καρπίση	επαναφορά στον 1^ο στίχο («μάννα») και συνεκτική επαναστροφή («μάννα») μεταξύ 1^{ου} και 2^{ου} στίχου και διπλό συνωνυμικό σχήμα (ψυχή=καρδιά, θολά=θαμπερό) επαναφορά και ταυτανοφορική ταυτολογία ετυμολογικό σχήμα συνωνυμική ταυτολογία επιφορά κατ' άρσιν και θέσιν
---	---

χρυσάγανο, χρυσόσταχο και χρυσοκονδυλάτο, και με τ' άργυροδρέπανα να μπουν να το θερίσουν, κ' εις τον αφρό της θάλασσας να κάμουνε τ' αλώνι, μηδέ και τάχυρο βραχή μηδέ και το σιτάρι, μηδέ την πάχνη τ' αλωνιού αέρας να την πάρη, τότε κ' εγώ τον Κωσταντή θα τότε πάρω γι' άντρα, και πάλι <u>ναι</u>, και πάλι <u>όχι</u>, και πάλι σα μου δόξη." Σάν ηκουσαν οι άρχοντες κ' οι μητροπολιτάδες, τους κακοφάνηκε πολύ κ' έσκυψαν το κεφάλι. Κι' αυτή τότε τους έδωκε τ' ολόχρυσο γαϊτάνι. "Ορίστε την πλεξίδα μου τον edικό σας κόπο." Εκίνησαν κ' επήγαιναν πικροί και μαραμμένοι, κι' ο Κωσταντής καρτέρειγε 'ς την αργυρή του πόρτα. "Καλώς ήρθαν οι άρχοντες με τα <u>καλά</u> τα λόγια. -Κακώς ήρθαν οι άρχοντες με τα <u>κακά</u> τα λόγια. Δε θέλει σε, δε χρήζει σε, δε καταδέχεται σε. Σαν έρθη η μάννα τς απ' τη γης κι' ο κύρης απ' τον άδη, τα δυο τς αδέρφια τα καλά από τον Κάτω κόσμος, να σπείρουνε τη θάλασσα σιτάρι να καρπίση χρυσάγανο, χρυσόσταχο και χρυσοκονδυλάτο, και με ταργυροδρέπανα να μπουν να το θερίσουν, κ' εις τον αφρό της θάλασσας να κάμουνε τ' αλώνι, μηδέ και τάχυρο βραχή, μηδέ και το σιτάρι, μηδέ την πάχνη τ' αλωνιού αέρας να την πάρη, τότε κι' αυτή τον Κωνσταντή θα τότε πάρη γι' άντρα, και πάλι <u>ναι</u>, και πάλι <u>όχι</u>, και πάλι σαν της δόξη." Ό Κωσταντής σαν τ άκουσε μέγας καϊμός τον πήρε, και ζήτησε και τόδωκαν τ' ολόχρυσο γαϊτάνι. Πήγε να βρη τοις μάγισσais που ξέρουν από μάγια. Ωσάν τον είδε κ' έρχονταν της μάγισσας η κόρη, "Μάννα μ', ο νιος οπ' έρχεται του κάμπου καβαλλάρης, παίρνουν τα ρούχα του δροσιά και τα λυχνά του πάχνη, 'παίρνουν τα πασουμάκια του ανθούς από τα δέντρα,	προθηματική επαναφορά επαναφορά επαναφορά και λεξική αντίθεση ετυμολογικό σχήμα επιφορά προθηματική επαναφορά επαναφορά επαναφορά και λεξική αντίθεση ετυμολογικό σχήμα επαναφορά
--	---

κι' ο γύρος του προσώπου του για κόρη είναι θλιμμένος. - 'Σ τα μάγια γω γεννήθηκα, 'ς τα μάγια θα πεθάνω, κ' εγώ δεν τότε γνώρισα και συ τότε γνωρίζεις;" "Καλή σου μέρα, μάγισσα με την καλή σου κόρη. Δεν έχεις μάγια της καρδιάς και μάγια της αγάπης, να κάμης τη Λιογέννητη να ρθή 'ς την αγκαλιά μου - "Αν έχης πράμα τς αρεσιιάς και πράμα του χεριού της, θα κάμω τη Λιογέννητη να ρθή 'ς την αγκαλιά σου. - Εγώ χω πράμα τς αρεσιιάς και πράμα του χεριού της, εγώ χω την πλεξίδα της, τ' ολόχρυσο γαϊτάνι. - Σύρε άνοιξε την πόρτα σου και δέσε τα θηριά σου, και κάθου και καρτερεί την να ρθή 'ς την αγκαλιά σου." Και βγάνει από τον κόρφο της τρία μήλα μαραμμένα. "Το να ρήξε 'ς το τρίστρατο, να πάψουν οι διαβάταις, <u>τάλλο ρήξε 'ς τον ποταμό, να πάψουν τα ποτάμια,</u> το τρίτο ρήξ' 'ς τη λυγερή, να ρθή γυρεύοντας σε." Το νά ρηξε 'ς το τρίστρατο και πάψαν οι διαβάταις, <u>τάλλο ρηξε 'ς τον ποταμό και πάψαν τα ποτάμια,</u> το τρίτο το φαρμακερό 'ς της λυγερής τς αγκάλαις. Ως τό είδε η κόρη εσβήστηκε, ως το είδε δαιμονίστη. Σαν ήρθαν τα μεσάνυχτα, τη σκότισαν τα μάγια. "Μώρ' βάγιας μου, μώρ' γτάνταις μου, μώρ' σκλάβαις του πατρός μου, ανάψτε <u>πράσινα κηριά</u> και <u>κόκκιναις λαμπάδες,</u> τι εσήμανε η Παντάνασσα, να πά' να προσκυνήσω. - Κυρά ταρνίθια δε λαλούν, καμπάναις δε σημαίνουν, κ' η ειδική σου η εκκλησιά νε ψέλλει νε σημαίνει. - Μπα του πατρός μου το ψωμί 'ς τα μάτια να σας πιάκη! Κ' έτσι εσηκώθη μοναχή κ' εβήκε 'ς το σκοτάδι. Μια δούλα δεν την άφηκε κι' από κοντά της πήγε.	επαναφορά και λεξική αντίθεση συνωνυμική ταυτολογία συνωνυμική ταυτολογία επαναφορά πολύπτωτο σχήμα και επαναφορά στίχου πολύπτωτο σχήμα επαναφορά επαναφορά και συνωνυμική ταυτολογία πολλαπλή συνωνυμική ταυτολογία
---	--

<u>Σαν έφτακε, σα ζύγωσε</u> 'ς τη μέση από το δρόμο, εκεί της ήρθε ολίγο ο νους κι' αρχίνησε να λέη. <u>"Ποιος είδε νήλιο από βραδύς κι' άστρι το μεσημέρι, ποιος είδε τη Λιογέννητη να περπατή 'ς τους δρόμους.</u> ζεσκούφωτη, ζυπόλητη και ξεμαλλοπλεμένη; <u>-Εγώ είδα νήλιο από βραδύς κι' άστρι το μεσημέρι, εγώ είδα τη Λιογέννητη να περπατή 'ς τους δρόμους.</u> ζεσκούφωτη, ζυπόλητη και ξεμαλλοπλεμένη; <u>-Θέ μου, κι' αν είμαι καθαρή, κι' αν είμ' εγώ παρθένο,</u> <u>άστραψε και μπουμπούνιζε, να χαλαστούν τα μάγια."</u> <u>Άστραψε και μπουμπούνιζε, χαλάστηκαν τα μάγια.</u> Ο Κωσταντής ολονυχτίς καρτέρειγε 'ς το σπίτι, κι' αυτού 'ς τα ξημερώματα το μαῦρο του σελλώνει. <u>"Ανάθεμα σε, μάγισσα, που μάγια δε γνωρίζεις!</u> <u>-Σαν είν' η κόρη καθαρή, τα μάγια τί σου φταίνε;</u> <u>Σύρε ξουρίσου φράγκικα, και ντύσου 'ς τα γυναίκεια, γυναίκεια και χαιρέτησε κατά την ώρα που είναι, και πες: Είμ' η ξαδέρφη σου από τον "Άη Δονάτο, όπου πλουμί δεν ήξερα, κ' ήρθα πλουμί να μάθω.";;;</u> <u>Ξουρίστηκε 'ς τα φράγκικα και ντύθηκε γυναίκεια,</u> <u>κ' echτύπησε 'ς την αργυρή πόρτα της μαυρομάτας.</u> <u>"Ποιος χτύπησε 'ς την αργυρή πόρτα της μαυρομάτας;</u> <u>-Εγώ είμαι η ξαδέρφη σου από τον Άη Δονάτο, οπού πλουμί δεν ήξερα κ' ήρθα πλουμί να μάθω.</u> <u>-Καλώς ήρθ' η ξαδέρφη μου, μα γώ δε σε γνωρίζω,</u>	συνωνυμική ταυτολογία επαναφορά των α' ημιστιχίων και και των δεύτερων στοιχών και λεξική αντίθεση (από βραδύς μεσημέρι) προθηματική επαναφορά επαναφορά («Εγώ είδα») προθηματική επαναφορά συνωνυμική ταυτολογία επαναφορά του α' ημιστιχίου και επιφορά του β' ημιστιχίου ετυμολογικό σχήμα συντακτική επαναστροφή επιφορά
---	--

και <u>πούθεν είν' ο τόπος σου</u> και <u>πούθεν η γενιά μας</u>;	ταυταναφορική ταυτολογία
<u>-Αλλάργα</u> είν' <u>ο τόπος μου</u> κι' <u>από κοντά η γενιά μας</u>, κ' εμείς εξεμακρύναμε κ' εχάθηκε η γενιά μας, κ' εδώ με στέλνει η μάνα μου πλουμίδια να με μάθης. -Μετά χαράς, ξαδέρφη μου, <u>πλουμίδια</u> να σε μάθω, <u>πλουμίδια</u> και κεντίσματα κι' απ' ό,τι θέλει ο νους μου. -Μετά χαράς, ξαδέρφη μου, <u>πλουμίδια</u> να σε μάθω, <u>πλουμίδια</u> και κεντίσματα κι' ό,τι θέλει ο νους σου." Σάν <u>άρχισε και νύχτωνε</u>, <u>πήρε να σκοτεινιάση</u>, ο Κωσταντής σηκώθηκε τάχα πως θε να φύγη. "<u>Ενύχτωσε</u> κ' <u>έβράδιασε</u>, <u>πήρε να σκοτεινιάση</u>, πάν <u>τα θηριά 'ς τοις κοίταις τους</u>, <u>ταηδόνια 'ς τοις φωλιαίς τους</u>, κ' εγώ το ξένο κ' έρημο απόψε που να μείνω; <u>-Μην πλήσσης, αζαδέρφη μου, και μένεις με τοις σκλάβαις.</u> -Εγώ του βασιλιώς <u>παιδί</u>, του βασιλιώς <u>αγγόνι</u>, * και τώρα με κατάντησες να μείνω με τοις σκλάβαις! <u>-Μην πλήσσης, αζαδέρφη μου, και μένεις με τοις δούλαις.</u> -Εγώ του βασιλιώς <u>παιδί</u>, του βασιλιώς <u>αγγόνι</u>, * και τώρα με κατάντησες να μείνω με τοις δούλαις! <u>-Μην πλήσσης, αζαδέρφη μου, και μένεις με τοις ντάνταις.</u> -Εγώ του βασιλιώς <u>παιδί</u>, του βασιλιώς <u>αγγόνι</u>, * και τώρα με κατάντησες να μείνω με τοις ντάνταις! <u>-Μην πλήσσης, αζαδέρφη μου, και μένεις με τοις βάχαις!</u> -Εγώ του βασιλιώς <u>παιδί</u>, του βασιλιώς <u>αγγόνι</u>, * και τώρα με κατάντησες να μείνω με τοις ντάνταις!	συνωνυμική και ταυταναφορική ταυτολογία συντακτική επαναστροφή και επαναφορά στίχων συνωνυμικό σχήμα συνωνυμικό σχήμα συνωνυμική ταυτολογία επαναφορά της φράσης σε συνδυασμό με συνωνυμική ταυτολογία (σκλάβαις= δούλαις) ταυταναφορική ταυτολογία και επαναφορά της φράσης(4 φορές) συνωνυμική ταυτολογία

-Μην πλήσσης αζαδέρφη μου, και μένομε τα δυο μας. Ανάψτε, <u>βάγιας</u>, <u>τα κηριά</u>, <u>μουνούχοι</u>, <u>τοις λαμπάδες</u>, και ΣΤΡΩΣΕΤΕ την κλίνη μου τη λινόμεταξή μου. <u>Βάλετε ΣΤΡΩΜΑ</u> <u>ναργυρό</u>, <u>στρώμα</u> <u>μαλαματένιο</u>, <u>βάλετε τα παπλώματα</u>, τα υφάναν Ανεράδες και τα υφαιδιπλουμίσασι του Δράκοντα οι κύραις, και στρώστε <u>πάτους</u> βασιλκό, και <u>πάτους</u> μαντζουράνα, και <u>πάτους</u> δεντρολίβανο να κοιμηθούμε αντάμα." Ολονυχτίς κοιμούντανε σαν δυο γλυκά αδερφάκια, και προς τα ξημερώματα σαν τάγρια πουλάκια. Σαν έφεξε, <u>ξημέρωσε</u>, σαν ήρθε η άλλη η νύχτα, "Μάννα, άνοιξε τοις πόρταις σου και δέσε τα θηριά σου, <u>γιατί θε νά ρθη η νύφη σου</u>, <u>θε νά ρθη η μαυρομάτα</u>. Ολίγος ύπνος μ' έπιασε και πάω για να πλαγιαίσω, <u>κι' όντας θε νά ρθη η νύφη σου</u>, να ρθής να με ξυπνήσης. -Σύρε, παιδί μου, πλάγιασε κ' εγώ θα καρτερέσω, <u>κι' όντας θε να ρθη η νύφη μου</u> θα ρθώ να σε ξυπνήσω." Κ' εκείνη η σκύλα η άνομη <u>δεν</u> έκαμε όπως είπε, <u>μόν'</u> έκλεισε την πόρτα της κ' έλυσε τα θεριά της, κ' έβαλε ομπρός 'ς τη ρούγα της γούρνα φαρμακωμένη. Επλάγιασε η Λιογέννητη 'ς τη αργυρή της κλίνη. Σαν ήρθαν τα μεσάνυχτα, τη σκότισαν τα μάγια. <u>"Μώρ' βάγιας μου</u>, <u>μώρ' ντάνταις μου</u>, <u>μώρ' σκλάβαις του</u> <u>πατρός μου</u>,	πολλαπλή συνωνυμική ταυτολογία ετυμολογικό σχήμα (στρώστε- στρώμα) σε συνδυασμό με επάλληλη πολλαπλή συνωνυμική ταυτολογία μεταξύ α' και β' ημιστιχίου του 2^{ου} στίχου και α' ημιστιχίων του 2^{ου} και 3^{ου} στίχου μεσαία επαναφορά συνωνυμικό σχήμα ταυταναφορική ταυτολογία επαναφορά κατ' άρσιν και θέσιν (χαλάρωση του σχήματος) επαναφορά («μώρ») και συνωνυμική ταυτολογία
--	---

ανάψτε <u>πράσινα κηριά</u> και <u>κόκκιναις λαμπάδες</u>, τι εσήμανε η Παντάνασσα, να πάω να προσκυνήσω. -Κυρά, ταρνίθια δε λαλούν, καμπάναις δε σημαίνουν, κ' η ειδική σου η εκκλησιά νε ψέλλει νε σημαίνει. -Μπα τους πατρός μου το ψωμί 'ς τα μάτια να σας πιάκη!" Κ' έτσι εσηκώθη μοναχή κ' εβήκε 'ς το σκοτάδι. Μια δούλα δε την άφηκε κι' από κοντά της πήγε. Σαν έφτακε, σα ζύγωσε 'ς τη μέση από το δρόμο, εκεί της ήρθε ολίγο ο νους κι' αρχίνησε να λέη. "Ποιος είδε νήλιο από βραδύς κι' άστρι το μερημέρι, ποιος είδε τη Διογέννητη να περπατή 'ς τους δρόμους. ξεσκούφωτη, ζυπόλυτη και ξεμαλλοπλεμένη; -Εγώ είδα νήλιο από βραδύς κι' άστρι το μεσημέρι, εγώ είδα τη Διογέννητη να περπατή 'ς τους δρόμους. ξεσκούφωτη, ζυπόλυτη και ξεμαλλοπλεμένη. -Θε μου κι' αν είμαι καθαρή, κι' αν είμ' εγώ παρθένο, άστραψε και μπουμπούνιζε να χαλαστούν τα μάγια." Δεν άστραψε, δε βρόντηξε, δε χάθηκαν τα μάγια. Κι' αρχίνησε κ' εχτύπαγε του Κωσταντή την πόρτα. "Άνοιξε, μάγισσας παιδί και μάγισσας αγγόνι, μ' εβούρλισαν τα μάγια σου, κ' ήρθα κατά τ' εσένα. -Ροκάνισε το σίδερο, σα σκύλα τη μαγγούρα, και πιε νερό της γούρνας μου, κ' ύστερα να σ' ανοίξω. -Άνοιξε, μάγισσας παιδί και μάγισσας αγγόνι, μ' έβούρλισαν τα μάγια σου, κ' ήρθα κατά τ' εσένα. -Ροκάνισε το σίδερο, σα σκύλα τη μαγγούρα, και πιε νερό της γούρνας μου, κ' ύστερα να σ' ανοίξω."	πολλαπλή συνωνυμική ταυτολογία συνωνυμική ταυτολογία επαναφορά και επαναφορά ημιστιχίων προθηματική επαναφορά και επαναφορά όλου του στίχου επαναφορά προθηματική επαναφορά συνωνυμική ταυτολογία ταυταναφορική ταυτολογία και επαναφορά του δίστιχου (3φορές) επαναφορά του δίστιχου (3φορές)
--	---

<u>-Άνοιξε, μάγισσας παιδί και μάγισσας αγρόνι, μ' εβούρλισαν τα μάγια σου, κ' ήρθα κατά τ' εσένα.</u> <u>-Ροκάνισε το σίδερο, σα σκύλα τη μαγγούρα, και πιέ νερό της γούρνας μου, κ' υστέρα να σ' ανοίξω.</u> <u>Ροκάνισε το σίδερο, σα σκύλα τη μαγγούρα.</u> κ' έπια της γούρνας το νερό κ' έσκασε σαν το ψάρι. Κι' αυτού 'ς τα ξημερώματα ο Κωσταντής ξυπνάει. "Μάννα, δεν ήρθε η νύφη σου, δεν ήρθε η μαυρομάτα; -Γιε μου, δεν ήρθε η νύφη μου, δεν ήρθε η μαυρομάτα." Σαν εκατέβη ο Κωσταντής, σαν άνοιξε την πόρτα, σαν είδε τη Λιογέννητη 'ς το δρόμο ξαπλωμένη, ψιλή φωνίτσα νέβγαλε, ψιλή φωνίτσα βγάζει. Σαν ήθελες, μαννούλα μου, νά χης και γιο και νύφη, όντας σου πρωτοχτύπησε ας είχες της ανοίξη." Χρυσό μαχαίρι νέβγαλε απ' αργυρό φηκάρι, 'ς τον ουρανό το πέταξε, μέσ' 'ς την καρδιά του πάει.	ταυταναφορική ταυτολογία και επαναφορά ημιστιχίου αλλομορφική ταυτολογία
75.Η ΑΡΠΑΓΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΟΣ ΤΟΥ ΑΚΡΙΤΗ Ως έτρωγα κι' ως έπινα σε μαρμαρένια τάβλα, ο μαύρος μου χλιμίντρισε και το σπαθί μου ερράη, κ' εμένα ο νους μου τό βαλε, <u>παντρεύουν την καλή μου,</u> με κάποιον άλλον τη βλογούν κ' εκείνη δεν τον θέλει, <u>παντρευαρραβωνιάζουν την κ' εμένα μ' αστοχούνε.</u> Περνώ και πάω 'ς τους μαύρους μου, τους εβδομηνταπέντε. "Μαύροι μου ακριβοτάγιστοι και μοσκαναθρεμμένοι, ποιος ειν' αφύς και γλήγορος, να τον καβαλλικέψω, ν' αστράψη 'ς την ανατολή και να βρεθή 'ς τη δύση;" Οι μαύροι μου όσοι τάκουσαν ούλοι βουβοί απομείναν, κι' όσαις φοράδες τάκουσαν έρρηξαν τα πουλάρια, κ' ένας γρίβας παλιόγριβας, σαρανταπληγιασμένος, κείνος απολογήθηκε, γυρίζει και μου λέει. "Εγώ είμαι αφύς και γλήγορος να πάγω όθε κι' αν είναι. <u>Οπού είναι γάμος και χαρά</u> πάνε τα νια μουλάρια, <u>οπού είναι</u> πόλεμος φρικτός παίρνουν εμέ το γέρο.	ετυμολογικό σχήμα παραγωγική επαναστροφή επαναφορά και συνωνυμικό σχήμα

κ'ευρήκε τη μαννούλα του που πότιζε τον κήπο. "Ωρα καλή, γερόντισσα, το τίνοσ ειν' ό κήπος; -Της ερημιάς, της σκοτεινιάς, του γιου μου του φευγάτου που σήμερα η γυναίκα του θα πάρη νάλλον άντρα, εψές επήραν τα προικιά και σήμερα τη νύφη. -Πες μου να ζης, γερόντισσα, φτάνω κ' εγώ 'ς το γάμο; -Αν εχης μαύρο γλήγορο, 'ς το σπίτι τους προφτάνεις, κι' αν ειν' οκνός ο μαύρος σου, 'ς την εκκλησιά τους βρίσκεις." Δίνει του μαύρου του βιτσιά 'ς τη χώρα κατεβαίνει. Εκεί <u>σιμά</u>, εκεί <u>κοντά</u> 'ς το σπίτι του να φτάση, ο μαύρος του χλιμίντρισε κ' η κόρη αναστενάζει. "Τι έχεις, κόρη μ', και θλίβεσαι και βαριαναστενάξεις, τα ρούχα σου δεν είν' καλά, ή τα φλωριά σου λίγα; -Φωτιά να κάψ' τα ρούχα σου και λάβρα τα φλωριά σου, τι ο μαύρος που χλιμίντρισε σαν του καλού μου μοιάζει. -Αν ειν' ο πρώτος άντρας σου να βγω να τον σκοτώσω. -Δεν ειν' ο πρώτος άντρας μου να βγής να τον σκότωσης, μόν' είν' ο πρώτος μου αδερφός, μου φέρνει τα προικιά μου. -Αν είν' ο πρώτος σου αδερφός, έβγα να τον κέρασης." Χρυσό ποτήρι νάρπαξε να βγή να τον κέραση. "Δεξιά μου στέκα, λυγερή, ζερβά μου πέρνα, κόρη." Το μαύρο του χαμήλωσε κ' η κόρη απάνω ευρέθη. Βγάλλει και <u>το χρυσό σπαθί</u> και <u>ταργυρό μαχαίρι</u>, δίνει του μαύρου του βιτσιά κ' επήρε χίλια μίλλια, μηδέ το μαύρον είδανε, μήτε τον κορνιαχτό του. Οπού είχε μαύρο γλήγορο νείδε τον κορνιαχτό του, κι' οπού είχε μαύρο κ' είν' οκνός, μηδέ τον κορνιαχτό του.	συνωνυμική ταυτολογία κατ' άρσιν και θέσιν πολλαπλή συνωνυμική ταυτολογία επαναφορά και επιφορά
76. (χωρίς τίτλο) Χήρας υγιός λατρεύει τριά καλά άλογα, το Γρίβα και το Μαύρη και τον Πέπανο, το Γρίβα για καβάλλα και για λεβεντιά, τον Πέπανο για μάτια και ζανθά μαλλιά, το Μαύρη για σεφέρι και για πόλεμο. Μα πήγε 'ς το σεφέρι κ' ήρθεν αδειανό,	συντακτική επαναστροφή

και ο Γρίβας το μαλώνει και ο Πέπανος. "Βρε πού είναι, μωρέ Μαύρη, πού είναι ο αφέντης μας, πού πήγες 'ς το σεφέρι κ' ήρθες αδειανός; -Αφήστε να σας είπω τα τραγούδια μου και το μεγάλο πόνο της καρδούλας μου. Ωσάν επολεμούμε 'ς το ρημόκαστρο, έκαμα να περάσω πο τον πόταμο, κοπήκανε οι σέλλαις και οι σκαλωσιαίς, και πήρε τον αφέντη κ' ήρθα ναδειανό."	ασυνεχής επαναδίπλωση
77.ΤΟ ΠΑΛΕΜΑ ΤΟΥ ΤΣΑΜΑΔΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΓΙΟΥ ΤΟΥ Μέσ' 'ς τ' άη Γιωργιού τους πλάτανους γένονταν πανηγύρι, το πανηγύρι ήταν πολύ, κι' ο τόπος ήταν λίγος, δώδεκα δίπλαις ο χορός, κ' έξηνταδυό τραπέζια, και χίλια ψένονται σφαχτά 'ς όλο το πανηγύρι. Κ' οι γέροντες παρακαλούν, τάζουν 'ς τον άη Γιώργη, ο Τσαμαδός να μην ερθή, χαλάει το πανηγύρι. Ακόμα ο λόγος έστεκε κι' ο Τσαμαδός εφάνη, που ροβολάει οχ το βουνό κατά το πανηγύρι. <u>Πατεί και σειέται το βουνό, κράζει κι' αχάν οι λόγγοι,</u> κ' εκράταγε 'ς τον ώμο του δέντρο ξεριζωμένο, και απάνου 'ς τα κλωνάρια του θεριά είχε κρεμασμένα. Ωρα καλή σας, γέροντες. -Καλό 'ς το παλληκάρι. -Ποιος έχει αστήθι μάρμαρο και χέρια σιδερένια, για να βγη να παλέψουμε 'ς το μαρμαρένιο αλώνι;" Κανείς δεν αποκρίθηκε απ' τους πανηγυριώταις, της χήρας <u>γιος</u> εφώναζε, της χήρας <u>ο αντρειωμένος</u>. "Εγώ χω αστήθι μάρμαρο και χέρια σιδερένια, για νά βγω να παλέψουμε 'ς το μαρμαρένιο αλώνι." Βγαίνουν κ' οι δυο με τα σπαθιά και πάνε να παλέψουν. Εκεί που επάτειε ο Τσαμαδός εβούλιαζε τ' αλώνι, κ' εκεί που επάτειε το παιδί εβούλιαζε κ' έβύθα. Εκεί που βάρειε ό Τσαμαδός το γαίμα πάει ποτάμι, κ' εκεί που χτύπαε το παιδί τα κόκκαλα τσακίζει. "Κοντοκαρτέρει, βρε παιδί, κάτι να σε ρωτήσω. Ποια σκύλα μάννα σ' έκαμε, κι' ο κύρης σου ποιος ήταν;	συνεκτική επαναστροφή επιφορά λεξική αντίθεση (βουνό ≠λόγγοι) ετυμολογικό σχήμα ταυτανοφορική ταυτολογία διπλή επαναφορά

-Η μάννα μου όταν χήρεψε δεν μ' είχε γεννημένον, κι όμοιασα του πατέρα μου και θα τον απεράσω." Από το χέρι τον αρπά 'ς της μάννας του να πάνε. Από μακριά τους εθωρεί κ' ετοίμασε τραπέζι. Κ' εκεί που τρώγαν κ' έπιναν η χήρα τους κερνούσε, κρasi κερνάει τον Τσαμαδό, φαρμάκι το παιδί της. "Μαννούλα, μ' εφαρμάκωσες, απ' το θεό να το βρης!"	επαναφορά πολυμορφικό σχήμα
78.Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΔΙΓΕΝΗ Α' Ο Διγενής ψυχομαχεί κ' η γη τότε τρομάσσει. Βροντά κι' αστράφτει ο ουρανός και <u>σειέτ' ο απάνω κόσμος</u>, κι' <u>ο κάτω κόσμος άνοιξε</u> και τρίζουν τα θεμέλια, κ' η πλάκα τον ανατριχιά πως θα τότε σκεπάση, πως θα σκεπάση τον αϊτό τση γης τον αντρειωμένο. Σπίτι δεν τον εσκέπαζε, σπήλιο δεν τον εχώρει, <u>τα όρη εδιασκέλιζε, βουνού κορφαίς επήδα</u>, χαράκι' αμαδολόγανε και ριζιμιά ξεκούνειε. 'Σ το βίτισμά πιανε πουλιά, 'ς το πέταμα γεράκια, 'ς το γλάκιο και 'ς το πήδημα τα λάφια και ταγρίμια. Ζηλεύγει ο Χάρος με χωσιά, μακρά τότε βιγλίζει, κ' <u>ελάβωσέ του την καρδιά</u> και <u>τη ψυχή του πήρε</u>. Β' Τρίτη <u>εγεννήθη</u> ο Διγενής και Τρίτη θα <u>πεθάνη</u>. Πιάνει καλεί τους φίλους του κι' όλους τους αντρειωμένους, νά ρθη ο Μηνάς κι' ο Μαυραιλής, νά ρθη κι' ο γιος του Δράκου νά ρθη κι' ο Τρεμαντάχειλος, που τρέμει η γη κι' ο κόσμος. Κ' επήγαν και τον ήύρανε 'ς τον κάμπο ζαπλωμένο. Βογγάει, τρέμουν τα βουνά, βογγάει, τρέμουν οι κάμποι. "Σαν τι να σ' ήύρε Διγενή, και θέλεις να πεθάνης;	χιαστή αντιστροφή 2 όρων επάλληλη συνωνυμική ταυτολογία επαναφορά χιαστή αντιστροφή 3 όρων επαναφορά και λεξική αντίθεση επαναφορά και λεξική αντίθεση (βουνά ≠ κάμποι)

-Φίλοι, καλώς ωρίσατε, φίλοι κι' αγαπημένοι, συχάσατε, καθήσατε κ' εγώ σας αφηγείμαι. Της Αραβίνας τα βουνά, της Σύρας τα λαγκάδια, που κει συνδυό δεν περπατούν, συντρείς δεν κουβεντιάζουν, Βουνά και κάμπους έδειρα, βουνά και καταράχια, νυχτιαίς χωρίς <u>αστροφεγγιά</u>, νυχτιαίς χωρίς <u>φεγγάρι</u>. Και τόσα χρόνια πού ζησα δω 'ς τον απάνου κόσμο κανένα δε φοβήθηκα από τους αντρειωμένους. Τώρα είδα έναν ξυπόλυτο και λαμπροφορεμένο, πόχει του ρίσου τα πλουμιά, της αστραπής τα μάτια, με κράζει να παλέψωμε σε μαρμαρένια αλώνια κι' όποιος νικήση από τους δυο να παίρνη την ψυχή του." Κ' επήγαν κ' επαλέψανε 'ς τα μαρμαρένια αλώνια, κι' όθε χτυπάει ο Διγενής, το αίμα αυλάκι κάνει, κι' όθε χτυπάει ό Χάροντας, το αίμα τράφο κάνει.	ασυνεχής επαναδίπλωση προθηματική επαναφορά επαναφορά αλλομορφική ταυτολογία διπλή επαναφορά και επιφορά
---	---

Πίνακας 5. Παραλογαίς

ΤΡΑΓΟΥΔΙ	ΣΧΗΜΑΤΑ ΛΟΓΟΥ
79. ΤΟ ΔΟΚΙΜΙΝ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ <i>Σαράντα δυο αρχοντόπουλα μια κόρη ναγαπούσαν, κόρη πανώρια κι' όμορφη και 'ς τα φλωριά χωσμένη.</i> <i>Κι' όλοι νεκαλεστήκανε μια μέρα για να πάνε.</i> <i>Γεμίζουν οι στάβλοι νάλογα, τα παραθύρια σέλλαις, και τα πορτοπαράθυρα σκάλαις και χαλινάρια.</i> <i>Στρώνει την τάβλα να γευτούν πολλώ λογιά τραπέζι.</i> <i>"Τρώτε και πίνετε, άρχοντες, κ' εγώ να σας φηγούμαι.</i> <i>Μέσα 'ς το περιβόλι μου, 'ς τη μέση της αυλής μου,</i> <i>μάρμαρο νέχει ο αφέντης μου, δοκίμιν της αγάπης, κι' όποιος βρεθή και πιάση το, κι' οπίσω του το ρήξη, εκείνος είναι ο άντρας μου κ' εγώ είμαι η ποθητή του."</i> <i>Κι' ούλοι μονοσυνάγουνται, κι' ούλοι το δοκιμάζουν,</i> <i>κ' ένας το παίρνει δάχτυλο, κι' άλλος μούτε καθόλου,</i> <i>και της Μαριάς ο ψυχογιός, τάξιο το παλληκάρι,</i> <i>μονοχεριάρι τό πιασε κι' οπίσω του το ρίχτει.</i> <i>"Εγώ είμαι, κόρη, ο άντρας σου και συ είσαι η ποθητή μου".</i>	<i>συντακτική επαναστροφή και συνωνυμικό σχήμα</i> <i>ετυμολογικό σχήμα</i> <i>συνωνυμικό σχήμα</i> <i>συνδυασμός αλλομορφικής και συνωνυμικής ταυτολογίας</i> <i>επαναφορά</i> <i>ταυταναφορική ταυτολογία</i>
80.Τ' ΑΓΑΠΗΜΕΝΑ ΑΔΕΡΦΙΑ Κ' Η ΚΑΚΗ ΓΥΝΑΙΚΑ <i>Άλλο τι δεν εξήλεψα μέσ' 'ς τον απάνου κόσμο, παρά το γλήγορο άλογο και το γοργό ζευγάρι,</i> <i>και τη γυναίκα την καλή, νοπού τιμάει τον άντρα.</i> <i>Ήταν δυο αδέρφια γκαρδιακά και πολυαγαπημένα, κι' ο πειρασμός εβάλθηκε για να τα ξεχωρίση.</i> <i>Αγάπησε ο μικρότερος του πρώτου τη γυναίκα,</i> <i>και ντρέπεται να της το πη, ναν της το μολογήση.</i>	<i>κατ' άρσιν και θέσιν και συνω- νυμικό σχήμα</i> <i>συνωνυμική ταυτολογία</i>

<u>Μα μια γιορτή, μια Κυριακή, μια πίσσημη νημέρα,</u> που βγήκε η κόρη από λουτρό κι' ο νιος από μπαρμπέρη και συναπαντηθήκανε σε ξέχωρο σοκάκι, εξεδιαντράπη και <u>της λέει</u> και <u>της το φανερώνει.</u> <u>"Νύφη μου, σάμπως σ' αγαπώ, νύφη, σάμπως σε θέλω.</u> -Εσύ το θέλεις μια φορά κ' εγώ το θέλω δέκα, μ' ά μ' αγαπάς σα σ' αγαπώ, και θες με σα σε θέλω, τον αδερφό σου σκότωσε κ' έλα για να με πάρης. -Και τι αφορμή να τού βρω γω, για να τόνε σκοτώσω; -Σύρτε για να μοιράσετε το πατρικό σας χτήμα, <u>από</u> τοις άκραις δώσε του κι' <u>απ'</u> τους παλιούς τους όχτους, <u>κι' όπου</u> καλά και καρπερά 'ς το μέρος το δικό σου, <u>κι' όπου</u> άκρη και περίτραφος 'ς το μέρος το δικό του, κ' εκείνος είν' αράθυμος, ρήξε και σκότωσέ τον." Το μαύρο καβαλλίκεψε και 'ς το χωράφι πάγει. <u>"Ηρτε καιρός, μπρε Κωσταντή, καιρός να χωριστούμε,</u> έλα για να μοιράσουμε το πατρικό μας χτήμα. <u>Από</u> ταις άκραις πάρε συ κι' <u>απ'</u> τους παλιούς τους όχτους <u>κι' όπου</u> καλά και καρπερά 'ς το μέρος το δικό μου, <u>κι' όπου</u> άκρη και περίτραφος 'ς το μέρος το δικό σου. <u>-Γιατί, γιατί, αδερφούλη μου, να πάρω από τοις άκραις;</u> <u>γιατί να μη μοιράσουμε καθώς μοιράζουν όλοι;</u> -Πάρ' απ' τοις άκραις, Κωσταντή, γιατί θα σκοτωθούμε. -Χαλάλι σου, αδερφούλη μου, κι' όλα δικά σου νά ναι, παρά να ξεχωρίσουμε, πάρε και το δικό μου." Τον πήρε το παράπονο, είδε ταδίκημά του, τρανιεϊέται σε παράμερο, και κάθεται και κλαίει. Το μαύρο καβαλλίκεψε και 'ς το χωριό γυρίζει, <u>τη νύφη του νεφώναζε, τη νύφη του φωνάζει.</u> "Γλήγορα, νύφη μου, νερό, να πλύνω το σπαθί μου. Τον αδερφό μου σκότωσα και το χω ματωμένο."	επαναφορά και συνωνυμικό σχήμα συνωνυμική ταυτολογία ασυνεχής επαναδίπλωση («νύφη») και συνωνυμική ταυτολογία επαναφορά επαναφορά συντακτική επαναστροφή επαναφορά επαναφορά συνδυασμός επιτατικής επαναδίπλωσης και επαναφοράς και πολυμορφικό σχήμα αλλομορφική ταυτολογία
---	--

<i>Κι' αυτή απ' την πολλή της βία κι' απ' την πολλή χαρά της,</i> <i>το μαστραπά φτυς άρπαζε, κρασί ήτανε γιομάτος,</i> <i>τη σκάλα νεκατέβηκε, νερό για να του χύση.</i> <i>"Αχ τα μαλλιά την άρπαζε, λιανά λιανά την κόβει.</i>	επαναφορά διαβαθμιστική επαναδίπλωση
81.ΤΟΥ ΜΑΥΡΙΑΝΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΔΕΡΦΗΣ ΤΟΥ <i>Εδά τραπέζι νόμορφο, με καμουχά στρωμένο.</i> <i>Ο βασιλιάς κι' ο Μαυριανός κι' ο Μικροκωσταντίνος</i> <i>αντάμα τρώγαν κ' έπιναν 'ς του πλάτανου τη ρίζα.</i> <i>Κι' αθιβολαίς</i> δεν είχε <i>κι' αθιβολαίς</i> εφέραν <i>απάνω για τοις όμορφαις και για τοις τιμημέναις.</i> <i>Εκεῖ έφερε κι' ο Μαυριανός παίνεμα τς αδερφής του.</i> <i>"Ωσάν το ρόδο τ' ανοιχτό, το μανουσάκι τάσπρο,</i> <i>έχω κ' εγώ μιαν αδερφή, μ' αλήθεια δεν πλανιέται."</i> <i>Κι' ο βασιλιάς σαν τάκουσε γυρίζει και του λέει:</i> <i>"Αν την πλανέσω, Μαυριανέ, τι στοίχημα θα χάσης;</i> <i>-Αν την πλανέσης, βασιλιά, πάρε μου το κεφάλι,</i> <i>μα πάλι κι' α δεν πλανεθή τι είναι το στοίχημά σου;</i> <i>-Βάνω το βασιλίκι μου με τη χρυσή κορώνα.</i> <i>Εννιά μουλάρια εφόρτωσε νασήμι και λογάρι,</i> <i>της Αρετής τα προβοδά με τον επιστολάρη.</i> <i>"Καλό 'ς το νιο που τά φερε, να ζήση οπού τα στέλνει,</i> <i>ο Μαυριανός νά ναι καλά και θα τα ξαντιμέψη.</i> <i>-Ο ρήγας που σ' αγάπησε ξαντίμεμα δε θέλει,</i> <i>μόν' τά στείλε για να σε ιδή, δυο λόγια να σου κρίνη.</i> <i>-Άμε, χαιρέτα μού τονε, κι' όποτε θέλη ας έρθη."</i> <u>Άκουσε</u> η κόρη <u>τους σκοπούς,</u> <u>την πονηριά γνωρίζει,</u> <i>τα χέρια της κάνει σταυρό 'ς της βάγιας της πηγαίνει.</i> <i>Εσύ είσαι</i> βάγια η μάννα μου, <i>εσύ είσαι</i> κ' η αδερφή μου, <i>εσύ πρωταξαδέρφη</i> μου, <i>τόρα</i> να με <i>τίμησης.</i> <i>Έλα, βάγια μου, συ κυρά, κ' εγώ βάγια δική σου,</i> <i>έμπα, βάγια, 'ς την κάμαρη, κ' εγώ 'ς το μαγερειό σου,</i> <i>τα ρούχα μου τα νυφικά εσένα να τα δώσω,</i> <i>την κλίνη μου τη νυφικιά εσένα να τη στρώσω,</i>	επαναφορά ταυταναφορική ταυτολογία ετυμολογικό σχήμα χιαστή αντιστροφή 2 όρων επαναφορά μεσαία επαναφορά

κι' ό,τι σου κάνει ο βασιλιάς όλα να τα πομείνης, το χάρισμα του βασιλιά δικό σου ν' απομείνη. -Εγώ βάγια <u>γεννήθηκα</u> και βάγια θα <u>πεθάνω</u>, και βάγια θα τον αρνηστώ τον κόσμο τον απάνω. " Σταυρό δένει τα χέρια της 'ς τη δούλα της πηγαίνει. "Δούλα <u>χρυσή</u>, <u>δούλα αργυρή</u>, <u>δούλα</u> μ' αγαπημένη, για βγάλε συ τα ρούχα σου και βάλε τα δικά μου, και σύρε νύχτα πλάγιασε 'ς την ιδική μου κλίνη, βραδύ θενά ρθη ο βασιλιάς να κοιμηθήτε αντάμα. -Εγώ δούλα γεννήθηκα κι' ό,τι μου πής θα κάμω, δω μου κυρά τα ρούχα σου και πάρε τα δικά μου. " Παίρνει η κυρά τα ρούχα της και βάνει τα δικά της, της δένει την πλεξούδα της με το μαργαριτάρι, της βάνει και 'ς το <u>δάχτυλο</u> νόμορφο <u>δαχτυλίδι</u>, της στρώνει το κρεβάτι της με τα χρυσά σεντόνια, και βάνει για προσκέφαλο τάστρα με το φεγγάρι. "Δούλα κι' αν είσαι δούλα μου κι' αν είμαι εγώ δίκη σου, ό,τι σου κάμη ο βασιλιάς όλα να τα πομείνεις, κι' α σου μιλήση μη μιλής κι' αν κρίνει μην του κρίνης." Ακόμη ο λόγος έστεκε κι' ο βασιλιάς προβαίνει, με σείσμα και με λύγισμα τη σκάλα νανεβαίνει, κι' από το χέρι την αρπά. 'ς την κάμερα τη βάνει. Από βραδύς επαίζανε με γέλοια με κανάκια, και μέσα τα μεσάνυχτα και τοις γλυκαίς αυγίτσαις, της παίρνει από το δάχτυλο τ' ώριο το δαχτυλίδι, κόβει και την πλεξούδα της με το μαργαριτάρι, και παίρνει τα και βάνει τα 'ς ολόχρυσο μαντήλι. Και την αυγή χαμούμενος 'ς το φόρο κατεβαίνει. "Γεια σας, χαρά σας, άρχοντες κι' όλο ταρχοντολόγι. Πού είν' τονε αυτός ο Μαυριανός ο πολυπαινεσιάρης, πόχει την τίμια ναδερφή, π' αλήθεια δεν πλανιέται;	χαλαρή επιφορά επαναφορά και λεξική αντίθεση συνδυασμός, επαναφοράς (μεταξύ 1^{ου} και 3^{ου} μέρους του στίχου), συνωνυμικής ταυτολογίας μεταξύ 1^{ου} και 2^{ου}) και νόμου των τριών επαναφορά και ετυμολογικό σχήμα διπλό πολυμορφικό σχήμα επιθηματική επιφορά ετυμολογικό σχήμα ετυμολογικό σχήμα
---	---

Εδώ είναι τα σημάδια μου, εδώ κ' η απόφαση μου." <i>Επήρανε το Μαυριανό να παν να τον κρεμάσουν. "Φέρτε την αδερφούλα μου για την απόφαση μου." Μαντάτα πάνε κ' έρχονται 'ς της Αρετής την πόρτα, 'ς το φόρο για να κατεβή, τι ο Μαυριανός χαλείεται. Εντύθηκε, στολίστηκε 'ς το φόρο κατεβαίνει.</i> Χίλιοι κρατούν το φόρεμα, χίλιοι τον καμουχά της, <i>τριακόσιοι το μαγνάδι της, να μην την κάψη ο ήλιος.</i> "Γεια σας, χαρά σας, άρχοντες κι' όλο ταρχοντολόγι. <i>Αυτόνε με τα κόκκινα ποτέ μου δεν τον είδα.</i> -Δε μ' είδες, δε με γνώρισες, μια χιλιοπομπεμένη, <i>που ψες εβραδιαστήκαμε 'ς ένα προσκεφαλάδι; Από βραδύς επαίζαμε με γέλοια με κανάκια, και μέσα τα μεσάνυχτα και τοις γλυκειαίς αυγίτσαις, της κόβω την πλεξούδα της με το μαργαριτάρι,</i> <i>της παίρνω από το δάχτυλο τ' όριο το δαχτυλίδι."</i> Σειέται λυγιέται η λυγερή, γεμίζει η γης λουλούδια <i>"Ποιανής λείπει η πλεξούδα της με το μαργαριτάρι;" Και πάλι ματασείστηκε, γεμίζει η γης ζαφείρια.</i> Για ιδέτε σεις οι άρχοντες κι' όλο ταρχοντολόγι, λείπει το δαχτυλίδι μου και τα σγουρά μαλλιά μου, ή λείπει από τα μάγουλα η ροδοκοκκινάδα; <i>ετότες να τον πνίζετε το Μαυριανό 'ς τη φούρκα, κ' εμέ τρίδιπλη βάλετε εις το λαιμό καδένα. Μα σένα δε σου πρέπει πιο νά χης το βασιλίκι.</i> Με τη δουλεύτρα μου έπεσες και δούλος μου λογάσαι, <i>και πάρε το μουλάρι μας να πάς να φέρης ξύλα."</i>	επαναφορά επαναφορά ετυμολογικό σχήμα συνωνυμική ταυτολογία ετυμολογικό σχήμα ετυμολογικό σχήμα ετυμολογικό σχήμα ετυμολογικό σχήμα επαναφορά ετυμολογικό σχήμα
---	---

82.ΤΗΣ ΑΠΟΛΗΣΜΟΝΗΜΕΝΗΣ

*Μια λυγερή βαριαρρωστιά, μια λυγερή πεθαίνει
για ενός αγούρου αγκάλιασμα, για ενός αγούρου αγάπη,
για ενός σγουρού, για ενός ξανθού, για ενός αγγελομάτη.*

Και τρεις καλαίς συντροφισσαις επήγαν να τη δούνε.

*Η μιά κατσε 'ς την κλίνη της, κ' η γι άλλη 'ς το πλευρό της,
και κείνη οπού την αγαπά εις το προσκέφαλό της.
Η μια άρχισε να της μιλή, κ' η άλλη να τη βρίζει,
και κείνη που την αγαπά καλά την ξαγορεύει.*

*"Κ' εμείς δεν αγαπήσαμε αγώρι σαν και σένα;
κάμαμε σιδερή καρδιά, ταυτιά μας μολιβένια,
κ' εμείς σαν αγαπήσαμε νελησμονήσαμε τους,
και συ, κόρη μ', αγάπησες και θέλεις να πεθάνης;
-Και σεις αν αγαπήσατε, ήτανε παλληκάρια,
μα γω το νιο που αγάπησα, του κόσμου διωματάρης,
είχε του Φράγκου λύγισμα, του Βενετσάνου χάρη.
-Πε μου, κόρη, πού κάθεται να πάω να σου τον φέρω.
-Κάτω 'ς τους κάμπους που θωρείς, 'ς τα πράσινα λιβάδια,*

που ναι τα δέντρα ολόχρυσά κ' οι ρίζαις ασημένιαις,

*εκειδά μέσα κάθεται ο απολησμονιάρης,
όπου μ' απολησμόνησε και πιο δε με θυμάται.*

*-Κάμε αλουσιά και λούσε με, χτένι και χτένισε με,
και πλέξε τα μαλλάκια μου να πάγω να τον εύρω.
-Λούω σε και χτενίζω σε, φοβούμαι μην τον πάρης.
-Όχι να ζω, συντρόφισσα, δεν είμαι εγώ από κείναις,
μαλώτρα και δικάτρα μαι και πάω να τον μαλώσω."*

*Και παίρνει το δρομί δρομί και πήε και τον ήυρε.
Κ' εκείνος όσον κ' είδε την επροσηκώθηκέ την.*

*"Καλό 'ς τηνε τη λυγερή, καλό 'ς την την κυρά μου,
καλό 'ς τη βέργα τη λιγνή, αντάμα μου να μείνη.*

επάλληλη
συνωνυμική
ταυτολογία και
επαναφορά («για
ενός»)

τριπλή
επαναφορά

επαναφορά

πολλαπλή
συνωνυμική
ταυτολογία
(σχέση
συνεκδοχής)

συνδυασμός
αλλομορφικής
ταυτολογίας και
εκ παραλλήλου

ετυμολογικό
σχήμα

κατ' άρσιν και
θέσιν και
ετυμολογικό
σχήμα

αθροιστική
επαναδίπλωση

συνδυασμός
ταυτανοφορικής
ταυτολογίας και
επαναφοράς

83.ΤΗΣ ΚΟΥΜΠΑΡΑΣ ΠΟΓΙΝΕ ΝΥΦΗ

Έχω και μήνες και καιρούς τον αγαπώ δεν είδα,
 τώρα τον βλέπω κ' έρχεται κάτω 'ς ανήλιο κάμπο,
 άνθη τον τριγυρίζουνε και μόσχοι τον μυρίζουν,
 και τα σγουρά του τα μαλλιά το νου μου συνεπήραν.
 "Πού ήσουν, λεβέντη μ' όμορφε και πολυαγαπημένε;
 -Καλή σου ημέρα, πέρδικα, χρυσής αυγής τρυγώνα.

**Κόρη, κλειδιά σ' αγόρασα κι' αντίκλειδα σ' αφήνω,
 κλειδώσε την καρδούλα σου κι' απόμενε τους πόνους.**

Ο κύρης μου κ' η μάννα μου μου τοίμασαν το γάμο,
 κι" α δεν περηφανεύεσαι έλα να μπής κουμπάρα.
 -Πάω να το πω της μάννας μου κι' ότι μου ειπή θα κάμω."

Κινάει και πάει 'ς τη μάννα της σα μήλο μαραμμένο.
 "Μάννα μου, με καλέσανε να πάω να στεφανώσω
 το νιον οπού καρτέραγες άντρα για να τον πάρω.
 -Και πώς το λες, παιδάκι μου, να πας να στεφανώσης;

**Έχεις ποδάρια να σταθής και μάτια ν' αντρανίσης;
 έχεις και γοργοδάχτυλα ν' αλλάξης δαχτυλίδια,
 και χέρια γοργογύριστα να στεφανογυρίσης;**

**-Έχω ποδάρια να σταθώ και μάτια ν' αντρανίσω,
 έχω και γοργοδάχτυλα ν' αλλάξω δαχτυλίδια,
 και χέρια γοργογύριστα να στεφανογυρίσω.**

Μάννα μου, ταποφάσιον, θα πάω να στεφανώσω,
 και θε να κάμω υπομονή, γερή καρδιά θα δείξω.

-Σύρε, παιδί μου, 'ς το καλό και 'ς την καλή την ώρα,
 και να γιομίσω, η στράτα σου τριαντάφυλλα και ρόδα."

Έκατσε κ' εστολίστηκε τρεις μέραις και τρεις νύχτες.

Βάζει τον ουρανό μαντί, τη θάλασσα μαγνάδι,
 τον ήλιο βάζει πρόσωπο και το φεγγάρι στήθος
 και του κοράκου το φτερό βάζει καμαροφρύδι,
 την όχεντρα την πλουμιστή κορδέλλα 'ς τα μαλλιά της,
 τον άμμο τον αμέτρητο ρήχνει μαργαριτάρι.
 Κάνει στεφάνια ολόχρυσ, λαμπάδες άσημένιαις
 και δαχτυλίδι πυργωτό της νύφης να χαρίση.

ετυμολογικό
 σχήμα

επαναφορά
 («έχεις»),
 προθηματική
 επαναφορά
 («γοργο») και
 ετυμολογικό
 σχήμα

επανάληψη των
 πάνω σχημάτων

αλλομορφική
 ταυτολογία

μεσαία
 επαναφορά και
 λεξική αντίθεση

Παίρνει και πάει 'ς την εκκλησιά ν' αρραβωστεφανώσει. Βάγιας την πάνε από <u>μπρος</u> και βάγιας από <u>πίσω</u> και βάγιας απ' τα δυο πλευρά να μη την πιάση ο ήλιος. 'Σ το δρόμον όπου πήγαινε τα μονοπάτια ανθούσαν. Κι' ωσάν την είδε η εκκλησιά απ' άκρη 'ς άκρη σείστη. Παπάς την είδε κ' έσφαλε, διάκος κι' αποξεχάστη, τα ψαλτικά τους έχασαν ψάλλταις και καλανάρχοι. Ωσάν την είδε ο νιόγαμπρος έπεσε κ' ελιγώθη. "Παπά, για <u>ματασήμανε</u>, παπά, για <u>ματαψάλλε</u>, και γύρισε τα στέφανα και βάλ' τα 'ς την κουμπάρα." Κ' η νύφη απολογήθηκε με το καμένο χείλι, "Σύρε να πάμε, μάννα μου, και 'ς τόνειρό μου το είδα, χρυσόν αϊτόν εβάσταγα κι' άλλη μου τότε πήρε. Τα ρούχα μου 'ς την εκκλησιά, κ' εγώ 'ς το μοναστήρι, κι' όσο τον χάρηκα κ' εγώ να τον χαρή κ' εκείνη." Την ξαγναντεύει η μάννα της απ' ώριον παραθύρι. "Καλό 'ς τη θυγατέρα μου, τη φωτογεννημένη, κουμπάρα την εστόλιζα και νύφη κατεβαίνει."	επαναφορά και λεξική αντίθεση ετυμολογικό σχήμα συνωνυμική ταυτολογία
84.Ο ΓΥΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΞΕΝΙΤΕΜΕΝΟΥ Ερρόδισε γη ανατολή και ξημερώνει η δύση, γλυκοχαράζουν τα βουνά κι' ο αυγερινός τραυιέται, παν τα πουλάκια 'ς τη βοσκή κ' οι λυγεραίς 'ς τη βρύση. Βγαίνω κ' εγώ κι' ο μαύρος μου και τα λαγωνικά μου. Βρίσκω μια κόρη πόπλενε σε μαρμαρένια γούρνα. Τη χαιρετάω, δε μου μιλεί, της κρένω, δεν μου κρένει. "Κόρη, για βγάλε μας νερό, την καλή μοίρα νά χης, να πιω κ' εγώ κι' ο μαύρος μου και τα λαγωνικά μου." Σαράντα σίκλους έβγαλε, 'ς τα μάτια δεν την είδα, κι' απάνω 'ς τους σαρανταδυό τη βλέπω δακρυσμένη. "Γιατί δακρύζεις, λυγερή, και βαριαναστενάζεις; Μήνα πεινάς, μήνα διψάς, μην έχης κακή μάννα;" -Μήτε πεινώ, μήτε διψώ, μήτ' έχω κακή μάννα. Ξένε μου, κι' αν εδάκρυσα κι' α βαριαναστενάζω, τον άντρα χω 'ς την ξενιτιά και λείπει δέκα χρόνους, κι' ακόμη δυο τον καρτερώ, 'ς τους τρεις τον παντυχαίνω, κι' α δεν <u>ερθή</u>, κι' α δε <u>φανή</u>, καλόγρια θενά γένω, θα πάγω 'ς έρημα βουνά, να στήσω μοναστήρι, και 'ς το κελλί θα σφαλιστώ, 'ς τα μαύρα θελά βάψω,	επιφορά υποφορά και ανθυποφορά συνωνυμική ταυτολογία

-Ξέρω να υφαίνω 'ς <u>το βλαττί</u>, να υφαίνω 'ς <u>το βελούδο</u>." Χρυσά παπούτσια φόρεσε, πάει να ιδή τη δούλα. "Ποια ναι που υφαίνει 'ς <u>το βλαττί</u>, που υφαίνει 'ς <u>το βελούδο</u>; Κείνη που υφαίνει 'ς <u>το βλαττί</u>, που υφαίνει 'ς <u>το βελούδο</u>, <u>είναι μακριά 'ς την ξενιτειά</u>, <u>είναι μακριά 'ς τα ξένα</u>. Σύρτε να τήνε βάλετε 'ς τον αργαλειό της 'Ρήνης, για να ξυφάνη το χρυσό που είναι μισοφτειασμένο." Την πήραν και τη βάλανε 'ς τον αργαλειό να υφάνη, κι' ώριο τραγούδι αρχίνησε, σα να ήταν μοιρολόγι. "<u>Διασίδι</u>, <u>πολυδιάσιδο</u>, καλού καιρού <u>διασμένο</u>, <u>διασίδι</u>, <u>ΟΤΑΝ</u> σε <u>διάζουμουν</u> <u>ΗΡΘΑΝ</u> οι συμπεθέροι, <u>διασίδι</u>, <u>ΟΤΑΝ</u> σ' ετύλιγα <u>ΗΡΘΑΝ</u> μ' αρραβωνιάσαν, κι' <u>ΟΤΑΝ</u> σε μισοκόπιστα <u>ΗΡΘΑΝ</u> για να με πάρουν, κ' η μοίρα μου το ηθέλησε να ρθω να σε ξυφάνω!" Κυρά ψηλά ήταν τ' άκουσε και της απολογήθη. "Δούλα, <u>πούθ' είν' ο τόπος σου</u>, <u>πούθ' είν' τα γονικά σου</u>; -Η μάννα μου Γιαννιώτισσα κι' ο κύρης μου απ' την Πόλη, κ' εγώ είμαι <u>η Ρήνη η λυγερή</u>, <u>η Ρήνη η μαυρομάτα</u>." Κ' η μάννα της κατέβηκε και τη σφιχταγκαλιάζει. <u>Τοις σκλάβαις της εμίλησε</u>, <u>τοις δούλαις της φωνάζει</u>. "Βάλτε νερό και λούστε τη, σύρτε τη 'ς το χαμάμι, αλλάχτε τη, <u>στολίστε τη την πρώτη τη στολή της</u>, και να βαρέσουν τάργανα και τα γλυκά παιχνίδια."	συνωνυμική ταυτολογία συνωνυμική ταυτολογία και επαναφορά ημιστιχίου αλλομορφική ταυτολογία επαναφορά («διασίδι») σε συνδυασμό με παραγωγική επαναστροφή και ετυμολογικό σχήμα, διπλή επαναφορά («όταν...ήρθαν») ταυταναφορική ταυτολογία συνωνυμική ταυτολογία πολλαπλή συνωνυμική ταυτολογία ετυμολογικό σχήμα
---	--

86.(χωρίς τίτλο) A' <i>Η κυρά Ρήνη του Σκληρού, κ' η Αρετή του Δούκα, κ' η Χρυσοκουβουκλιώτισσα, πανέμνοστα κορίτσια, βγήκαν να περπατήσουνε και 'ς το λουτρό να πάνε.</i> <i>Η μάννα της η Σκλήρainera, "Κάτσε, 'Ρηνιώ", της λέγει, κι' ο κύρης της <u>αντίλεγε</u>, "<u>Σύρε</u>, Ρηνιώ μου, <u>σύρε</u>, <u>σύρε</u> κ' εγώ για χάρη σου τρεις βίγλαις θα καθίσω.</i> <i>Τη μια καθίζω 'ς το βουνό, την άλλη 'ς τακρογιάλι, την τρίτη την καλύτερη μέσ' 'ς του λουτρού την πόρτα."</i> <i>Ακόμη ο λόγος έστεκε κ' η συντυχιά αποκράτει, φωνάζει η βίγλα του βουνού, "Μια φούστα κατεβαίνει, αφροκοπάει 'ς τα κύματα, τον Πλάτανο διαβαίνει." Φωνάζει η βίγλα του γιαλού, "Δυο φούστεις αρμενίζουν, βάνουνε πλώρη 'ς το Καστρί και 'ς του λουτρού την πόρτα" Φωνάζει κ' η καλύτερη, "Κορίτσια, πιάκανέ σας!"</i> <i>"Ωστε ν' αλλάξει η Αρετή, ν' αναζωστή η Ειρήνη, κ' η Χρυσοκουβουκλιώτισσα το δέμα της να βάλει,</i> <i>άλλοι απ' την πόρτα μπαίνουνε, κι' άλλοι απ' το παραθύρι.</i> <i>Την ακριβή της Σκλήρainerας ανάγερα την πάνε.</i> <i>Τουρκόπουλο τη δέχεται 'ς τα ολόχρυσα ντυμένο. 'Σ τα κλάματα τήνε φιλεί, τήνε σφιχταγκαλιάζει. Μα ένα πουλάκι κάθησε απάνω 'ς το κατάρτι,</i> <i>δεν <u>εκελάδει</u> σαν πουλί, ούτε σα χιλιδόνι, μόν' <u>εκελάδει</u> κ' <u>έλεγε</u> μ' ανθρωπινή <u>λαλίτσα</u>.</i> <i>"Ω ουρανό, μην το δεχτής, και γη μην το σήκωσης, νά χη ο αδελφός την αδερφή 'ς τον κόρφο του κλεισμένη, σα νύφη να τήνε φιλεί, σαν άντρας να τη βλέπει!</i> <i>-Ακούς, ακούς, Τουρκόπουλε, τι λέει το <u>πουλάκι</u>; -<u>Πουλάκι είναι κι' <u>ας</u> <u>κλαιϊδέι</u>, πουλάκι είναι κι' <u>ας</u> <u>λέη</u>.</u></i> <i>-Για να σου πω, Τουρκόπουλε, ποιος είσαι, πώς σε λένε; Είχα αδερφό 'ς την ξενιτειά και πρώτο ταξιδιάρη.</i>	<i>ετυμολογικό σχήμα, ασυνεχής επαναδίπλωση και επαναστρο- φή («σύρε»)</i> <i>επαναφορά</i> <i>επαναφορά</i> <i>κατ' άρσιν και θέσιν και ετυμολογικό σχήμα</i> <i>επιτατική επαναδίπλωση και συνεκτική επαναστροφή σε συνδυασμό με συνωνυμική ταυτολογία</i>
--	--

"Άλλοι μας λεν που χάθηκε, κι' άλλοι μας λεν που πνίγη, κι' άλλοι μας λεν που τούρκεψε 'ς της Αραπιάς τα μέρη. -Για πες μου, πες μου, λυγερή, πούθε κρατεί η γενιά σου; -Ας είν' από τανάθεμα κι' άπ' την ανεμοζάλη. -Πες μου, να ζήσης, λυγερή, πώς λεν τα γονικά σου; -Η μάννα μου απ' την Κόριθο, κι' ο κύρης μου απ' τ' Ανάπλι, Σκληρό τον λένε ξακουστό κ' εμένα κυρά Ρήνη. -Πιάσε, αδερφή μ', την τσέπη σου, πιάσε και την ποδιά σου." 'Σ την τσέπη βάζει τα φλωριά και 'ς την ποδιά τα γρόσια. "Σύρε, Ρηνιώ, 'ς <u>το σπίτι μας</u>, σύρε 'ς <u>τα γονικά μας</u>."	επαναφορά επιτατική επαδίπλωση επαναφορά συνωνυμική ταυτολογία ταυταναφορική ταυτολογία
B' "Έχει ό Κοντοθόδωρος, έχει όμορφη γυναίκα. Τόνε ζηλεύει η γειτονιά, τόνε ζηλεύει η χώρα, τόνε ζηλεύουν οι άρχοντες, κι' όλα τα παλληκάρια, σαν <u>τον ζηλεύει ο βασιλιάς,</u> <u>κανείς δεν τον ζηλεύει.</u> Να του την πάρουν δεν μπορούν, να του την κλέψουν όχι, πιάνουν και χαρατσώνουν τον ένα βαρύ χαράτσι. Τρέχει ο κοντός στοχάζεται, το χρέος του να βγάλει. Πουλεί το σπίτι τόμορφο, μ' αυλαίς μαρμαρωμέναις, πουλεί χωράφια <u>αθέριστα</u>, μ' όλους τους <u>θεριστάδες</u>, πουλεί κι' αμπέλια <u>ατρύγητα</u>, μ' όλους τους <u>τρυγητάδες</u>, πουλεί και τα περβόλια του, τα μήλα φορτωμένα,	ασυνεχής επαναδίπλωση συνωνυμική ταυτολογία σε συνδυασμό με χαλαρή επαναφορά μεταξύ α' ημιστιχίων 1^{ου} και 2^{ου} στίχου χιαστή αντιστρο- φή 3 όρων επαναφορά επαναφορά και ετυμολογικό σχήμα

επούλησεν, επούλησε, δε φτάνει να πλερώση. <i>Μόν' η καλή τ' απόμεινε, και πάει να την πουλήση. Από το χέρι την κρατεί περιγιαλού την πάει.</i> Βλέπει <u>καράβια</u> πόρχονται, <u>καράβια</u> π' αρμενίζουν. "Καράβια, που είστενε ψηλά, καράβια, που είστε αντίκρυα, <i>ποιος παίρνει κόρην όμορφη, ζανθή και μαυρομάτα;"</i> <i>Κι' ο ναύκληρος τήνε θωρεί πο μέσ' απ' το καράβι.</i> "Πόσα πουλείς <u>τη λυγερή</u>, πόσα <u>τη μαυρομάτα</u>; -<u>Χίλια</u> φλωριά <u>ταχείλι</u> της, <u>τα μάτια</u> <u>δύο</u> <u>χιλιάδες</u>, <i>κι' ο γύρος του προσώπου της αμέτρητο λογάρι."</i> <i>Αμέτρητα τα ξέβαλε και αφήφιστα τα δίνει,</i> <i>κι' αρπά την κόρη ο ναύκληρος, βάνει την 'ς το καράβι.</i> <i>'Σ την πρύμ' εμπήκε η λυγερή και τα πανιά φουσκώνουν.</i> <i>Κι' αρχίνησεν ο ναύκληρος να παίζη να γελάη.</i> Άρχισε ο νιος να την τσιμπά, κι' άρχισε ο θιος ν' αστράφτη, άρχισε ο νιος να τη φιλή κι' άρχισε ο θιος να βρέχη, άρχισε ο νιος να τη ρωτά, κι' άρχισε ο θιος να λάμπη. "Κόρη μ', 'πο πού ειν' <u>το γένος σου</u>, 'πο πού είν' <u>το ριζικό σου</u>; <i>-Η μάνα μου απ' το Γαλατά, κι' ο κύρης μου απ' τη Φήβα,</i> <i>είχα κ' ένα μικρό αδερφό τον έλεγαν Γιαννάκη,</i> <i>οι κλέφταις τον αρπάζανε κ' είναι με τους κουρσάρους."</i> <i>Την κόρην εξανάστρεψε, του νέου την επήγε.</i> <i>"Πάρε, γαμπρέ, την όμορφη κι' ας είν' δική σου πάλι,</i> <i>και τα φλωριά που σ' έδωκα ας είναι για προικιά της,</i> <i>εσένα ναι γυναίκα σου και μένα είναι αδερφή μου.</i>	αθροιστική επαναδίπλωση επαναφορά επαναφορά συνωνυμική ταυτολογία χιαστή αντιστρο- φή 2 όρων διπλή επαναφορά ταυταναφορική ταυτολογία
87.(χωρίς τίτλο) Ανδρούτσος ο πραγματευτής, Ανδρούτσος ο στρατιώτης, <i>από ψηλά κατέβαινε κι' από τα κορφοβούνια.</i> Σέρνει πουλάρια <u>αφόρτωτα</u>, <u>μουλάρια</u> φορτωμένα, κ' η <u>μούλα</u> η χρυσοσκέπαστη βαστάει το νιόν αφέντη. <i>Ο νιος αποκοιμήθηκε 'ς τη μούλα καβαλλάρης,</i>	επαναφορά διπλό ετυμολογικό σχήμα και λεξική αντίθεση

κ' η μούλα παραστράτησε και <u>πήρεν άλλη στράτα</u>, <u>πήρε τη στράτα</u> των κλεφτώ, των καπιταναραίων. Κί' ο νιος όταν εξύπνησε κ' ευρέθη 'ς <u>άλλη στράτα</u>, στέκει και διαλογίζεται και διασκορπάει το νου του. "Τάχα μην είναι κλέφταις δω, μην είναι χαραμήδες;" Το λόγο δεν απόσωσε κ' η συλλογή του κράτει, κ' η κλεφτουριά ξεφάνηκε σαράντα δυο νομάτοι. Άλλοι του κόφτουν τοις τριχαίς, άλλοι του ξεφορτώνουν. <u>Στέκει και τους παρακαλεί να μην τα ξεφορτώνουν</u>. "Παιδιά, μην ξεφορτώνετε τα έρημα μουλάρια, γιατ' είμαι ο μαύρος μοναχός δεν μπορώ να φορτώσω, μου πλήγιασαν τα στήθη μου, φορτώντας ξεφορτώντας. -Βρε ιδές του σκύλου το υγιό, της κούρβας το κοπέλλι, δεν κλαίει το κεφάλι του, μόν' κλαίει τα μουλάρια! Μωρ' πού είστε, παλληκάρια μου, φωνάζει ο καπετάνιος, βαρείτε του μια χαντζαριά 'ς τον τόπο ν' απομείνη." Ο ένας του δίνει μαχαιριά, κι' άλλος με το κοντάρι, κι' ο τρίτος πιο κακός φονιάς τρεις χατζαριαίς του δίνει. 'Σ το χώμα νέπεσεν ο νιος αιματοκυλισμένος, βαριά βαριά αναστέναξε, βαριά βογγά και λέει. "Μη μου βαρήτε, βρε παιδιά, αφήτε τη ζωή μου, γιατί έχω αδέρφι ναρχηγό, 'ς τους κλέφταις καπετάνιο." Ως άκουσεν η κλεφτουριά, ως άκουσεν ο πρώτος, εκείνος που του βάρεσε τρεις χαντζαριαίς, του λέει. "Πες μας, να ζης,πραματευτή, πούθε κρατεί η γενιά σου; -Τέτοια καρδιά σκληρόψυχη βαστάτε οι μαύροι κλέφταις, τον άνθρωπο τον σφάζετε κ' ύστερα τον ρωτάτε! Η μάννα μου απ' τα Γιάννενα κι ο κύρης μου απ' την Πόλη, είχα και Γιάννην αδερφό, σηκώθη πρώτος κλέφτης. -Πες μας, να ζης,πραματευτή, σημάδια ταδεφρού σου. -Είχεν ελιά 'ς το μάγουλο κ' ελιά 'ς την αμασκάλη, και 'ς το μικρό του δάχτυλο τον πρώτον αρραβώνα. 'Σ την αγκαλιά τον άρπαξε και 'ς το γιατρό τον πάει. "Γιατρέ μου, σε παρακαλώ, γιατρέ, σε παραγγέλνω, να μου γιατρέψης γλήγορα τούτον το λαβωμένο.	ετυμολογικό σχήμα, συνεκτική επαναστροφή και επιφορά επαναφορά και επιφορά ετυμολογικό σχήμα και λεξική αντίθεση κατ' άρσιν και θέσιν διαβαθμιστική επαναδίπλωση και επαναφορά ετυμολογικό σχήμα επαναφορά ασυνεχής επαναδίπλωση και ετυμολογικό σχήμα
--	--

<i>Α θέλῃς χίλια ἔπαρ' με, α θέλῃς δυο χιλιάδες, α θέλῃς και το μαύρο μου, που στέκει αρματωμένος.</i> <i>-Εγώ πολλούς εγιάτρεψα μαχαιροσκοτωμένους, αν είναι ξένη μαχαιριά, εγώ να τον <u>γιατρέψω</u>, αν είναι αδερφομαχαιριά καμιά <u>γιατρεία</u> δεν έχει." Το χρυσομάχαιρο έβγαλε απ' ταργυρό θηκάρι,</i> <i>ψηλά ψηλά το σήκωσε και 'ς την καρδιά το μπήγει.</i> <i>Τους πήραν και τους θάψανε τους δυο 'ς ένα μνημούρι.</i>	επαναφορά διπλό ετυμολογικό σχήμα και επαναφορά διαβαθμιστική επαναδίπλωση
88.ΤΟΥ ΚΥΡ ΒΟΡΙΑ <i>Ο κυρ Βοριάς παράγγειλε νούλω των караβιώνε. "Καράβια π' αρμενίζετε, κάτεργα που κινάτε, εμπάτε 'ς τα λιμάνια σας, γιατί θε να φυσήξω, ν' ασπρίσω κάμπους και βουνά, να κρυώσω κρυαίς βρυσούλαις, κ' οσά βρω μεσοπέλαγος, στεργιάς θε να τα ρήξω. " Κι' όσα καράβια τ' άκουσαν, όλα λιμάνι πιάνουν, του κυρ Αντριά το κάτεργο μέσα βαθιά αρμενίζει. "Δε σε φοβούμαι, κυρ Βοριά, φυσήσης δε φυσήσης, τι έχω καράβι από καρυά και τα κουτιά πυζάρι,</i> <i>έχω κι' αντέναις προύτζιναις κι' ατσάλενα κατάρτια, έχω παννιά <u>μεταξωτά</u>, της Προύσας το <u>μετάξι</u>, έχω και караβόσκοινα από ξανθής μαλλάκια, κ' έχω και <u>ναύτες</u> διαλεχτούς, όλο άντρες του πολέμου, κ' έχω κ' ένα <u>ναυτόπουλο</u>, που τους καιρούς γνωρίζει, κ' εκεί που στήσω μια φορά την πλώρη δε γυρίζει."</i> <i>"Ανέβα, βρε ναυτόπουλο, 'ς το μεσιανό κατάρτι, για να διαλέξης τον καιρό, να ιδής για τον αέρα."</i> <i>Παιζογελώντας ανέβαινε, κλαίοντας κατεβαίνει.</i> <i>"Το τι είδες, βρε ναυτόπουλο, αυτού ψηλά που πήγες;</i> <i>-Είδα τον ουρανό θολό και τάστρα ματωμένα, είδα τη μπόρα που άστραψε και το φεγγάρι εχάθη,</i> <i>και 'ς της Αττάλειας τα βουνά αστραχαλάζι πέφτει."</i> <i>Ωστε να ειπή, να καλοειπή, να καλοκουβεντιάση,</i> <i>βαρειά φουρτούνα πλάκωσε και το τιμόνι τρίζει, ασπρογαλίζει η θάλασσα, σιουρίζουν τα κατάρτια, σκώνονται κύματα βουνά, χορεύει το καράβι,</i>	επαναφορά και διπλό ετυμολογικό σχήμα ετυμολογικό σχήμα και λεξική αντίθεση επαναφορά συντακτική επαναστροφή, προθηματική επαναφορά και συνωνυμικό σχήμα

σπηλιάδα τού ρθε από τη μια, σπηλιάδα από την άλλη, σπηλιάδα από τα πλάγια του κ' εξεσανίδωσέ το. Γιόμισε η θάλασσα παννιά, το κύμα παλληκάρια, και το μικρό ναυτόπουλο σαράντα μίλλια πάγει. Όλαις οι μάνναις κλαίγανε κι' όλαις παρηγορειούνται, μα μια μαννούλα ενού παιδιού <u>παρηγοριά</u> δεν έχει. Βάνει τοις πέτραις 'ς την ποδιά, τα τρόχαλα 'ς τον κόρφο, πετροβολάει τη θάλασσα και τροχαλάει το κύμα. "Θάλασσα <u>πικροθάλασσα</u> και <u>πικροκυματούσα</u>, πόπνιζες το παιδάκι μου, π' άλλο παιδί δεν έχω. -Δε φταίω η δόλια θάλασσα, δε φταίω εγώ το κύμα, μόν φταίει ο πρωτομάστορας που φτειάνει τα καράβια, και τα πελέκαγε φτενά και τα γυρίζει ο αέρας, και χάνω τα καράβια μου που είναι δικά μ' στολίδια, χάνω τα παλληκάρια μου, οπού με τραγουδούνε."	επαναφορά επαναφορά και ετυμολογικό σχήμα διπλό ετυμολογικό σχήμα παραγωγική επαναστροφή και προθηματική επαναφορά συνωνυμική ταυτολογία (σχέση συνεκδοχής) σε συνδυασμό με κατ' άρσιν και θέσιν επαναφορά
89.ΤΟΥ ΓΙΟΦΥΡΙΟΥ ΤΗΣ ΑΡΤΑΣ <u>Σαράντα πέντε μάστοροι κ' εξήντα μαθητάδες</u> γιοφύρι νεθεμέλιωναν 'ς της Άρτας το ποτάμι. Ολημερίς το χτίζανε, το βράδυ εγκρεμιζόταν. <u>Μοιριολογούν οι μάστοροι και κλαιν οι μαθητάδες.</u> <u>"Αλίμονο 'ς τους κόπους μας, κρίμα 'ς τοις δούλεψαίς μας,</u> ολημερίς να χτίζουμε, το βράδυ να γκρεμίζεται." Πουλάκι edιάβη κ' έκατσε αντίκρυ 'ς το ποτάμι, δεν εκελάιδε σαν πουλί, μηδέ σα χιλιδόνι, παρά εκελάιδε κ' <u>έλεγε</u>, ανθρωπινή <u>λαλίτσα</u>. "Α δε στοιχειώσετε άνθρωπο, γιοφύρι δε στεριώνει, και μη στοιχειώσετε ορφανό, μη ξένο, μη διαβάτη, παρά του πρωτομάστορα την όμορφη γυναίκα,	πολλαπλή συνωνυμική ταυτολογία (σημασιολογική ομοιότητα) επάλληλη πολλαπλή συνωνυμική ταυτολογία κατ' άρσιν και θέσιν και ετυμολογικό σχήμα

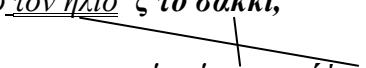
πόρχεται αργά τ' αποταχύ, και πάρωρα το γιόμα." <i>Τ' άκουσ' ο πρωτομάστορας και του θανάτου πέφτει. Πιάνει, μηνάει της λυγερής με το πουλί ταηδόνη:</i> Αργά ντυθή, αργά αλλαχτή, αργά να πάη το γιόμα, αργά να πάη και να διαβή της Άρτας το γιοφύρι. <i>Και το πουλί παράκουσε, κι' αλλιώς επήγε κ' είπε:</i> "Γοργά ντυσου, γοργά αλλαξε, γοργά να πας το γιόμα, γοργά να πας και να διαβής της Άρτας το γιοφύρι." <i>Νά τηνε κ' εξανάφανεν από την άσπρη στράτα. Την είδ' ο πρωτομάστορας, ραγίζεται η καρδιά του. Από μακριά τους χαιρετά κι' από κοντά τους λέει.</i> <i>"Γεια σας, χαρά σας, μάστοροι και σεις οι μαθητάδες, μα τι έχει ο πρωτομάστορας κ' είναι βαργωμισμένος;</i> <i>-Το δαχτυλίδι τόπεσε 'ς την πρώτη την καμάρα,</i> και ποιος να μπη και ποιος να βγη το δαχτυλίδι νά βρη; <i>-Μάστορα, μην πικραίνεσαι κ' εγώ να πα 'σ' το φέρω,</i> εγώ να μπω, κ' εγώ να βγω, το δαχτυλίδι νά βρω." Μηδέ καλά κατέβηκε, μηδέ 'ς τη μέσ' επήγε, "Τραυά, καλέ μ', τον άλυσσο, τραυά την αλυσίδα, <i>τι όλον τον κόσμο ανάγειρα καί τίποτες δεν ήύρα." Ένας πιχάει με το μυστρί, κι' άλλος με τον ασβέστη, παίρνει κι' ο πρωτομάστορας και ρήχνει μέγα λίθο.</i> "Αλίμονο 'ς τη μοίρα μας, κρίμα 'ς το ριζικό μας! <i>Τρεις αδερφάδες ήμαστε, κ' οι τρεις κακογραμμέναις, η μιά χτισε το Δούναβη, κ' η άλλη τον Αφράτη κ' εγώ η πιλιό στερνότερη της Άρτας το γιοφύρι.</i> Ως τρέμει το καρυόφυλλο, να τρέμη το γιοφύρι, κι' ως πέφτουν τα δεντρόφυλλα, να πέφτουν οι διαβάταις. <i>-Κόρη το λόγον άλλαξε, κι' άλλη κατάρα δώσε, πόχεις μονάκριβο αδερφό, μη λάχη και περάση". Κι' αυτή το λόγον άλλαξε, κι' άλλη κατάρα δίνει.</i>	επαναφορά επαναφορά ετυμολογικό σχήμα επαναφορά επαναφορά και λεξική αντίθεση επαναφορά αλλομορφική ταυτολογία πολλαπλή συνωνυμική ταυτολογία διπλή επαναφορά
---	--

"Αν τρέμουν τ' άγρια βουνά, να τρέμει το γιοφύρι, κι' αν πέφτουν τ' άγρια πουλιά, να πέφτουν οι διαβάταις, τι έχω αδερφό 'ς την ξενιτειά, μη λάχη και περάση.»	διπλή επαναφορά
90.ΤΟΥ ΚΟΛΥΜΠΗΤΗ Α' Ο Κωσταντής, οι άρχοντες κι' ο βασιλιάς αντάμα, κάθονται τρων και πίνουνε και γλυκοχαιρετειούνται. Κ' εκεί που τρώγαν κ' έπιναν και διπλοχαιρετειούνται, ο Κωσταντής καυχήστηκε μπροστά 'ς τους αφεντάδες. "Εσείς μικρόν με βλέπετε, μικρόν και με θαρρείτε, κ' εγώ τη μαύρη θάλασσα να πλέξω, να περάσω." Κι' ο βασιλιάς σαν τ' άκουσε 'ς τον Κωσταντίνο λέγει. "Αν την περάσης, Κωσταντή, γαμπρό θενά σε κάμω, θέλεις 'ς την πρώτη μ' αδερφή, θέλεις 'ς τη δεύτερή της, θέλεις 'ς τη θυγατέρα μου, τη λαμπρογεννημένη, οπού γεννήθη τη Λαμπρή κ' έλαμψ' ο κόσμος όλος." Κι' ο Κωσταντής σαν τ' άκουσε πολύ καλό του φάνη, ξεντύθη, ξαρματώθηκε, 'ς τη θάλασσα πηδάει. Δώδεκα μίλλια πέρασε με γέλοια, με τραγούδια, κι' άλλα δώδεκα πήγαινε με μαύρα μοιρολόγια. "Θάλασσα πικροθάλασσα και πολυκυματούσα, τόσαις φοραῖς σε πέρασα με γέλοια με τραγούδια, και τώρα για το στοίχημα βουλήθης να με πνίξης." Της θάλασσας τα κύματα αυτά μόν' τον ρωτούσαν. "Βρε νέε μου, συ <u>πλέχτηκες</u>, βρε νέε μου, <u>τρελλάθης</u>. -Για μια κόρη λιμπίστηκα, ταφέντη θυγατέρα." Κ' εκεί που πνίγη ο Κωσταντής παλάτι εθεμελιώθη με το γυαλί, με το ψηφί, με το μαργαριτάρι. Και πάνου κόρη κάθονταν ξανθή και μαυρομάτα, τη θάλασσα νεμάλωνε και την καταροῦσε.	επιθηματική επιφορά και ετυμολογικό σχήμα επαναφορά επαναφορά και αλλομορφική ταυτολογία προθηματική επαναφορά παραγωγική επαναστροφή συνωνυμική ταυτολογία επαναφορά

<i>B'</i> <i>"Τι θέλεις, μαύρη, 'ς το χορό κι' άσκημη 'ς το τραγούδι;</i> <i>-Μα εγώ η μαύρη κι' ή άσκημη <u>πολλούς ανθούς</u> μαραίνω, <u>πολλούς ανθούς</u>, <u>πολλούς</u> σγουρούς, <u>πολλούς</u> μαλαματένιους.</i> <i>Κι' αυτό της χήρας τον υγιό δεν μπορώ να μαράνω, γιατί έχει βότανα πολλά και μάγια δεν τον πιάνου, παρά της λίμνης το θεριό να τόνε καταλύση!"</i> <i>Εβρόντηξεν ο ουρανός κι' ανοίξαν τα <u>επουράνια</u>,</i> <i>και το θεριό τ' αγροίκησε που ήτανε μέσ' 'ς τη λίμνη.</i> <i>Γυναίκεια <u>φόρεια</u> φόρεσε, γυναίκεια <u>πασουμάκια</u>, γυναίκεια εβγήκε κ' έκατσε νόζω 'ς το πεζοδρόμι.</i> <i>Διαβαίνουν οι <u>γιαίς</u> το χαιρετάν, διαβαίνουν οι <u>νιοι</u> του λένε,</i> <i>μα διάβηκε κι' ο νιούτσικος που ήτανε μαγεμένος.</i> <i>"Γεια και χαρά σου, <u>λυγερή</u>, γεια και χαρά σου, <u>κόρη</u>.</i> <i>-Καλό 'ς τον <u>τον πραματευτή</u>, καλό 'ς τον <u>το λεβέντη</u>.</i> <i>-Πες μου να ζήσης, λυγερή, ποϋθε <u>γονοκρατειέσαι</u>;"</i> <i>Από το χέρι τον <u>κρατεί</u> και το βουνό του δείχνει.</i> <i>"Θωρείς εκείνο το βουνό κ' εκείνον το <u>λιμνιώνα</u>;</i> <i>το δαχτυλίδι μόπεσε 'ς τα βάθη του <u>λιμνιώνα</u>,</i> <i>και <u>ποιος</u> <u>να μπη</u>, και <u>ποιος</u> <u>να βγη</u>, και <u>ποιος</u> να μου το βγάλει;</i> <i>-Εγώ <u>να μπω</u>, κ' εγώ <u>να βγω</u> κ' εγώ να σου το βγάλω."</i> <i>Επιάσαν το <u>στρατί στρατί</u>, τ' ωριό το μονοπάτι,</i> <i>και το στρατί τους έβγαλε 'ς εκείνον το λιμνιώνα.</i> <i>Πρώτη βουτιά νόπ' έδωσε έβγαλε αντρός κεφάλι,</i>	συντακτική επαναστροφή και επαναφορά ετυμολογικό σχήμα συνδυασμός επαναφοράς και συνωνυμικής ταυτολογίας (σημασιολογική ομοιότητα) και ετυμολογικό σχήμα επαναφορά και λεξική αντίθεση συνωνυμική ταυτολογία ταυταναφορική ταυτολογία ετυμολογικό σχήμα επιφορά επαναφορά και λεξική αντίθεση επαναφορά και λεξική αντίθεση αθροιστική επαναδίπλωση
--	--

<i>δεύτερη που εδευτέρωσε τότες ο νιος εχάθη.</i> <i>Γ'</i> <i>Εκεί πέρα κι' αντίπερα, 'ς τα γυάλινα πηγάδια,</i> <i>στοιχειό ξεφανερώθηκε, που τρώει τους αντρειωμένους.</i> <i>Τους έφαγε, τους έσωσε, κανείς δεν είχε μείνη,</i> <i>ο γιος της χήρας έμεινε ο μόνος αντρειωμένος.</i> <i>Παίρνει κοντάρι και σπαθί και πάει να κυνηγήση.</i> <i>Πέρασε ράχαις και βουνά, ράχαις και κορφοβούνια,</i> <i>κυνήγι δε επέτυχε, κυνήγι δεν ευρήκε,</i> <i>κι' αυτού 'ς το γέρμα του γήλιου κοντά να βασιλέψη,</i> <i>βρίσκει μια κόρη ροϊδινή, ξανθή και μαυρομάτα,</i> <i>με τα μαλλιά της ξέπλεγα, 'ς το δάκρυ φορτωμένη.</i> <i>Στέκει και τη θιαμαίνεται, στέκει και τη ρωτάει.</i> <i>"Κόρη μου, ποιος σ' έγέννησε, τι μάννα σ' έχει κάμη;</i> <i>-Κ' εμένα μάννα μ' έκαμε, μάννα σαν τη δική σου.</i> <i>-Τι έχεις, κόρη, και θλίβεσαι, τι έχεις κι' αναστενάζεις;</i> <i>-Βλέπεις εκείνη την ιτιά, την αστραποκαμένη,</i> <i>οπόχει αντάρα 'ς την κορφή και καταχνιά 'ς τη μέση;</i> <i>Εκεί πήγα να πιω νερό, να πιω και να γιομώσω.</i> <i>Το βουλλωτήρι μόπεσε, τ' ώριο μου δαχτυλίδι,</i> <i>κι' όποιος βρεθή και κατεβή, να τό βρη, να το βγάλω,</i> <i>αυτόν θα τον στεφανωθώ, άντρα θενά τον πάρω.</i> <i>-Εγώ να <u>μπω</u>, κ' εγώ να <u>βγω</u>, κόρη μ', να σου το βγάλω.</i> <i>Ξεντύθη ο νιος, ξεζώθηκε και 'ς το πηγάδι εμπήκε.</i>	ετυμολογικό σχήμα παραγωγική επαναστροφή κατ'άρσιν και θέσιν αλλομορφική ταυτολογία συνωνυμική ταυτολογία επαναφορά συντακτική επαναστροφή επαναφορά συνεκτική επαναστροφή συνωνυμικό σχήμα επαναφορά και λεξική αντίθεση συνωνυμικό σχήμα
---	--

Χαλεύει <u>εδώ</u>, χαλεύει <u>εκεί</u> και τίποτες δεν βρίσκει. <i>Βλέπει τα φίδια σταυρωτά με τοις οχιαίς πλεγμένα. "Ρήξε μου, κόρη, τα μαλλιά, να πιάσω νά ρτω απάνω. Εδώ είν' τα φίδια σταυρωτά με τοις οχιαίς πλεγμένα. -Αυτού που μπήκες, νιούτσικε, πίσω δε μεταβγαίνεις".</i>	επαναφορά και λεξική αντίθεση
91.Η MANNA Η ΦΟΝΙΣΣΑ <i>Ο Ανδρόνικος εκίνησε να πάη λαφοκυνήγι, εκίνησε κι' ο Κωσταντής 'ς το δάσκαλο να πάη, το καλαμάρι αστόχησε, γυρίζει να το πάρη.</i> Βρίσκει την πόρτα <u>νανοιχτή</u>, την πόρτα <u>νανοιγμένη</u>, βρίσκει τη μάννα του αγκαλιά με ξένο παλληκάρι. <i>"Ας είναι ας είναι, μάννα μου, κι' α δε σ' ομολογήσω, κι' α δεν το πω τ'αφέντη μου, ν' αδικοθανατίσω.</i> -Τι είδες, μωρέ, και τι <u>θα πης</u>, και τι <u>θα μολογήσης</u>; -Καλό είδα γω, <u>καλό θα ειπώ</u>, <u>καλό θα μολογήσω</u>, κακό είδα γω, <u>κακό θα ειπώ</u>, <u>κακό θα μολογήσω</u>." <i>Και με το μόσκο το πλανά και με το λεφτοκάρνα, και 'ς το κελλάρι τό μπασε και σαν τ' αρνί το σφάζει, σα μακελλάρης φυσικός του βγάζει το συκώτι.</i> <i>'Σ εννιά νερά το <u>ξέπλυνε</u> και <u>ξεπλυμούς</u> δεν είχε, και πάλε το <u>ξανάπλυνε</u> και πάλι ναίμα στάζει,</i> <i>και 'ς το <u>τηγάνι</u> τό βαλε για να το <u>τηγανίση</u>.</i> <i>Και να σου κι' ο Ανδρόνικος 'ς τους κάμπους καβαλλάρης, βροντομαχούν τα ρούχα του και λάμπουν τάρματά του, φέρνει ταλάφια ζωντανά, ταγρίμια μερωμένα, φέρνει κ' ένα αλαφόπουλο, του Κωσταντη παιχνίδι.</i> <i>Κοντοκρατεί το μαύρο του και τήνε χαιρετάει. "Γεια σου, χαρά σου, ποθητή, και που ναι ο Κωσταντής μας;</i> -Τον έλουσα, τον άλλαξα, και 'ς το σκολειό τον πήγα." Φτερνιά δίνει ταλόγου του και 'ς το σκολειό <u>πηγαίνει</u>.*	επαναφορά και αλλομορφική ταυτολογία επιτατική επαναδίπλωση συνωνυμική ταυτολογία επαναφορά και επάλληλη συνωνυμική ταυτολογία ετυμολογικό σχήμα ετυμολογικό σχήμα επαναφορά επαναφορά επαναφορά και επιφορά

"<u>Δάσκαλε, πού ναι ο Κωσταντής και πού είναι το παιδί μου;</u> -Δνο μέραις έχω να το ιδώ και τρεις να το διαβάσω." Φτερνιά δίνει ταλόγου του, 'ς το σπίτι του πηγαίνει.* <u>"Γυναίκα, που είναι ο Κωσταντής και που είναι το παιδί μας;</u> - 'Σ της πεθεράς μου το στείλα, κι' όπου κι' αν είναι θά ρθη." - Φτερνιά δίνει ταλόγου του, 'ς της μάννας του πηγαίνει.* - "<u>Μάννα μου, που είναι ο Κωσταντής και που είναι το παιδί μου;</u> -Έχω δυο μέραις να το ιδώ και τρεις να το φιλήσω, κι' α δεν το ιδώ ως το βραδύ θενά παραλοήσω." Φτερνιά δίνει ταλόγου του 'ς το σπίτι του πηγαίνει.* "Σκύλα, και πού είν' ο Κωσταντής, ο μικροκωσταντίνος; -Κάπου παγνίδι νεύρηκε και θελά παιγνιδίζη. -Γυναίκα, βάλε μου να φάω, να φάω να γεματίσω, να πάρω δίπλα <u>τα βουνά, δίπλα τα καταράγια,</u> να πάω να βρω τον Κωσταντή, το φύρτο της καρδιάς μου." Το συκωτάκι τού βαλε 'ς ένα ασημένιο πιάτο. Πρώτη μπουκιά νοπού βαλε το συκωτάκι πήρε, το συκωτάκι <u>μίλησε</u>, το συκωτάκι <u>λέει</u>. "Αν είσαι σκύλος, φάε με, κι' Οβριός άπέταξέ με, κι' αν είσαι κι' ο πατέρας μου, σκύψε και φίλησε με." Και τη μπουκιά του απέλυσε, τριγύρω του κυττάει, εβούρκωσε η καρδούλα του, εμαύρισε το φως του, τα δάκρυα τρέξαν ποταμός, κ' έκόντεψε να πέση. Μα ναντρεϊώθη κ' έσυρε το δαμασκή σπαθί του, και 'ς το λαιμό της το βαλε, της κόβει το κεφάλι, λιανά λιανά την έκοψε, 'ς τον ήλιο την απλώνει, κι' από <u>τον ήλιο 'ς το σακκί,</u> κι' απ'το σακκί 'ς το μύλο. Κι' ο μύλος εξεράλεθε κ' η φτερωτή ετραγούδα. "Άλεθε, μύλο μου, άλεθε κακής κούρβας κεφάλι,	ταυταναφορική ταυτολογία και επαναφορά του σχήματος αλλομορφική ταυτολογία ετυμολογικό σχήμα συντακτική επαναστροφή συνωνυμική ταυτολογία συνωνυμική ταυτολογία διαβαθμιστική επαναδίπλωση περίπλοκο χιαστό ασυνεχής επαναδίπλωση
---	--

κάνε ταλεύρια <u>κόκκινα</u> και την πασπάλη μαύρη, για νά ρχουνται οι γραμματικοί να παίρνουν για μελάνι, για νά ρχουνται κ' οι όμορφαις να παίρνουν <u>κοκκινάδι</u>."	ετυμολογικό σχήμα και διπλή επαναφορά
92.ΤΟΥ ΝΕΚΡΟΥ ΑΔΕΛΦΟΥ Μάννα με τους εννιά σου γιους και με τη μια σου κόρη, την κόρη τη μονάκριβη την πολυαγαπημένη, την είχες δώδεκα χρονώ κ' ήλιος δε σου την είδε! 'Σ τα σκοτεινά την έλουζε, 'ς τάφεγγα τη χτενίζει, 'ς τάστρι και τον αυγερινό έπλεκε τα μαλλιά της. Προξενητάδες ήρθανε από τη Βαβυλώνα, να πάρουνε την Αρετή πολύ μακριά 'ς τα ξένα. Οι οχτώ αδερφοί δε θέλουνε κι' ο Κωσταντίνος θέλει. "Μάννα μου, κι' ας τη δώσωμε την Αρετή 'ς τα ξένα, 'ς τα ξένα κει που περπατώ, 'ς τα ξένα που πηγαίνω, αν πάμ' εμείς 'ς την <u>ξενιτειά</u>, <u>ξένοι</u> να μην περνούμε. -Φρόνιμος είσαι, Κοισταντή, μ' άσκημα απιλογήθης. Κι' α μόρτη, γιε μου, <u>θάνατος</u>, κι' α μόρτη, γιε μου, <u>αρρώστια</u>, κι' αν τύχη πίκρα γη χαρά ποιος πάει να μου τη φέρη; -Βάλλω τον ουρανό κριτή και τους αγιούς μαρτύρους, αν τύχη κ' έρτη <u>θάνατος</u>, αν τύχη κ' έρτη <u>αρρώστια</u>, αν τύχη πίκρα γη χαρά, εγώ να σου τη φέρω." Και σαν την επαντρέψανε την Αρετή 'ς τα ξένα κ' εμπήκε χρόνος δίσεχτος και μήνες ωργισμένοι κ' έπεσε το θανατικό, κ' οι εννιά αδερφοί πεθάναν, βρέθηκε η μάννα μοναχή σαν καλαμιά 'ς τον κάμπο. 'Σ όλα τα <u>μνήματα</u> έκλαιγε, 'ς όλα μοιρολογιόταν, 'ς του Κωσταντίνου το <u>μνημείο</u> ανέσπα τα μαλλιά της.	συντακτική επαναστροφή ετυμολογικό σχήμα συνεκτική επαναστροφή σε συνδυασμό με επαναφορά (μεταξύ α' και β' ημιστιχίου του 2^{ου} στίχου) και ετυμολογικό σχήμα συνωνυμική ταυτολογία επαναφορά (μεταξύ 1^{ου} και 2^{ου} στίχου) σε συνδυασμό με συνωνυμική ταυτολογία συνωνυμική ταυτολογία και ετυμολογικό σχήμα

"Ανάθεμα σε, Κωσταντή, και μυριανάθεμά σε, οπού μου την εξώριζες την Αρετή 'ς τα ξένα! το τάξιμο που μού ταξες, πότε θα μου το κάμης; Τον ουρανό βαλες κριτή και τους αγιούς μαρτύρους, αν τύχη πίκρα γη χαρά να πας να μου τη φέρης." Από το μυριανάθεμα και τη βαρειά κατάρρα, η γης αναταράχτηκε κι' ο Κωσταντής εβγήκε. Κάνει το σύγγεφο άλογο και τάστρο χαλινάρι, και το φεγγάρι συντροφιά και πάει να της τη φέρει. Παίρνει τα όρη πίσω του και τα βουνά μπροστά του. Βρίσκει την κ' εχτενίζονταν όζου 'ς το φεγγαράκι. Από μακριά τη χαιρετά κι' από κοντά της λέγει. "Αίντε αδερφή, να φύγωμε, 'ς τη μάννα μας να πάμε. Αλίμονο, αδερφάκι μου, και τι είναι τούτη η ώρα; "Αν ίσως κ' είναι για χαρά, να στολιστώ και νά ρθω, κι' αν είναι πίκρα, πες μου το, να βάλω μαύρα νά ρθω. -Έλα, Αρετή, 'ς το σπίτι μας, κι' ας είσαι όπως και αν είσαι." Κοντολνγίζει τάλογο και πίσω την καθίζει. 'Σ τη στράτα που διαβαίνανε πουλάκια κιλαϊδούσαν, δεν κιλαϊδούσαν σαν πουλιά, μήτε σα χελιδόνια, μόν' κιλαϊδούσαν κ' έλεγαν ανθρωπινή ομιλία. "Ποιός είδε κόρη νόμορφη να σέρνη ο πεθαμένος! -Ακουσες, Κωσταντίνε μου, τι λένε τα πουλάκια; -Πουλάκια είναι κι' ας κιλαϊδούν, πουλάκια είναι κι' ας λένε." Και παρεκεί που πάγαιναν κι' άλλα πουλιά τους λένε. "Δεν είναι κρίμα κι' άδικο, παράξενο, μεγάλο, να περπατούν οι ζωντανοί με τους απεθαμένους! -Ακουσες, Κωσταντίνε μου, τί λένε τα πουλάκια; πως περπατούν οι ζωντανοί με τους απεθαμένους. -Απρίλης είναι και λαλούν και Μάης και φωλεύουν. -Φοβούμαι σ', αδερφάκι μου, και λιβανιάς μυρίζεις. -Εχτές βραδύς επήγαμε πέρα 'ς τον άη Γιάννη, κ' εθυμιασέ μας ο παπάς με περισσό λιβάνι." Και παρεμπρός που πήγανε, κι' άλλα πουλιά τους λένε. "Για ίδες θάμα κι' αντίθαμα που γίνεται 'ς τον κόσμο, τέτοια πανώρια λυγερή να σέρνη ο πεθαμένος!"	επαναφορά ετυμολογικό σχήμα συνωνυμικό σχήμα και λεξική αντίθεση κατ'άρσιν και θέσιν συνωνυμική ταυτολογία ετυμολογικό σχήμα ετυμολογικό σχήμα και λεξική αντίθεση
--	---

Τάκουσε πάλι ή Αρετή κ' ερράγισε ή καρδιά της. "Άκουσες, Κωσταντάκη μου, τι λένε τα πουλάκια; -Άφησ', Αρέτω, τα πουλιά κι' ό,τι κι' α θέλ' ας λέγουν. -Πες μου, που είναι <u>τα κάλλη σου</u>, και πού είν' <u>η λεβεντιά σου</u>, και τα ξανθά σου τα μαλλιά και τόμορφο μoustάκι; -Έχω καιρό π' αρρώστησα και πέσαν τα μαλλιά μου." Αυτού <u>σιμά</u>, αυτού <u>κοντά</u> 'ς την εκκλησιά προφτάνουν. Βαριά χτυπά ταλόγου του κι' απ' εμπροστά της χάθη. Κι' ακούει την πλάκα και βροντά, το χώμα και βοϊζει. Κινάει και πάει η Αρετή 'ς το σπίτι μοναχή της. Βλέπει τους κήπους της γυμνούς, τα δέντρα μαραμμένα βλέπει τον μπάλσαμο ξερό, το καρυοφύλλι μαῦρο, βλέπει μπροστά 'ς την πόρτα της χορτάρια φυτρωμένα. Βρίσκει την πόρτα σφαλιστή και τα κλειδιά παρμένα, και τα σπιτοπαράθυρα σφιχτά μανταλωμένα. Κτυπά την πόρτα δυνατά, τα παραθύρια τρίζουν. "Αν είσαι φίλος διάβαινε, κι' αν είσαι εχτρός μου φύγε, κι' αν είσαι ο Πικροχάροντας, άλλα παιδιά δεν έχω, κ' η δόλια η Αρετούλα μου λείπει μακριά 'ς τα ξένα. -Σήκω, μαννούλα μου, άνοιξε, σήκω, γλυκεία μου μάννα. -Ποιος είν' αυτός που μου χτυπάει και με φωνάζει μάννα; -Άνοιξε, μάννα μου, άνοιξε κ' εγώ είμαι η Αρετή σου." Κατέβηκε, αγκαλιάστησαν κι' απέθαναν κ' οι δύο.	συνωνυμική ταυτολογία συνωνυμική ταυτολογία επαναφορά επαναφορά και λεξική αντίθεση αλλομορφική ταυτολογία και επιφορά ασυνεχής επιτατική επαναδίπλωση
---	--

Πίνακας 6. Τραγούδια της αγάπης

ΤΡΑΓΟΥΔΙ	ΣΧΗΜΑΤΑ ΛΟΓΟΥ
93. ΠΩΣ ΠΙΑΝΕΤΑΙ ΓΗ ΑΓΑΠΗ <i>Εβγάτε <u>αγόρια</u> 'ς <u>το χορό</u>, <u>κοράσια</u> 'ς <u>τα τραγούδια</u>, πέστε και <u>τραγουδήσετε</u> πώς πιάνεται γη αγάπη.</i> <i>Από τα μάτια πιάνεται, 'ς τα χείλια κατεβαίνει, κι' από τα χείλια 'ς την καρδιά ριζώνει και δε βγαίνει.</i>	συνδυασμός πολλαπλής συνωνυμικής ταυτολογίας, ετυμολογικού σχήματος, συνωνυμικού σχήματος και λεξικής αντί- θεσης (αγόρια≠ κοράσια)
94.(χωρίς τίτλο) <i>Το παλληκάρι το καλό παράκαιρα <u>γεράζει</u>, <u>γεράζει</u> από τοις <u>όμορφαις</u> κι' από τοις <u>μαυρομάταις</u>.</i> <i>Η αγάπη θέλει φρόνηση, θέλει ταπεινοσύνη, θέλει λαγού περπατησιά, αϊτού γληγοροσύνη.</i> <i>Όντας <u>διαβαίνει</u> με πολλούς, να κάνη πως δε γλέπει, κι' όντας <u>διαβαίνει</u> <u>μοναχός</u>, γλυκό φιλί ν' αρπάζη.</i> <i>Κι' όταν του λεν πώς πόρεψες, να λήη της αγάπης.</i> <i>"<u>Καλοπερνώ</u> όντας <u>έρχωμαι</u>, <u>κακοπερνώ</u> όντας <u>φεύγω</u>."</i>	συνδυασμός συντακτικής επαναστροφής και συνωνυμικής ταυτολογίας επαναφορά επαναφορά και λεξική αντίθεση ετυμολογικό σχήμα και λεξική αντίθεση
95. ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ ΤΟ ΒΟΤΑΝΙ <i>Της αγάπης το βοτάνι κάθε τόπος δεν το κάνει. <u>Κάθε τόπος</u> δεν το κάνει, <u>κάθε γης</u> δεν το πετάει,</i> <i>μόν' της Λεβαδιάς ο τόπος και της όμορφης ο κόρφος</i>	συνεκτική επαναστροφή και συνωνυμική ταυτολογία

96.(χωρίς τίτλο) <i>Ή τη "Ρούμελη ειν' ένα δεντρό, πλατύφυλλο και δροσερό, πόχει 'ς τη ρίζα κρύο νερό, και 'ς την κορφή χρυσό σταυρό. Πού πάνε οι ναύταις για νερό και κάνουν όρκο 'ς το σταυρό. Όπ' αγαπήση κι' αρνηστή, το αίμα του να κινηθή, κι' οπόχει δυο αγαπητικάς, <u>νά χη</u> σαράντα μαχαιριαίς, κι' οπόχει τρεις και τέσσερες, <u>νά χη</u> σαραντατέσσερες, κι' οπόχει μια και μοναχή 'ς τον κόσμο να τηνε χαρή, κι' όπου δεν έχει ούτε μια, μπάλα να τού ρθη 'ς την καρδιά.</i>	διπλή επαναφορά
97.(χωρίς τίτλο) <u>Κάποια Εμίρισα, κάποια κυρά μεγάλη,</u> <i>αραθύμησε κατ' 'ς το γιαλό να πλύνη,</i> <u>με τοις δούλαις</u> της και <u>με τοις σκλάβαις</u> ούλαις. <i>Πλέναν κι' άπλωναν και με τον άμμο παίζαν. Κι' ακριοφύσησε γλυκός βοριάς αέρας,</i> <i>κι' αντισήκωσε το γυροφούστανό της, κι' άντιφάνηκε το ποδοστράγαλό της.</i> <u>Έλαμψ' ο γιαλός, λάμψαν τα περιγιάλια.</u> <i>Κάτεργο περνά, χρυσοπαλαμισμένο, μ' άρμενα κουπιά και μ' άξια παλλικάρια. Σκούζει ο ναύκληρος, λέει των παλληκαριώνε.</i> <u>"Λάμνετε παιδιά, λάμνετε παλλικάρια,</u> <i>να προφτάσουμε κείνο που λάμπει ομπρός μας,</i> <i>κι' αν είναι</i> παννί, <i>να είναι</i> του καραβιού μας, <i>κι' αν ειν'</i> μάλαμα, <i>να ειν'</i> των παλληκαριώνε, <i>κι' αν ειν'</i> λυγερή, <i>να είναι</i> του καπετάνιου."	ταυταναφορική ταυτολογία συνωνυμική ταυτολογία προθηματική επαναφορά πολλαπλή αλλομορφική ταυτολογία ταυταναφορική ταυτολογία διπλή επαναφορά

98.(χωρίς τίτλο) <i>Εδώ 'ς αυτή τη γειτονιά δεν <u>πρέπει</u> να είν' φεγγάρι, <u>μόν' πρέπει νά ναι <u>συννεφιά</u>, νά ναι <u>βαθύ σκοτάδι</u>,</u></i> <i>γιατ' έχω μια άγαπητικιά κ' εκείν' είν' το φεγγάρι, π' όντες προβάλλει να τη διώ σκορπείεται το σκοτάδι.</i> <i>Και με τον ήλιο <u>μάλωνε</u>, και με τον ήλιο <u>λέγει</u>.</i> <i>"Ηλιε μου, για <u>έβγα</u>, για να <u>βγω</u>, για <u>λάμψε</u> για να <u>λάμψω</u>."</i> <i>Έλαμψε ο ήλιος το ταχύ, <u>μαραίνει</u> τα χορτάρια, πρόβαλε η κόρη π' αγαπώ, <u>μαραίνει</u> παλληκάρια,</i> <i>φλογίζει νιους, και <u>καίγει</u> οχτρούς, σκλαβώνει παλληκάρια, <u>καίγει</u> κ' έμένα π' αγαπώ μέσα 'ς τα φυλλοκάρδια.</i>	<i>κατ' άρσιν και θέσι (διπλή θέση) και συνωνυμική ταυτολογία</i> <i>συνωνυμική ταυτολογία</i> <i>πολυμορφικό σχήμα</i> <i>επαναφορά</i> <i>επαναφορά</i>
99. ΤΗΣ ΖΕΡΒΟΠΟΥΛΑΣ <i>Κάτω 'ς τον κάμπο τον πλατύ, τον όμορφο τον τόπο, μαζεύτηκαν οι γέμορφαις να χτίσουν μοναστήρι.</i> <i>Τα περιστέρια κουβαλούν, τα χελιδόνια χτίζουν.</i> <i>Σαν χτίσαν κι' αποχτίσανε πιάνουν <u>χορό χορεύουν</u>.</i> <i>Μπροστά χορεύουν οι ξανθαίς και πίσω οι μαυρομάταις,</i> <i><u>και λάμπαν τα <u>μανίκια της</u>, κι' <u>άστραφτ' η τραχηλιά της</u>.</u></i> <i>Κι' ο βασιλιάς εξέβγαινε να λαγοκυνηγήση,</i> <i>με <u>εξήντα δυο <u>λαγωνικά</u>, <u>σαρανταδυό <u>ζαγάρια</u></u>.</u></i> <i>Και τάλογο κοντοκρατεί και το χορό αγναντεύει.</i> <i>"Να μη είχεν ήμουν <u>βασιλιάς</u>, να μη είχεν ήμουν <u>ρήγας</u>,</i> <i>να πήγαινα να πιάνομουν σε Ζερβοπούλας χέρι,</i> <i>πόχει ταχείλι κόκκινο σαν το ούρμο το κεράσι, πόχει τα μάτια τα γλαρά, το γέλοιο ζαχαρένιο, και βαλαντώνει τοις καρδιαίς, τρελλαίνει τους λεβένταις."</i>	<i>πολύπτωτο σχήμα</i> <i>συνωνυμικό σχήμα (σημασιολογική ομοιότητα)</i> <i>ετυμολογικό σχήμα</i> <i>πολλαπλή συνωνυμική ταυτολογία</i> <i>πολλαπλή συνωνυμική ταυτολογία</i> <i>συνωνυμική ταυτολογία</i> <i>επαναφορά</i>

100. Η ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΑ ΜΕ ΤΑ ΜΗΛΑ <i>Ένα κομμάτι <u>μάλαμα</u>, ένα κομμάτι <u>ασήμι</u>, κι' άλλοι το λένε <u>σύγγεφο</u>, κι' άλλοι το λένε <u>αντάρα</u>. <u>Κείνο δεν είναι σύγγεφο</u>, <u>κείνο δεν είν' αντάρα</u>, <u>παρά ειν'</u> η κόρη του παπά, πόρχετ' από ταμπέλι.</i> <i>Βαστά <u>τα μήλα</u> 'ς <u>την ποδιά</u>, <u>τα ρόιδα</u> 'ς <u>το μαντήλι</u>.</i> <i>Δυο μήλα της εγύρεψα, κι' αυτή μου δίνει τρία.</i> <i>"Δε θέλω γω τα μήλα σου, τα τσαλοπατημένα, θέλω τα δυο του κόρφου σου, τα μοσκομυρισμένα."</i>	<i>επάλληλη συνωνυμική ταυτολογία (μεταξύ 1^{ου}, 2^{ου} και 3^{ου} στίχου) σε συνδυασμό με κατ' άρσιν και θέσιν (διπλή θέση-διπλή άρση-θέση)</i> <i>πολλαπλή συνωνυμική ταυτολογία</i> <i>κατ' άρσιν και θέσιν</i>
101.(χωρίς τίτλο) <i>Διψάν οι κάμποι για νερά και τα βουνά για χιόνια, και τα γεράκια για πουλιά, κ' εγώ, βλάχα μ', για σένα. Το χέρι σου το παχουλό, το κονδυλογραμμένο</i> <i>να τό χα για προσκέφαλο <u>τρεις μέραις</u> και <u>τρεις νύχτες</u>, κ' οι μέραις νά ναι του Μαγιοῦ, κ' οι νύχτες του Γεννάρη,</i> <i>να σε χορτάσω <u>φίλημα</u>, να σε χορτάσω <u>αγκάλαις</u>.</i>	<i>μεσαία επαναφορά και λεξική αντίθεση</i> <i>συνωνυμική ταυτολογία</i>
102.(χωρίς τίτλο) <i>Πίσω μπροστά τ' άη Δημητρίου, 'ς το έμπα του χειμώνα, που παίρνει ο νιος τα βόϊδια του και πάει 'ς το χωράφι. Κ' η κόρη που τον αγαπά. παίρνει ψωμί του πάει, 'ς τη ράχη βγήκε κ' έκατσε και του Γιώργου μιλάει.</i> <i>"Έλα, καλέ μ', <u>να φας ψωμί</u>, έλα <u>να γιοματίσης</u>."</i> <i>Έπεσε ο νιος 'ς το φίλημα, κ' η κόρη 'ς τα παιχνίδια. Έκαναν τα βοϊδάκια τους ολημερίς ζεμένα. Γυρίζει το Μαυρόματο και λέει τον Καλούδη, "Δεν είναι ο αφέντης πουθενά για να μας εξεζέψη;"</i>	<i>συνωνυμικό σχήμα</i>

103.(χωρίς τίτλο) Του νιου γω <u>μήλο τού στείλα</u> και <u>μού δώκε γαιτάνι.</u> Κείνος το μήλο τό φαγε, γω το γαιτάνι τό χω, και 'ς τα μαλλιά μου το πλεξα και βγήκα 'ς το σιργιάνι και 'ς το γιαλό <u>κατέβηκα,</u> <u>κάτου 'ς το περιγιάλι,</u> εκεί γυναικες <u>χόρευαν</u>, μ' επιάσανε κ' εμένα. <u>Κι' από</u> το σείσμα του <u>χορού</u>, <u>κι' από</u> την ταραχή μου, εξέγυρε η μπολίτσα μου κ' εφάνη το γαιτάνι. Κ' η μάννα του με ξάνοιγε από το παραθύρι. "Κόρη, και ποιος σου τό δωκε, του γιου μου το γαιτάνι; -Ο γιος σου μένα τό δωκε, <u>γυναίκα</u> θα με πάρη, <u>γυναίκα</u> κ' ευλογητική με το χρυσό στεφάνι. -<u>Κακή νόρα 'ς τους γάμους σου, κακή ώρα 'ς ταις χαραίς σου,</u> κι' αστροπελέκι και φωτιά να πέση 'ς ταις αυλαίς σου. -<u>Στανιό σου</u> πεθερά μου είσαι, <u>στανιό σου</u> νύφη σου είμαι, <u>στανιό σου</u> τον καλό σου γιο άντρα θα τότε πάρω. Εδώ <u>πέρα</u> κι' <u>αντίπερα</u> κάθονται οι μαστόροι, και κάμε αργυρολέσιδο, να δέσης τον υγιό σου, <u>κι' αν έρθω</u> γω και λύσω τον, είναι ντροπή δική μου, <u>κι' αν έρθη</u> εκείνος κ' εύρη με, πάλε χαρά δική μου."	χιαστή αντιστροφή 3 όρων συνδυασμός επαναφοράς και αλλομορφικής ταυτολογίας με χιαστή αντιστροφή δύο όρων ετυμολογικό σχήμα και επαναφορά συντακτική επαναστροφή συνωνυμική ταυτολογία επαναφορά παραγωγική επαναστροφή χαλαρή επαναφορά
104.(χωρίς τίτλο) 'Σ το παρεθύρι κάθεται η πεθερά κ' η νύφη, με τα μαλλάκια ζέπλεγα 'ς τοις πλάταις της ρηγμένα. Ούλον τον κάμπο αγνάντευε, τα πράσινα λιβάδια.	

"Θα σε ρωτήσω, <u>πεθερά</u>, θα σε ρωτήσω, <u>η μάννα</u>, <u>το τίνος</u> είν' τα πρόβατα ταργυροκουδουνάτα, που <u>χίλιασαν</u> και <u>μύριασαν</u> και γέμισαν οι ράχαις; -Δικά μας είναι, <u>νύφη μου</u>, δικά μας, <u>μαυρομάτα</u>. * -Θα σε ρωτήσω, πεθερά, θα σε ρωτήσω, η μάννα, <u>το τίνος</u> είναι τάλογα, που βόσκουν 'ς τα λιβάδια; -Δικά μας είναι, <u>νύφη μου</u>, δικά μας, <u>μαυρομάτα</u>. * -Θα σε ρωτήσω, πεθερά, θα σε ρωτήσω, η μάννα, <u>το τίνος</u> είναι τα σκυλιά, που ειν' άξια σα λιοντάρια;* -Δικά μας είναι, <u>νύφη μου</u>, δικά μας, <u>μαυρομάτα</u>. -Θα σε ρωτήσω, πεθερά, θα σε ρωτήσω, η μάννα, <u>το τίνος</u> ειν' οι πιστικοί, τάξια τα παλληκάρια; -Δικοί μας είναι, <u>νύφη μου</u>, δικοί μας, <u>μαυρομάτα</u>.* -Θα σε ρωτήσω, πεθερά, θα σε ρωτήσω, η μάννα, <u>το τίνος</u> ειν' εκείός ο νιος ο μαυροκιτρινιάρης; -Άντρας <u>δικός σου</u>, <u>νύφη μου</u>, <u>δικός σου</u>, <u>μαυρομάτα</u>. -<u>Φωτιά</u> να κάψη <u>τάσπρα του</u> και <u>φλόγα τα φλουριά του</u>, λύκος να φάη τα πρόβατα κι αρκούδα τάλογό του, <u>μπροστά 'ς τον άντρα τον καλό</u>, <u>μπροστά 'ς το παλληκάρι!</u>"	ταυταναφορική ταυτολογία και επαναφορά όλου του στίχου επαναφορά συνωνυμικό σχήμα ταυταναφορική ταυτολογία και επαναφορά όλου του στίχου ταυταναφορική ταυτολογία πολλαπλή συνωνυμική ταυτολογία ταυταναφορική ταυτολογία
105. Η ΚΑΚΟΠΑΝΤΡΕΜΕΝΗ Μάννα μ', μ' εκακοπάντρεψες που μ' έδωκες 'ς τους κάμπους, κ' εγώ 'ς τους κάμπους δε βαστώ, ζεστό νερό δεν πίνω. Θα μαραθούν τα χείλη μου, θα κιτρινοφυλλιάσουν	

από το χλίο το νερό, την κάψα τη μεγάλη. Εδώ <u>ταηδόνη</u> <u>δε λαλεί</u> κι' ο <u>κούκος</u> <u>δεν</u> το <u>λέει</u>. Οι κάμποι θρέφουν άλογα και τα βουνά λεβένταις, και οι τσούπαις μαραζιάζουνε, σαν το φλωρι γινώνται.	πολλαπλή συνωνυμική ταυτολογία
106.(χωρίς τίτλο) Βλαχούλα νερροβάλαε από ψηλή ραχούλα. Φέρνει τη ρόκα φουντωτή, ταδράχτι της γεμάτο. Σύρνουν τα πόδια της δροσιά και τα μαλλιά της μόσκο, σύρνουν τα πασουμάκια της του Μάη τα λουλούδια. Κι' ο Βλάχος την καρτέραγε 'ς ένα στενό δερβένη. <u>"Βλαχούλα μ', πούθεν έρχεσαι και πούθεν κατεβαίνεις;</u> -Από τα πρόβατα έρχομαι, 'ς το σπίτι μου πηγαίνω. <u>-Βλαχούλα μ', δεν παντρεύεσαι, τσοπάνη άντρα να πάρης;</u> -Δύνεσαι, άγουρε, δύνεσαι ό,τι σου πω να κάνης; να φτειάσης τ' αλωνάκι σου 'ς τη μέση του πελάγου, κι' ουδ' άχυρο να μη βραχή, μηδέ σπειρί σιτάρι; να δεματιάσης και τανγά μ' ένα κλωνί μετάξι;"	επαναφορά επαναφορά «Βλαχούλα μ'» και «πούθεν» αλλομορφική ταυτολογία ασυνεχής επιτατική επαναδίπλωση
107.(χωρίς τίτλο) Σε είδα και σε λυπήθηκα οπόχεις γέρον άντρα! Βάλε φαρμάκι 'ς το γυαλί, φαρμάκωσ' τον το γέρο, και πάρ' εμέ το <u>νιο παιδί</u>, <u>τόμορφο παλληκάρη</u>, . να σε ταΐζω ζάχαρη, να σε ποτίζω μόσκο, να σε χορτάσω φίλημα, να σε σφιχταγκαλιάσω.	ετυμολογικό σχήμα συνωνυμική και ταυναταφορική ταυτολογία επαναφορά
108.(χωρίς τίτλο) "Νά χα νεράντζι νά ρηχνα 'ς το πέρα παραθύρι, να τσάκιζα το μαστραπά πού χει το καρνοφύλλι. Για σε το λέγω, αγάπη μου, που σαι 'ς το παραθύρι.	

Το μαντηλάκι που κεντάς εμένα ναν το στείλεις, και μην το στείλεις μοναχό, παρά με την κυρά του." Και η κόρη το παράκουσε και μοναχό το στέλνει. Στα γόνατά του τ' άπλωσε και το συχνορωτάει. "Γιά πες μου, μαντηλάκι μου, αν μ' αγαπά η κυρά σου. Όντας σε συλλογίζεται και σε καλοθυμάται, σα θάλασσα βουρλίζεται, σαν κύμα δέρνει ο νους της, σαν το ψαράκι του γιαλού βροντοχτυπάει η καρδιά της. Όντας σε γλέπη και περνάς κι' ακούη τη λαλιά σου, πηδάει από τον τόπο της και ροδοκοκκινίζει. Όντας αργήση να σε ιδή στέκεται μαραμμένη, κι' όπου κι' α στέκη μοναχή κλαίει κι' αναστενάζει. "	εκ παραλλήλου επαναφορά («όντας») και ποσλλαπλή συνωνυμική ταυτολογία
109.(χωρίς τίτλο) Χαίρεται ο πέυκος 'ς τοις δροσιαίς κι' ο έλατος 'ς τα χιόνια χαίρεται ο Τούρκος 'ς τάλογο κι' ο Φράγκος 'ς το καράβι, χαίρεται κ' ένας νιος καλός 'ς ένα χρυσό τραπέζι. Τρεις λυγεραίς τότε κερνούν και τρεις καλαίς κοπέλλαις. Η μια κερνάει με το γυαλί κ' η άλλη με το ποτήρι, κ' η τρίτη η πιο καλύτερη με τασημένιο τάσι. Όσαις φοραίς τότε κερνάει, τόσα λόγια του λέει. "Μωρ' το κρασί σου είναι γλυκό, τα λόγια σου φαρμάκια."	επαναφορά ταυταναφορική ταυτολογία ετυμολογικό σχήμα
110. ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΣΗ ΚΟΡΗΣ Μάννα, λούγε με, μάννα μου, χτένιζε με, μάννα, 'ς το σκολειό, μάννα μου, μη με πέψης, κι' άρχοντες περνούν, πεζοί και καβαλλάροι, μα νας νιος καλός, καλός και διωματάρης, μου παιζογελά και κάνει μου το νάτο. Μάνν' αν τότε ιδής να του ζηλέψη θέλεις.	συνδυασμός διπλής επαναφοράς και συνωνυμικής ταυτολογίας συντακτική επαναστροφή χιαστή αντιστρο- φή 2 όρων

111.(χωρίς τίτλο) <i>Μάννα, 'ς το <u>περιβόλι</u> μας και 'ς τοις <u>πορτοκαλαις</u> μας</i> <i>έγειρα ν' αποκοιμηθώ, λίγον ύπνο να πάρω,</i> <i>κ' εκεί περάσαν <u>τρεις αἰτοί</u> και <u>τρεις</u> καλοί <u>λεβένταις</u>.</i> <i>Ὁ ένας με μήλο με βαρεί κι' ο άλλος με δαχτυλίδι, κι' ο τρίτος ο καλύτερος μια μαχαιριά μου δίνει. Μάννα, το μήλο τό φαγα, το δαχτυλίδι τό χω,</i> <i>τη μαχαιριά, τη χατζαριά δε μπορ' να τη βαστάζω.</i>	<i>συνωνυμική ταυτολογία (σχέση συνεκδοχής)</i> <i>συνωνυμικό σχήμα</i> <i>συνωνυμική ταυτολογία</i> <i>συνωνυμικό σχήμα</i>
112.(χωρίς τίτλο) <i>Σα μήλο που είναι 'ς τη <u>μηλιά</u>, το παραγινωμένο,</i> <i>έτσ' είναι και τ' ανύπαντρο σαν έρχεται ό καιρός του.</i> <i><u>Λόγια</u> λέγει της μάννας του, <u>λόγια</u> της αδερφής του.</i> <i>Στρώστε μου ή έξω 'ς την αυλή, ή έξω 'ς το περιβόλι,</i> <i>να πέφτουν τάνθη επάνω μου, τα μήλα 'ς την ποδιά μου, να πέφτει της <u>αμυγδαλιάς</u> το <u>πικραμύγδαλό</u> της."</i>	<i>ετυμολογικό σχήμα</i> <i>συνδυασμός ετυμολογικού σχήματος και επαναφοράς</i> <i>επαναφορά</i> <i>χαλαρή επαναφορά και ετυμολογικό σχήμα</i>
113.(χωρίς τίτλο) <i>Ποιος ήταν που τραγούδαγε εχτές το <u>βράδυ βράδυ</u>,</i> <i>που τό λεγε τόσ' όμορφα και παραπονεμένα;</i> <i><u>Ξυπνάει</u> τ' αηδόνια 'χ τοις φωλιαίς, τα λάφια 'χ τα λαγκάδια, <u>ξυπνάει</u> και μια καλογριά πο μέσ' απ' το κελλί της.</i> <i>Σκύφτει πετάει τα ράσα της, κόφτει τα κομπολόγια.</i>	<i>διαβαθμιστική επαναδίπλωση</i> <i>επαναφορά</i>

"Σύρτε, <u>σταυροί</u>, <u>΄ς τοις εκκλησιαίς</u>, <u>ράσα</u> <u>΄ς τα μοναστήρια</u>, κ' εγώ με τον τραγουδιστή απόψε θα ξωμείνω, που τό λεγε τόσ' όμορφα και παραπονεμένα."	πολλαπλή συνωνυμική ταυτολογία (σημασιολογική ομοιότητα)
114.(χωρίς τίτλο) Καράβι έρχεται από τη Χιο τη μέση μέση το γιαλό, και φέρνει μέσα Χιώτισσαις και Βλαχομπουχτανιώτισσαις. 'Σ το μώλο τοις αράζανε και τοις εδιαμοιράσανε, κ' εξετιμιώσαν το φιλί πασαμιανής με την τιμή. Της παντρεμένης τέσσερα, της χήρας δεκατέσσερα, του μπυρισμένου κοριτσιού χίλια φλωριά βενέτικα.	αθροιστική επαναδίπλωση ετυμολογικό σχήμα
115.(χωρίς τίτλο) "'Σ του παπά τα παραθύρια (χάνομαι, σφάζομαι) δύο μαύρα μάτια που είδα. Να ήμουν κλέφτης να τα κλέψω, κουρσευτής να τα κουρσέψω . Να τα βγάλω 'ς το παζάρι, και να βάλω τον τελάλη, τάχατες να τα πουλήσω. Να τα ιδούν τα παλληκάρια, και το νου τους να τον χάσουν. -Δεν πουλειώνται αυτά τα μάτια και δε γίνονταιπραμάτεια. Χάρισμα θενά τα πάρη όποιο ειν' άξιο παλληκάρι."	επάλληλη αλλομορφική ταυτολογία κατ' άρσιν και θέσιν (χαλάρωση του σχήματος, διπλή άρση)
116.(χωρίς τίτλο) "Δνο λειμό-(μωρή Θεώνη) νια χεις 'ς τον κόρφο, που μυρίζουν σαν το μόσκο.	

Δώσε μας και μας το ένα να το παίζουμε 'ς τα χέρια. -Γω σκαλίζω, γω ποτίζω, γω λειμόνια δεν ορίζω. Σύρτε 'ς τον περιβολάρη, μπέλκε μου σας κάνη χάρη."	επαναφορά
117.(χωρίς τίτλο) Ο αυγερινός κ' η πούλια, τάστρα της αυγής, και το λαμπρό φεγγάρι μ' εξεπλάνεψαν, κι' όταν εβγήκε ο ήλιος μ' εξεγνάντεψε εις το πλευρό της κόρης που ξενύχτησα. Γυρνώ, την κόρη βλέπω που κοιμώντανε. Στέκω και διαλογοῦμαι πώς να της το ειπώ, πώς να την έξυπνήσω την πολυαγαπώ. "Ξύπνα, σηκώσου, μήλο, τρυφερή μηλιά, άνοιξ' τα δυο σου μάτια, άνοιξ' τα να ιδής, που μ' έκλεισεν ο ήλιος μέσα 'ς το κλουβί. -Εμένα δε με λένε <u>μήλο</u> και <u>μηλιά</u>, με λένε γλυκό <u>ρόδο</u> και <u>ροδοσταμιά</u>, κι' α σ' έκλεισεν ο ήλιος, φεύγεις το βραδύ."	προθηματική επαναφορά επαναφορά συνωνυμικό σχήμα και ετυμολογικό σχήμα συντακτική επαναστροφή κατ' άρσιν και θέσιν και ετυμολογικό σχήμα
118.(χωρίς τίτλο) Δικό μου ήταν το φταίξιμο, να χάσω τόσο τρέξιμο. Ήρθα και σ' ηύρα μοναχή, και δε σ' έχόρτασα φιλί, σ' εκύτταζα ναχόρταγα κ' εκάθομουν κ' ερώταγα, το πού να είν' η μάννα σου	ετυμολογικό σχήμα

κι' ο άγριος ο πατέρας σου! <i>Η μάννα σου 'ς την εκκλησιά, κι' ο αφέντης σου 'ς τα Γιάννενα, κ' εσύ κοντά 'ς τον μπουταλά, με τα ματάκια χαμηλά.</i>	
119.(χωρίς τίτλο) <i>Ως τα τώρα την καρδιά μου την κρατούσα κλειδωμένη, σιδερομανταλωμένη.</i> <i>Τώρα θε να την ανοίξω, μόσκο νά τηνε γιομίσω, ζάχαρι να την ταΐσω</i> <i>για το <u>σκάσιμο ταντρώνε,</u> <u>πείσμα των παλληκαριώνε.</u></i> <i>πόχουν άσκημαις γυναίκες, μαύρα κούτσουρα αγκαλιάζουν και φιλούν κι' αναστενάζουν.</i>	<i>συνωνυμικό σχήμα</i> <i>πολλαπλή συνωνυμική ταυτολογία</i>
120. ΤΟ ΠΕΘΥΜΙΟ <i>Νά χεν η γης πατήματα κι' ο ουρανός κερκέλια, να πάθιουν τα πατήματα, νά πιανα τα κερκέλια,</i> <i>ν' ανέβαινα 'ς τον ουρανό, να διπλωθώ να κάτσω, να δώσω σείσμα τ' ουρανού, να βγάλη μαύρα νέφη, να βρέξη χιόνι και νερό κι' ατίμητο χρυσάφι,</i> <i>το χιόν' να ρήξη 'ς τα βουνά και το νερό 'ς τσοι κάμπους, 'ς την πόρτα τση πολυαγαπώς τατίμητο χρυσάφι.</i>	<i>διπλή επαναφορά</i> <i>επαναφορά</i>
121.(χωρίς τίτλο) <i>Από τη γης βγαίνει νερό, κι' οχ την ελιά το λάδι,</i> <i>κι' από τη μάννα την καλή βγαίνει το παλληκάρι. Στάλα τη στάλα το νερό τρουπάει το λιθάρι, κ' η κόρη με τα νάζια της σφάζει το παλληκάρι.</i>	<i>ετυμολογικό σχήμα</i> <i>επιφορά</i>

125. (χωρίς τίτλο) <i>Εγώ περνάω και δε μιλάω κ' η κόρη χαιρετά με.</i> <i>"Που πάγεις, <u>κλέφτη του φιλιού</u> και <u>κουπωτή τς αγάπης</u>; -Μ' αν είμαι <u>κλέφτης του φιλιού</u> και <u>κουπωτής τς αγάπης</u>.</i> <i>τι μου δίνεις τα χείλη σου κ' εγλυκοφίλησά τα; -Κι' α σου δώκα τα χείλη μου κ' εγλυκοφίλησές τα,</i> <i>γύχτα ήτο ποιος μας έννοιωσε κι' αυγή ποιος μας εθώρει;</i> <i>-Τάστρο τς αυγής το λαμπερό εκείνο μας εθώρει, και τάστρο νεχαμήλωσε και το πε του θαλάσσου, και το θαλάσσι του <u>κουπιού</u>, και το <u>κουπί</u> του <u>ναύτη</u>, κι' ό <u>ναύτης</u> το διαλάλησε 'ς τη γη την οικουμένη."</i>	συνωνυμική ταυτολογία και επαναφορά λεξική αντίθεση και επαναφορά συνεκτική επαναστροφή («τ' άστρο» Χ2) σε συνδυασμό με αλυσιδωτή επαναστροφή Χ3
126. (χωρίς τίτλο) <i>Κόκκιν' αχείλι εφίλησα κ' έβαψε το δικό μου, και 'ς το μαντήλι τό συρα κ' έβαψε το μαντήλι, και 'ς το ποτάμι τό πλυνα κ' έβαψε το ποτάμι, κ' έβαψε η άκρη του γιαλού κ' η μέση του πελάγου. Κατέβη ο αϊτός να πιη νερό κ' έβαψαν τα φτερά του, κ' έβαψε ο ήλιος ο μισός και το φεγγάρι ακέριο.</i>	διπλή επαναφορά
127. (χωρίς τίτλο) <i>Ποτάμι νεπλημμύρισε, σε περιβόλι μπαίνει, ποτίζει δέντρ' αρίθμητα, μηλιαίς και κυπαρίσσια</i> <i>και μια μηλιά γλυκομηλιά νερό δεν τη φελάει.</i> <i>Κινά η μηλιά και ψύγεται και κιτρινοφυλλιάζει.</i> <i>Κι' άλλη μηλιά τήνε ρωτά, κι' άλλη μηλιά της λέει.</i> <i>"Τι έχεις, μηλιά, και ψύγεσαι και κιτρινοφυλλιάζεις; Μην είν' τα μήλα σου βαριά, μην το νερό σου λείπει, κι' από τα κλωναράκια σου κανένα μη ραγίστη; -Δεν είν' τα μήλα μου βαριά, μηδέ νερό μου λείπει,</i>	παραγωγική επαναστροφή συνωνυμική ταυτολογία υποφορά- ανθυποφορά και ετυμολογικό σχήμα

κι' από τα <u>κλωναράκια</u> μου <u>κανένα δε ραγίστη</u>. Άγουρος με ξανθή κόρη 'ς τη ρίζα μου φιλιώνταν, κι' όρκο κάμαν 'ς τους <u>κλώνους</u> μου να μη ξεχωριστούνε, τώρα ξεχωριστήκανε και κιτρινοφυλλιάζω."	
128. Η ΚΑΤΑΡΑ ΤΗΣ ΑΠΑΡΝΗΜΕΝΗΣ Α' Φεγγάρι μου, <u>πού σαι ψηλά</u> και <u>χαμηλά</u> λογιάζεις, πουλάκια, <u>που είστε</u> 'ς τα κλαριά και 'ς τοις κοντοραχούλαις, και σεις περιβολάκια μου, με το πολύ το άνθι, μην είδατε τον αρνηστή, τον ψεύτη της αγάπης; οπού μ' εφίλειε κ' όμονε, ποτέ δε μ' απαρνιέται, και τώρα μ' απαράτησε σαν καλαμιά 'ς τον κάμπο. σπέρνουν, θερίζουν τον καρπό κ' η καλαμιά απομένει, βάνουν φωτιά 'ς την καλαμιά κι' <u>άπομαυρίζει</u> ο κάμπος. Έτσι είναι κ' η καρδούλα μου <u>μαύρη</u>, σκοτεινιασμένη. Θέλω να τον καταραστώ και τον πονεί η ψυχή μου, μα πάλι ας τον καταραστώ κι' ό,τι του μέλλει ας πάθη. Σε κυπαρίσσι ν' ανεβή, να μάση τον καρπό του, το κυπαρίσσι να ειν' ψηλό, να λυγιστή <u>να πέση</u>. Από ψηλά να γκρεμιστή και χαμηλά <u>να πέση</u>, <u>σαν</u> το γυαλί να ραγιστή, <u>σαν</u> το κερί να λειώση. <u>Να πέση</u> εις τούρκικα σπαθιά, εις φράγκικα μαχαίρια. Πέντε γιατροί να τον κρατούν και δέκα μαθητάδες, και δεκοχτώ <u>γραμματικοί</u> τα πάθη του να <u>γράφουν</u>. Κ' εγώ διαβάτρα να γενώ και να τους χαιρετήσω. "Καλώς τα <u>κάνετε</u>, γιατροί, καλώς τα <u>πολεμάτε</u>, αν κόβουν τα ψαλίδια σας, κορμί μη λυπηθήτε, έχω κ' εγώ λινό παννί σαρανταπέντε πήχαις, όλο μουρτάρια και ξαντά 'ς του δίγνωμου τη σάρκα, κι' α δε σας φτάσουνε κι' αυτά κόβω και την ποδιά μου, πουλώ και τα μεταξωτά τα ρημοσκοτεινά μου, κι' α θέλη γαίμα γιατρικό, πάρετε οχ την καρδιά μου" Β' Ούλοι τον ήλιο τον τηράν, που πάει να βασιλέψη, κ' η κόρη που είχε τον καϊμό το πέλαγο αγναντεύει.	χαλαρή επαναφορά και λεξική αντίθεση ετυμολογικό σχήμα επιφορά («να πέση)σε συνδυασμό με συνεκτική επαναστροφή (στον 4^ο στίχο) και επαναφορά του «σαν» ετυμολογικό σχήμα συνωνυμική ταυτολογία

<u>Βλέπει καράβια κ' έρχονται, βαρκούλαις κι' αρμενίζουν.</u> <u>"Μάννα, καράβια τέσσερα, μάννα, βαρκούλαις πέντε,</u> <u>μάννα, κατέβα ρώτα τα, κατέβα ξέταξέ τα,</u> <u>ποιας θάλασσας και ποια νησιά</u> χαίρονται τον καλό μου; Σε τι τραπέζι τρώει ψωμί, και το δικό μου είν' άδειο, τίνος χεράκια τον κερνάν, και τα δικά μου τρέμουν, τίνος ματάκια τον κυττάν, και τα δικά μου τρέχουν, τίνος τα χείλη τον φιλούν και τα δικά μου σκάζουν, τίνος καρδιά τον χαίρεται, η δική μου αναστενάζει; Κάνω να τον καταραστώ και πάλι τον λυπάμαι, τι είν' ακριβός της μάννας του και μοναχός δικός μου, μα γω θα τον καταραστώ κι' ας κάμη ο θιος τι θέλει... Ποιόνε βαρύνε μαχαιριαίς και γαίμα δε σταλάζει, τίνος αγάπη παίρνουνε και δεν αναστενάζει;	επάλληλη πολλαπλή και απλή συνωνυμική ταυτολογία και επαναφορά («μάννα» μεταξύ α' ημιστιχίου 2^{ου} και 3^{ου} στίχου) διπλή επαναφορά
129.(χωρίς τίτλο) A' Μια κόρη πικροτραγουδάει από κρουσταλλένιον πύργο, <u>κι' αγέρας</u> πήρε <u>τη φωνη</u>, <u>κι' ο άνεμος το τραγούδι,</u> <u>και σέρνει το και πάει το</u> ανάμεσα πελάγου. Κι' όσα καράβια τ' άκουσαν, όλ' άραξαν και δένουν, κ' ένα <u>καράβι της φιλιάς, φρεγάδα της αγάπης.</u> ουδέ μαζώνει τα παννιά, ούτε κι' ομπρός τρανάει. Κι' ο καπετάνιος φώναζε νοπίσω από την πρύμη. "Αφήστε, ναύταις, τα παννιά, ναύκληρε, το τιμόνι, ν' ακούσουμε του κορασιοῦ πώς <u>ΓΛΥΚΟΤΡΑΓΟΥΔΑΕΙ,</u> <u>το τι ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΡΑΓΟΥΔΑΕΙ, το τι σκοπό το σέρνει.</u> Κοράσιο, για τραγούδησε, κοράσιο, ξαναπέ το.	πολλαπλή συνωνυμική ταυτολογία και απλή πολλαπλή συνωνυμική ταυτολογία ετυμολογικό σχήμα σε συνδυασμό με πολλαπλή συνωνυμική ταυτολογία επαναφορά

-Σύρετε, ναύταις, 'ς <u>το καλό</u> και 'ς <u>την καλή την ώρα</u>, τι εγώ δεν ετραγούδησα για <u>μπάρκα</u>, για <u>καράβια</u>, παρακαλώ τα κύματα, με τον αγέρα κρένω και στέλνω χαιρετίσματα 'ς τον κλέφτη της αγάπης." B' Κόρη ξανθή <u>τραγούδαγε</u> 'ς της Τρίχας το γεφύρι, ψιλά <u>τραγούδια</u> νέλεγε και παραπονεμένα, κι' από το <u>χλιβερό σκοπό</u>, το <u>χλιβερό τραγούδι</u>, και το γεφύρι ερράγισε και το ποτάμι στάθη, και το Στοιχειό του ποταμού 'ς την άκρια νεπετάχτη. Κ' ένας διαβάτης φώναζε 'πό πέρα από τη ράχη. "Άλλαξε, κόρη, τον ηχώ, και πες άλλο τραγούδι, για να κινήση ο ποταμός, να σμίξη το γεφύρι, και το Στοιχειό του ποταμού 'ς το τόπο του να πάη. -Το πώς ν' αλλάζω τον ηχώ, να πάψω νο <u>τραγούδι</u>, τι γαρ <u>τραγούδι</u> το είπα γω, για μοιρολόγι το είπα, γιατί έχω πόνο 'ς την καρδιά, που γιατρεμό δεν έχει. Μάννα και κύρην έχασα κ' εννιά αδερφούς στρατιώταις, έχω και τον πολλαγαπώ <u>άρρωστο</u> 'ς το κρεβάτι, κι' <u>αρρωστικό</u> μου γύρεψε το τι δεν είν' 'ς τον κόσμο. Μου γύρεψε λαγού τυρί κι' απ' αγριογίδα γάλα, κι' ώστε <u>να πάου</u> 'ς τάγρια <u>βουνά</u>, <u>να κατεβώ</u> 'ς <u>τους κάμπους</u>, <u>να κυνηγήσω το λαγό</u>, <u>να πιάσω ταγριογίδι</u>, <u>να στήσω μαρμαρόμαντρα</u> και να τυροκομήσω, πολλαγαπώ <u>παντρεύτηκε</u> κι' άλλη <u>γυναίκα πήρε</u>. <u>Πήρε</u> την πλάκα πεθερά, τη μαύρη γης γυναίκα."	αλλομορφική και συνωνυμική ταυτολογία ετυμολογικό σχήμα συνωνυμική ταυτολογία συνεκτική επαναστροφή ετυμολογικό σχήμα επάλληλη πολλαπλή συνωνυμική ταυτολογία σε συνδυασμό με επαναφορά του «να» και λεξική αντίθεση (βουνά≠ κάμπους) συνωνυμικό σχήμα σε συνδυασμό με συνεκτική επαναστροφή
---	---

130.(χωρίς τίτλο) "Τρανταφυλλάκι μ' κόκκινο, μήλο μου μυρωδάτο, σα σε φιλώ μαραίνεσαι, σα σε κρατώ κλονείσαι, βάνω σε 'ς την αγκάλη μου και λαχταρεί η καρδιά σου. Κορίτσι μ', άλλον <u>αγαπάς</u>, άλλον <u>θέλει να πάρης</u>. -Σα δεν <u>πιστεύης</u>, άπιστε, σα δε <u>θωρή ο νους σου</u>. βάνε βίγλα 'ς τα σπίτια μου, πόρταις και παραθύρια, και σύρε φέρε τους γιατρούς, τους <u>καρδιοδιαλεχτάδες</u>, να μου <u>διαλέξουν την καρδιά</u> κι' όλα <u>τα φυλλοκάρδια</u>, κι' α βρής απ' άλλο νιο <u>φιλί</u>, κι' απ' άλλο νιον <u>αγάπη</u>, σφάξε μ', αφέντη μ', σφάξε με πάνω 'ς τα γόνατα σου, και μάσε και το αίμα μου 'ς ένα χρυσό μαντήλι, και σύρ'το 'ς <u>τα εννιά χωριά</u>, 'ς <u>τα δεκαπέντε κάστρα</u>, κι' α σε ρωτήσουν τί είν' αυτό; Τς αγάπης μου το αίμα."	επαναφορά επάλληλη συνωνυμική ταυτολογία ετυμολογικό σχήμα σε συνδυασμό με επάλληλη αλλομορφική και συνωνυμική ταυτολογία συντακτική επαναστροφή πολλαπλή συνωνυμική ταυτολογία
131.(χωρίς τίτλο) Αυγερινός θενά γενώ, νά ρθω 'ς την κάμερή σου, να ιδώ την τάβλ' απού δειπνάς, την κλίν' απού κοιμάσαι, την κόρ' απ' αγκαλιάζεσαι, αν είν' καλλιά 'πο μένα.	απουσία σχετικού σχήματος
132. Η ΓΙ ΑΠΑΡΝΗΜΕΝΗ Τρεις χρόνοι πάνε σήμερα, τέσσερις περπατούνε, καλήν καρδιά δεν έκαμα, μηδέ και θέλω κάμει, γιατί ξένο μ' εφίλησε κ' edιάβη κι' άφηκέ με. Είπε. "Το Μάρτη θάρθω γω με τα χελιδονάκια. Θωρώ το <u>Μάρτη</u> και <u>περνά</u>, <u>Απρίλη</u> και <u>διαβαίνει</u>.	πολυμορφικό σχήμα πολλαπλή συνωνυμική ταυτολογία

133.(χωρίς τίτλο) <i>Κόρη λυγερή, ξανθή και μαυρομάτα, αναπλέκεντο εις αντρωμένον μνήμα. Τα μαλλάκιαν τση τον τάφον εσκεπάζαν, ταματάκιαν τση 'ς τη γη πηλόν εκάναν, τα χεράκιαν τση τον Κύριον δόξαζαν.</i>	απουσία σχετικού σχήματος
134. ΤΟ ΘΡΗΝΟΣ ΤΣ ΑΓΑΠΗΤΙΚΗΣ <i>Εγώ μνωξα τς αγάπης μου, βραδεία να μην τσης λείψω.</i> <i>Μα μια βραδεία τση ζώμεινα, μια νύχτα, μιαν εσπέρα.</i> <i>Γεμίζουν τα βουνά φωναίς και τα λαγκάδια δάκρυα, και τα λαγκοπεράσματα αζέπλεχταις πλεζούδαις.</i>	συνωνυμικό σχήμα διπλό ετυμολογικό σχήμα και λεξική αντίθεση (βουνά≠ λαγκάδια)
135. ΛΙΑΝΟΤΡΑΓΟΥΔΑ	
ΠΑΙΝΕΜΑΤΑ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΤΙΚΗΣ <i>Απ' όλα τάστρα τουρανοῦ ένα είναι που σου μοιάζει, ένα που βγαίνει το πουρνό, όταν γλυκοχαράζει. Κυπαρισσάκι μου ψηλό, ποια βρύση σε ποτίζει, που στέκεις πάντας δροσερό κι' ανθείς και λουλουδίξεις;</i> <i>Μα συ σαι μια βασίλισσα, π' όλον τον κόσμο ορίζεις, σα θέλεις παίρνεις τη ζωή, σα θέλεις τη χαρίζεις.</i> <i>Όντε σ' εγέννα η μάννα σου, ο ήλιος εκατέβη και σου δωκε την ομορφιά και πάλι μετανέβη.</i> <i>Ποιος ήλιος λαμπερότατος σου δωκε την ανθάδα, και ποια μηλιά, γλυκομηλιά, τη ροδοκοκκινάδα; Σαν τι το θέλει η μάννα σου τη νύχτα το λυχνάρι, οπόχει μέσ' 'ς το σπίτι της τ' Αυγούστου το φεγγάρι.</i>	συνωνυμικό σχήμα επαναφορά επιθηματική επιφορά σε συνδυασμό με λεξική αντίθεση παραγωγική επαναστροφή
ΠΑΙΝΕΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΓΑΠΗΤΙΚΟΥ <i>Θαμάζομ' όντεν πορπατής, πώς δεν ανθούν οι ρούγαις, και πώς δε γίνεσαι αϊτός με τσοι χρουσαίς φτερούγαις.</i>	απουσία σχετικού σχήματος

ΠΑΛΙΑΙΣ ΑΓΑΠΑΙΣ <u>Αλησμονιώνται κ' οι φιλικαίς, ξεγνιώνται κ' οι αγάπαις.</u> Ές το δρόμο νανταμώνονται σαν ξένοι, σα διαβάταις. Καινούρια αγαπημένη μου, στάσου κομμάτ' οπίσω, παλιά φιλιά μου πάντησε και θω να τη μιλήσω. Αησμονημένη σ' είχα γω, τώρα που σ' είδα πάλι, μού βαλες <u>πόννο</u> 'ς <u>την καρδιά</u> και <u>ζάλη</u> 'ς <u>το κεφάλι</u>. Παλιά στράτα δε χάνεται, καινούρια δεν πατειέται, ουδέ παλιά αγαπητικιά δεν απολησμονιέται. Σαν είν' η αγάπη μπιστική, παλιώνει, μηδέ λειώνει, ανθεί και δένει 'ς την καρδιά και ξανακαινουργώνει.	πολλαπλή συνωνυμική ταυτολογία επαναφορά πολλαπλή συνωνυμική ταυτολογία
ΚΑΪΜΟΙ ΚΑΙ ΒΑΣΑΝΑ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ Αδύνατό είναι μια καρδιά σαν πληγωθή να γιάνη, μοιάζει δεντρί που μαραθή και πλιο καρπό δεν κάνει. Αν αποθάνω γω για σε, ο κόσμος τι θα λήη; Πρώτα τον εφαρμάκωσε κ' ύστερα τότε κλαίει. Από μικρός σ' εφύτεψα μεσ' της καρδιάς τα βάθη, κ' είν' ο καρπός οπού τρυγώ, καϊμοί, πληγαίς και πάθη. Απ' το δεντρί που θάρρεψες να φας απ' τον καρπό του, μη μυριστής τα φύλλα του και πάρης τον καϊμό του. Για ιδές εκείνο το βουνό, οπού άναψε και καίγει, κάποιος αγάπη νέχασε και κάθεται και κλαίγει. Δεν είν' ο έρωτας ανθός μαζί του για να παίξης, μόν' είναι βάτος μ' αγκαθιαίς κι' αλίμονο σου αν μπλέξης. Δεν είναι <u>πόννος να πονή</u>, <u>πόννος να θανατώνη</u> σαν την αγάπη την κρυφή, που δεν ξεφανερώνει. <u>Δικως χιόνια χιονίζουμαι</u>, <u>δικως βροχαίς βροχιούμαι</u>, <u>δικως μαχαίρια σφάζουμαι</u>, όντας σε συλλογιόμαι.	κατ' άρσιν και θέσιν ετυμολογικό σχήμα και συνωνυμική ταυτολογία επαναφορά και ετυμολογικό σχήμα

<i>Εγέρασαν τα πάθη μου σαν του Χελμού το χιόνι, π' όσο να λειώση το παλιό καινούριο το πλακώνει.</i> <i>Εγώ</i> είμ' εκείνο το πουλί που 'ς τη φωτιά σιμώνω, καίγουμε, στάχτη γίνουμε και πάλι ξαναγιώνω. <i>Εγώ</i> λεγα κ' η μέλισσα πως είν' καλό πουλάκι, μ' αυτή έχει μέσα το γλυκό και απόζω το φαρμάκι. <i>Έξαφνα μ' επλακώσανε βρονταίς κι' αστροπελέκια, και μ' ασηκώσανε το νου τα μάτια τα γυναίκεια.</i> <i>Έχασα τοις ελπίδες μου σαν του δεντρού τα φύλλα, οπού τα παίρνει ο άνεμος και μένουνε τα ξύλα.</i> <i>Η αγάπη βράχους κατελεί και τα θεριά μερώνει, κ' εγώ την έχω 'ς την καρδιά, γι' αυτό με θανατώνει.</i> <i>Η</i> μάννα σου 'ς τον <u>ύπνο</u> της, 'ς <u>ονειροφαντασιά</u> της, είδε να γεννηθή δαυλός να κάψη την καρδιά της. <i>Θάλασσα, οπ' όλα τα νερά και τα ποτάμια <u>πίνεις</u>, και τα δικά μου δάκρυα <u>πιε</u>, πλατύτερη να γίνης.</i> <i>Με της αγάπης τη φωτιά όποιος καή, δε γιαίνει, μ' α γιάνη και καμιά φορά, πάλε σημάδι μένει.</i> <i>Μ'</i> οντέ σου θέλω θυμηθώ <u>με τα θεριά μαλώνω</u>, και <u>με τσοι δράκους πολεμώ</u>, και σα σε δω μερώνω. <i>Ο ήλιος βασιλεύει, κ' η ημέρα σώνεται κι' ο νους μου 'ς το κεφάλι δε συμμαζώνεται.</i> <i>Όλα τα δέντρα την αυγή δροσιά είναι γιομισμένα, και μένα τα ματάκια μου με δάκρυα βουρκωμένα.</i> <i>Ο ύπνος περιφέρνεται 'ς την κλίνη μου ναπάνω, κλειστά τα μάτια σε θωρώ, ανοίω τα, σε χάνω.</i> <i>Πάντοτε τρέχω για να βρω βοτάνι για να γιάνω, και το βοτάνι τό χει οχτρός, που θέλει να πεθάνω.</i> <i>Σα μου τον ήπηρες το νου, πάρε με σκιας και μένα, κ' είντα με θέλει κουζουλό η μάννα που μ' εγέννα;</i> <i>Τι να</i> σου πω; <i>τι να</i> μου πης; Εσύ καλά γνωρίζεις, και την ψυχή μ' και την καρδιά μ' εσύ με την ορίζεις.	επαναφορά συνωνυμική ταυτολογία πολλαπλή συνωνυμική ταυτολογία επαναφορά
--	--

Τα βότανα, τα <u>γιατρικά</u> μόν' το κορμί <u>γιατρεύουν</u>, μα οι πληγαίς, πού 'χ' η καρδιά, άλλο <u>γιατρό</u> γυρεύουν. Τα χιόνια και τα κρούσταλλα φέρνουνε τα χαλάζια, τα δάκρυα κ' οι αναστεναγμοί φέρνουνε τα μαράζια. Της θάλασσας τα κύματα τρέχω και δεν τρομάζω, κι' ότα σε συλλογίζωμαι τρέμω κι' αναστενάζω. Το μήλο νείναι κόκκινο κ' έχει και τη θωριά του, μα κείνο έχει σάρακα και τρώει την καρδιά του. Το πληγωμένο στήθος μου πονεί, μα δεν το λέει, ταχείλι μου κι' αν τραγουδή, μέσα η καρδιά μου κλαίει. Ωσάν η νύχτα η σκοτεινή, π' όλα τα κάνει μαύρα, έτσ' είναι όλα 'ς την καρδιά, σαν τη πλακώση η λαύρα. Ως τρέμουν τ' άστρα τ' ουρανού, όντε θα ξημερώση, τρέμει κ' έμέ η καρδούλα μου, όντε θα σ' αντάμωση.	συνωνυμικό σχήμα και ετυμολογικό σχήμα μεσαία επαναφορά επαναφορά
ΠΟΘΟΙ Α μ' αγαπάς κ' είν' όνειρο, ποτέ να μην ζυπνήσω, γιατί με την αγάπη σου ποθώ να ξεψυχήσω. Δεν είναι κρίμα να διψώ κ' η βρύση να είναι εμπρός μου, νερό να μη μπορώ να πιω, μεγάλος ο καιϊμός μου! Να σου 'ς τον κάμπο λειμονιά, εγώ 'ς τα όρη χιόνι, να λειώνω να ποτίζονται οι δροσεροί σου κλώνοι. Νά χα το σύννεφ' άλογο και τάστρι χαλινάρι, το φεγγαράκι της αυγής νά ρχουμου κάθε βράδυ. Χωρίς αέρα το πουλί, χωρίς νερό το ψάρι, χωρίς αγάπη δε βαστούν κόρη και παλληκάρι. Τα χείλη σου είναι ζάχαρη, το μάγουλό σου μήλο, τα στήθη σου παράδεισο και το κορμί σου κρίνο. Να φίλουνα τη ζάχαρη, να δάγκανα το μήλο, ν' άνοιγεν ο παράδεισος, ν' αγκάλιαζα τον κρίνο.	ετυμολογικό σχήμα επαναφορά επαναφορά

ΠΑΡΑΠΟΝΑ <i>Έχω σου παραπόνεση χιλιάδες και μυριάδες, μα δε μπορώ να σου τσοι πω, όζω με μαντινάδες</i>	<i>συνωνυμικό σχήμα</i>
ΧΩΡΙΣΜΟΣ <i>Απ' όντε δεν εσμίζαμε, ψηλέ, λιγνέ μου κρίνε, δεν αναντράνισα να ιδώ, είναι ντουνιάς; δεν είναι;</i> <i>Εμίσσεψες και μ' άφησες σαν παραπονεμένη, σαν εκκλησιά αλειτούργητη σε χώρα κουρσεμένη.</i>	<i>επαναφορά</i>
ΑΠΙΣΤΙΑΙΣ <i>Αηλίμονος τα πράγματα 'ς τον κόσμο πως περνούνε, άλλοι μερώνουν τα πουλιά κι' άλλοι τα κυνηγούνε.</i> <i>Βασιλικός 'ς τη γειτονιά, κ' εμείς τον πεθυμούμε, κ' έρχοντ' απ' άλλη γειτονιά και τον κορφολογούνε.</i> <i>Εγώ λεγα, βρυσούλα μου, πως τρέχεις για τ' εμένα, μα συ έτρεχες και πότιζες όλα τα διψασμένα.</i> <i>Μηλιά, που σ' εκαμάρωνα καθημερινή και σκόλη, τωρά πλεξες τα κλώνιά σου 'σέ ξένο περιβόλι.</i>	<i>επαναφορά</i>
Η ΔΥΝΑΜΗ ΤΩΝ ΜΑΤΙΩΝ <i>Αγγελοστολισμένη μου, ποιος σού δωκε τη χάρη, να σαϊττεύης τοις καρδιαίς δίχως να χης δοζάρι; Α θέλης να μη σ' αγαπά, πες το των ομματιώ σου, οπού με σαγιττεύουνε όταν περνώ απ' εμπρός σου.</i> <i>Ανάμεσα 'ς τα φρύδια σου δίχτυ χρυσό ειν' πλεγμένο, κι' όποιο πουλάκι κι' αν διαβή, πιάνεται το καϊμένο.</i> <i>Γλυκά γλυκά κυττάζεις, φαρμακερά χτυπάς με δίστομο μαχαίρι εκείνον π' αγαπάς.</i> <i>Ο ποταμός σέρνει κλαδιά κ' η θάλασσα καράβια, κ' η κόρη με τανάμπλεμα σέρνει τα παλληκάρια.</i> <i>Ποιος είδε τέτοιοι πόλεμο να πολεμούν τα μάτια, χωρίς μαχαίρια και σπαθιά να γένουνται κομμάτια;</i>	<i>διαβαθμιστική επαναδίπλωση</i> <i>μεσαία επαναφορά</i> <i>ετυμολογικό σχήμα</i>

ΦΙΛΗΜΑΤΑ <i>Αρρωστημένος του γιατρού πάντα ζητάει βοτάνι, κ' εγώ σου ζήτησα φιλί, πολλά σου κακοφάνη.</i> <i>Μαργαριτάρι ατρύπητο, κόρη μου, 'ς το λαιμό σου, κ' ένα μικρό, μικρόπουλο φιλί 'ς το μάγουλο σου.</i> <i>Όποιος φιλάει την αυγή την αγαπητική του, παίρνει του Μάη τη δροσιά, τη ρήχνει 'ς το κορμί του.</i> <i>'Σ τη γειτονιά σου με πουλούν σκλάβο, κι' αγόρασε με, για να φιλί με δίνουνε, δώσε το κ' έπαρέ με.</i>	επαναστροφή χαλαρή επαναστροφή
ΠΑΝΤΡΕΙΑ <i>Ποιο δέντρο δε μαραίνεται, δε γέρνει τα κλαριά του, και ποιο κορίτσι ανύπαντρο δεν καίει την καρδιά του.</i>	διπλή επαναφορά
ΠΕΙΣΜΑΤΙΚΑ <i>Πύργος δε θεμελιώνεται χωρίς μαστόρου μάτι, κι' αγάπη δεν τελειώνεται χωρίς κακία κ' αμάχη.</i> <i>Ασφάλαχτέ μου, <u>τι κεντάς</u>; βάτε μου, <u>τι αγκυλώνεις</u>; εκεί που δε σε θέλουνε τι πας και ξεφυτρώνεις;</i> <i>Εγάπουν σου που πέθαινα και τώρα φαίνεται μου, ένα κερί αφτούμενο εβάστουν κ' έσβησέ μου.</i> <i>Έχει ο καιρός γυρίσματα κι' ο χρόνος εβδομάδες, και τα πουλάκια τάγρια πιάνονται 'ς τοις βροχάδες.</i> <i>Μην καμαρώνης, άνοιξη με τα πολλά λελούδια, γιατί θελάρθη ο θεριστής να τα μαράνη ούλα.</i> <i>Της κορασίδας τα μυαλά γυρίζουν σαν το μύλο, έναν που διώχνει σήμερα, αύριο τον πιάνει φίλο.</i> <i>Το δέντρ' οπού είναι 'ς το βουνό <u>όλ' οι</u> καιροί τ' ορίζουν, την όμορφη την κοπελλιά <u>όλοι</u> την τριγυρίζουν.</i> <i>Ψηλά τη χτίζεις τη φωλιά, και θα λυγίση ο κλώνος, <u>και θα σου φύγη το πουλί και θα σου μείνη ο πόνος.</u></i>	επαναφορά συνωνυμική ταυτολογία μεσαία επαναφορά επαναφορά

Πίνακας 7. Νυφιάτικα τραγούδια

ΤΡΑΓΟΥΔΙ	ΣΧΗΜΑΤΑ ΛΟΓΟΥ
136. (χωρίς τίτλο) <i>Εγώ περνάω κι 'αντιπερνάω 'ς της Μαρουδής τ' αλώνι,</i> <i>Εγώ περνάω κι 'αντιπερνάω 'ς της Μαρουδής τ' αλώνι,</i> <i>οπού αλωνίζουν δώδεκα, κι' οπού συμπαίζουν δέκα,</i> <i>οπού <u>αλωνίζουν δώδεκα</u>, κι' οπού <u>συμπαίζουν δέκα</u>,</i> <i>κ' η Μάρω με τη μάννα της τριγύρω λαγανίζει.</i> <i>Κ' η μάννα της της <u>έλεγε</u>, κ' η μάννα της της <u>λέγει</u>.</i> <i>"Φεύγα, η Μαρώ, οχ τον κουρνιαχτό, φεύγα κι' από τον ήλιο.</i> <i>-Μάννα, τον ήλιο ναγαπώ, τον κουρνιαχτό τον θέλω,</i> <i>το γιο του πρωτολιχνιστή άντρα θελάν τον πάρω.</i> <i>-Ο γιος του πρωτολιχνιστή πολλά προικιά γυρεύει.</i> <i>-Σαν τα γυρεύη, δώστε τα, καλός ειν' κι' ας τα πάρη.</i> <i>-Γυρεύει βόιδα του ζυγού, φοράδα της καβάλλας,</i> <i>γυρεύει κι' ανεμόπαχνο να τρώη η φοράδα μέσα,</i> <i>γυρεύει αμπέλια ατρύγητα, χωράφια με τα στάχνα.</i> <i>-Σαν τα γυρεύη, δώστε τα, καλός ειν' κι' ας τα πάρη."</i>	<i>παραγωγική επαναστροφή</i> <i>ετυμολογικό σχήμα</i> <i>πολλαπλή συνωνυμική ταυτολογία</i> <i>αλλομορφική ταυτολογία</i> <i>επαναφορά</i> <i>επαναφορά του στίχου</i> <i>επαναφορά</i>
137.ΕΙΣ ΑΡΡΕΒΩΝΙΑΣΜΕΝΟ <i>Σαν κίνησεν ο νιούτσικος να πάη ν' αρραβωνίση,</i> <i>ούτε το ρούχο του έβαλεν, ούτε <u>ζωνάρι</u> <u>εζώστη</u>,</i> <i>Κ' η μάννα του του <u>φώναζε</u>, κ' η μάννα του του <u>λέγει</u>.</i> <i>"Γύρισε, παρ' το ρούχο σου, ζώσου και το ζουνάρι,</i> <i>και σύρε ν' αρραβωνιστής παπά τη θυγατέρα.</i>	<i>επαναφορά και ετυμολογικό σχήμα</i> <i>συνωνυμική ταυτολογία</i> <i>ετυμολογικό σχήμα</i>

Γύρεψε βόιδια 'ς το ζυγό, γελάδια 'ς την αγέλη, μούλαις, φοράδαις κι' άλογα κι' ασέλινο πουλάρι. -Εκεί που πάνω, μάννα μου, εγώ ν' αρραβωνίσω, <u>ούτε</u> για ρούχο <u>με ρωτάν</u>, <u>ούτε</u> και για ζουνάρι. <u>εκεί τηράν τα νιάτα</u> μου, <u>τηράν την ομορφιά</u> μου. Κ' εγώ 'ς τα πλούσια τα προικιά το νου μου δεν τον έχω, τον έχω για της λυγερής τα μάτια και τα φρύδια."	συνωνυμικό σχήμα συνωνυμικό σχήμα συνδυασμός επαναφορά (ούτε), συνωνυμικής ταυτολογίας και κατ' άρσιν και θέσιν (χαλάρωση του σχήματος, διπλή άρση, διπλή θέση) κατ' άρσιν και θέσιν
138. (χωρίς τίτλο) Χαρά 'ς την κόκκινη μηλιά, χαρά 'ς το παλληκάρι, οπού το <u>μήλο</u> το χρυσό θ* άπλώση για να πάρη.	επαναφορά και ετυμολογικό σχήμα
139.(χωρίς τίτλο) <u>Καμάρι</u> έχουν <u>τα πρόβατα</u>, <u>καμάρι</u> έχουν <u>τα γίδια</u>, <u>καμάρι</u> έχουν και τάλογα, κι' οπού τα καβαλλάνε, <u>καμάρι</u> ειν' και η πολλή σειριά, τάδέρφια τα ξαδέρφια. Σάν το καμάρι του γαμπρού με τοις πολλαίς κουνιάδαις, όταν πάη 'ς την πεθερά ούλαις <u>τον καμαρώνουν</u>. <u>Τον καμαρώνει</u> η πεθερά και τον ξαναρωτάει. "Γιούλη μου, τι είσαι <u>κίτρινος</u> και τί είσαι <u>μαραμμένος</u>; Να μη σ' έμάλωσε κανείς από τους εδικούς σου; -Εμέν' κι' α μ' εμαλώσανε η καρδούλα μου το ξέρει."	συνδυασμός συνωνυμικής ταυτολογίας, επαναφοράς («καμάρι») και ετυμολογικού σχήματος ετυμολογικό σχήμα και χαλαρή συνεκτική επαναστροφή συνωνυμική ταυτολογία

140. ΟΤΑΝ ΚΟΣΚΙΝΙΖΟΥΝ Τ' ΑΛΕΥΡΙΑ ΓΙΑ ΤΑ ΨΩΜΙΑ ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ Τρισεύγενη, 'ς <u>το γάμο σου</u>, 'ς <u>ταρρεβωνιάσματά σου</u>, τα χιόνια αλεύρια να γενούν και τα πουλιά γουβάλια, κ' <u>ή θάλασσα γλυκό κρασί</u> και <u>τα καράβια κούπαις</u>, τα κύματα γριβάλογα να ρθοῦν οι συμπεθέροι.	συνωνυμική ταυτολογία συνωνυμική ταυτολογία (σημασιολογική ομοιότητα)
141. ΤΟ ΣΑΒΒΑΤΟ, ΟΤΑΝ ΓΕΜΙΖΟΥΝ ΤΑ ΣΤΡΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΑ ΠΡΟΣΚΕΦΑΛΑ A' <i>Άσπρη κατάσπρη</i> βαμπακιά, οπού είχα 'ς την αυλή μου, <i>τη</i> σκάλιζα, <i>την</i> πότιζα, κ' είχα χαρά μεγάλη. Μά <u>ρθε</u> ξένος κι' <u>απόξενος</u>, <u>ήρθε</u> και μου την πήρε. <i>Αχάριανε το σπίτι μου, αγόστισε γη <u>ΑΥΛΗ</u> μου,</i> <i>ανόστις' η δική μου <u>ΑΥΛΗ</u>, κ' εφούμισε του ξένου.</i> Είκοσι χρόνια πότιζα μηλίτσα 'ς την αυλή μου, τώρα που μου την πήρανε, ας πάη με την ευχή μου. B' <u>Ούλους τους καιρούς</u> κι' <u>ούλους τους χρόνους</u>, <u>ούλους</u> με ήθελες, γλυκειά μου μάννα, <u>τούτον τον καιρό</u>, <u>τούτον τον χρόνο</u> έτρωες κ' έπινες και μένα πούλειες.	παραγωγική επαναστροφή επαναφορά συνδυασμός επαναφοράς και παραγωγικής επαναστροφής συνδυασμός πολλαπλής συνωνυμικής ταυτολογίας και αλλομορφικής με χιαστή αντιστροφή δύο όρων συνδυασμός επαναφοράς (μεταξύ α' ημιστιχίου 1^{ου} και 2^{ου} στίχου) και συνωνυμικής ταυτολογίας συνωνυμική ταυτολογία

<i>Κι' ούλο μού <u>λεγες</u>, κι' ούλο μου <u>λέεις</u>.</i> <i>"Σήκω <u>διάβαινε</u>, σήκω <u>περβάτει</u>,</i> <i>συρ' 'ς το σπίτι σου και 'ς τοις δουλειαῖς σου."</i>	επάλληλη αλλομορφική, συνωνυμική και ταυταναφορική ταυτολογία
142.ΟΤΑΝ ΠΑΝ ΝΑ ΠΑΡΟΥΝ ΤΗ ΝΥΦΗ <i>Αυτό ταστέρι το λαμπρό, που πάει κοντά 'ς την Πούλια, αυτό μου φέγγει κ' έρχομαι, κόρη μ', 'ς τον οβορό σου.</i> <i>Χτυπώ τη θύρα δυο φοραίς, το παραθύρι πέντε.</i> <i>"Σήκω ν' αλλάξεις, κόρη μου, να βάλης τάρματά σου, γιατ' ήρθαν να σε πάρουνε πεζούρα καί καβάλλα. Χίλιοι έρχονται καβαλλαριά, κι' άλλοι χίλιοι πεζούρα, ξηντα μουλάρια κουβαλούν σιτάρι για το γάμο."</i>	επαναφορά ετυμολογικό σχήμα
143. ΣΤΟ ΤΡΑΠΕΖΙ ΠΡΟΤΟΥ ΠΑΡΟΥΝ ΤΗ ΝΥΦΗ ΑΠΟ ΤΟ ΠΑΤΡΙΚΟ ΤΗΣ ΣΠΙΤΙ <i>Τρεις Μοίραις πόθον έβαλαν ώστε να σε παντρέψουν, σήμερ' άπού τσοί χάραις των στεφάνια θα σου πλέζουν.</i> <i>Πρώτη σου γέννα, νύφη μου, θεός να μας τ' αξιώση, μέσα 'ς την Κόκκινη μηλιά τσοί Τούρκους να ζυγώξη.</i>	απουσία σχετικού σχήματος
144.ΟΤΑΝ ΞΕΚΙΝΑΕΙ ΑΠΟ ΤΟ ΠΑΤΡΙΚΟ ΤΗΣ ΣΠΙΤΙ Η ΝΥΦΗ <i>Α'</i> <i>Σειστήτ', αόρια και βουνά, λαγκάδια με τα δάση,</i> <i>κ' η μάννα το παιδάτσι τση κλαίει πως θα το χάση.</i> <i>Μ' από χαρά <u>νεγρίνιασε</u>, κι' από χαρά τση <u>κλαίει</u>,</i> <i>κάθε γονιού ν' αξιώνη ο θιος παιδιά του να παντρεύη.</i> <i>Κλαίνε απαρηγόρητα και τα πουλιά 'ς τα δάση, κλαίει σε κ' η φτωχολογιά γιατί θε να σε χάση.</i> <i>Β'</i>	συνωνυμικό σχήμα και λεξική αντίθεση (βουνά≠ λαγκάδια) συνωνυμική ταυτολογία χαλαρή επαναφορά

- "Ας με, λυγερή, ύπνο να πάρω λίγο, γιατί ο αφέντης μου 'ς τη βίγλα μ' είχε απόψε, και 'ς τον πόλεμο πάντα μπροστά με βάνει, για να σκοτωθώ ή σκλάβο να με πάρουν. Κ' έκαμε ο Θεός κ' ή Παναγιά η παρθένα, κ' εξεσπάθωσα και μπήκα μέσ' 'ς τασκέρι. Πολλούς έκοψα 'ς το έμπα και 'ς το έβγα, λίγοι μ' έφυγαν, κ' εκείνοι λαβωμένοι, Πήρα το στρατί, κ' ήυρα το μονοπάτι, κ' ήρθα κ' έπεσα 'ς το στρώμα που κοιμάσαι, <u>να ξεκουραστώ, να πάρω λίγον ύπνο."</u> Β' Ένας άγουρος, κ' ένας καλός στρατιώτης, κάστρο γύρευε, χωριό να πάη να μείνη. <u>Μαϊδέ κάστρο ηυρέ, μαϊδέ χωριό να μείνη, βρίσκει ένα δεντρί. δεντρί ψιλό κι' απόσκιο.</u> "Δέξου με, δεντρί, καλοκαρτέρεσέ με, για <u>να κοιμηθώ, Λίγον ύπνο να πάρω,</u> γιατί απόστασα 'ς τον πόλεμο ολημέρα. -Να κ' η ρίζα μου, και δέσε τάλογό σου, να κ' οι κλώνοι μου και κρέμασ' τάρματά σου, να κι' ό ήσκιος μου και πέσε να πλαγιάσης, και σα σηκωθής το νοίκι να πληρώσης, για σταλιά νερό 'ς τη ρίζα μου να ρήξης."	διπλή επαναφορά επαναφορά επαναφορά συνωνυμικό σχήμα συνδυασμός επαναφοράς και κατ' άρσιν και θέσιν (χαλάρωση του σχήματος, διπλή άρση), συντακτική επαναστροφή («δεντρί») συνωνυμικό σχήμα επαναφορά
--	--

Πίνακας 8. Ναναρίσματα

ΤΡΑΓΟΥΔΙ	ΣΧΗΜΑΤΑ ΛΟΓΟΥ
148. (χωρίς τίτλο) Ύπνε, που παίρνεις τα μικρά, έλα, πάρε και τούτο, ΜΙΚΡΟ ΜΙΚΡΟ σου τό δωκα, μεγάλο φέρε μου το, μεγάλο σαν ψηλό βουνό, ίσιο σαν κυπαρίσσι, κ' οι κλώνοι του ν' απλώνονται 'ς Ανατολή και Δύση.	διαβαθμιστική επαναδίπλωση («μικρό»), χιαστή αντιστροφή 3 όρων, επαναστρο- φή («μεγάλο») και λεξική αντίθεση (μικρό≠ μεγάλο) μεσαία επαναφορά («σαν»)
149. (χωρίς τίτλο) Να μου το πάρης, Ύπνε μου, τρεις βίγλαις θα του βάλω, τρεις βίγλαις, τρεις βιγλάτοραις, κ' οι τρεις αντρειωμένοι. Βάλλω τον Ήλιο 'ς τα βουνά, τον αετό 'ς τους κάμπους, τον κυρ Βοριά το δροσερό ανάμεσα πελάγου. Ο Ήλιος εβασίλεψεν, ο αϊτός αποκοιμήθη, κι' ο κυρ Βοριάς ο δροσερός 'ς της μάννας του πηγαίνει. "Γιε μ 'πού σουν χτες, πού σουν προχτές, πού σουν την άλλη νύχτα; Μήνα με τάστρι μάλωνες, μήνα με το φεγγάρι, μήνα με τον αυγερινό, πού μεστ' αγαπημένοι; -Μήτε με τάστρι μάλωνα, μήτε με το φεγγάρι, μήτε με τον αυγερινό, οπού 'στ' αγαπημένοι, χρυσόν υγιόν εβίγλιζα 'ς την αργυρή του κούνια."	συντακτική επαναστροφή σε συνδυασμό με αλλομορφική ταυτολογία και επαναφορά («τρεις») συνδυασμός αλλομορφικής ταυτολογίας και συνωνυμικής ταυτολογίας υποφορά και ανθυποφορά

150.(χωρίς τίτλο) Ύπνε μου, κ' επαρέ μου το, κι' άμε το 'ς τα περβόλια, και την ποδιά του γέμισε <u>τριαντάφυλλα</u> και <u>ρόδα</u>, Τα ρόδα να 'ν 'της μάννας του, τα μήλα του κυροϋ του, και τάσπρα τριαντάφυλλα <u>νά ναι</u> του σάντουλού του. <u>Ο ύπνος τρέφει τα μωρά</u>, κι' ο κάμπος τα βοσκάρια, κ' εμένα το παιδάκι μου <u>το τρέφουνε τα χάδια</u>. <u>Ο ύπνος</u> μου 'ς τα μάτια σου <u>κ'</u> η γεια 'ς την κεφαλή σου, <u>κ'</u> η αγρυπνιά 'ς τον κύρη σου, να κάμη το προικί σου. Κοιμήσου, που 'ς <u>το γάμο σου</u>, 'ς <u>τα άρραβωνιάσματά σου</u> θα ανοίξουν ρόδα και ανθοί μέσα 'ς την κάμαρά σου. Τα χιόνια αλεύρια θα γενούν και τα βουνά δαμάλια, κ' η θάλασσα γλυκό κρασί να πιουν τα παλληκάρια.	συνωνυμικό σχήμα μεσαία χαλαρή επαναφορά επαναφορά («ο ύπνος»), χιαστή αντιστροφή 3 όρων και μεσαία διπλή επαναφορά («'ς...κ'») συνωνυμική ταυτολογία
151. (χωρίς τίτλο) Γιόκα μ', όταν σ' έκανα, <u>πώς δεν</u> εξαπάτησα, <u>πώς δεν</u> έκανα φτερά, σαν του παγονιού χρυσά, να πετάξω 'ς τα βουνά;	επαναφορά
152. (χωρίς τίτλο) Χήνα μου, άπλωσ' τα <u>φτερά</u>, να <u>πλύνω</u> <u>του παιδιού μου</u>, αϊτέ μου, τα <u>φτερούγια</u> σου, <u>ν'</u> <u>απλώσω</u> <u>τα χωριού μου</u>, και συ, αηδόني μου χρυσό, 'ς την κούνια να καθήσης, με τη γλυκειά σου τη φωνή να μου το νανουρίσης, και σαν το ιδής να <u>κοιμηθή</u>, τα <u>μάτια του να κλείση</u>, τρέξε τον Ύπνο φώναξε να μου το σεργιανίση. Έλα, Ύπνε, και πάρε το, πάν το 'ς τα περιβόλια, και γέμισε τους κόρφους του <u>τριαντάφυλλα</u> και <u>ρόδα</u>, τα <u>ρόδα</u> θα ειν' της μάννας του και τάνθη του κυρού του και τα χρυσά τραντάφυλλα θανά είναι του νονού του.	ετυμολογικό σχήμα και πολλαπλή συνωνυμική ταυτολογία συνωνυμικό σχήμα συνωνυμικό σχήμα και συνεκτική επαναστροφή

154.(χωρίς τίτλο) <i>Κοιμήσου αστρί, κοιμήσου αυγή, κοιμήσου νιο φεγγάρι,</i> <i>κοιμήσου, <u>που</u> να σε χάρη ο νιος που θα σε πάρη.</i> <i>Κοιμήσου, <u>που</u> παράγγειλα 'ς την Πόλη τα χρυσά σου,</i> <i>'ς τη Βενετιά τα ρούχα σου και τα διαμαντικά σου.</i> <i>Κοιμήσου, <u>που</u> σου ράβουνε το πάπλωμα 'ς την Πόλη,</i> <i>και σου το τελειώνουνε σαρανταδυό μαστόροι,</i> <i>'ς τη μέση βάνουν τον αετό, 'ς την άκρη το παγόνι.</i> <i>Νάνι του ρήγα το παιδί, του βασιλιά τα γρόνι.</i> <i>Κοιμήσου και παράγγειλα παπούτσια 'ς τον τσαγγάρη,</i> <i>να σου τα κάνη κόκκινα με το μαργαριτάρι.</i> <i>Κοιμήσου μέσ' 'ς την κούνια σου και 'ς τα παχιά παννιά σου,</i> <i>η Παναγιά η δέσποινα να είναι συντροφιά σου.</i>	επαναφορά στον 1^ο στίχο με συνδυασμό του νόμου των τριών και συνεκτική επαναστροφή μεταξύ 1^{ου} και 2^{ου} στίχου, διπλή επαναφορά («κοιμήσου,που») και συνέχεια επαναφοράς («κοιμήσου»)
155.(χωρίς τίτλο) <i>Κάμε, Χριστέ τσαι Παναγιά, τσαι θρέψε το παιδί μου,</i> <i>να μεγαλώσει να θραφή, καλό παιδί <u>να γίνη</u>.</i> <i>Τύχη χρυσή ας του δίγετε τσαι φώτιση μεγάλη,</i> <i>να μάθη γράμματα πολλά τσαι φρόνιμο <u>να γίνη</u>.</i> <i>για να τσερδίτζη χρήματα, παντού καλά να κάμνη,</i> <i>ένα τσαι είκοσι σκολειά μ' αληθινούς δασκάλους,</i> <i>να μάθουν γράμματα οι φτωχοί, αθρώποι να γενούνε,</i> <i>να μάθουν πως ρφανέψαμεν από τους άρχοντάς μας,</i> <i>να μάθουν πως ξεχάσαμεν του γένου μας τα φρένα,</i> <i>πώς ο καθείς μας χρεωστεϊ βοήθειαν να δίνη</i> <i>είς τα σκολειά, 'ς τοις εκκλησιαϊς τσαι 'ς τα ορφανεμένα.</i>	πολυμορφικό σχήμα και επιφορά επαναφορά επαναφορά

Πίνακας 9. Κάλανδα Βαϊτικά

ΤΡΑΓΟΥΔΙ	ΣΧΗΜΑΤΑ ΛΟΓΟΥ
155.ΣΤΟ ΝΟΙΚΟΚΥΡΗ <i>Αφέντη, όντας γεννήθηκες σε θρέφαν τα λιοντάρια, κ' εβγήκες ο ξεδιαλεχτός μέσα 'ς τα παλληκάρια.</i> <i>Άλλοι κουρσεύουν με σπαθιά, κι' άλλοι με τα δοξάρια, και συ, τι θάμα είν' αυτό! κουρσεύεις με το μάτι.</i> <i>Και του ματιού σου η σαϊτιτιά πύργους ξεθεμελιώνει, πύργους και πετροπήγαδα κι' αυλαίς μαρμαρωμέναις.</i>	επαναφορά συντακτική επαναστροφή
156.ΣΤΟ ΝΟΙΚΟΚΥΡΗ ΑΝ ΕΙΝΑΙ ΓΕΩΡΓΟΣ <i>Εσένα πρέπει, αφέντη μου, το άξιό το ζευγάρι, το άξιο, το περήφανο και το στεφανωμένο.</i> <i>Ας ειν' καλά ταλέτρι σου, θεός να το πλουταίνη,</i> <i>για να θερίζης σταυρωτά, να δένης αντρειωμένα, να θημωνιάζης πυργωτά, να ζης για να σε πάρω, να κοσκινίζης <u>μάλαμα</u>, να πέφτη το <u>χρυσάφι</u>, τα <u>πυκνοκοσκινίσματα</u> να δίνης 'ς τοις βαϊστραις.</i>	συντακτική επαναστροφή επαναφορά («να») και ετυμολογικό και συνωνυμικό σχήμα
157.ΣΤΟΝ ΠΑΠΑ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ <i>Αυτά τα σπίτια τα ψηλά τα μαρμαροχτισμένα, με ταις μεγάλαις ταις αυλαίς και τοις πλακοστρωμέναις,</i> <i>νά χουν και χίλια πρόβατα και πεντακόσια γίδια, νά χουν <u>ζευγάρια είκοσι</u> και <u>δεκοχτώ φοράδες</u>.</i> <i>νά χουν γελάδες εκατό κι' αμπάρια φορτωμένα,</i> <i>να μπαινοβγαίνουν οι δικοί, οι φίλοι να μη λείπουν, κι' όσοι διαβάταις απερνοῦν να τρώνε, να κοιμώνται.</i>	επαναφορά και χιαστή αντιστροφή 2 όρων επαναφορά

158.ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΡΟΕΣΤΟΝ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ <i>Αφέντη μου, 'ς τα σπίτια σου χρυσαίς καντήλαις φέγγουν, φέγγουν 'ς τους ξένους να δειπνούν, 'ς τους ξένους να πλαγιάζουν, φέγγει και μια 'ς ταῖταίρι σου να στρώνη να κοιμάστε</i> <i>απάνου 'ς τα τριαντάφυλλα κι' απάνω 'ς τα μιμίτσια,</i> <i>να πέφτουν τάνθια απάνου σου, τα μήλα 'ς την ποδιά σου, και τα κορφολογήματα τριγύρω 'ς το λαιμό σου.</i>	<i>συνεκτική επαναστροφή σε συνδυασμό με χαλαρή επαναφορά («φέγγουν, φέγγει») και επαναφορά («'ς τους ξένους»)</i> <i>χαλαρή επαναφορά</i>
159.ΕΙΣ ΤΗΝ ΚΥΡΑ <i>Κυρά ψηλή, κυρά λιγνή, κυρά καμαρωμένη, κυρά μ', όταν εκίνησες να πας 'ς την εκκλησία,</i> <i>η στράτα ρόδα γιόμισε κ' η εκκλησιά το μόσκο, κι' από το μόσκο τον πολύν οι τοίχοι ραγιστήκαν.</i> <i>Παπάδες, διάκοι σε κυτάν, το διάβασμά τους χάνουν,</i> <i>τα ψαλτικά τους λησμονούν ψαλτάδες, κανονάρχαις.</i>	<i>συνδυασμός επαναφοράς (στον 1^ο στίχο) και συνεκτικής επαναστροφής μεταξύ 1^{ου} και 2^{ου} και νόμου των τριών</i> <i>συνωνυμικό σχήμα</i> <i>ετυμολογικό σχήμα</i>
160.ΑΛΛΟ ΣΤΗΝ ΚΥΡΑ <i><u>Κυρά αργυρή</u>, <u>κυρά χρυσή</u>, <u>κυρά μαλαματένια</u>,</i> <i>όταν ο θιος εμοίραζε την εμορφιά 'ς τον κόσμο,</i> <i>και συ στην πόρτα στέκουσουν, την καλομοίρα πήρες.</i> <i>Πήρες τα <u>ρόδα</u> απ' τη <u>ροδιά</u>, τασπράδι από το χιόνι, <u>πήρες</u> και το ματόφρυδο από το χελιδόνι.</i>	<i>συνδυασμός επαναφοράς και νόμου των τριών και συνωνυμικού σχήματος</i> <i>συνεκτική επανα- στροφή σε συν- δυασμό με επα- ναφορά (μεταξύ 2^{ου} και 3^{ου} στί- χου)και ετυμο- λογικό σχήμα</i>

161.ΣΤΟ ΜΙΚΡΟ ΓΙΟ ΤΟΥ ΝΟΙΚΟΚΥΡΗ <i>Κυρά, έχεις όμορφο μικρό, 'ς το μόσκο αναθρεμμένο, το λούζουν, το στολίζουνε, 'ς το δάσκαλο το στέλνεις,</i> <i>το καρτεράει ο δάσκαλος με μια χρυσή βεργούλα, το καρτεράει η δασκάλισσα με δυο κλωνάρια μόσκο.</i> <i>"Παιδί μου, που είν' <u>τα γράμματα</u>, παιδί μου, που είν' <u>ο νους σου</u>;</i> <i>-Τα γράμματα μου 'ς το χαρτί κι' ό νους μου <u>πέρα</u> δέρνει, <u>πέρα</u> 'ς τοις νιαις <u>τοις όμορφαις</u>, <u>πέρα</u> 'ς <u>τοις μαυρομάταις</u>.</i> <i>πόχουν τα μάτια σαν ελιά, τα φρύδια σα γαϊτάνι."</i>	<i>επαναφορά</i> <i>χαλαρή επαναφορά</i> <i>ασυνεχής επαναδίπλωση και συνωνυμική ταυτολογία</i> <i>συνδυασμός συντακτικής επαναστροφής και συνωνυμικής ταυτολογίας</i> <i>μεσαία επαναφορά</i>
162.ΣΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΓΙΟ <i>Έλα κι' ας το παινέσουμε τούτο το παλληκάρι, οπόχει πλάταις γι' άρματα κι' αρμούς για το λιθάρι,</i> <i>και χέρια γοργογύριστα να ρήχνουν τη σαϊττα, να σαϊττεύη τα πουλιά και τα όμορφα κορίτσια.</i>	<i>ετυμολογικό σχήμα</i>
163.ΣΤΗ ΘΥΓΑΤΕΡΑ <i>Μάννα, τη θυγατέρα σου, τη μικροκανακάρα, την έλουζες, τη χτένιζες, 'ς τα σύννεφα την κρύβεις,</i> <i>και σάλεψαν τα σύννεφα και φάνηκεν η κόρη, φανήκαν τα σγουρά μαλλιά, ταρχοντικά πλεξίδια.</i>	<i>επαναφορά</i> <i>χαλαρή επαναφορά</i>
164.ΤΟΥ ΜΑΗ <i>Εμπήκε ο Μάης, εμπήκε ο Μάης, εμπήκε ο Μάης ο μήνας.</i> <i>Ο Μάης με τα τριαντάφυλλα κι' ο Απρίλης με τα ρόδα.</i>	<i>επαναφορά</i>

<u>Μάη μου, Μάη δροσερέ, κι' Απρίλη λουλουδάτε,</u> <u>Απρίλη ροδοφόρετε, Μάη μου κανακάρη,</u> π' όλον τον κόσμο γιόμισες <u>μ' άνθη</u> και <u>με λουλούδια</u> κ' εμένα με περίπλεξες 'ς της κόρης τοις αγκάλαις. <u>Για μήνυσέ μου, λυγερή, για μήνυσέ μου, κόρη,</u> να δώσω το χαιρετισμό νόσο π' <u>ανθούν</u> οι κάμποι, στέφανα να μας πλέζουνε με <u>τανθισμένο</u> κλήμα, να στρώσουνε την κλίνη μας με της μυρτιάς τα <u>άνθη</u>, να πέφτουν τάνθη απάνω σου, τα ρόδα 'ς την ποδιά σου και τρία χρυσά γαρίφαλα τριγύρω 'ς το λαιμό σου.	ασυνεχής επαναδίπλωση και συνωνυμική ταυτολογία σε συνδυασμό με χιαστή αντιστρο- φή 2 όρων συνωνυμική ταυτολογία ταυταναφορική ταυτολογία ετυμολογικό σχήμα
--	---

Πίνακας 10. Τραγούδια της ξενιτειάς

ΤΡΑΓΟΥΔΙ	ΣΧΗΜΑΤΑ ΛΟΓΟΥ
165.Η MANNA TOY ΞΕΝΙΤΕΜΕΝΟΥ <i>Όλαις οι μάνναις τα παιδιά, όλαις ευκαίς τους δίνουν,</i> <i>και μια μάννα, κακή μάννα το γιο της καταρείεται.</i> <i>Διώξε με, μάννα, διώξε με, με ζύλα με λιθάρια,</i> <i>για να με πάρη το κακό κ' η εντροπή του κόσμου,</i> <i>να σφίξω τα ματάκια μου, να φύγω από μπροστά σου.</i> <i>Να πάω κ' εγώ με <u>τα πουλιά</u> και με <u>τα χελιδόνια</u>,</i> <i>τα χελιδόνια να γυρνούν κ' εγώ να μη γυρίζω.</i> ΘΑ κάμης <u>χρόνους</u> να με <u>ιδής</u>, <u>καιρούς</u> να μ' <u>απάντησης</u>. ΘΑ ρθουνε, μάννα μου, οι γιορταίς, οι μεγαλοβδομάδες, ΘΑ πάς μέσα 'ς την εκκλησιά με την καρδιά καμένη, ΘΑ ιδής <u>τοίς νιαίς</u>, θα ιδής <u>τους νιους</u>, θα ιδής <u>τα παλληκάρια</u>, <i>και ΘΑ στραφής "ς τη μια μεριά, και θα στραφής 'ς την άλλη,</i> ΘΑ βρης τον τόπο μου αδειανό και 'ς το στασίδι μου άλλον, ΘΑ σ' έρθη δίψα 'ς την καρδιά και κάψα μέσ' 'ς ταχείλι, ΘΑ θολωθούν τα μάτια σου τηράγοντα τοίς στράταις, και ΘΑ στεγνώση η γλώσσα σου ρωτώντας τους <u>διαβάταις</u>: <u>"Διαβάταις</u>, πού <u>δαιβαίνετε</u>, περάταις, πού περνάτε, <i>μην είδετε <u>το χιούλη</u> μου, <u>το μοναχό παιδί</u> μου;</i>	επαναφορά συντακτική επαναστροφή ασυνεχής επιτακτική επαναδίπλωση επαναφορά και συνωνυμική ταυτολογία σε συνδυασμό με συνεκτική επαναστροφή επαναφορά και πολλαπλή συνωνυμική ταυτολογία συνδυασμός αλλομορφικής ταυτολογίας και συνωνυμικής ταυτολογίας επαναφορά επαναφορά («θα») συνεκτική επαναστροφή σε συνδυασμό με ετυμολογικό σχήμα ταυταναφορική ταυτολογία

-Κι' ανίσως κι' αν τον είδαμε, μαύρη ορφανή μαννοῦλα, πούθε να τον γνωρίσουμε; για πες μας τα σημάδια. -Ψηλό λιγνό έχει το κορμί, ίσιο σαν κυπαρίσσι, σα δυο βουνά είναι οι πλάταις του, σαν κάστρο η κεφαλή του, σα νερατζούλα <u>φουντωτή φουντώνουν</u> τα μαλλιά του. -Εψές προψές τον είδαμε 'ς τον άμμο ξαπλωμένο, είχε τα θύκια πάπλωμα και τους αφρούς σεντόνι, τα χοχλιδάκια του γιαλού είχε για προσκεφάλι. Μαύρα πουλιά τον τρώγανε κι' άσπρα τον τριγυρίζαν, κ' ένα πουλί, καλό πουλί με τα φτερά ασημένια, σαν άνθρωπος εδάκρυζε και τον μοιρολογούσε. "Πού είναι, ξένε μ', η μάννα σου και που είναι κ' η καλή σου, να κλάψουνε τα νιάτα σου να σιάσουν το κορμί σου;" Και κείνος αποκρίθηκε με τα ψημένα χέιλη. "Φάγε και συ, καλό πουλί, απ' αντρειωμένου πλάταις, φάγε από πόδια γλήγορα και χέρια προκομμένα, φάγε, πουλί, απ' τη νιότη μου, φάγε κι' απ' την αντρεία μου, φάγε κι' απ' τη γλωσσούλα μου την αηδονολαλούσα, οπού την είχαν τα πουλιά σκοπό και κελαϊδοῦσαν. -Δε θέλω γω απ' τη νιότη σου κι' ούτε κι' απ' την αντρεία σου, ούτε κι' από τη γλώσσα σου την αηδονολαλούσα, οπού την είχαν τα πουλιά σκοπό και κελαϊδοῦσαν, γιατί είμαι από τον τόπο σου κι' από τη γειτονιά σου. -Μα αν είσαι από τον τόπο μου κι' από τη γειτονιά μου, χαμπήλωσ' τοις φτερούγαις σου τρία λόγια να σου γράψω, το να να πας της μάννας μου, τάλλο της αδερφής μου, το τρίτο το φαρμακερό να πας της ποθητής μου. Να το διαβάξη η μάννα μου, να κλαίη η αδερφή μου, να το διαβάξη η αδερφή, να κλαίη η ποθητή μου, να το διαβάξη η ποθητή, να κλαίη ο κόσμος όλος."	επιτατική επαναδίπλωση επαναφορά και ετυμολογικό σχήμα παραγωγική επαναστροφή συντακτική επαναστροφή επαναφορά επαναφορά και συνδυασμό με συνωνυμική ταυτολογία συνωνυμική ταυτολογία και επαναφορά επάλληλη ταυτανοφορική ταυτολογία διπλή επαναφορά
--	--

166. (χωρίς τίτλο) <i>"Σ' αφήνω γεια, μαννούλα μου, σ' αφήνω γεια, πατέρα, έχετε γεια, αδερφάκια μου και σεις ξαδερφοπούλεις.</i> Θα φύγω, θα ξενιτεντώ, θα πάω μακριά 'ς τα ξένα. Θα φύγω, μάννα, και θα ρτώ και μην πολυλυπείσαι. <i>Από τα ξένα που βρεθώ, μηνύματα σου στέλνω με τη δροσιά της άνοιξης, την πάχνη του χειμώνα, και με ταστέρια τουρανοῦ, τα ρόδα του Μαΐου.</i> Θανά σου στέλνω μάλαμα, θανά σου στέλνω ασήμι, θανά σου στέλνω πράματα, π' ουδέ τα συλλογείσαι. <i>-Παιδί μου, πάαινε 'ς το καλό κι' όλοι οι αγιοί κοντά σου, και της μαννούλας σου η ευχή να είναι για φυλαχτό σου, να μη σε πιάνει βάσκαμα και το κακό το μάτι. Θυμήσου με, παιδάκι μου, κ' εμέ και τα παιδιά μου, μη σε πλανέση η ξενιτειά και μας αλησμονήσης.</i> <i>-Κάλλιο, μαννοῦλα μου γλυκεία, κάλλιο να σκάσω πρώτα, παρά να μη σας θυμηθώ 'ς τα έρημα τα ξένα."</i> <u>Δώδεκα χρόνοι</u> απέρασαν και <u>δεκαπέντε μήνες,</u> <u>καράβια</u> δεν τον <u>είδανε</u>, <u>γαῦταις</u> δεν <u>τόνε ξέρουν</u>. <i>Πρώτο φιλί αναστέναζε, δεύτερο τον πλανάει, τρίτο φιλί φαρμακερό τη μάννα αλησμονάει.</i>	επαναφορά ετυμολογικό σχήμα επαναφορά και συνωνυμικό σχήμα και λεξική αντίθεση (θα φύγω≠ θα ρτω) συνδυασμός επαναφοράς και συνωνυμικής ταυτολογίας ασυνεχής επαναδίπλωση επάλληλη πολλαπλή συνωνυμική ταυτολογία (σημσιολογική ομοιότητα)
167. (χωρίς τίτλο) Την ξενιτειά, την άρφανιά, την πίκρα, την αγάπη, τα τέσσερα τα ζύγιασαν, βαρύτερα ειν' τα ξένα. Ο ξένος εις την ξενιτειά πρέπει να βάνη μαύρα, για να ταιριάζη η φορεσιά με της καρδιάς τη λάβρα.	επαναφορά ετυμολογικό σχήμα
168.(χωρίς τίτλο) Ξενιτεμένο μου πουλί και παραπονεμένο, η ξενιτειά σε χαίρεται κ' εγώ χω τον καϊμό σου.	ετυμολογικό σχήμα

Τι να σου στείλω, ξένε μου, τι να σου προβοδήσω; Μήλο αν σου στείλω σέπεται, τριαντάφυλλο μαδειέται, σταφύλι ξερογιάζεται, κυδώνι μαραγκιάζει. Να στείλω με τα δάκρυα μου μαντήλι μουσκεμένο, τα δάκρυα μου είναι καυτερά, και καίνε το μαντήλι. Τι να σου στείλω, ξένε μου, τι να σου προβοδήσω; Σηκώνομαι τη χαραυγή γιατί ύπνο δεν ευρίσκω, ανοίγω το παράθυρο, κνττάζω τους διαβάταις, κνττάζω τοις γειτόνισσαις και τοις καλοτυχίζω, πώς ταχταρίζουν τα μικρά και τα γλυκοβυζαίνουν. Με παίρνει το παράπονο, το παραθύρι αφήνω, και μπαίνω μέσα, κάθομαι, και μαύρα δάκρυα χύνω.	συνωνυμική ταυτολογία και επαναφορά όλου του στίχου ετυμολογικό σχήμα συνωνυμική ταυτολογία επαναφορά
169.(χωρίς τίτλο) "Νεραντζούλα φουντωμένη, πού είναι τάνθη σου, πού είναι η πρώτη σου ομορφάδα και τα κάλλη σου; -Φύσηξε βοριάς αέρας και τα τίνανε, κ' η φουρτούνα του πελάγου τ' άποχάλασε. Σέ παρακαλώ, βοριά μου, φύσα ταπεινά, για ταπεινώσ' την <u>αντάρα</u> και τον <u>κορνιαχτό</u> τη βοή σου τη μεγάλη και τον αχητό, για ν' αράξουν τα καράβια τα σπετσιώτικα, νά ρθουν και τα παλληκάρια τα νησιώτικα. Όλα τα καράβια αράξαν, κι' όλα φάνηκαν, κι' ο λεβέντης ο δικός μου δεν εφάνηκε, και ποιος ξέρει σε τι κύμα δέρνει να πνίγη; -Και <u>δεν κλαις</u> την ομορφιά σου, κόρη νόμορφη, <u>μόνε κλαις</u> τον ταξιδιώτη που σ' απάριασε; Τάχα ποιάν θενά φιλήση τα <u>μεσάνυχτα</u>, τάχα ποιαν θεν' αγκαλιάση το <u>ξημέρωμα</u>;"	συνωνυμικό σχήμα ετυμολογικό και συνωνυμικό σχήμα επαναφορά κατ'άρσιν και θέσιν και ετυμολογικό σχήμα επαναφορά και λεξική αντίθεση

<u>να γένω</u> γης να με πατάς, γιοφύρι να διαβαίνης, <u>να γένω</u> κι' ασημόκουπα <u>να πίνης το κρασί</u> σου, εσύ <u>να πίνης το κρασί</u> κ' εγώ να λάμπω μέσα. -<u>Κει</u> που πηγαίνω, λυγερή, γυναίκες δε διαβαίνουν, <u>εκεί</u> είναι λύκοι 'ς τα βουνά και κλέφταις 'ς τα δερβάνια, και σένα παίρνουν, κόρη μου, και μένα με σκλαβώνουν."	επαναφορά και επαναστροφή επαναφορά
172.Η ΜΑΓΙΣΣΑ Μαύρα μου χελιδόνια απ' την έρημο, κι' άσπρα μου περιστέρια της ακρογιαλιάς, αυτού ψηλά που πάτε κατ' τον τόπο μου, μηλιά χω 'ς την αυλή μου και κονέψετε, και <u>πητε της καλής μου, της γυναίκας μου</u>: <u>Θέλει</u> καλόγρια ας γίνη, <u>θέλει</u> ας παντρευτή, <u>θέλει</u> τα ρούχα ας βάψη, μαύρα να ντυθή, να <u>μη με παντοχαΐνη, μη με καρτερή</u>. Τι <u>εμένα με παντρέψαν</u> δω 'ς την Αρμενιά, και <u>πήρα Αρμενοπούλα, μάγισσας</u> παιδί, οπού <u>μαγεύει</u> τάστρη και τον ουρανό, <u>μαγεύει</u> τα πουλάκια <u>και δεν</u> απετούν, <u>μαγεύει τα ποτάμια και δεν</u> τρέχουνε, <u>τη θάλασσα μαγεύει και δεν</u> κυματεί, <u>μαγεύει τα καράβια και δεν</u> αρμενούν, <u>μαγεύει με κ' εμένα και δεν</u> έρχομαι. <u>Όντας</u> κινάω για νά ρθω, <u>χιόνια και βροχαίς</u>, κι' <u>όντας</u> γυρίζω πίσω, <u>ήλιος ξαστεριά</u>. <u>Σελλώνω</u> τάλογό μου, <u>ξεσελλώνεται</u>, <u>ζώνομαι</u> το σπαθί μου και <u>ξεζώνεται</u>, <u>πιάνω γραφή</u> να <u>γράψω</u> και <u>ξεγράφεται</u>.	ταυταναφορική ταυτολογία επαναφορά συνωνυμική ταυτολογία συνωνυμικό σχήμα, ετυμολογικό και διπλή επαναφορά («μαγεύει...και δεν») και χιαστή αντιστροφή 2 όρων επαναφορά και λεξική αντίθεση ετυμολογικό σχήμα ετυμολογικό σχήμα ετυμολογικό σχήμα

Πίνακας 10. Μοιρολόγια

ΤΡΑΓΟΥΔΙ	ΣΧΗΜΑΤΑ ΛΟΓΟΥ
173. ΟΤΑΝ ΞΕΨΥΧΗΣΗ <i>Τώρα, ουρανέ μου, <u>βρόντησε</u>, τώρα, ουρανέ μου, <u>βρέξε</u>, ρῆξε 'ς τους κάμπους τη <u>βροχή</u> και 'ς τα βουνά το χιόνι, 'ς του πικραμένου την αυλή τρία γυαλιά φαρμάκι. Τό να να πίνη την αυγή τ' άλλο το μεσημέρι, το τρίτο το πικρότερο 'ς το <u>δείπνο</u>, όταν <u>δειπνάη</u>.</i>	συνδυασμός συνωνυμικής ταυτολογίας και ετυμολογικού σχήματος ετυμολογικό σχήμα
174.(χωρίς τίτλο) <i>'Σ του <u>πικραμένου</u> την αυλή ήλιος <u>δεν ανατέλλει</u>, <u>μον' είναι</u> πάντα συννεφιά και βασιλεύει αντάρα, φυτρώνει ο <u>πικραπήγανος</u>, <u>να τρων</u> οι <u>πικραμένοι</u>, <u>να τρων</u> οι μάνναις τοις κορφαίς, κ' οι αδερφαίς τους κλώνους, γυναίκες των καλών αντρών να τον ξεθεμελιώνουν.</i>	ετυμολογικό σχήμα, κατ' άρσιν και θέσιν (χαλάρωση του σχήματος) και επαναφορά («να τρων»)
175.(χωρίς τίτλο) <i><u>Πρέπει</u> η γης να <u>χαίρεται</u>, <u>πρέπει</u> να <u>καμαρώνη</u>, <u>πρέπει</u> νά τηνε σπέρνουνε κλωνιά μαργαριτάρι, <u>πρέπει</u> να τη <u>σκαλίζουνε</u> με χρυσά <u>σκαλιστήρια</u>,</i> <i><u>που τρώγει</u> <u>αϊτούς</u> και <u>σταυραϊτούς</u>, και νιαῖς με τα στολίδια, <u>τρώει</u> του μαννάδων τα παιδιά, τουν αδερφιών τα δέρφια, <u>που τρώγει</u> και τα αντρόγυνα τα πολυαγαπημένα.</i>	συνδυασμός επαναφοράς με συνωνυμική ταυτολογία, ετυμολογικό σχήμα επαναφορά και ετυμολογικό σχήμα
176.(χωρίς τίτλο) <i>Ο Κύριος έκαμε τη γη κ' εστόλισε <u>τον κόσμο</u>, μα μόνο τρία πράματα δεν έμπεψε 'ς <u>τον κόσμο</u>,</i> <i>γιοφύριν εις τη θάλασσα και <u>γαγερμό</u> 'ς τον Νάδη, και σκάλαν εις τον ουρανό να <u>πχαίνου</u> να <u>γαγέρνου</u>.</i>	επιφορά ετυμολογικό σχήμα

177.(χωρίς τίτλο) <i>Μέσα η καρδιά μου με πονεί, μα δεν ηξεύρω τι έχει,</i> <i>κάνε πουλί τήνε τσιμπά, <u>κάνε</u> θηριό την τρώγει,</i> <i>κάνε μαχαίρι <u>δίκοπο</u> είναι και τήνε <u>κόβει</u>.</i>	επαναφορά και ετυμολογικό σχήμα
178.(χωρίς τίτλο) <i>Τίνος να ειπώ <u>το ντέρτι</u> μου, <u>το ντέρτι</u> της καρδιάς μου;</i> <i>Να σας <u>το ειπώ</u> ψηλά βουνά; ψηλά είστε δεν τ' ακούτε,</i> <i>να σας <u>το ειπώ</u> ψηλά δεντρά; <u>φυσάει</u> βοριάς, <u>το παίρνει</u>,</i> <i>να σας <u>το ειπώ</u> χαμόκλαρα; <u>φυσάει</u> νοτιά, <u>το παίρνει</u>.</i> <i>Εγείραν τα δεντρόφυλλα κι' ακούμπησαν 'ς το χιόνι,</i> σε <u>μελετάει</u> <u>ταχείλι</u> μου. μέσα <u>η καρδιά μου</u> <u>λειώνει</u>.	συντακτική επαναστροφή επαναφορά και τριπλή επαναφορά και λεξική αντίθεση (ψηλά βουνά, ψηλα δεντρά≠ χαμόκλαρα) χιαστή αντιστρο- φή 2 όρων
179.(χωρίς τίτλο) <i>Τα ρούχα μου και τα καλά όποιος τα βρη, ας τα <u>πάρη</u>,</i> <i>μα της καρδιάς μου τον καϊμό κανένas να μην <u>πάρη</u>.</i>	επιφορά
180.(χωρίς τίτλο) <i>Τα μοιριολόγια τά σωσα, τα δάκρυα μου στερέψαν,</i> <i>θα πάρω <u>δάκρυα</u> <u>δανεικά</u> και <u>μοιριολόγια</u> <u>ξένα</u>,</i> <i>τα <u>μοιριολόγια</u> <u>απ' ταρφανά</u>, τα <u>δάκρυα</u> <u>από τοις χήραις</u>.</i>	επάλληλη συνωνυμική ταυτολογία
181.(χωρίς τίτλο) <i>Εγώ για το χατίρι σου τρεις βάρδαις είχα βάλη,</i> <i>Είχα τον ήλιο 'ς τα βουνά, και τον αϊτό 'ς τους κάμπους,</i> <i>και το βοριά το δροσερό τον είχα 'ς τα καράβια.</i> <i>Μα ο ήλιος εβασίλεψε, κι' ο αϊτός αποκοιμήθη,</i> <i>και το βοριά το δροσερό τον πήραν τα καράβια.</i> <i>Κ' έτσι του δόθηκε καιρός του Χάρου και σε πήρε.</i>	απουσία σχετικού σχήματος

182.(χωρίς τίτλο) <i>Τήρα μη μοιάσης του λαγού, οπού γεννάει κι' αρνιέται. Μοιάσε της πετροπέρδικας, της αηδονολαλούσας, που κάνει δεκοχτώ πουλιά, κανένα δεν αρνιέται,</i> <i>κι' αν πέστι αϊτός και πάρη ένα, εν' από τα πουλιά της,</i> <i>κάνει καιρούς να πιη νερό, καιρούς να κελάϊδήση.</i> <i>Κι' οπόβρη ξάστερο νερό, θολώνει και το πίνει, κι' οπόβρη μαυρη καψαλιά, θα κάτστι να βοσκήση, κι' οπόβρη μαύρο κούτσουρο, θα κάτση να λαλήση.</i>	επιφορά συντακτική επαναστροφή επαναφορά επαναφορά και διπλή επαναφορά
183.ΟΤΑΝ ΣΗΚΩΝΟΥΝ ΤΟΝ ΝΕΚΡΟΝ <i>Αυτού που βούλεσαι να πας, κι' όπου ξεπερατειέσαι,</i> <i><u>αν εύρης νιους χαιρέτα τους, και νιας κουβέντιασέ τους,</u></i> <i>κι' <u>αν εύρης</u> και μικρά παιδιά γλυκά παργόρησέ τα.</i> <i><u>Μην κάμης νιας να κλάμουνε</u> και <u>νιους ν' αναστενάξουν,</u></i> <i><u>μην κάμης</u> και μικρά παιδιά και θυμηθούν τη μάνα.</i> <i>Μην πης πως έρχεται <u>Λαμπρή</u>, πως έρχονται <u>γιορτάδες</u>.</i> <i>Πες του Χριστού πως χιόνιζε και τη Λαμπρή θα βρέχη, και την ημέρα τ' άη Θωμά θα σέρνουν τα ποτάμια. Πως δε θα βγούνε τα παιδιά με ταις γλυκειάϊς μαννάδες, ούτε θα βγουν τ' άδρόγενα να πολυαγαπημένα.</i>	επαναφορά και πολλαπλή αλλομορφική και συνωνυμική ταυτολογία και λεξική αντίθεση (νιους≠ νιας) επαναφορά, πολλαπλή αλλομορφική και συνωνυμική ταυτολογία και λεξική αντίθεση (νιας ≠νιους) συνωνυμική ταυτολογία

Θα πάω 'ς <u>της Άρνης</u> τα βουνά, 'ς <u>της Αρνεσιάς</u> τη βρύση, κ' έχω της γης για στρώματα, σεντόνια έχω το <u>χώμα</u>, και γεύομαι τον κουρνιαχτό, δειπνάω από το <u>χώμα</u>, και πίνω τ' ωριοστάλαχτο της πλάκας το φαρμάκι. -Σαν αποφάσισες να πας, να μην ξαναγυρίσης, άνοιξε τα ματάκια σου να μ' αποχαιρετήσης, να μας αφήσης το χε γεια και το μεγάλον πόνο."	αλλομορφική ταυτολογία επαναφορά, χιαστή αντιστροφή 3 όρων και επιφορά
186. (χωρίς τίτλο) Αϊτός ξεβγαίνει από τη γη, καϊμένα εἶν' τα φτερά του, κι' άλλος <u>αἰτός</u> τον <u>ρώταγε</u>, κι' άλλος αἰτός του <u>λέγει</u>. "Για πες μας, πες μας, <u>σταυραῖτέ</u>, τι κάνουν οι δικοί μας; -Είδες εμέ το σταυραῖτό πως είναι τα φτερά μου; Έτσι εἶν' της μάννας τα παιδιά, των αδερφιών ταδέρφια, έτσι εἶν' των κακορίζικων τα <u>πρώτα</u> τους αιταίρια, τα <u>πρώτα</u> τους και τα καλά, τα πολυαγαπημένα." Για κάτσετε, σιγήσετε, να ιδούμε ποιος <u>μας λείπει</u>. Μας λείπει ο κάλλιος του σπιτιού κι' ο πρωτονοικοκύρης, που ήταν 'ς το σπίτι φλάμπουρο, 'ς την εκκλησιά φανάρι, το φλάμπουρο τσακίστηκε, και το φανάρι εσβήστη. Κρίμα 'ς εκείνον που έπεσε, κι' αλλιὰ 'ς εκείόν πόστάθη.	ετυμολογικό σχήμα, συνωνυμική ταυτολογία και επιτατική επαναδίπλωση επαναφορά και συντακτική επαναστροφή συνεκτική επαναστροφή
187.(χωρίς τίτλο) <u>Είχα</u> μηλιά 'ς την πόρτα μου και δέντρο 'ς την αυλή μου, και τέντα κατακόκκινη το σπίτι σκεπασμένο, και κυπαρίσσι ολόχρυσο κ' ήμουν ακουμπισμένη, <u>είχα</u> κι' ασημοκάντηλο 'ς το σπίτι κρεμασμένο. Τώρα η μηλιά μαράθηκε, το δέντρο ξερριζώθη, και η τέντα η κατακόκκινη, και κείνη μαύρη εγίνη, το κυπαρίσσι το χρυσό έπεσε κ' ετσακίστη, τασημοκάντηλο έσβησε, το σπίτι δε φωτάει.	επαναφορά

188.(χωρίς τίτλο) <i>Ποιος ήταν κείνος πόβανε φωτιά 'ς το περιβόλι, κ' εκάη η φράχτη τάμπελιού κ' εκάη το περιβόλι, κ' εκάησαν τα δυο δεντρά, που ήσαν αδερφωμένα;</i> <i>Καϊ τό να κάη κ' έπεσε, και τάλλο κάη κ' έστάθη.</i> <i>Κείνο που κάη κ' έπεσε, εβγήκε από τοις έννοιαις, κείνο που κάη κ' έμεινε, πολλά χει να πέραση.</i> <i>Θα το φυσήξη κι' ο βοριάς, και θα το βρέξη ο νότος, θα ρήξη ξεροπάγουνο να κάψη την καρδιά του.</i>	επιφορά και χαλαρή επαναφορά επαναφορά επαναφορά
189.(χωρίς τίτλο) <i>Θιαμαίνομαι, ξενίζομαι και μοναχός θιαμάζω, πως δε ραγίζουν τα βουνά, δε πέφτει τάστρι κάτου <u>από τον πόνο τς αδερφής</u> κι' <u>απ' τον καϊμό της μάννας</u> κι' από το βαριοστεναμό του μαύρωνε χηράδω.</i>	πολλαπλή συνωνυμική ταυτολογία
190.ΕΙΣ ΧΗΡΑΝ <i>Κυρά, που κάθεσαι ψηλά, <u>κατέβα παρακάτω</u>,</i> <i>και κάτσε με τοις <u>άμοιραις</u>, και κάτσε με τοις <u>χήραις</u>,</i> <i>και <u>τίναχ'</u> το κεφάλι σου, να γκρεμιστή η κορώνα, <u>τίναξε</u> και το δάχτυλο, να πέση η αρραβώνα,</i> <i>και βγάλ' τα <u>κατακκόκκινα</u>, και φόρεσε τα μαύρα. Τα <u>κόκκινα</u> είναι της <u>χαράς</u>, τα μαύρα είναι της <u>λύπης</u>.</i> <i>Η χήρα μέσα κάθεσαι κι' όζω την κουβεντιάζουν,</i> <i>αν περπατήση ταπεινά, <u>της λεν</u> πώς καμαρώνει, κι' αν περπατήση ογλήγορα, <u>της λεν</u> πως εξουρλάθη, κι' αν κουβεντιάση μ' άλλονε, <u>της λεν</u>, άντρα γυρεύει, κι' αν νέθη και τη ρόκα της, <u>της λεν</u> πως προίκα φτειάνει, κι' αν αρρωστήση και καμιά, <u>της λεν</u> παιδί θα κάμη.</i>	ετυμολογικό σχήμα συνδυασμός επαναφοράς («και») και ταυτανοφορικής ταυτολογίας επαναφορά ετυμολογικό σχήμα και λεξική αντίθεση διπλή επαναφορά

191.(χωρίς τίτλο) <i>Χήρα σπερώνει 'ς το βουνό, κανείς δεν τη μαζώνει. Ψιλή φωνίτσα νέβαλε όση κι' αν εδυνάστη.</i> <i>"Πού είσαι, καλέ μου <u>σύντροφε</u>, καλέ μου <u>νοικοκύρη</u>;</i> <i>αν είσαι <u>εμπρός</u> καρτέρα με, και <u>πίσω</u> μίλησέ με, κι' αν είσαι 'ς άκρη ποταμιού, στάσου να με <u>περάσης</u>, γιατί είμαι η δόλια αδύνατη και δέν μπορ' να <u>περάσω</u></i>	ταυταναφορική ταυτολογία επαναφορά, λεξική αντίθεση και χαλαρή επιφορά
192.ΕΙΣ ΑΓΟΥΡΟΝ <i>Για ιδές καιρό που διάλεξες, Χάρε μου, να τον πάρης, 'ς τα έβγα του καλοκαιριού, 'ς τα έμπα του χειμώνα,</i> <i>να πάρης <u>τάνθη</u> οχ τα βουνά, <u>λελούδια</u> από τους κάμπους, να πάρης τον <u>αμάραντο</u>, να τον <u>μαράν'</u> ή πλάκα.</i>	επαναφορά, συνωνυμικό σχήμα, ετυμολογικό σχήμα και λεξική αντίθεση (βουνά≠ κάμπους)
193.(χωρίς τίτλο) <i>Δεν είναι κρίμα κι' άδικο, παραλογία μεγάλη, να στέκουν τα <u>παλιόδεντρα</u> και τα σαρακιασμένα, να πέφτουνε τα <u>νιόδεντρα</u> με τάνθη φορτωμένα;</i>	ετυμολογικό σχήμα και λεξική αντίθεση
194.(χωρίς τίτλο) <i>Ήλιε μου, πώς εβιάστηκες <u>να πας</u> να βασίλεψης, ν' αφήσης το σπιτάκι σου κι' αλλού <u>να πας</u> να φέξης;</i>	μεσαία επαναφορά
195.(χωρίς τίτλο) <i>Δε <u>σόμοιαζε</u>, λεβέντη μου, 'ς τη μαύρη γης για νά μπης, <u>μόν'</u> <u>σόμοιαζε</u> <u>να</u> κάθεσαι 'ς ένα μορφο τραπέζι, <u>να</u> τραγουδάς <u>να</u> χαίρεσαι, <u>να</u> σε κερνούν <u>να</u> πίνης.</i>	κατ' άρσιν και θέσιν και επαναφορά («να»)

198.ΤΗΣ ΜΑΝΝΑΣ ΕΙΣ ΠΑΙΔΙ <i>Α δε φουσκώση η θάλασσα, ο βράχος δεν αφρίζει, κι' αν δε σε κλάψη η μάννα σου, ο κόσμος δε δακρύζει.</i>	χαλαρή επαναφορά
199.(χωρίς τίτλο) <i>Εσύ, παιδί μου, εκίνησες να πας 'ς τον Κάτου κόσμο, κι' αφήνεις τη μαννοῦλα σου πικρή, χαροκαμένη. Παιδάκι μου, τον πόνο σου πού να τον απιθώσω; που κι' αν τον ρήξω τρίστρατα, τον παίρνουν οι διαβάταις, κι' αν τον αφήσω 'ς τα κλαριά, τον παίρνουν τα πουλάκια.</i> <i>Πού να βαλθούν τα δάκρυα μου για τον ξεχώρισμό σου;</i> <i>Αν πέσουνε 'ς τη μαύρη γης, χορτάρι δε φυτρώνει, αν πέσουνε 'ς τον ποταμό, <u>ο ποταμός θα στύψη.</u></i> <i>αν πέσουνε 'ς τη θάλασσα, <u>πνίγονται τα καράβια.</u></i> <i>κι' αν τα σφαλίσω 'ς την καρδιά, γλήγορα σ' ανταμώνω.</i>	διπλή επαναφορά επαναφορά και χιαστή αντιστροφή 2 όρων
200.(χωρίς τίτλο) <i>Οποιά χασε τον άντρα της, <u>έχασε την τιμή της,</u> κι' οποιά χασε τη μάννα της, <u>έχασε την κουβέντα,</u> κι' όποιά χασε τον αδερφό, <u>έχασε τα φτερά της,</u> κι' όποιά χασε την αδερφή, <u>έχασε το σιριάνι,</u> κι' όποιά χασε μικρά παιδιά, <u>έχασε την καρδιά της.</u></i>	διπλή επαναφορά
201.ΕΙΣ ΜΙΚΡΟ ΠΑΙΔΙ <i>Πάννε και σου, παιδάκι μου, με τάλλα τα παιδάκια, 'ς του παραδείσου το πλατύ μαεύγουλ λουλουδάκια.</i>	απουσία σχετικού σχήματος
202.(χωρίς τίτλο) <i>Εμέναν το παιδάτσιμ μου μέλιν ετάϊζε μας, της πικροδάφνης το ζουμίν υστέρα πότισε μας.</i>	απουσία σχετικού σχήματος
203.(χωρίς τίτλο) <i><u>Πού πας, περιστεράκι μου, να φτειάσσης τη φωλιά σου;</u></i>	επαναφορά όλου του στίχου σε συνδυασμό με συνωνυμική ταυτολογία (μεταξύ 1^{ου} και 5^{ου} στίχου)

<i>αν τήνε φτειάσης 'ς το βουνό, σου τη χαλάει το χιόνι, αν τήνε φτειάσης 'ς το γιαλό, σου τη χαλάει το κύμα, κι' αν τήνε φτειάσης καταγής, σου τη χαλούν τα φίδια.</i> <u>Πού διάης, περιστεράκι μου, να φτειάσης τη φωλιά σου,</u> <i>κ' εμάρανες τα χείλη μου κ' έκαψες την καρδιά μου;</i>	διπλή επαναφορά και λεξική αντίθεση (φτειάσης≠ χαλάει)
204.(χωρίς τίτλο) <i>Πουλάκι νείχα 'ς το κλουβί και το είχα ημερωμένο, το τάζα τη ζάχαρη, το πότιζα το μόσκο,</i> <i>κι' <u>από το μόσκο</u> τον περσό, κι' <u>από τη μυρουδιά</u> του</i> <i>μου σκανταλίστη το κλουβί και μού φυγε τάηδόνι.</i> <i>Πήρα <u>τα όρη σκούζοντα</u> και <u>τα βουνά ρωτώντα:</u></i> <i>"Βουνά μου και λαγκάδια μου και κάμποι με τα ρόδα, μην είδατε ταηδόνι μου κ' έπέρασε πετώντας;</i> <i>-Εχτές προχτές επέρασε και πάει 'ς τον Κάτου Κόσμο.</i> <i>Τη νύχτα κλαίει για βυζί και την αυγή για μάννα και μέσ' 'ς τα ξημερώματα ποιος να το ξετυλίξη."</i>	επαναφορά συνωνυμική ταυτολογία πολλαπλή συνωνυμική ταυτολογία παραγωγική επαναστροφή
205.(χωρίς τίτλο) <i>Μεσ' 'ς τά μπα του καλοκαιριού και 'ς τά βγα του χειμώνα, τήρα καιρό που διάλεξε να πάρη, να μισσέψη!</i> <i>Παιδί μου, δεν απόμενες, δεν άφηνες αγάλια,</i> <i>όσο ν' <u>ανθίσουν τα βουνά, να πρασινίσουν οι κάμποι,</u></i> <i>ν' ανοίξουν τα γαρούφαλα, να γίνουν τα λουλούδια,</i> <i>να φορτωθής να στολιστής, να πας 'ς τον Κάτου Κόσμο,</i> <i>να βάλου <u>οι νιοι 'ς τα φέσια</u> τους κ' <u>οι νιαίς 'ς τoις τραχηλιαίς</u> τους,</i> <i>και τα μικρά 'ς τα χέρια τους, να λησμονούν τη μάννα.</i>	επαναφορά («να») σε συνδυασμό με συνωνυμική ταυτολογία και λεξική αντίθεση (στον 1^ο στίχο) και διπλή λεξική αντίθεση (στον 4^ο)

206.ΜΟΙΡΟΛΟΓΙ ΜΑΝΝΑΣ ΕΙΣ ΚΟΡΗΝ

Κόρη μου, σε κλειδώσανε κάτω 'ς την Αλησμόνη,

*που 'ς τό μπα δίδουν τα κλειδιά, 'ς το έβγα δεν τα δίδουν,
και 'ς το μπαινοζανάβγαρμα σφιχτά σε μανταλώνουν,
που κόρη μάννας δε μιλεί,*

*μηδέ 'ς την κόρη η μάννα,
μηδέ τα τέκνα 'ς τους γονιούς, μηδέ οι γονιοί 'ς τα τέκνα,
κι' ο βασιλές ακόμη κει με όλους μας ειν' ίσια.*

***Εκεί** 'ν'τα σπίτια σκοτεινά, οι τοίχοι ραχνιασμένοι,
εκεί μεγάλοι και μικροί ειν' ανακατεμένοι.*

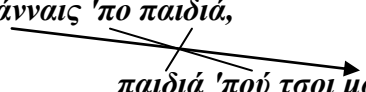
επαναφορά
(«που» και
«'ς») και λεξική
αντίθεση (μπα
≠βγα), ετυμολο-
γικό σχήμα,
χιαστή αντιστρο-
φή 2 όρων

επαναφορά και
λεξική αντίθεση

Πίνακας 12. Μοιρολόγια του Κάτω Κόσμου και του Χάρου

ΤΡΑΓΟΥΔΙ	ΣΧΗΜΑΤΑ ΛΟΓΟΥ
207.(χωρίς τίτλο) <i>Κάτου 'ς τα Τάρταρα της γης, τα κρυοπαγωμένα,</i> <u>μοιρολογούν οι λυγεραίς</u> και <u>κλαιν τα παλληκάρια.</u> <i>"Τάχα να στέκη ο ουρανός, να στέκει ο Απάνου κόσμος, να στέκουν τα χοροστασιά, σαν που ήτανε και πάντα,</i> <i>να λειτουργειώνται οι εκκλησιαίς, να ψέλνουν οι παπάδες;"</i>	<i>πολλαπλή συνωνυμική ταυτολογία και λεξική αντίθεση (λυγεραίς ≠παλληκάρια)</i> <i>συνδυασμός χαλαρής επαναφοράς με συνωνυμική ταυτολογία</i>
208.(χωρίς τίτλο) <i>Τώρα 'ς τον αποχωρισμό τρεις ποταμούς διαβαίνω, ο ένας χωρίζει αντρόγενα, κι' ο άλλος χωρίζει αδέρφια,</i> <i>κι' ο τρίτος ο φαρμακερός τη μάνν' απ' τα παιδιά της.</i>	<i>ετυμολογικό σχήμα</i>
209.(χωρίς τίτλο) <i>Για πες μου, τι του ζήλεψες αυτού του Κάτου κόσμου;</i> <i>Ευτού βιολιά δεν παίζουνε, παιγνίδια δε βαρούνε, ευτού <u>συνδυό</u> δεν κάθονται, <u>συντρείς</u> δεν κουβεντιάζουν,</i> <i>είναι κ' οι νιοι <u>ξαρμάτωτοι</u>, κ' οι νιαίς <u>ξεστολισμένες</u>.</i> <i>και των μαννάδων τα παιδιά σα μήλα ραβδισμένα.</i>	<i>επαναφορά και προθηματική επαναφορά</i> <i>πολλαπλή συνωνυμική ταυτολογία και λεξική αντίθεση (νιοι≠ νιαίς)</i>
210.(χωρίς τίτλο) <i>Άσπρε σταυραιτέ, πανώρια γερακίνα, τι είδες, τι άκουσες εκεί ψηλά που τρέχεις; -Θάλασσαις πικραίς, καράβια βουρκωμένα,</i>	

κάτου 'ς το Μοριά, κάτω 'ς το περιγιάλι, σέρνει ο Αντρείόβλαχος εννιά αδερφούς δεμένους σε μian άλυσo, σε μια μακριά αλυσίδα. Πάει κ' η μάννα τους, κοντά περικαλιώντα. "Φέντη Αντρείόβλαχε, αφέντη των παιδιών μου, χάρισε κ' εμέ κανέν' απ' τα παιδιά μου, το μικρότερο, το μεγαλύτερο μου, ή τον Κωσταντή, που ειν' αρρεβωνιασμένος." Σκούζει το μικρό και λέει το μεγάλο. "Τάχ'το, η μάννα μου, πως ήσουν α μηλίτσα, άνθισες μικρή και κάρπισες μεγάλη, φύσηξε βοριάς, σ' τα τίνιαζε τα μήλα."	επαναφορά αλλομορφική ταυτολογία συντακτική επαναστροφή ετυμολογικό σχήμα
211.(χωρίς τίτλο) Καλότυχα είναι τα βουνά, καλότυχοι ειν' οι κάμποι, που Χάρο δεν ακαρτεροῦν, φονιά δεν περιμένουν, μόν' περιμένουν άνοιξη, τόμορφο καλοκαίρι, να πρασινίσουν τα βουνά, να λουλουδούν οι κάμποι.	συνωνυμική ταυτολογία και λεξική αντίθεση (βουνά ≠ κάμποι) συνδυασμός ταυτανοφορικής και συνωνυμική ταυτολογίας με το σχήμα κατ' άρσιν και θέσιν (διπλή άρση)
212.(χωρίς τίτλο) Για ιδές καιρόν που διάλεξε ο Χάρος να σε πάρη, τώρα π' ανθίζουν τα κλαριά και βγάξει η γης χορτάρι.	απουσία σχετικού σχήματος
213.ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΟΥ ΧΑΡΟ Ο Χάρος έκατσε ψηλά και τραγουδεί πανώρια, λέει τραγούδια τση χαράς και περισσοκαυκάται. "Για ιδέ σπίθιαν τα ρήμαζα κι' αυλαίς αράχνιασά τσοι,	ετυμολογικό σχήμα

και αδέρφια που ξεχώρισα, πού σαν αγαπημένα, κ' οι στράταις καμαρώναν τα κι' ο κόσμος έτρεμέν τα. Χώρισα μάνναις 'πο παιδιά, εχώρισα κι' αντρόϋνα που σαν αγαπημένα."	επαναφορά και περίπλοκο χιαστό
214.ΤΟΥ ΛΕΒΕΝΤΗ ΚΑΙ ΤΟΥ ΧΑΡΟΥ Λεβέντης ερροβόλαγε από τα κορφοβούνια, με το μαντήλι 'ς το λαιμό, το βαροκεντημένο. Είχε το φέσι του στραβά και τα μαλλιά κλωσμένα, κ' έστριφτε το μουστάκι του και ψιλοτραγουδοϋσε. Κι' ό Χάρος τον αγνάντεψε από ψήλη ραχούλα, καρτέρι πάει και τόβαλε 'ς ένα στενό σοκάκι. 'Τεια σου, χαρά σου, Χάροντα. - Καλό 'ς το το <u>λεβέντη</u>. Λεβέντη μ', πούθεν έρχεσαι, λεβέντη μ', πού πηγαίνεις; -Από τη μάντρα μου έρχομαι, 'ς το σπίτι μου πηγαίνω. Πάου να πάρω το ψωμί και πίσω να γυρίσω. -Λεβέντη μ', μ' έστειλε ο Θεός, να πάρω την ψυχή σου. -Χωρίς ανάγκη κι' αρρωστιά ψυχή δεν παραδίνω. Μον' έβγα να παλέψουμε σε μαρμαρένιο αλώνι, κι' α με νικήσης, Χάροντα, να πάρης την ψυχή μου, κι' α σε νικήσω πάλι εγώ, πήγαινε 'ς το καλό σου." Πιαστήκαν και παλεύανε απ' το πουρνό ως το βράδυ, κ' εκεί 'ς το γύρισμα του ηλιού που τρέμ' να βασιλέψη ακούν το νιο που βόγγυξε και βαριαναστενάζει. "Άσε με, Χάρε μ', άσε με παρακαλώ να ζήσω, τι έχω τα πρόβατα άκουρα και το τυρί 'ς το ζύγι, τι έχω γυναίκα παρανιά και χήρα δεν της πρέπει, τι έχω παιδί κ' είναι μικρό κι' ορφάνια δεν του μοιάζει. -Τα πρόβατα κουρεύονται και το τυρί ζυγιάται, και ταρφανό πορεύεται κ' η χήρα κυβερνιέται."	συνεκτική επαναστροφή σε συνδυασμό με επαναδίπλωση επαναφορά συνωνυμικό σχήμα ασυνεχής επιτατική επαναδίπλωση επαναφορά

215.ΤΟΥ ΧΑΡΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΝΙΟΥ <i>Τρώτε και πίνετ', άρχοντες, κ' εγώ να σας δηγούμαι, κ' εγώ να σάσε δηγηθώ για έναν αντρωμένο, για ένα νιον, τον είδα γω 'ς τσοί κάμπους κ' εκυνήγα, κυνήγα κ' ελαγώνενυγεν ο νιος κι' αγριμολόγα.</i> <i>'Σ το γλάκιο πιάνει ο νιος <u>λαγό</u>, 'ς τον πήδο πιάνει <u>αγρίμι</u>, την πέρδικα την πλουμιστή οπίσω την αφήνει.</i> <i>Μα ο Χάροντας επέρασε κ' ήτονε μανισμένος. Έβγαλε, νιε, τα ρούχα σου και θέσε τάρματά σου, δέσε τα χέρια σου σταυρό, να πάρω τη ψυχή σου.</i> <i>-<u>Δε βγάνω</u> γω <u>τα ρούχα μου</u>, <u>δε θέτω τάρματά μου</u>, μηδέ τα χέρια μου σταυρό, να πάρης τη ψυχή μου.</i> <i>Μ' άντρας εσύ, άντρας κ' εγώ, κ' οι δυο καλ' αντρωμένοι, κι' άιντε να πα απαλαίψωμε 'ς το σιδερόν αλώνι, να μη ραΐσουν τα βουνά και να χαλάση η χώρα." Και πάνε κι' απαλεύγανε 'ς το σιδερόν αλώνι. Κ' εννιά φοραίς τον έβαλεν ο νιος το Χάρο κάτω. Μ' απάνω εις τς εννιά φοραίς του Χάρο βαροφάνη. Πιάνει το νιο 'που τα μαλλιά, χάμαις τον γονατίζει. Άφισ με, Χάρο, τα μαλλιά και πιάσ' μ' απού τη μέση, και τοτεσάς σου δείχνω γω πώς ειν' τα παλληκάρια.</i> <i>-Αποκειδά τα <u>πιάνω</u> γω ούλα τα παλληκάρια, <u>πιάνω</u> κοπέλλαις όμορφαις, κι' άντρες πολεμιστάδες, και <u>πιάνω</u> και μωρά παιδιά μαζί με τσοι μαννάδες."</i>	<i>αλλομορφική ταυτολογία και ταυτανοφορική, συνεκτική επαναστροφή</i> <i>πολλαπλή συνωνυμική ταυτολογία</i> <i>πολλαπλή συνωνυμική ταυτολογία</i> <i>συνδυασμός επαναφοράς και ετυμολογικού σχήματος</i> <i>επαναφορά</i>
216.ΤΟΥ ΧΑΡΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΤΡΑΘΙΩΤΗ <i>Όμορφο νιον εζύγωνεν ο Χάρος 'ς τη μαδάρα, μά 'τον ο νιος ογλήγορος κι' ο Χάρος κουρασμένος, και παίρν' ο νιος το ρίζωμα κι' ο Χάρος την πλαγιάδα. Πάνω σε πλάκαν έκατσεν ο Χάρος διπλοπόδης,</i> <i>κ' εσφύριζε κ' εφώναζεν ο Χάρος του στραθιώτη. "Στραθιώτ', <u>ανίμενε κ' εμέ</u>, που θα σου παραγγείνω. -Χάροντα, κ' είντα μου βαστάς <u>κ' εγώ να σ' ανιμένω</u>;</i> <i>-<u>Βαστώ</u> σου ντάργα και σπαθί και κόκκινο λουρίσκο, <u>βαστώ</u> και τση γυναικάς σου ολόμαυρα να βάλη."</i>	<i>μεσαία επαναφορά</i> <i>συνεκτική επαναστροφή</i> <i>επαναφορά</i>

217.ΤΗΣ ΛΥΓΕΡΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΧΑΡΟΥ

Η Ευγενούλα η μοσκοινιά κ' η μικροπαντρεμένη
εβγήκε κ' επαινεύτηκε πως Χάρο δε φοβάται,

γιατί ειν' τα σπίτια της ψηλά, κι' ο άντρας της παλληκάρι,
γιατί έχει τους εννιά αδερφούς, τους καστροπολεμίταις,
π' όλα τα κάστρα πολεμούν κ' οι χώραις παραδίνουν.

Κι' ο Χάρος όπου τ' άκουσε, πολύ του βαρυφάνη.
Μαύρο πουλί νεγίνηκε, σαν άγριο χελιδόνι,
εβγήκε κ' εσαΐττεψε τη μοναχή την κόρη
μέσ' 'ς το λιανό το δάχτυλο που χε την αρραβώνα.

Κ' εμπαινοβγαίνουν οι γιατροί και γιατρεμό δε βρίσκουν,
κ' εμπαινοβγαίνει η μάννα της με τα μαλλιά λυμένα.

"Τί έχεις, μαννούλα μου, και κλαις, τι έχεις κι' αναστενάζεις;

-Πεθαίνεις, Ευγενούλα μου, και τι μου παραγγέλνεις;
-Σ' αφήνω, μάννα, το έχε γεια και ντύσε με σα νύφη,
κι' όταν θα σόρθη ο Κωνσταντής να μη μου τον πικράνης,

μόν' στρώσ' του **γίωμα** να **γευτή** και **δείπνο** να **δειπνήση,**

κι' άπλωσε μεσ' 'ς την τσέπη μου και πάρε το κλειδί μου,
και βγάλ' τον αρραβώνα του και τα χαρίσματα του,
και δώσ' του τα του Κωσταντή, αλλού ν' αρραβωνίση,

ωσάν κ' εγώ **παντρεύομαι, παίρνω** το Χάρον **άντρα."**

Κι' ο Κωσταντής επρόβαλε 'ς τους κάμπους καβαλλάρης,
με δεκαπέντε φλάμπουρα, μ' εννιά ζυγιάς παιχνίδια,
με τετρακόσιους άρχοντες, πεζούς καβαλλαραίους.
Βλέπει μεγάλη σύναξη, οπού ναι μαζωμένοι.
"Για χαμηλώστε, φλάμπουρα, πάψετε σεις, παιχνίδια,

γιατί **σταυρός** επρόβαλε απ' το **πεθερικό** μου,
για **πεθερός** μου **πέθανε,** για **πεθερά** μου **χάθη,**
για απ' τα γυναικαδέρφια μου κανένα νεσκοτώθη."
Και τάλογό του εβάρεσε 'ς του πεθερού να πάγη.

επαναφορά και
αλλομορφική
ταυτολογία

χαλαρή
επαναφορά και
ετυμολογικό
σχήμα

συνωνυμική
ταυτολογία

διπλό ετυμολο-
γικό σχήμα

επαναφορά και
ετυμολογικό
σχήμα

συνωνυμικό
σχήμα

ετυμολογικό
σχήμα σε
συνδυασμό με
αλλομορφική και
συνωνυμική
ταυτολογία

<i>Αυτού <u>σιμά</u>, αυτού <u>κοντά</u> βαστούσε μοναστήρι.</i> <i>Βρίσκει τον πρωτομάστορη κ' έκανε το κιβοῦρι.</i> <i>'''Να ζήσης, πρωτομάστορη τίνος είν' το κιβοῦρι;</i> <i>-Είναι τανέμου, του καπνού και της ανεμοζάλης.</i> <i>-Για πέ μου, πρωτομάστορη, καθόλου μη μου κρύψης.</i> <i>-Ποιος έχει <u>γλώσσα</u> να σ' το <u>πη</u>, <u>στόμα</u> να σου <u>μιλήση</u>.</i> <i>Τούτ' η φωτιά που σ' άναψε, ποιος θε να σου τη σβήση; Η Ευγενούλα απέθανε νη πολυαγαπημένη. -Να ζήσης, πρωτομάστορη, κάμε το πιο μεγάλο.</i> <i>Νά ναι πλατύ, νά ναι μακρύ, νά ναι για δυο νομάτους."</i> <i>Βιτσιά βαρεί ταλόγου του, 'ς του πεθερού του πάει. Βρίσκει παπάδες πόψελναν, μοιρολογίστραις κλαίνουν.</i> <i>"Μεριά σταθήτε, ψάλτηδες, μεριά, μοιρολογίστραις!"</i> <i>Χρυσό μαντήλι σήκωσε την είδε απεθαμένη. Σκύφτει, φιλεί <u>γλυκά</u> <u>γλυκά</u>, <u>γλυκά</u> την αγκαλιάζει, χρυσό μαχαίρι νέβγαλε ναπ' αργυρό φηκάρι,</i> <i>ψηλά ψηλά το σήκωσε και 'ς την καρδιά το χώνει.</i> <i>Εκεί που θάψανε το νιο φύτεωσε κυπαρίσσι, κ' εκεί που θάψανε τη νια εβήκε καλαμιώνα. Λυγογυρίζει η καλαμιά, σκύφτει το κυπαρίσσι. Κ' ένα πουλί κελάδαε, 'ς άλλο πουλί ζηγειώνταν. "Για δες τα τα κακόμοιρα, τα πολυαγαπημένα!"</i> <i>δε φιλήθηκαν <u>ζωντανά</u>, φιλειούνται <u>πεθαμένα</u>."</i>	συνωνυμική ταυτολογία επιφορά ετυμολογικό σχήμα πολλαπλή συνωνυμική ταυτολογία επαναφορά επαναφορά επαναφορά («χρυσό»), διαβαθμιστική επαναδίπλωση και συνεκτική επαναστροφή διαβαθμιστική επαναδίπλωση επαναφορά εκ παραλλήλου και λεξική αντίθεση
218.(χωρίς τίτλο) <i>Γιατί είναι μαύρα τα βουνά και στέκουν βουρκωμένα; Μην άνεμος τα πολεμά, μήνα βροχή τα δέρνει; Κι' ουδ' άνεμος τα πολεμά, κι' ουδέ βροχή τα δέρνει, μόνε διαβαίνει ο Χάροντας με τους αποθαμένους.</i>	υποφορά και ανθυποφορά

Σέρνει τους νιους από μπροστά, τους γέροντες κατόπι, τα τρυφερά παιδόπουλα 'ς τη σέλλα αραδιασμένα. Παρακαλούν οι γέροντες, κ' οι νέοι γονατίζουν, και τα μικρά παιδόπουλα τα χέρια σταυρωμένα. "Χάρε μου, διάβ' από χωριό, κάτσε σε κρύα βρύση, να πιουν οι <u>γέροντες</u> νερό, κ' οι <u>νιοι</u> να λιθαρίσουν, και τα μικρά παιδόπουλα λουλούδια να μαζώζουν. -Ανεί διαβώ ναπό χωριό, αν από κρύα βρύση, έρχονται οι μάνναις για νερό, γνωρίζουν τα παιδιά τους, γνωρίζονται τ' αντρόγενα και χωρισμό δεν έχουν."	επιφορά και λεξική αντίθεση (γέροντες≠ νιοι) πολυμορφικό σχήμα
219.(χωρίς τίτλο) Ποιος έχει πέτρινη καρδιά, θέλω να μη ραΐση, να ειπώ τραγούδι χλιβερό και παραπονεμένο, μηδ' από <u>χήραις</u> τ' άκουσα, μηδ' από <u>παντρεμέναις</u>, του Χάρου η μάννα τό λεγε, τό σουρνε μοιρολόγι. "Πόχουν παιδιά, ας τα κρύψουνε, κι' αδέρφια, ας τα φυλάζουν, γυναίκες των καλών αντρώ, να κρύψουνε τους άντρες, γιατί έχω γιο <u>κυνηγητή</u>, γιατί έχω γιο <u>κουρσάρο</u>. Ούλο τοις <u>νύχταις</u> περπατεί και τοις <u>αυγαίς</u> κουρσεύει, κι' οπόβρη τρεις παίρνει τους δυο, κι' οπόβρη δυο τον ένα, κι' οπόβρη κ' ένα μοναχό, κείνον τον ξεκληρίζει." Μα να τον και κατέβαινε 'ς τους κάμπους καβελλάρης. Μαύρος ήταν, μαύρα φορεί, μαύρο και τάλογό του, σέρνει στελέττα δίκοπα, σπαθιά ξεγυμνωμένα, στελέττα τα χει για καρδιαίς, σπαθιά για τα κεφάλια.	επαναφορά και λεξική αντίθεση ετυμολογικό σχήμα συνωνυμική ταυτολογία σε συνδυασμό με ετυμολογικό σχήμα και λεξική αντίθεση (νύχτες≠ αυγαίς) επαναφορά χαλαρή επαναφορά διπλή συντακτική επαναστροφή

220.ΤΟ ΔΕΙΠΝΟ ΤΟΥ ΧΑΡΟΥ <i>Παρακαλώ σε, μάννα μου, μια χάρη να μου κάμης, ποτέ σου γέρμα του γηλιού μην πιάνης μοιρολόγι,</i> <i>γιατί δειπνάει ο Χάροντας με τη Χαρόντισσά του.</i> <i>Κρατώ κερί και φέγγω τους, γυαλί και τους κερνάω, κι' άκουσα τη φωνούλα σου κ' εσπάραξε η καρδιά μου, και μου ραγίστη το γυαλί και το κερί μου σβήστη, και στάζει η στάλα του κεριού μέσ' 'ς τους αποθαμένους,</i> <i>καίει των νυφάδων τα χρυσά, του νιώνε τα στολίδια. Θυμώνει ο Χάρος με τα με, 'ς τη μαύρη γης με ρήχνει, το στόμα μ' αίμα γιόμισε, ταχειίλι μου φαρμάκι.</i>	ετυμολογικό σχήμα επαναφορά
221.(χωρίς τίτλο) <i>Ήλιε μου και τρισήλιε μου και κοσμογυριστή μου, ψες έχασα <u>μια λυγερή, μια ακριβοθυγατέρα,</u></i> <i>να μη την <u>είδες</u> πουθενά, να μη την <u>απαντήσεις</u>;</i> <i>-Εψές προχτές την είδηκα 'ς του Χάρου το σαράι.</i> <i>Ο Χάρος έτρωγε ψωμί, κ' η κόρη τον <u>κερνούσε,</u> κ' έτρεχαν τα ματάκια της <u>σα μαρμαρένια βρύση.</u></i> <i>κ' έτρεμε κ' η καρδούλα της <u>σα μήλο μαραμμένο.</u> Κι' από το <u>συχνοκέρασμα</u> της πέφτει το ποτήρι,</i> <i>μάιτε σε πέτρα βάρεσε, μάιτε σε καλντιρίμι,</i> <i>μέσα 'ς του Χάρου την ποδιά έπεσε κ' ερραΐστη. Του Χάρου κακοφάνηκε, γυρίζει και της λέει.</i> <i>"Τι έχεις, κόρη, που <u>χλίβεσαι</u> και <u>χύνεις μαύρα δάκρυα,</u> και τρέχουν και τα μάτια σου σα μαρμαρένια βρύση;</i> <i><u>Μη σε πονεί</u> οχ τη μάννα σου, <u>να στείλω</u> ναν τη φέρω; -<u>Δε με πονεί</u> οχ τη μάννα μου, <u>μη στέλνης</u> νάν τη φέρης. -<u>Μη σε πονεί</u> οχ ταδέρφια σου, <u>να στείλω</u> νάν τα φέρω; -<u>Δε με πονεί</u> οχ ταδέρφια μου, <u>μη στέλνης</u> ναν τα φέρης, <u>μόν' με πονεί</u> οχ το σπίτι μου κι' οχ τον Απάνω κόσμο. -Α σε πονέ οχ το σπίτι σου, πλια δεν το μεταβλέπεις."</i>	παραγωγική επαναστροφή και συνωνυμικό σχήμα συνωνυμική ταυτολογία ετυμολογικό σχήμα και χιαστή αντιστρο- φή 2 όρων επαναφορά συνωνυμικό σχήμα υποφορά και ανθυποφορά σε συνδυασμό με διπλή επαναφορά και κατ' άρσιν και θέσιν

222.Η ΛΥΓΕΡΗ ΣΤΟΝ ΑΔΗ

Καλά τό χουνε τα βουνά, **καλόμοιρ'** ειν' οι κάμποι,

που **Χάρο** δεν παντέχουνε, **Χάρο** δεν καρτερούνε,

το καλοκαίρι πρόβατα και το χειμώνα χιόνια.
Τρεις αντρειωμένοι βούλονται να βγουν από τον Αδη.
Ο ένας να βγη την άνοιξη, κι' ο άλλος το καλοκαίρι,
κι' ο τρίτος το χινόπωρο, οπού είναι τα σταφύλια.
Μια κόρη τους παρακαλεί, τα χέρια σταυρωμένα.
Για πάρτε με, λεβέντες μου, για τον Απάνου κόσμο.

-**Δεν ημπορούμε, λυγερή, δεν ημπορούμε, κόρη.**

Βροντομαχούν τα ρούχα σου κι' αστράφτουν τα μαλλιά σου,
χτυπάει το φελλοκάλιγο και μας ακούει ό Χάρος.
-Μα γω τα ρούχα βγάνω τα και δένω τα μαλλιά μου,
κι' αυτό το φελλοκάλιγο μέσ' 'ς τη φωτιά το ρηχνω.

Πάρτε με, αντρειωμένοι μου, να βγω 'ς τον Πάνω κόσμο,
να πάω να ιδώ τη μάννα μου ως χλίβεται για μένα.
-Κόρη μου, εσένα η μάννα σου 'ς τη ρούγα κουβεντιάζει.
-Να ιδώ και τον πατέρα μου πως χλίβεται για μένα.
-Κόρη μου, κι' ο πατέρας σου 'ς το καπελειό ειν' και πίνει.
-Να πάω να ιδώ ταδέρφια μου πως χλίβονται για μένα.
-Κόρη μου, εσέν' ταδέρφια σου ριχτούνε το λιθάρι.
-Να ιδώ και τα ξαδέρφια μου πως χλίβονται για μένα.
-Κόρη μου, τα ξαδέρφια σου μέσ' 'ς το χορό χορεύουν."

Κ' η κόρη ναναστέναζε βαθιά 'ς τον Κάτω κόσμο,

κι' ανάψανε τα καπελειά, κ' **εκάησαν** οι ρούγαις,
εκάη και το **λιθόρεμα**, πόρριχταν το **λιθάρι**,
εκάη κ' η δίπλη του χορού, π' εχόρευε η γενιά της.

χαλαρή
επαναφορά

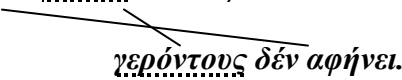
συνωνυμική
ταυτολογία

ταυταναφορική
ταυτολογία

επαναφορά («να
πάω να ιδώ»,
«κόρη μου», «να
ιδώ» και
επιφορά

χαλαρή
επαναφορά και
ετυμολογικό
σχήμα

Πίνακας 13. Γνωμικά τραγούδια

ΤΡΑΓΟΥΔΙ	ΣΧΗΜΑΤΑ ΛΟΓΟΥ
223.(χωρίς τίτλο) Χαρήτε νιοι, χαρήτε νιες, κ' η μέρα ολοβραδιάζει, κι' ο Χάρος τις ημέραις μας μία μία τοις λογαριάζει. Τραύα το χορό κι' ας πάη μαύρη γης θενά μας φάη. Δεν έχει ο Χάρος διάκριση, δεν έχει εμπιστοσύνη, παίρνει παιδιά από το βυζί, γερόντους δέν αφήνει. <u>Ας χορέψουμε</u> γιατί, ο χορός καλά κρατεί. Χαρήτε νιοι, χαρήτε νιες, τά δροσερά σας νιάτα, γιατί θενά ρθη ένας καιρός νά τά πλακώσει η πλάκα. <u>Ας χορέψουμε</u> κι' ας πάη τούτη η γής πού θά μάς φάη. Χαρήτε νιοι, χαρήτε νιες, τού χρόνου ποιός θά ζήση; Κι' ο Χάρος έχει απόφαση, ψυχή νά μήν αφήση. Αιντε δώστε της νά πάρη, δώστε της μέ τό ποδάρι. Τούτ' ή γής πού τήν πατούμε, όλοι μέσα θενά μπούμε. Τούτ' ή γής μέ τά χορτάρια	επαναφορά της σκιασμένης φράσης, συνωνυμική ταυτολογία και λεξική αντίθεση (νιοι ≠ νιες) επιμεριστική επαναδίπλωση επαναφορά χιαστή αντιστροφή 2 όρων και εκ παραλλήλου (παίρνει / δεν αφήνει [=αντίθ τού παίρνει]) επαναφορά της υπογραμμισμέ- νης φράσης και ετυμολογικό σχήμα ετυμολογικό σχήμα επαναφορά επαναφορά

τρώγει νιαίς καί παλληκάρια. Τούτ' ή γής μέ τά λουλούδια τρώγει νιαίς καί κοπελλούδια. Τούτ' ή γής θά φάη καί μένα πού μ' έχει ή μαννούλα μ' ένα. Τούτ' ή γής πού θά μέ φάη, βάρτε την μέ τό ποδάρι.	
224. ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΟΥ ΝΤΟΥΝΙΑ <u>Χαρήτε</u>, νιοί, τοίς όμορφαις καί νιαίς τά παλληκάρια, καί σείς οί χαμογέροντες, <u>χαρήτε</u> τά παιδιά σας. Σάν τόνειρο πού είδα χτές, κοντά νά ξημερώση, έτσ' είναι τούτος ο ντουνιάς, ο ψεύτικος ο κόσμος. Σ' αυτόν τόν κόσμο πού μαστε άλλοι τόν είχαν πρώτα, σ' εμάς τόν παραδώσανε κι' άλλοι τόν καρτερούνε. Καλότυχά είναι τά βουνά, ποτέ τους δέ γερνάνε, τό καλοκαίρι πράσινα καί τό χειμώνα χιόνι, καί καρτερούν τήν άνοιξη, τόμορφο καλοκαίρι, νά μπουμπουκιάσουν τά κλαριά, ν' ανοίξουνε τά δέντρα, νά βγούν οι στάναις 'ς τά βουνά νά βγούν κ' οι βλαχοπούλαις, νά βγούν καί τα βλαχόπουλα, λαλώντας τούς φλογέραις.	επαναφορά και ετυμολογικό σχήμα και λεξική αντίθεση (νιοι,παλληκάρια ≠ νιαίς, όμορφες, χαμογέροντες≠ νιοί,νιαίς) συνωνυμικό σχήμα συνδυασμός επα- ναφοράς (στον 1^ο στίχο) και αλλομορφικής ταυτολογίας (μεταξύ β' ημιστιχίου 1^{ου} στίχου και α' ημιστιχίου 2^{ου} στίχου)
225.(χωρίς τίτλο) Μά γώ τόν ήλιο αντάμωσα, ποτέ μήν τραγουδήσω, καί τώρα γιά τούς φίλους μου θά βγάλω ένα τραγούδι, θά ειπώ τραγούδι θριβερό και παραπονεμένο. Για φάτε, πihήτε, φίλοι μου, χαρήτε νά χαρούμε, τούτον τό χρόνο τόν καλό, τόν άλλο ποιός τό ξέρει,	ετυμολογικό σχήμα ετυμολογικό σχήμα

<i>για <u>ζούμε</u>, για <u>πεθαίνουμε</u>, για 'ς άλλον κόσμο πάμε.</i>	επαναφορά και λεξική αντίθεση
226. Ο ΞΕΝΙΤΕΜΟΣ <i>Αδέρφ', <u>ευτός</u> ο λοῖσμός κ' <u>ευτή</u> ή μεγάλ' οδύνη,</i> <i>ώστε νά βρίσκεσ' επαδά 'ς τή χώρα δέ σ' αφήνει.</i> <i>Πάντα θενά σέ τυραννά, χειμώνα καλοκαίρι,</i> <i>άν δέ μακρύνης από πά, νά πάης 'ς άλλα μέρη.</i> <i>πού νά ιδής τόπους όμορφους, πού δά δέν τσοί κατέχεις,</i> <i>γιατ' είσαι μ' ένα <u>λοῖσμό</u>, πάντα μιάς <u>έγνοιαν</u> έχεις,</i> <i><u>νά ιδής</u> 'ς <u>τά ξένα</u>, 'ς <u>τά μακριά</u>, τί κάνουν, πώς περνούνε,</i> <i><u>είντα λογής</u> πορεύονται κι ' <u>είντα λογής</u> μιλούνε,</i> <i><u>νά ιδής</u> αντέθια αλλωνών <u>είντα λογής</u> αλλάσουν,</i> <i><u>πώς πράσσουν</u> <u>είς τά νιόταν των</u>, <u>πώς πράσσουν</u> <u>σά γεράσουν</u>.</i> <i>Βρύσαις νά ιδής καί ποταμούς, <u>χώρας</u>, <u>χωριά</u> και δάση,</i> <i>νά σού φανή παράξενο ό κόσμος πώς αλλάσσει.</i>	χαλαρή επαναφορά συνωνυμικό σχήμα επαναφορά («να ιδής», «είντα λογής») και ταυτανοφορική ταυτολογία επαναφορά και λεξική αντίθεση ετυμολογικό σχήμα
227. Ο ΜΠΙΣΤΙΚΟΣ ΦΙΛΟΣ <i>Ούλον τον κόσμον γύρεψα, πονέντε και λεβάντε,</i> <i>να βρω να φίλο μπιστικό σαν και τον άπατό μου.</i> <i>Δεν ήύρα φίλο μπιστικό, μηδ' αδερφό καλλιάν του,</i> <i>σαν το σπαθάκι μ' αδερφό, σαν το πουγγί μου φίλο.</i> <i><u>Κι όπου</u> καβγάς και <u>πόλεμος</u>, <u>πολέμα</u> συ σπαθί μου,</i> <i><u>κι όπου</u> ναι <u>γάμος</u> και <u>χαρά</u>, ζόδιαζε συ πουγγί μου.</i>	επαναφορά, ετυμολογικό σχήμα και συνωνυμικό
228. ΟΙ ΜΑΔΑΡΙΤΑΙΣ ΚΑΙ ΟΙ ΚΑΤΩΜΕΡΙΤΑΙΣ <i>Καῖμός 'ς <u>τσοι νιούς που γεύγονται κάτω</u> 'ς το <u>κατωμέρι</u></i>	μεσαία επαναφορά («'ς τσοι νιούς που γεύγονται» μεταξύ 1^{ου} και 4^{ου} στίχου) και ετυμολογικό σχήμα

<u>και τρων</u> του κόσμου τα καλά, τση χώρας τα ξαρέσια, <u>και κάνουν</u> όψη και μορφή ως είν' η κολισαύρα! <u>Χαρά</u> 'ς <u>τσοι νιους που γεύγονται</u> απάνω 'ς την μαδάρα <u>και τρων</u> τα πάχνη του χιονιού, το δροσερόν αέρι <u>και κάνουν</u> όψη όμορφη ως είν' το πορτοκάλι.	διπλή επαναφορά («και τρων», «και κάνουν»)
229. (ΠΟΙΟΣ ΝΑ ΣΕΡΝΗ ΤΟ ΧΟΡΟ) Τρία πουλιά λαλούσαν ψηλά 'ς τον ουρανό, ποιος θέλει κι αγαπάει να σέρνη το χορό, πρέπει να είναι λεβέντης και να είναι κι όμορφος, να χη τα μάτια μαύρα, το μπόι του ψηλό, να σειέται να λυέται, σαν το βασιλικό.	μεσαία επαναφορά
230.(χωρίς τίτλο) Πρίχον να γίνει το κακό και τελειωθή το πράγμα, πρέπει να σέβεται κανείς να μη γενή το σφάλμα, μα σα γενή το σφάλσιμο, καλό ποτέ δεν κάνουν, χίλια σαπούνια και νερά το στίμα δεν το βγάνουν.	ετυμολογικό σχήμα
231. Ο ΑΜΑΡΤΩΛΟΣ Πού πάεις, πού πας, <u>αμαρτωλέ</u>, πού πας, <u>κριματισμένε</u>; το λάδι σου είναι νερό, και το κερί σου ζύλο, και το λιβάνι, πού κρατείς κουφάλα ναι κ' εκείνο. Άμε να ντύσεις ορφανά, άμε να ντύσεις ξένα, να ντύσεις και τα νιόπαντρα τα φτωχοπαντρεμένα, τότες και συ, αρματωλέ, θα σώσεις την ψυχή σου.	συνδυασμός επιτατικής επαναδίπλωσης και συνωνυμικής ταυτολογίας επαναφορά ετυμολογικό σχήμα
232. (χωρίς τίτλο) Ο δνόσμος κι ο βασιλικός και τάσπρο καρυοφύλλι, αυτά τα τριά μαλώνανε το ποιο μυρίζει κάλλιο. Πετιέται το τριαντάφυλλο, το μοσκομυρουδάτο.	ετυμολογικό σχήμα

« Σωπάτε, βρωμολούλουδα, και σεις, βρωμοβοτάνια, τι εγώ είμαι το τριαντάφυλλο της άνοιξης στολίδι, που το χειμώνα κρύβομαι 'ς της αγκαθιάς τη ρίζα, το Μάη το μήνα φαίνομαι σε νιού γαμπρού κεφάλι, σε παντρεμένης γόνατα, 'ς του κοριτσιού τον κόρφο, 'ς της χήρας το προσκέφαλο βραδιάζω ξημερώνω.»	ετυμολογικό σχήμα χαλαρή επαναφορά και λεξική αντίθεση
233. ΛΙΑΝΟΤΡΑΓΟΥΔΑ α' Ο κόσμος είν' ένα δεντρί, κ' εμείς το πρωικό του, ο Χάρος είναι τρυγητής και παίρνει τον ανθό του. β' Ήθελα να ήμουν όμορφος, να ήμουν και παλληκάρι, να ήμουνα και τραγουδιστής, δεν ήθελα άλλη χάρη. γ' Απού ναι νιος και δεν πετά με του βορρά τα νέφη, είντα τη θέλει τη ζωή 'ς τον κόσμο να την έχει! δ' Θεέ μεγαλοδύναμε, θέλω να σ' αρωτήσω, τα νιάτα που μας έδωτσες γιάντα τα παίρνεις πίσω; ε' Ματάκια που δε φαίνονται, χείλι που δεν ξηγάται, κορμί που δε συχνοπερνάει γλήγορα λησμονάται. ς' Μην τα πετάς τα λόγια σου σαν τάχερο 'ς τ' αλώνι, γιατί τα παίρνει ο δαίμονας και ποιος τα συμμαζώνει; ζ' Τα λόγια σου, πριν να τα πης, μέτρα τα ένα ένα, και της καρδιάς σου τα κλειδιά μη δίνης 'ς τον καθένα. η' Όποιος αγαπάει τα ρόδα πρέπει να χη υπομονή, όταν τον τρυπάν ταγκάθια να μη λέγη πως πονεί. θ' Όποιος ψηλά ψηλά πετά 'ς τον ουρανό να φτιάξη, 'ς το χαμηλότερο δεντρί του γράφ' ο Θεός να κάτση.	επαναφορά επιμεριστική επαναδίπλωση διαβαθμιστική επαναδίπλωση

Πίνακας 14. Εργατικά και Βλάχικα

ΤΡΑΓΟΥΔΙ	ΣΧΗΜΑΤΑ ΛΟΓΟΥ
234.(χωρίς τίτλο) <i>Άλεθε, μύλο, άλεθε, βγάλε τ' αλεύρια σου ψιλά, τα πίτουρά σου τραγανά, να τρώσι οι χωροφύλατσοι κι ο νωματάρχης το στυλλί, που κάθεται ς' την αγκωνή.</i>	ασυνεχής επιτατική επαναδίπλωση
235.(χωρίς τίτλο) <i>Τώρα είν' Απρίλης και χαρά, τώρα είναι καλοκαίρι, το λεν τ' αηδόνια 'ς τα κλαριά, κ' οι πέρδικες 'ς τα πλάγια, το λεν οι κούκοι 'ς τα ψηλά, ψηλά 'ς τα καταράχια, παν τα κοπάδια 'ς τα βουνά, να ξεκαλοκαιριάσουν, παν και κοντά οι τσοπάνηδες, βαρώντα τη φλογέρα, να τα τυροκομήσουνε και τη νομή να βγάλουν και να γιορτάσουν το άη Γιωργιού, να ρήξουν 'ς το σημάδι, να πιουν νερό από τα βουνά, να πάρουν τον αέρα.</i>	επαναφορά επαναφορά και συντακτική επαναστροφή επαναφορά επαναφορά
236.(χωρίς τίτλο) <i>Βγήκαν κλέφτες 'ς τα βουνά, για να κλέψουν άλογα κι άλογα δεν ήύρανε, προβατάκια πήρανε.</i> <i>Και πάνε, πάνε, παν (άιντε μαννούλα μ', μαν!) Ωχ καϊμένος, ωχ καϊμένος, ωχ καϊμένος! Προβατάκια μ', Κατσικάκια μ'! Βάι!</i> <i>Πήρανε ταρνάκια μου, και τα κατσικάκια μου, πήραν και το λάγιο αρνί, που 'χε το χρυσό μαλλί, τασημένιο χαϊμαλί.</i>	ετυμολογικό σχήμα και επαναστροφή επιτατική επαναδίπλωση και επαναφορά («ωχ καϊμένος») και επαναφορά όλου του πεντάστιχου επαναφορά

Και πάνε, πάνε, παν (άιντε μαννούλα μ', μαν!) Ωχ καϊμένος, ωχ καϊμένος, ωχ καϊμένος! Προβατάκια μ', Κατσικάκια μ'! Βάι! Πήραν την καρδάρα μου που πηζα το γάλα μου, πήραν τη φλογέρα μου μεσ' από τα χέρια μου. Και πάνε, πάνε, παν (άιντε μαννούλα μ', μαν!) Ωχ καϊμένος, ωχ καϊμένος, ωχ καϊμένος! Προβατάκια μ', Κατσικάκια μ'! Βάι! Περκαλώ σε, Παναγιά, να παιδέψεις την κλεψιά. Αχ και να τους πλάκωναν και να τους ξαρμάτωναν, μέσα 'ς τα λημέρια τους κείνους και τα ταίρια τους! Ωχ καϊμένος, ωχ καϊμένος, ωχ καϊμένος! Προβατάκια μ', Κατσικάκια μ'! Βάι! Α βοηθήσει η Παναγιά και παιδέψει την κλεψιά, και να ιδώ το λάγιο αρνί μέσα πάλι 'ς στο μαντρί, την ημέρα τη Λαμπρή θενά ψήσω έν' αρνί που να πέφτη απ' το σουβλί. Ωχ καϊμένος, ωχ καϊμένος, ωχ καϊμένος! Προβατάκια μ', Κατσικάκια μ'! Βάι!	επαναφορά της στροφής
---	----------------------------------

Πίνακας 15. Περιγελαστικά

ΤΡΑΓΟΥΔΙ	ΣΧΗΜΑΤΑ ΛΟΓΟΥ
237.(χωρίς τίτλο) <i>Απρίλη, Απρίλη</i> δροσερέ και <i>Μάη</i> με τα λουλούδια, όλον τον κόσμο εγέμισες λουλούδια και καλούδια και μένα βαρυφόρτωσες την άσκημη γυναίκα. <i>Να την πουλήσω</i> δεν μπορώ, να τη σκοτώσω κι όχι. <i>Θε</i> να την πάω 'ς το <i>χρυσικό</i>, να την <i>περιχρυσώση</i>, να φτειάση γκόλφι και <i>σταυρό, σταυρό</i> και δαχτυλίδι, το δαχτυλίδι να φορώ, το γκόλφι να βασταίνω, και το σταυρό να προσκυνώ, να λεν να ζη η αγάπη.	επαναδίπλωση ετυμολογικό σχήμα συντακτική επαναστροφή
238.(χωρίς τίτλο) <i>Φίλοι</i>, γιατί δεν τρώτε και δεν πίνετε; <i>Μήνα</i> και το ψωμί μας <i>δε σας άρεσε;</i> <i>στέλνουμε 'ς τους γειτόνους και τ' αλλάζουμε.</i> <i>Μήνα</i> και το κρασί μας <i>δε σας άρεσε;</i> <i>βαγένια έχουμε κι άλλα και τ' αλλάζουμε.</i> <i>Μήνα</i> και τα φαγιά μας <i>δε σας άρεσαν;</i> <i>Μαγείρισσais είν' κι άλλais και τs αλλάζουμε.</i> <i>Μήνα κ'</i> η καπονύφη <i>δε σας άρεσε;</i> <i>Η νύφη</i> μας αυτή είναι , δεν αλλάζεται.	επαναφορά («μήνα και»), επιφορά («δε sας άρεσε» και «και τ' αλλάζουμε»)

Πίνακας 16. Δημώδη άσματα των μέσων χρόνων

ΤΡΑΓΟΥΔΙ	ΣΧΗΜΑΤΑ ΛΟΓΟΥ
1.ΕΠΙ ΤΗ ΔΙΑΦΥΓΗ ΤΟΥ ΑΛΕΞΙΟΥ ΚΟΜΝΗΝΟΥ 1081 <i>Το Σάββατον της Τυρινής, χαρής, Αλέξιε, εννόησες το, και τη Δευτέραν το πρωί ύπα καλώς, γεράκι μου!</i>	<i>Απουσία σχετικού σχήματος</i>
2.ΚΑΤΑΛΟΓΙΝ ΤΟΥ ΞΕΝΟΥ ΣΤΡΑΤΙΩΤΟΥ <i>Άγωγος μυριοφλόγιστος, ξένος εκ τα δικά του, τον εκαταβασάνισε κόρης ωραίας αγάπη, έφυγεν εκ την χώραν του και από τα γονικά του, και εις ξένον τόπον περπατεί και αιχμάλωτος διαβαίνει.</i> <i>Πόνους του κλαίουν τα δενδρά, θλίψαις του τα λιβάδια και ποταμοί τα δάκρυα του, βουνά τους στεναγμούς του.</i> <i>Αηδόνιν εις την στράταν του να κιλαδή, να λέγη,</i> <i>και οι πόνοι της καρδιάς του και οι αναστεναγμοί του σιγίζουν το να μη λαλή, καρδιόφωνον κρατούσι.</i> <i>Έδε στρατιώτου συμφοράν, την πάσχει δια φεδούλαν, αυτός ένε αιχμάλωτος, ξένος εις άλλον τόπον.</i>	<i>συνωνυμικό σχήμα</i> <i>συνωνυμικό σχήμα</i> <i>συνωνυμικό σχήμα</i>
3.ΑΠΟ ΤΑ ΚΑΤΑΛΟΓΙΑ	
A' <i>Αν ήξευρα κυράτσα μου, πότε θέλεις κινήσει, και πόθεν θέλεις διαβή με ταις αρχοντοπούλαις, την στράτα σου να φύτεψα μηλαίς και κυδωνίτσαις , και νερατζούλαις και κιτραίς και δάφναις και μυρσίναις, τον δρόμον σου τριανταφυλλιαίς να μη σε πιάνει ο ήλιος. Και όπου διαβαίνεις και πατείς, ήθελα σπέρνη μόσχον, και να μυρίζει, λυγερή, 'ς τον ήλιον η ελικιά σου.</i>	<i>απουσία σχετικού σχήματος</i>
B' <i>Ζηλεύγουν την αγάπην μας, κυρά μου, οι γείτονές σου, διατί κρατείται δυνατή ως πύργος σιδερένος, θωρούν την ότι επλέκτηκεν ως χρυσόν αλυσίδιν,</i>	

κ' εφάνη τους πολύν κακόν, θέλουν να μας χωρίσουν. Να μη το δουν τα μάτια τους, μη το χαρή η ψυχή των, αμή το θέλουν εις ημάς, απάνω τους το δούσιν, να το θλίβουν οι φίλοι τους, να το χαρούν οι εχθροί των, διατί βουλήν edώκασιν να μας αποχωρίσουν, δίχως κανένα <u>πταίσιμον</u>, δίχως κανένα <u>δίκαιον</u>.	επαναφορά και λεξική αντίθεση
Γ' Ομμάτια είχα κ' επήρες τα, καρδιάν και ανέσπασές την, τα κάλλη σου τα θαυμαστά μηδέν με τα στερήσης.	απουσία σχετικού σχήματος
Δ' Περιστεράκιν να γενώ, να έλθω όπου κοιμάσα, σφικτά να σε περιπλακώ, πάντα να με θυμάσαι.	απουσία σχετικού σχήματος
Ε' Ένας πανώραιος άγουρος αγάπα ωραίαν κόρην. Χρόνους δυο τον εμάρανε της κόρης η αγάπη. Και μαραινόμενος ο νέος 'ς της λυγερής τον πόθον, εμήνυσέ της μιαν αυγήν. «Κυρά μου, ότι <u>αγαπώ σε</u>. <u>Κρυφά, κυρά μου, σε <u>αγαπώ</u></u> και συ ουδέν το ξεύρεις, και <u>βασανίζομαι κρυφά</u> και <u>φανερά πομένω</u>.» Ως τόκουσεν η λυγερή, τα δάκρυα της ετρέζαν, μαντάτον το απόστειλε το ουκ ήθελεν ν' ακούση. « Εσύ μικρόν κι ανήλικον, φιλιάν ουδέν εξεύρεις, και πώς εξεστομάτισες και είπες ότι αγαπάς με, και εκόπησαν τα μέλη μου και καρδιομάρανές με, και αν τόκουσαν οι γείτονες μεμφθή με θέλαν όλοι;» Και τότε πάλι ο νεώτερος την λυγερήν ελάλει. «Και πώς το ξεύρεις, λυγερή φιλιάν ουδέν εξεύρω; πρώτον ας μ' εδοκίμαζες, κ' ύστερον ας μ' ερώτας. Να δες μικρού φιλήματα, μικρού πιδεξιωσύναις, πώς κολακεύει το φιλίν, πώς κυβερνά τον πόθον.	ετυμολογικό σχήμα επαναφορά και χιαστή αντρι- στροφή 3 όρων χιαστή αντιστροφή 2 όρων επαναφορά επαναφορά

<u>Ο πέλεκος μέγα δέντρον εγ'</u>, αλλά καρπόν ου κάμνει, <u>το στάχιν έν'</u> <u>μικροδύσικον</u>, είδες καρπόν τον κάμνει Πάλιν το κλήμα το μικρόν θωρείς καρπόν το κάμνει; το καλοκαίριν τρώσιν τον, σταφύλιν, αγουρίδα, και τον χειμώνα το κρασίν πίνουν το 'ς το ποτήριν. Και αν δεν πιστεύης, λυγερή, και α δεν πληροφοράσαι, βάλε το φελλοκάλλικον κ' έμπα 'ς το περιβόλιν, και ιδέ και ταις μικραίς μηλιαίς, ιδέ και ταις μεγάλαις, πώς δέχονται τον άνεμον ωσάν και ταις μεγάλαις.»	χιαστή αντιστροφή 3 όρων και επιφορά επαναφορά και επιφορά και λεξική αντίθεση (μικραίς≠ μεγάλαις)
ς' Λαγήνιν, τι λιμπίζομαι τα πάντερπνά σου κάλλη! Εσύ σταμνίν κ' εγώ άνθρωπος, κάλλιαν μου τύχην έχεις, εσύ να σύρνης κρυόν νερόν 'ς της λυγερής τα χείλη.	επαναφορά
Ζ' Απ' όλα τάστρη του ουρανού το ναν που λάμπει εσύ σαι, και απ' όλην σου την γειτονιάν εσύ, κυρά, έχεις χάριν, διατί σαι άσπρη και ζαθή, ομοιάζεις ως φεγγάριν, ποτέ μου ουδέν να σ' έλλαξα, μα του Χριστού την χάριν.	χαλαρή επαναφορά και επιφορά
Η' Όπου αγαπήσω θλίβομαι, και όπου ποθώ λυπούμαι, και όπου ρήξω το βλέμμα μου είναι πικριά εις εμένα. Καιρός ήτον , και διέβηκεν , κυρά μου, όταν σε αγάπουν και μέσα 'ς την καρδιά μου πολλ' ακριβήν σε είχα. Το φώς μου αν είχες το ζητάν, ήθελα πη « και να το». Επίστευα η αγάπη σου να είναι στερεωμένη, και εσύ είχες την παραβολιάν γεμάτην το κορμί σου.	επαναφορά
Θ' Πάντα, κυρά μου , εγάπουν σε, κ' εδ' αγαπώ σε πλέον. Αν δεν πιστεύης, λυγερή, και α δεν πληροφοράσαι, ερώτησε τους Έρωτες τους καρδιοφλογιστάδες, πού βάλαν κ' εφύτευσαν σε μέσα εις την καρδιάν μου. Καταπατείς και κόφτεις τα τα φύλλα της καρδιάς μου, και ως έν' το νύχι και το κρέας, έτσε κ' εγώ μετά σου. Κυρά μου, εσύ σαι ο ποταμός, ο χρυσομελιτάρης,	ετυμολογικό σχήμα

οπού έχεις κλώσματα πολλά με σείσμαν και με διώμαν, όσοι διαβούν και πίνουν το ποτέ ουκ εδιψούσιν, κ' εγώ, κυρά, ως έπινα, ποτέ ουκ εχόρτασά σε, πάντα διψώ και πεθυμώ, κυρά μου, να σε πίνω. Εσύ σαι κίονιν πορφυρόν, που στέκει 'ς το παλάτιν, οπού κουμπίζει ο βασιλεύς και κρίνει ο λογοθέτης, της Δέσποινας εικόνισμαν, του βασιλέως εγκόλφιν, και των ρηγάδων η τιμή και η δόξα των αρχόντων. Συ είσαι της νύκτας η δροσιά και η πάχνη του χειμώνας. και φέγγος αποσπερινόν και ο ήλιος της ημέρας, και της αυγής ο αυγερινός, του παλατιού η κανδήλα. Εσύ σαι το άστρον του ουρανού, του κάμπου το λουλούδι. και χώρα πολυζήλευτος, με το πολύν λογάριν, και από το κύκλωμα του ήλιου η μια ακτίνα συ σαι, και από τ' Αδάμου την πλευράν η μια παγίδα εσύ σαι, και οπού έκαψεν κ' εμπύρισεν πολλών καρδιαίς εσύ σαι, και από ταδόνια τα λαλούν έναν πουλίν εσύ σαι... Κυρά μου, όταν σε θυμηθώ και βάλω σε 'ς τον νουν μου, κλονίζεται η καρδίτσα μου και σειέται σαν τον φύλλον, αναστενάζω εγκαρδιακά, δεν ημπορώ απομένει, ότι εσέβη η αγάπη σου απέσω 'ς την καρδιά μου, ωσάν μαχαίρι δίστομον κόπτει τα σωθικά μου, τον λογισμό μου δαπανά και όλα μου τα μέλη.	επαναφορά χιαστή αντιστροφή 2 όρων χιαστή αντιστροφή 2 όρων χιαστή αντιστροφή 2 όρων χιαστή αντιστροφή 2 όρων επαναφορά και επιφορά, χιαστή αντιστροφή 3 όρων ετυμολογικό σχήμα χιαστή αντιστροφή 2 όρων
Γ' Ψυχήν είχα κ' επήρες την, καρδιάν και ανέσπασές την, δίχως <u>ψυχήν</u>, δίχως <u>καρδιάν</u>, 'ς τον κόσμον πώς να ζήσω;	συνωνυμική ταυτολογία

<i>Μαραίνει με η αγάπη σου, καίει με το φίλημά σου, ο έρωτας του πόθου σου εις θάνατον με ρίκτει.</i> <i>Αν το χα ζεύρει, αν τόλπιζα και αν το βαλλα 'ς τον νουν μου,</i> <i>ότι συ ουκ ενθυμάσαι με, ουδέ 'ς τον νουν σου μ' έχεις, ουδέ αγαπάς με εγκαρδιακά, ωσάν εγώ εσένα,</i> <i>να πήγα και να γύρευα βρύσιν της ασπλαχνίας, οπού αποπλύνουνται καρδιαίς και λησμονούνται αγάπαις.</i>	χιαστή αντιστροφή 3 όρων επαναφορά επαναφορά
Ια' <i>Ψυχήν, καρδιάν εσέν έχω, και άγγελον δεν φοβούμαι, τον άγγελον, τον θέλω δη, εσένα θέλει μοιάζη, και τόνομά σου θέλω πη, και θέλω εξεψυχιάσειν.</i>	μεσαία επαναφορά
4.(χωρίς τίτλο) <i>Άσπρη ξανθή πανέμνοστη, <u>Κύρκατης ταξιδεύει</u> και <u>υπάχει</u> ο <u>Κύρκατης</u> μακρεά και το ταξίδιν μέγα.</i> <i>Και η κόρη από της λύπης της τους μήνας καταράται. «Να κής, Φλεβάρη, φλέγεις με και , Μάρτη, εμάρανές με,</i> <i>Απρίλη απριλοφόρητε και Μα κατακαμένε,</i> <i>τον κόσμον και αν εγέμισες ταθίτζια και τα ρόδα, την ιδικήν μου την καρδιάν τους πόνους και τα δάκρυα.</i>	ετυμολογικό σχήμα και χιαστή αντιστροφή 2 όρων ετυμολογικό σχήμα
5. ΤΗΣ ΑΠΑΡΝΗΜΕΝΗΣ <i>Αν βουληθείς να μ'αρνηθής και να μ' αλησμονήσεις,</i> <i>εις την Τουρκιά, 'ς τα σίδερα πολλά ν' αγανακτήσης. Σε τούρκικα σπαθιά βρεθής, σε Κατελάνου χέρια, τα κριάτα σου να κόφτουσι με δίστομα μαχαίρια.</i> <i>Αράπηδες να σ' εύρουσι και Μώροι να σε σώσουν, κ' εις όχλον σαρακήνικον τρεις μαχαιριαίς σου δώσουν, οι δυο ν' αγγίζουν 'ς την καρδιά, κ' η άλλη 'ς τα μυαλά σου.</i> <i>Τα πόδια και τα χέρια σου να βρουν εις παραγιάλι, και τα μοσούδια τα βαστάς 'ς την άμμο να τα βγάλη, να δράμουν να ρθουν να σε ιδού εκ τα συγγενικά σου, η μάννα σου να κουρευτή θωρώντα τα μαλλιά σου.</i> <i>Και τότε να ρθω να σε δω για παρηγόρημά μου, 'ς το ξόδι σου να γδικιωθώ, να δροσιστή η καρδιά μου.</i>	διπλό ετυμολογικό σχήμα

6.(χωρίς τίτλο) <i>α' Από πηγήν <u>πάλιν</u> πηγή, κι από <u>πηγή</u> πηγάδι, κι από παλιά φιλήματα <u>πάλιν</u> καινούρια αγάπη.</i> <i>β' Έψές επερνοδιάβαινα, κόρη, εκ τη γειτονιά σου, κ' η γειτονιά σου μ' ήγνοιωσεν, και συ, κόρη, εκοιμάσου.</i> <i>γ' Όλοι <u>δοξέουν</u> μ' άρματα, όλοι με τα <u>δοξάρια</u>, και συ εκ το παραθύρι σου δοξεύεις με τα μάτια.</i>	επαναφορά («από», «από πηγή», «από...πάλιν») και ετυμολογικό σχήμα χαλαρή συνεκτική επαναστροφή επαναφορά και ετυμολογικό σχήμα
--	--

Πίνακας 17. Τραγούδια εις ελληνικάς διαλέκτους

ΤΡΑΓΟΥΔΙ	ΣΧΗΜΑΤΑ ΛΟΓΟΥ
1.Γκιουμουλτζίνας (Θράκη) Η ΚΟΥΣΤΑΝΤΗΣ <i>Η Κουσαντής η λιο μικρός, του άξιου παλληκάρι, τούν πρώτου χρόνου 'ς του σπαθί, του δεύτιρου δουζάρι, του τρίτουνι καυκήστηκι «κανένα δε φοβούμι, μηδί Τούρκου, μηδί Ρουμνιό, ούδι τουν βασιλέα..»</i> <i><u>Βασιλοπούλα</u> τ' άκουσι που του ψηλό σαράι. «Σώπα, σώπα, μπρε Κούσαντη, κι μη πουλυπινιέσι, κι θα τ' ακούσ' η <u>βασιλές</u> κι στείλη κι σι πάρι.»</i> <i>Κ' η βασιλές σαν τ' ακουσι πουλύ του βαρουφάνη. Βάνει τιλάλη κι φουνάζ, χουριά κι βιλαέτια. «Ποιος είναι άξιους κι αβουργός τουν Κούσαντη να φέρη;» Κανένας δε απλουήθηκι που ούλουνου τουν κόσμου.</i> Τση χήρας <u>γιος</u> πλουήθηκι, της χήρας <u>παλληκάρι</u>. <i>«Ιγώ μαι άξιους κι αβουργός τουν Κούσαντη να φέρου, απ' την καλούδα τ' που κουντά να πα να τούνι πάρου.» τούν μαύρου τ' καβαλλίικισι κι πήρι κι πααίνει.</i> <i>«Για σήκου, σήκου, Κούσαντη, κι βασιλές σι θέλει.</i> <i>-Πες μι αν είναι για <u>καλό</u>, να βάνου τα χρυσά μου, πες μι αν είναι για <u>κακό</u>, να βάνου τάρματά μου.» Τουν έρρασι τα μάτια του ιννιά λουγιώ μιτάξι, τούν έδισι τα χέρια του σαράντα κάτι αλσίδα, έβανε κι 'ς τοις πλάτις του του μύλου του λιθάρι, κι 'ς τάλουγου τουν έβαλι, 'ς του βασιλέ τουν πάει. Βασιλοπούλα τ' άκουσι, γυρίσθη κι τουν λέγει. «Δε σ' είπα γω, μπρε Κούσαντη, να μη πουλυπινιέσι, κι θα τ' ακούσ' η βασιλές κι στείλη κι σι πάρη;» Δακρύνασι τα μάτια του, κόπηκαν τα μιτάξια. Ανέμιξι τα χέρια του, κόπηκαν κι οι αλσίδες. Ανέμιξι τσοι πλάτις του, έπισι του λιθάρι.</i> <i>Να κ' η καλούδα τ' πόφτασι μι του σπαθί 'ς του χέρι. Διζιά ζιρβάνι έκουσι κι κόσμους δεν απόμνι.</i>	<i>επαναφορά και λεξική αντίθεση (Τούρκου ≠Ρουμνιό)</i> <i>ετυμολογικό σχήμα και επιτατική επαναδίπλωση</i> <i>ταυταναφορική ταυτολογία</i> <i>επιτατική επαναδίπλωση</i> <i>διπλή επαναφορά και λεξική αντίθεση (καλό ≠κακό)</i> <i>διπλή επαναφορά</i>

<u>Στέλνει του βασιλέ <u>χαμπέρ</u>, του βασιλέ <u>δυο λόγια</u>.</u> «Αν έχη κι άλλα πρόβατα να στείλη να τα κόψουν.»	συνωνυμική ταυτολογία
2.Αστυπαλαίας ΜΟΙΡΟΛΟΙ <i>Πσος είν' ο Βασιλές της γης τσ' Δέσποινα του κόσμου; πσος είν' ο <u>κλειδακάτουρας</u>, που σ' έσει κλειδωμένο;</i> Καμνιώ του βασιλτσά θρονί, της Δέσποινας κουβούκλι, καμνιώ του κλειδακάτουρα ουλτόχρουσο μαντήλι, <i>για να σε φήνη να ρτσεσαι ταις τρεις ίζορταις του χρόνου, τοις Ύψωσαις για το σταυρό, τα Φώτα για το γιάσμα, το Πάσκα, τα <u>Χριστούγεννα</u> για του <u>Χριστού τη γέννα</u>, τσαι της Λαμπρής την τσουρίζατσή για το Χριστός ανέστη.</i>	επαναφορά και αλλομορφική ταυτολογία επαναφορά ετυμολογικό σχήμα
3.Λέσβου (ΕΥΧΕΤΙΚΟΝ ΤΩΝ ΘΕΟΦΑΝΙΩΝ) <i>Ιδώ μας είπαν κ' ήρταμι σι τούτα τα παλάτια, τα <u>δίπατα</u>, τα <u>τρίπατα</u>, μαρμαρουστουλισμένα, οπού τα χτίζαν Έρουτις κι όλου καλανιρουμένι</i> Βάζανι μόλου του ψηφί κι αράδα του λουγάρι, βάζαν κι μισουχάλικα αδρύ μαργαριτάρι. Είπαμι τα παλάτια μας, ας πούμι τουν αφέντη <u>Αφέντ' αφέντη</u> <u>λόφιντι</u>, πέντι βολαίς ΑΦΕΝΤΗ, ΑΦΕΝΤΗΣ είς' απ' γου θιό, κι φαίνισ' απ' του σώμα <i>καμαρουτά πατείς 'ς τη γη κι ζυγιαστά 'ς το χώμα. Σόνα σου πρέπ' αφέντη μου, χίλια χρόνια να ζήσης, κι τουν πιδιού σ' τα στέφανα ούλα να τα φιλήσης. Έσ τουν άγιο τάφου του Χριστού να πας να προσκυνήσης.</i>	παραγωγική επιφορά επαναφορά διπλή επαναφορά (σε παρακάτω στίχους του τραγουδιού) και πολύπτωτο σχήμα(είπαμι- πούμι) κύκλος(στον 1^ο), συνεκτική επαναστροφή(με ταξύ 1^{ου} και 2^{ου} στίχου) και συνδυασμός συντακτικής και παραγωγικής επαναστροφής στον 1^ο στίχο

Είπαμι του αφέντη μας να πούμι ιη κυρά μας. Κυρ' αργυρή, κυρά χρυσή, κυρά μαλαματένια, όταν ο Θιος ημοίραζι την ουμουρφιά 'ς τουν κόσμου, κι συ 'ς την πόρτα στέκουσουν, την καλουμοίρα πήρις, πήρις ασπράδια του χιονιού, τη κουκκινιά του ρόδου, κι μάτι κι ματόφρυδου απού του χιλιδόνι. <i>Είπαμι την κυράτσα μας, που να πουλυχρουνίση,</i> <i>'ς τουν άγιου τάφου του Χριστού να πα να προσκυνήση.</i> Είπαμι την κυράτσα μας, ας πούμι κι τη κόρη. Κυρά, γαμπρό σι φέραμι απού τη Βαβυλώνα, μι τιτρακόσ' οι άρχοντες, μι χίλια παλληκάρια. Είπαμι του κουρίτσι σου, ας πούμι κι του άλλου, Κυρά μου του κουρίτσι σου γραμματικός του θέλει, αν είνι κι γραμματικός, πουλλά προικιά γυρεύγει. Γυρεύγει αμπέλια ατρύγητα, χουνράφια μι τα σιάρια, γυρεύγει κι τη Βινιτιά μ' ούλα της τα καράβια, κι του κυρ Βουριά για να τα ταξιδεύγη. Είπαμε του κουρίτσι σου, ας πούμι κι του άλλου. Κυρά μου, του κουρίτσι σου βάλι του ς του καφάσι, να κουσκινίζη μάλαμα, να πέφτει του λουγάρι, κι μι τα κουσκινίσματα να ραίνη παλληκάρι. Είπαμε του κουρίτσι σας, ας πούμι κι τουν υγιό σας. Σόνα σου πρέπει, νιο παιδί, χίλιω γρουσού ζουνάρι, μαλαματένια άρματα, γιατ' είσι παλληκάρι,	(αφέντη- λιόφιντι< όλος +αφέντης), Λόφιντι, πέντι βουλαίς αφέντη: συνδν. συνων. + αλλομρφ. ταυτ. διπλ.(εφόσον όλο- = 5 φορές + δύο μορφές κλητικής) επαναφορά και συνωνυμικό σχήμα συνεκτική επαναστροφή ετυμολογικό σχήμα επαναφορά («κυρά») σε επόμενους στίχους συνδυασμός συνεκτικής επαναστροφής και επαναφοράς ετυμολογικό σχήμα
---	---

κι ένα άλουργου καλό, να βγαίνης 'ς του σιργιάνι. <u>Είπαμι</u> ιούν υγιόκα σας, <u>ας πούμι</u> κι ιούν άλλου. <u>Κυρά μου</u>, ιούν υγιόκα σου, τουν καλινιθριμένου, ιννιά μικραίς τουν αγαπούν κι δικουχτώ μιγάλις. Άλλη κιντά ιούν ήλιου, κι άλλη του φιγγάρι, απ' όλοις η μουρφότιρη κιντά ανατουλάρι. <u>Είπαμε</u> τουν υγιόκα σου, <u>ας πούμι</u> κι ιούν άλλου. Αυτός που πάγει 'ς του σκουλειό κι γράφει μι κουντύλι, θίός να τουν πουλυχρουνη να βάλη πιτραχήλι. <u>Είπαμι</u> τουν υγιόκα σου, <u>ας πούμι</u> κι ιούν άλλου. <u>Κυρά μου</u>, τουν υγιόκα σου, ιού μουσκανιθριμένου, βάλι νιρό κι λούσι τουν κι καλουχτένισί του, κι στείλι τουν 'ς του δασκάλου, γράμματα για να μάθη, να μπαίνη να καλαναρχά, να βγαίνη να διδάζη, να ιούν ηδείρ' η δάσκαλους μι τη χρυσή βιργίτσα να ιούν μινών' η μάννα του μι τα πουλλά της χάδια. Βάλι πανέρια κάστανα, πανέρια λιφτουκάρια, αν έχης κι γλυκό κρασί, κέρνα τα παλληκάρια, να πιουν, να ξιβραχνιάσουνε, να τραγουδούν καθάρια. Κι άπλουσι του χιράκι σου 'ς την αργυρή σου τσέπη, αν εύρης γρόσα δω μας τα, <u>φλουριά</u> μη τα λυπάσι, αν εύρης κι <u>μισόφλουρα</u>, κι κείνα παίρνουμί ία.	επαναφορά επαναφορά επαναφορά επαναφορά και ετυμολογικό σχήμα
4.Κύπρου ΤΟ ΤΡΑΟΥΙΝ ΤΟΥ ΔΙΕΝΗ Ο Χάρος <u>μαύρα</u> φόρησεν, <u>μαύρα</u> καβαλλιτς' εύκει, <u>μαύρα</u> σκλαβούνικα <u>φορεί</u> να πα 'ς παναύριν. 'Σ την άκραν του παναῦρκού ηῦρεν τους αροκόπους, 'ς τημ μέση του παναῦρκού ηῦρεν τους τρων τσ' αι πίνουν. «Καλώς ήρτεν ο Χάροντας να φα να πκη μιτά μας, να φάη άγριν του λαού, <u>να φα</u> οφτόν περτίτς' ιν, να πκη γλυκόποτον κρασίν, <u>που πίννουφ</u> φουμισμένοι, <u>που πίννουσιν</u> οι άρρωστοι τσ' αι βρέθουνται γιαμμένοι	επαναφορά σε συνδυασμό με αλλομορφική ταυτολογία διπλή επαναφορά διπλή επαναστροφή («να φα», «να πκη») και επαναφορά («να

-<u>Εν ήρτα</u> γιω, ο Χάροντας, να φα, να πκίω μιτά σας, να φάω άγριν του λαού, να φά οφτόν πετρίτσ'ιν, μηέ γλυκόποτον κρασίν, που πίννουφ φουμισμένοι, <u>μόνον ήρτα</u> ο Χάροντας τον κάλλιος σας να πάρω. -Τσ'αι πκοιος ένι ο κάλλιος μας, απούρτες για να πάρης; -Τσ'είνος ο χοντροδάκτυλος, τσ'είνος ο ναρκοδόντας, τσ'είνον το παλληκάρις σας, πόνι 'ς το παναθύριν.» Που τον γρικά ο Διενής αρκώθην τσ' εθυμώθην. «Για μεν το λέεις, Χάροντα, για μεν το συντυχάννεις.» Σ'ερκαίς, σ'ερκαίς επικιάσασιν και 'ς την παλιώστραν πάσιν, Τσ'αι τσ'ει νι που παλιώννασιν τρεις νύκτες, τρεις ημέραις, Τσ'ει πόπκιαννεν ο Χάροντας τα γαίματα πιτούσαν τσ'ζι πόπκιαννεν ο Διενής τα κόκκαλα ελνούσαν. Τσ'οι πόνοσεν ο Χάροντας, πως εν να τον νιτσ'ήση, επολογήθην τσ'είπεν του του Διενή τσ'αι λέει. «Τσ'αι χάμνα, χάμνα, Διενή, για να μεταπκιαστούμεν.» Τσ' <u>εχάμνισεν</u> ο Διενής για να μεταπκιαστούσιν. Χρυσός ατός εγίνηκεν, 'ς τους ουρανούς τσ'εξέην, τσ'άνοιζεν ταις αλάταις του τσ'αι τόθ θεόδ δοζάζει «Δοζάζω σε, καλέ θεέ, που σαι 'ς τα ψηλωμένα. Καμμιά βουλή έγ γίνεται με δίχως σου εσένα. Ανδρειωρκαίς που τόδωσες και πως να σου τοφ φέρω; -Τσ'αι πκιάσε, πκιάσε, Χάροντα, τσ'αι τούτην τηθ θεότην του Διενή την έπαρε τσ'έρκεται ταπισώσ'σου.» Τσ'αι πκιάννει, πκιάνν' ο Χάροντας τσ'αι τούτην τηθ θεότην, του Διενή την έδειξεν, τσ'αι πέφτει 'ς το κρεβάτιν. Αππεξωθκιόν του στέκονται τρακόσ'οι δκυο νομάτοι, θέλουν να μπούσιν να τοδ δουν τσάι κόμα κροφθούνται, τσ'έναν κοντόν, κοντούτσικον, και χαμηλοβρακάτον	φα», «που πίννουφ-που πίννουσιν») κατ' άρσιν και θέσιν και επαναφορά επαναφορά συνωνυμική ταυτολογία επιτατική επαναδίπλωση επαναφορά και λεξική αντίθεση επαναφορά αλλομορφική ταυτολογία αθροιστική επαναδίπλωση, ετυμολογικό σχήμα διπλή αθροιστική επαναδίπλωση και επιφορά παραγωγική επαναστροφή
--	---

στέκεται, νεπουγκώννεται, και μπαίννει τσ' αρωτά τον. « Αππεξωθκίός σου στέκουνται τρακόσ'οι δκυο νομάτοι, θέλουν να μπούσιν να σε δουν τσ'αι κόμα κορφοοούνται. -Πέ τους να μπούσιν να με δουν, πε τους να μεφ φρούνται.» Στήννει τους τάβλαν αρκυρήν, ποτήριν τσ'αι τσ' έρνα τους. «Τρώτε και πίννετ', άρκοντες, τσ'εγιώ να σας ζηούμαι. -Τσ'αι πες μας πε μας, Διενή, πα 'ς ταις παλληκαρκαίς σου, πάνω 'ς ταις παιδικωσύναις σου, τσ'αι ταις αντρειωρκαίς σου. -Πάνω 'ς ταις παιδικωσύναις μου και ταις παλληκαρκαίς μου ήτουν ταγκάθθιν πιθαμή και το τριόλιν δόλιν. Κάτω 'ς ταις νάκραις των νακρών, 'ς τον ακροκαλαμιώναν, τσ'ει μέσα εν που γύριζα τσ'αι νύχταν τσ'αι ημέραν. Είχα τσ'αι την καλίτσαμ μου πίσω μου πα 'ς τομ μαύρον, τσ' έφεγγαν μου τα κάλλη της την νύχταν να γυρίζω. Τσ'αι πα 'ς τα γλυκοξίφωτα, που πα να ξημερώση, στο 'ιαστήκασιν ταμμάδκια μου τσ'ένναν μεγάλοφ φίν, εξήντα τσ'ύκλους έκαμνεν, βδομηνταδκυό καμάραις, τσ' ακόμα δκυό τσ'υκλίσματα τον Έλενον να φάη. Με του θεού τηδ δύναμιν, με του θεού τηχ χάριν, μπαίννω τσ'αι σαιϊτεύκω τον 'ς τημ μεσατσ'ην καμάραν. Που το φαρμάτσ'ιν του φιδκιού edίψασεν ο μαύρος τσ'αι 'ς τον Αφρίτην ποταμόν πάω να τον ποτίσω, πα τσ' ηύρα τος Σαρατσ'ηνόν, τσ'έβλεπεν τον Αφρίτην. Σαν το βουνόν εκάθετουν, σαν τ'όρος εκοιμάτουν, και πάνω 'ς τηρ ραχούλλαν του στο 'ύλος λαόν εβούραν, πάνω 'ς την τσ'εφαλούλλαν του περτίτσ'ια κακκαρίζαν, και μέσα 'ς τα ρουθούνια του αππάρκα ξισταβλίζαν. Τσ'αι που τον είδεδ Διενής γοιον να τον κροφοθήην, τσ'αι στέκει, δκιαλοΐζεται πως να τοσ' σ'αιρετήση. Άτε ας τοσ' σ'αιρετήσωμεν γοιον πρέπει, γοιον ταιρκάξει. -Και γεια σου, γεια, Σαρατσ'ηνέ, γλεπάτουρε του τόπου,	επαναφορά επιτατική επαναδίπλωση πολύπτωτο σχήμα ετυμολογικό σχήμα επαναφορά ετυμολογικό σχήμα συνωνυμική ταυτολογία επαναφορά συνωνυμική ταυτολογία ασυνεχής επιτατική
---	---

νάκκον νερόν σ'ερκάστηκα τον μαύρον να ποτίσω. -Τούτος νερόν εξήτησεν, τσ'είνος σπαθίν εταύραν. Ο Διενής ο γλήγορος άρπαξεν το ραβτίν του, τσ'αι μια <u>ξυλιάν</u> του <u>ξύλωσεν</u>, τσ'αι μια ξυλιάν του <u>βκάλλεν</u>. Τσακκίζει τ' <u>οχτώ</u> <u>κόκκαλους</u>, κ' <u>εξηνταδκνό</u> <u>παίαις</u>, τσ'άλλους δκυο <u>μονοκόκκαλους</u>, τσ'είνη 'ν' η αρωστω'ιά του Ξέην το νάχος της ραβκιάς εξηνταπέντε μίλια. Άρκοντες εν ποτρώασιν μέσ 'ς του ρηός τα σπίδκια, και την ξυλιάν ακούσσασιν τσ' ούλλοι μπρουμουττιστήκαν. -<u>Κάπου</u> <u>στάφτει</u>, <u>κάπου</u> <u>βροντά</u>, <u>κάπου</u> <u>χαλαζιρ</u> <u>ρίβκει</u>, για θέλησεν ο πλάστης μου τον κόσμο του να χάση!- Ννάσιν τσ'αι τον Παλιοπαππούν που τσ'ειαχαμαί και ράσσει. -Τρώτε και πίννετ', άρκοντες, τίποτες μεφ φράστε, τσ'ένι ξυλιά του Διενή, τσ' αλί του που την έφαν, τσ'αι που την έφαν τσ' έξησεν, καλλιόντου παλληκάριν.- Ννάσου τσ'αι τος Σαρατσ'ηνόν, τσ' έρκετον κοντζυστώντα τσ'αι που ταις ποκοντζύστραις του έστω'ειούνταν τα παλάδκια. Τσ'αι έναν κοντόν κοντούτσικον τσ'αι χαμηλοβρακάτον στέκεται , νεπουγκώνεται τσ'αι μπαίννει τσ' αρωτά τον. -Τσ'αι πέ μας, πέ, Σαράτσ' ηνέ, είντα 'ν' η αρρώστω'ια σου' -Σαράντα χρόνους έβλεπα τον γέρημον Αφρίτην, μήτε πουλλίν εδκιάλλασσεν, μητ' άνθρωπος επέρναν, τσ'ένας νερό μοζήτησεν, τσ'εγιά σπαθίν εταύρουν, τσ'είνος απού τον γλήγορος άρπαξεν το ραβτίν του, τσ'αι μια ξυλιάν μου <u>έδωσεν</u>, τσ'αι μια ξυλιάν μου <u>βκάλλεν</u>. τσακκίζει μου δκυο <u>κόκκαλα</u> τσ'αι δεκαοχτώ <u>παίαις</u>, τσ'άλλους δκυο <u>μονοκόκκαλους</u>, τούτη ν' η αρρωστω'ιά μου. Σηκούτε την κουτάλα μου, να δήτε τηρ ραβκιάν μου.- Σηκώσαν την κουτάλα του, να δούσιν τηρ ραβκιάν του, σηκώσαν την κουτάλαν του, τσ'εφάνην το φλαντζίν του,	επαναδίπλωση συνωνυμική ταυτολογία και ετυμολογικό σχήμα πολλαπλή συνωνυμική ταυτολογία και ετυμολογικό σχήμα επαναφορά, συνωνυμικό σχήμα παραγωγική επαναστροφή επαναφορά επαναφορά και συνωνυμική ταυτολογία επάλληλη συνωνυμική ταυτολογία και συνωνυμικό σχήμα επαναφορά
--	---

τσ'αι που τον πόνον τον πολλύν εξέην η ψυχή του.» Τσ'αι πολλοάτ' ο Διενής της κάλης του τσ'αι λέει. <u>«Έλα ώδε, καλίτσα μου, να ποσ'αιρετιστούμεν.</u> Τον Γιάννην εσού μεν παρης, τσ'επ'αρ τον Κωνσταντίνον. -Ο Γιάννης άντρας μου ήτουν, πάλε τογ Γιάννην παίρνω, <u>-Έλα ώδε, καλίτσα μου, να ποσ'αιρετιστούμεν.</u> θέλεις τον Γιάννην έπαρε, θέλεις τον Κωνσταντίνον, Επήεν τσ'η καλίτσα του να ποσ'αιρετιστούσιν, 'ς ταγκάλια του την έσφιζεν τσ'εξέην η ψυχή τους. Δοζάζω σε, καλέ θεέ, που σαι 'ς τα ψηλωμένα, Οπού γινώσσε'εις τα κρυφά τσ'αι τα φανερωμένα, Ποπίσω πάν τα ζωντανά, τσ' ομπρός τα ποθαμμένα. Ζωήν τσ'αι χρόνους νά χουσιν όσοι τσ' αν τ' αγρικούσιν, τσ' αν έν η χνώμη τους καλή, πρέπει να μας τσ'ερνούσιν.	ετυμολογικό σχήμα και επαναφορά του στίχου επαναφορά
5.Τραπεζούντος (ΤΟ ΠΑΡΣΙΜΟ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ) Α' Την Πόλην όντες ώριζεν ο Έλλεν Κωνσταντίνον, με δεκαπέντε σήμαντρα, με δεκαοχτώ καμπάναις, με διάκους, με αρχιερείς, τριπλάσιους παπάδες, ψαλτάδες όνταν έψαλλαν, ευχαριστείτ' ο Θιός μου. Σίτ έψαλλαν, σίτ ώριζαν την Πόλ' τηρ Ρωμανίαν, σημαίν' η γη, σημαίν' ο Θιός, σημαίνουν τα ουράνια, σημαίνει κ' η αγί Σοφιά, το μέγαν μοναστήριν. Έσ την έμπαν του ηλίου μου στέκεν ο πατριάρχης, Έσ την έβγαν του ηλίου μου στέκεν ο βασιλέας μου, ο βασιλέας, ο βασιλέας, ο Έλλεν Κωνσταντίνον, Ψάλλουν το άγιος ο Θεός και την τιμιωτέραν. Έρθεν πουλίν κ' εκόνεψεν τ' αγί Σοφιάς τημ πόρταν. Το έναν το φτερούλιν αθε 'ς σο γαίμαν βουτεμέννον, 'ς σο άλλο 'ς σο φτερούλιν αθε χαρτίν βαστά γραμμένον. Ατό κανείς κι ανάγνωσεν, κανείς'κ εξέρ ντο λέγει, μουδέ κι' ο πατριάρχης μου με όλους τους ποπάδες.	πολλαπλή συνωνυμική ταυτολογία σε συνδυασμό με επαναφορά ετυμολογικό σχήμα επαναφορά διπλή επαναφορά και λεξική αντίθεση επιτατική επαναδίπλωση επαναφορά

Έναν <i>παιδίν</i>, καλόν <i>παιδίν</i>, έρχεται κι' αναγνώθει. Σιτ αναγνώθ', σιτ έκλαιγενμ σύτιν ατους να λέγη, Ναηλί <u>εμάς</u>, να βái <u>εμάς</u>, οι Τούρκ τημ Πόλ' επαίραν, επαίραν το βασιλοσκαμν', ελλάγεν η αφεντία!» Μοιρολογούν τα εγκλησιάς, «ελλάγεν η αφεντία!» μοιρολογά και η αγία Σοφία, το μέγαν μοναστήριν. Ο βασιλέας, ο βασιλέας, παργόριαν κι <u>παίρνε</u>. <u>Επαίρην</u> τ'ελαφρόν σπαθίν, τ' ελλενικόν κοντάριν, τσοί Τούρκους κρούγεν'ς σο σπαθίν, τσοί 'ςσο κοντάριν <u>Τριακόσ'ους</u> <u>Τούρκους</u> έκοψεν και <u>δεκατρείς</u> <u>πασ'άδες</u>, τσακώθεν το σπαθίν ατου κ' εσκίγεν το κοντάριν. Όντεν εκαλοτέρεσεν, απέσ' τσοί Τούρκς επέμνεν, κι' όντεν εκαλοτέρεσεν και μοναχός επέμνεν. Κι' ατοίν ατοναν έθαψαν 'ς σο χλοερόν τιουσ'εκίν. Β' Τημ Πόλην όνταν ώριζεν ο Έλλεν Κωνσταντίνον, είχε πορτάρους δίκλοπους, αφέντους φοβετσ'ιάρους, είχεν αφέντην σερασκέρ' τομ μέγαν Ιωάννην. Εκείνος είχε σύννοδον Ρωμαίους δωδεκάραν, εκείνος είχε μεκχεμέν Ρωμαίους αφεντάδες. Εκείν' 'κ εκρίνναν δίκαια, εδώκαν τα κλειδιά. Εκλείδωσαν τα εγκλησιάς και την αγί Σοφίαν. Απ' ουρανού κλειδίν ερθεν 'ς σ' αγί Σοφιάς τημ πόρταν. <u>Χρόνους</u> έρθαν και <u>πέρασαν</u>, <u>καιροί</u> ερθαν και <u>δέβανμ</u> νεσπάλθεν το κλειδίν αθες, και πέμνεν κλειδωμένον. Θέλ' απ' ουρανού μάστοραν και από την γήν αργάτεν	επαναστροφή επαναφορά επιφορά και συνεκτική επαναστροφή χαλαρή επαναφορά επιτατική επαναδίπλωση και χαλαρή συνεκτική επαναστροφή πολλαπλή συνωνυμική ταυτολογία επαναφορά και επιφορά επαναφορά ετυμολογικό σχήμα πολλαπλή συνωνυμική ταυτολογία ετυμολογικό σχήμα
6.Κερασούντος Ο ΑΙΧΜΑΛΩΤΟΝ	

<i>Οι Τούρκ' όνταν εκούρσευαν τημ Πόλ', τηρ Ρωμανίαν,</i> <i>επάτνανε τα εγκλησιάς κ' επαίρναν τα εικόνας,</i> <i>επαίρνανε χρυσά σταυρούς, αργύρα μαστραπάδες,</i> <i>επήραν και τημ μάναμ μου, 'ς εμέν έμποδος έτον.</i> <i>Επήγεν και νεποίκε με 'ς τ' Εμίρ Αλή το σκάλας.</i> <i>Εμέν αυτός πεσλέεβεν με το μέλ', με το γάλαν,</i> <i>με το μέλιν, με το γαλαν και με ταρνί'το κρέας.</i> <i>Σ τα φανερά ταντάνιζεν, 'ς τα κρύφα διαρμηνεύει.</i> <i>«Υιέ μ', αν ζής και γίνεσαι, 'ς τηρ Ρωμανίαν φύγον.</i> <i>Εκεί χεν κύρ' Ανδρόνικον και αδελφόν Ξαντίνον.»</i> <i>Εγένετον ο αιχμάλωτον, εγέντον κ' ερματώθεν.</i> <i>Επαίρεν τελαφρόν σπαθίν κ' ελληνικόν κοντάριν.</i> <i>Τοιμάσ'κεται ο αιχμάλωτον και τσή Δενής την στράταν.</i> <i>«Αστρίτσια μ', χαμηλώσετεν, φεγγάρι μ', κάθα έλα,</i> <i>για δειξετέ με της στρατήν, ντο πάει 'ς τηρ Ρωμανίαν.»</i> <i>Οι άστροι εχαμέλεναν, οι φέγγοι κάθα έρθαν,</i> <i>εδείξαν ατον της στρατήν, ντο πάει 'ς τηρ Ρωμανίαν.</i> <i>Ας το επαρακούρσεψεν, τα γαίματα λουσμένος,</i> <i>κύρην κ' υιόν επέντεσεν απάν' 'ς το σταυροδρόμιν.</i> <i>Ο κύρης εκοιμήθηκεν, ο γιόκας έν'ς τα ζύπνα.</i> <i>Διαβαίν', καλημερίζει ατόν, καλημέραν 'κ επαίρεν.</i> <i>Έσυραν τα σπαθία τουν, να κρούγνε τ' έναν τάλλο.</i> <i><u>Τσακώθαν</u> τα σπαθία τουν, 'κι κρούγνε τ' έναν τάλλον.</i> <i>Έσυραν τα κουντάρια τουν, να κρούγνε τ' έναν τάλλο.</i> <i><u>Τσακώθαν</u> τα κουντάρια τουν, 'κι κρούγνε τ' έναν τάλλο.</i> <i>Έρχονται κι' ανταμούντανε και κρούγνε μουστουνιάς.</i> <i>Ας τού μουστί' το χτύπεμαν εγνέφιζεν ο κύρης ατ'.</i> <i>Υιέ μ', κανείς 'κ εντώκες σε, εσέν κανείς 'κι κρούγει,</i> <i>κατά π'ελέπν τ'ομμάτια μου, ατός έει σε και πάγει.</i> <i>Για στα κ' ας ορωτούμ'ατον τα γονικά τ' απόθεν.</i> <i>Σ τον θιός σ', 'ς τον θιός σ', αιχμάλωτε, τα γονικά σ' απόθεν'</i> <i>-Κ εξέρς, όνταν εκούρσευαν τημ Πόλ' τηρ Ρωμανίαν,</i> <i>επάτνανε τα εγκλησιάς κ' έπαιρναν τα εικόνας,</i> <i>επαίρνανε χρυσά σταυρά κι' αργύρα μαστραπάδες,</i> <i>κούρσευαν τον Αντρόνικον κ' επαίρνανε τημ μάναμ μ',</i>	επαναφορά συντακτική επαναστροφή επαναφορά επιφορά ετυμολογικό σχήμα διπλή επαναφορά και επιφορά ετυμολογικό σχήμα επιτατική επαναδίπλωση επαναφορά
---	--

<i>επαίραν</i> ατεν κ' έφυγαν 'ς <i>Εμίρ Αλή</i> τα σκόλας. <i>-Παιδίν έμνε κ' εγέρασα, ζευγάρ' γεράκια</i> 'κ έίχα, κι' ατώρα, ας τ' <i>εγέρασα, ζευγάρ' γεράκια</i> χτέθα.» <i>Ας την χαρά</i> ατ' το πολλά <i>κατήβανε τα δάκρυα τ',</i> <i>κατήβανε τα δάκρυα του Καλομηνάν</i> χαλάτσια. <i>Κλώσ' κεται</i> 'ς την <i>Ανατολήν</i>, κάμει τρία μετάνοιας. «Χριστέ μ', αν εκατέβαινεν το <i>πέραγκα</i> φουσσάτον, <i>μουδέ πολλά, μουδέ λιγον</i>, εννέα χιλιάδες, να παίρναν τα <i>γεράκια</i> μου, εγώ εκείνα ντούνα.» <i>Τολ λόγον</i> ατ' 'κ επλέρωσεν, <i>τον λόγον</i> ατ' 'κ εξείπεν, όνταν <i>τερεί</i> το <i>πέραγκα</i>, φουσσάτον <i>κατιβαίνει</i>, <i>μουδέ πολλά, μουδέ λίγον</i>, εννέα χιλιάδες. <i>Επήρεν</i> τα <i>γεράκια</i> του, <i>εκείντς</i> <i>εκεί</i> εντώκεν. <i>Εκεί που κρούει ο Ξάντινον</i>, <i>το γαίμαν</i> να <i>πλαντάζη</i>, <i>εκεί που κρούει ο αιχμάλωτον</i>, <i>το γαίμαν</i> ως την γούλαν. «<i>Οπίσ', οπίσ'</i>, <i>Εμίρ Αλή</i>, <u><i>οπίσ'</i></u> κ' εσέν μη κρούγω. <i>Τομμάτια</i> μ' εθαμπούρωσαν και το <i>σπαθί</i> μ' εσ' άφναν. <i>Αν κρούγω και σκοτώνω σε</i> θα λέγετ' εν φονέας, 'κι κρούγω, <i>κι σκοτώνω σε</i>, θα <i>λέγνε εφοβέθεν</i>. <i>Καλλίον 'κι σκοτώνω σε</i>, <i>κι</i> ' ας <i>λέγνε εφοβέθεν</i>».	μεσαία επαναφορά συντακτική επαναστροφή επαναφορά επαναφορά επαναφορά και λεξική αντίθεση διπλή επαναφορά επιτατική επαναδίπλωση και συντακτική επαναστροφή μεσαία επαναφορά και επιφορά
7.Καπαδοκίας ΤΟΥ ΜΑΡΟΥΣ ΤΟ ΚΑΣΤΡΟ <i>Κάτω</i> 'ς τον <i>Άη Γιάννη</i>, το <i>Θεόλουγο</i>, πολλά <i>κάστρα</i> αντελάστα <i>μίκρα</i> ή <i>μέγαλα</i>, <i>σαν</i> του <i>Μαρούς</i> το <i>κάστρο κάστρο</i> δεν είδα. <i>Διπλόν</i> <i>τριπλόν</i> <i>χτισμένον</i>, <i>μολιβόχτισον</i>, <i>σιδερογκαρφωμένον</i> κ' <i>ενπαράδιτον</i>. <i>Σ' ίλοι</i> το <i>παρακάτσαν</i> <i>χρόνους</i> <i>δώδεκα</i>, <i>ουδέ</i> <i>μπορούν</i> το <i>παίρνουν</i>, <i>ουδ'</i> <i>αφήνουν</i> <i>ιο</i>.	επαναστροφή ετυμολογικό σχήμα επαναφορά

Τζ' αφέγκη νι έκει τζυνηγού με το κουιδί τθο χέρε. «Έα, πουλί, <u>τθον τόπο νι</u>, <u>έα τθο καικοιτζίαι</u>... να άτσου τα κουδούνια νιη, να βάου άβα τζαινούρτζα».	ταυταναφορική ταυτολογία
9.Καλημέρας Αγάπησον, ά τέλη ν' αγαπήση, μία κυατερέλλαν είκοσι χρονώ, αν ε κοσιπέντε μη τη τελήση, πες τη τι εν διβεμένος ο τσαιρό. Α τε να πιάη το ρόδο να μυρίση, πια το μότταν εν ήμισ' ανοιφτό. Το ρόδο τόαν εν δεσιδεράο, μόττα εν εν ανοιφτό τσαι σπαμπανάο.	απουσία σχετικού σχήματος
10.Κοριλιάνου Ήλιο μου, ει πού πάει; Μείνο να ιή, πόσον εν ώρια τούτη πού ακαπώ. Ήλιο μου, πού το κόσμον ει πραιεί, <u>ώρια σεκούνιου</u> τούη είε τино; Ήλιο μου, πού το κόσμο έει πρατημμένα, <u>ώρια σεκούνιου</u> τούη έν έει δωμένα.	επαναφορά («ήλιο μου») και διπλή επανα- φορά («Ήλιο μου..., ώρια σεκούνιου»)
11.Βόβας Διαφάνει τσαι σκοτάει βιάτα ένα πενσέρο, εγκω πάντα σε έχω γραμμένη στην καριία. Έγκουαλα μαιιιά άσπρα τσαι είμμαι γέρο, τσαι εσου πάνια μ' ουσέγκουε τυραννία. Μα εγκω πιστέγκουω τι είσαι Τούρκο βέρο, Τούρκο πού ηρτε αν ιη Μπαρμπαρία, γιατί δεμ με γκαπάει εγκω εν ζέρω, τσαι γιατί μού δείφει τέυεκα ζουλία.	συνεκτική επαναστροφή
12.(χωρίς τίτλο) Πέ μου τσαι τι σόκαμα, κρουιίλη, τόσο πού εσιισάμεψε εμμένα; εγώ σ' ήμμο κοστάντι τσαι φιίλι, φuiίδι εν ήσσο για γκαπήση εμμένα. Όλα τα πιάντη τσαι όλα τα σοσπίρη, όλα τα δάκλυα τα ρίφτω για σένα, μα εσου είσαι σαν η φάτα όσου στο λίρι, χίλια κουλούριο κάνει τσαι δεν ένα.	επιφορά επαναφορά

5.2. Συμπεράσματα

Από τα αποτελέσματα της μέτρησης των σχημάτων λόγου που μελετήθηκαν και εντοπίστηκαν στην εργασία αυτή, ανακύπτει το γενικό συμπέρασμα της μεγάλης και έντονης παρουσίας των επαναληπτικών σχημάτων στο δημοτική ποίηση και συγκεκριμένα στη συλλογή του Ν. Πολίτη. Το σχήμα λόγου που υπερτερεί σε παρουσία είναι εμφανέστατα το σχήμα της επαναφοράς. Με μικρή αλλά σεβαστή διαφορά ακολουθεί το γενικότερο σχήμα των ταυτολογιών, με μεγάλη υπεροχή της συνωνυμικής ταυτολογίας. Στην τρίτη θέση βρίσκεται επάξια το ετυμολογικό σχήμα. Με σημαντική διαφορά ακολουθούν το συνωνυμικό σχήμα και η επαναστροφή και στη συνέχεια το χιαστό σχήμα και η επαναδίπλωση. Τέλος, μικρή είναι η παρουσία του σχήματος κατ' άρσιν και θέσιν, ενώ η παρουσία των σχημάτων της υποφοράς και ανθυποφοράς, του κύκλου και του εκ παραλλήλου είναι ελάχιστη.

Στο Πίνακα 18 παρουσιάζονται αναλυτικά τα αποτελέσματα της έρευνας. Σ' αυτόν μπορούμε να δούμε ακριβώς πόσες φορές εντοπίστηκε το κάθε σχήμα στο σύνολο των τραγουδιών και το ποσοστό επί τοις εκατό σε σχέση με το σύνολο των εμφανίσεων όλων των σχημάτων.

Πίνακας 18. Συχνότητα εμφάνισης επαναληπτικών σχημάτων στη συλλογή του Ν. Πολίτη

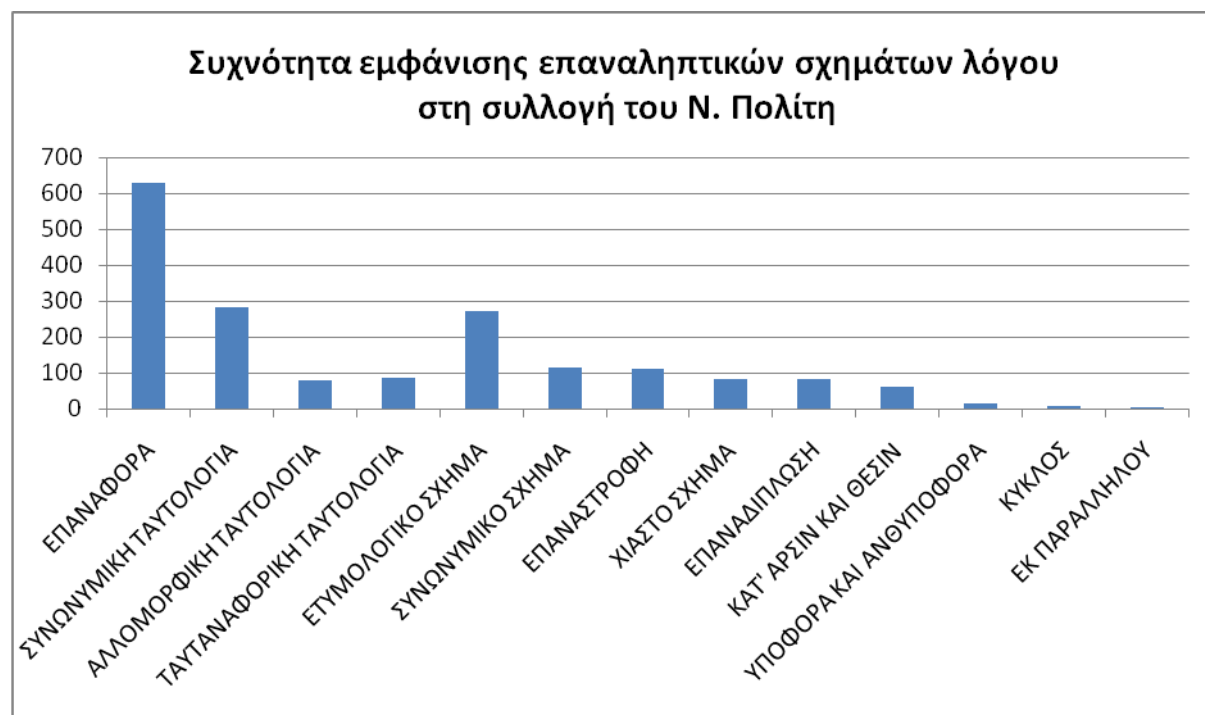
ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΣΧΗΜΑΤΑ ΛΟΓΟΥ	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ ΕΜΦΑΝΙΣΗΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΜΦΑΝΙΣΗΣ
Επαναφορά	625	34,40%
Συνωνυμική ταυτολογία	282	15,41%
Αλλομορφική ταυτολογία	78	4,28%
Ταυταναφορική ταυτολογία	86	4,77%
Ετυμολογικό σχήμα	273	14,92%
Συνωνυμικό σχήμα	119	6,31%
Επαναστροφή	115	6,03%
Χιαστό σχήμα	83	4,55%
Επαναδίπλωση	80	4,5%
Κατ' άρσιν και θέσιν	61	3,35%
Υποφορά και ανθυποφορά	14	0,77%
Κύκλος	8	0,44%
Εκ παραλλήλου	5	0,27%
Σύνολο	1829	100%

5.3. Παρατηρήσεις

Το πλήθος των τραγουδιών που επεξεργάστηκε ανέρχεται στα 266 τραγούδια. Σε αυτά αναζητήθηκαν 13 σχήματα λόγου (τα τρία εκ των οποίων συναποτελούν το σχήμα της ταυτολογικής διπλότητας) και εντοπίστηκαν συνολικά σε 1521 σημεία. Αυτό σημαίνει, πως αν μπορούσε να προκύψει κάποιος μέσος όρος για το πλήθος των επαναληπτικών σχημάτων στο κάθε τραγούδι, αυτός θα ήταν το 5,7 σχήματα σε κάθε τραγούδι. Δηλαδή, το κάθε τραγούδι θα λέγαμε πως περιλαμβάνει περίπου 6 επαναληπτικά σχήματα κατά μέσο όρο. Ο αριθμός αποδεικνύει την πολύ συχνή παρουσία τους, κάτι που φαίνεται και πιο απλά από τους πυκνογραμμένους πίνακες παρουσίασης της ανάλυσης των τραγουδιών, στους οποίους υπάρχουν πολύ λίγα τραγούδια με ένα ή κανένα επαναληπτικό σχήμα.

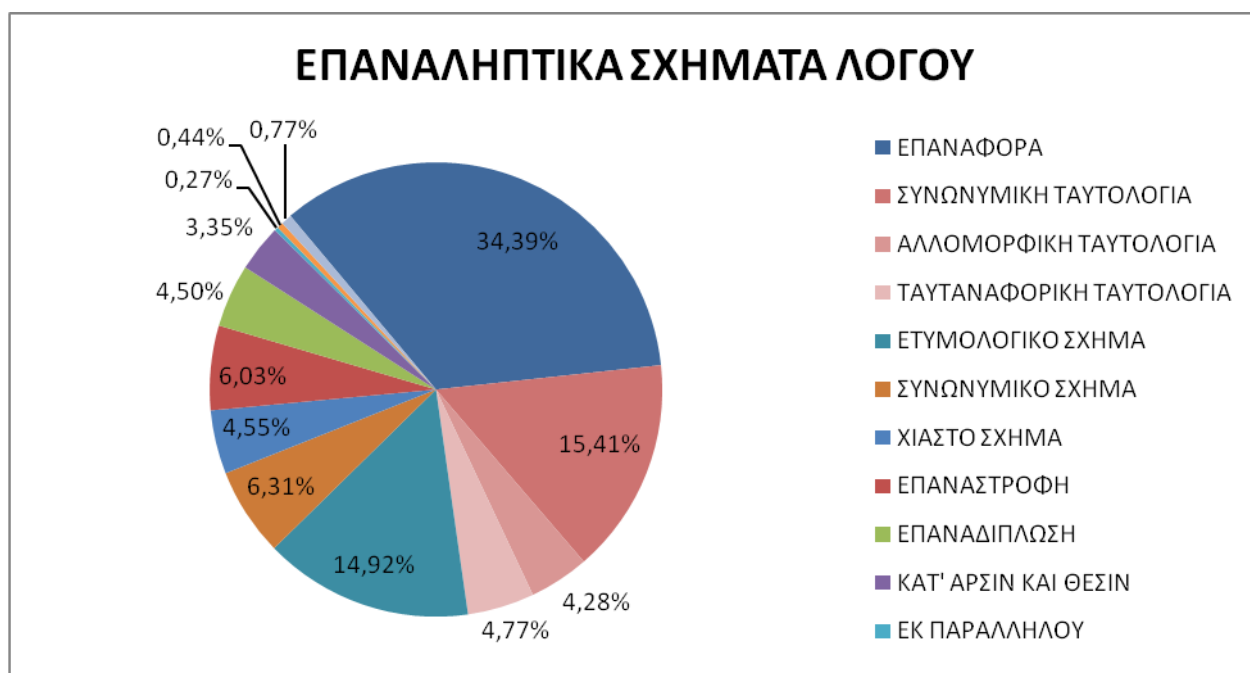
Όπως μπορούμε να παρατηρήσουμε στον Πίνακα 18 και στο Γράφημα 1, το σχήμα που εμφανίζεται τις περισσότερες φορές είναι η επαναφορά. Μάλιστα, εμφανίζεται δύο φορές περισσότερο από τον επόμενο σε σειρά σχήμα της συνωνυμικής ταυτολογίας, διαφορά που είναι πολύ μεγάλη. Ωστόσο, ως σύνολο, οι ταυτολογικές διπλότητες καταμετρήθηκαν σε 446 σημεία, που αποτελεί το ένα τρίτο περίπου των συνολικών σχημάτων. Το ετυμολογικό σχήμα βλέπουμε πως χρησιμοποιείται επίσης πολύ συχνά, ενώ τα υπόλοιπα σχήματα εντοπίζονται αρκετά πιο αραιά, σε σχέση με τα προηγούμενα.

Γράφημα 1. Συχνότητα εμφάνισης επαναληπτικών σχημάτων λόγου στη συλλογή του Ν. Πολίτη.

Στο *Γράφημα 2* μπορούμε να δούμε τη συχνότητα της εμφάνισης των σχημάτων σε σύγκριση με τον συνολικό αριθμό των σημείων που συναντάμε κάποιο σχήμα και εκφράζονται σε ποσοστά τοις εκατό. Από το γράφημα αυτό γίνεται κατανοητό πως το 34,4% των σχημάτων που εμφανίζονται αποτελεί η *επαναφορά* και ακολουθούν οι *ταυτολογίες* με ποσοστό 27,46%. Είναι ορατό πως τα δύο αυτά σχήματα έχουν κυρίαρχη θέση στα δημοτικά τραγούδια ως επαναληπτικά σχήματα, καθώς το συνολικό ποσοστό τους ξεπερνά κατά πολύ το 50% των συνολικών περιπτώσεων.

Γράφημα 2. Ποσοστό εμφάνισης επαναληπτικών σχημάτων

Η παραπάνω έρευνα προσπάθησε να αποδείξει και με αριθμούς πως τα σχήματα λόγου είναι βασικό και κυρίαρχο χαρακτηριστικό της δημοτικής μας ποίησης, ένα σημαντικό μέρος των οποίων αποτελούν τα επαναληπτικά σχήματα, τα οποία μελετήθηκαν.

Βιβλιογραφικές αναφορές

- Γρηγοριάδης, Ν. & Δ. Καρβέλης & Χ. Μηλιώνης & Κ. Μπαλάσκας & Γ. Παγανός & Γ. Παπακώστας, 2013. “Το δημοτικό τραγούδι”, *Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας*, Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «Διόφαντος», Αθήνα, σσ. 18-23.
- Δελώνης, Α. 1980. *Το δημοτικό τραγούδι: σύντομη εισαγωγή-στοιχεία ανάλυσης, ανθολόγιο*, Ι.Φελέκη, Αθήνα, σσ. 7-19.
- Καψωμένος, Ε. 1996. *Δημοτικό τραγούδι-μια διαφορετική προσέγγιση*, Πατάκης, Αθήνα, σ.18.
- Κονταξής, Κ. 2007. *Το δημοτικό τραγούδι: Μια προσπάθεια μελέτης*, Πασχέντης, Αγρίνιο, σσ. 15-113.
- Νάκας, Θαν. 1993. “Η λεξική αντίθεση και η ρητορική της” (Α΄ Μέρος), *Λεξικογραφικόν Δελτίον (της Ακαδημίας Αθηνών)*, τόμ. ΙΗ΄, σσ. 199-274.
- Νάκας, Θαν. 1995. “Αθροιστική επανάληψη/επαναδίπλωση”, *Μελέτες για την Ελληνική Γλώσσα (Πρακτικά της 16ης Συνάντησης του Τομέα Γλωσσολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Α.Π.Θ.)*, 4-6 Μαΐου 1995, σσ. 470-481.
- Νάκας, Θαν. 1999. “Λεξική και φραστική επανάληψη/επαναδίπλωση (Ε΄ Μέρος)”, *περ. Γλώσσα*, τεύχ. 49, σσ. 39-57.
- Νάκας, Θαν. 2001. “Λεξική και φραστική επανάληψη/επαναδίπλωση (ΣΤ΄ Μέρος)”, *περ. Γλώσσα*, τεύχ. 52, σσ. 65-76.
- Νάκας, Θαν. 2002. “Επαναστροφή (η υποπερίπτωση της συνθετικο-παραγωγικής επαναστροφής)”, *Μελέτες για την Ελληνική Γλώσσα (Πρακτικά της 22ης Ετήσιας Συνάντησης του Τομέα Γλωσσολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του ΑΠΘ, 27-29 Απριλίου 2001)*, Θεσσαλονίκη, σσ. 472 -483.
- Νάκας, Θαν. 2005α. *Σχήματα (Μορφο)λεξικής και Φραστικής Επανάληψης, Τόμος Α΄*, Πατάκης, Αθήνα.
- Νάκας, Θαν. 2005β. “Γλωσσικά και παραγλωσσικά στοιχεία της παράστασης (‘performance’) του παραμυθιού”, *Γλωσσολογικά Δ΄ (Μελετήματα για τη Γλώσσα και τη Λογοτεχνία)*, Γ΄ έκδοση, Πατάκης, Αθήνα, σσ. 322-334.
- Νάκας, Θαν. 2011. [Σε συνεργασία με τους Μ.Ζ. Κοπιδάκη, Γ.Α. Χριστοδούλου και Ν.Α.Ε. Καλοσπύρο] “Επαναφορά κ.ά. σχήματα”, *Ρητορικός Παπαδιαμάντης*, Πατάκης, Αθήνα, σσ. 43-229.
- Νάκας, Θαν. 2012. “Η ‘συνωνυμική παράταξη’ ως στοιχείο ύφους του Παπαδιαμάντη”, στο *Εταιρεία Παπαδιαμαντικών Σπουδών/Πρακτικά Γ΄ Διεθνούς Συνεδρίου για*

τον Αλέξανδρο Παπαδιαμάντη, Τόμος Α΄, Σκιάθος 29 Σεπτεμβρίου –2 Οκτωβρίου 2011, Δόμος, σσ. 327-370.

Νάκας, Θαν. 2015. “Συνθετικοπαραγωγική επαναφορά σε αρχαιοελληνικά και νεοελληνικά κείμενα (πεζά και ποιητικά)”, στον συλλογικό τόμο *Γλωσσική Παιδεία (35 Μελέτες Αφιερωμένες στον Καθηγητή Ναπολέοντα Μήτση)*, Εργαστήριο Μελέτης, Διδασκαλίας, Διάδοσης της Ελληνικής Γλώσσας Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, Επιμέλεια Γ. Ανδρουλάκης, Εκδόσεις Gutenberg, σσ. 84-100.

Νάκας, Θαν. 2017. “Σχετικά με το λεγόμενο ‘πολύπτωτον’ (πολυμορφικό) σχήμα λόγου”, *Μελέτες για την Ελληνική Γλώσσα*, 37, σσ. 489-504.

Νημάς, Θ. 2008. “Το δημοτικό τραγούδι στη Μέση Εκπαίδευση: Προτάσεις για μια άλλη (λαογραφική) θεώρηση και διδακτική προσέγγιση”, *Το δημοτικό τραγούδι από την αρχαιότητα ως σήμερα*, Ελληνοεκδοτική, Αθήνα, σσ. 162-173.

Πολίτης, Α. 2010. *Το δημοτικό τραγούδι*, Πανεπιστημιακές εκδόσεις Κρήτης, Ηράκλειο, σσ. 140-149.

Πολίτης, Ν. 2005, *Τα δημοτικά τραγούδια-Εκλογαί από τα τραγούδια του ελληνικού λαού*, Εκάτη, Αθήνα.

Πολυχρονάκη, Μ. 2013. “Σχήματα λόγου στο Θεσσαλικό δημοτικό τραγούδι”, [διπλωματική εργασία], Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα.

Τζάρτζανος, Α. 1989. “Σχήματα λόγου”, *Νεοελληνική Σύνταξις (της Κοινής Δημοτικής)*, Τόμος Β΄, Β΄ έκδοση, Εκδοτικός Οίκος Αδελφών Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη, σσ. 259-313.